УМОВИНИ СЛУЖБИ ТА ОПЛАЧУВАННЯ ПРАЦІ НА ШЛЯХАХ УКРАІНИ.

----00000§00000----

I. - ЗАГАЛЬНІ ПІДСТАВИ.

§ I. - Нижченаведені умовини служби та оплачування праці встановлено для тих осіб, котрих належним порядком прийнято на службу або на роботу до інституцій Міністерства Шляхів, яких під зглядом часу служби та сполученого з цим правового іхнього становища, розкладено на: ТИМЧАСОВИХ, ПОСТІЙНИХ та ШТАТНИХ.

До групи ТИМЧАСОВИХ служачих відносяться особи, котрих прийнято на службу на заздалегідь зазначений час, як наприклад: сезонові грубники, тимчасовий штат валківничих бригад для обслуговування валок під час перевозу збіжжя, тимчасовий конторський штат для зміцнення нормального штату і т.и.

Для групи ПОСТІЙНИХ служачих відносяться всі служачі, майстрові та робітники, яких напято для виконання робіт постійного характеру без зазначення часу служби іх на шляхах.

До групи ШТАТНИХ служачих відносяться служачі, майстрові та робітники, яких призначено встановленим для цього порядком на постійні посади по Міністерству Шляхів; кількість осіб та оклади удержання в них встановлюються законодавчим порядком штатними до видаткових обрахінків розписами.

ПРИМІТКА.- До вищенаведених груп служачих не відносяться ті особи, які служать або працюють по установах Міністерства Шляхів від артілів, на підставі складених з ними умов, а також ті

особи,котрі працюють на підставі особливих,списаних,або словесних згод. В данному разі умови служби та норми оплачування праці в кожному окремому випадкові зазначуються умовами,або ж списаними та словесними згодами.-

§ 2.- Для всіх інституцій Міністерства Шляхів за одиницю оплачування праці прийнято заробіток 60 карбованців на місяць,в склад якої норми увіходять всі види окладної та неокладної платні,крім премій за поштучну працю,відрядних,добових і годинної платні,що виплачуються паровозним і валковим бригадам.

ПРИМІТКА.- Зазначена вище одиниця оплати праці прийнята для посади підручного майстра другого розділу,або руки.

§ 3. - Виходячи з зазначенної вище одиниці оплачування праці і встановленого коефіціенту відношення цієї одиниці до тих вимог,котрим повинна задовольняти служба урядовців, майстрів та робітників по иньших посадах на шляхових інституціях,всі посади поділені на групи однакової норми оплачування праці,причому належні кожній групі утримання є наслідок помноження зазначеної в § 2 одиниці оплачування праці на коефіціент відношення вказаних в цій групі посад до посад підручного майстра другого розділу або руки,з округлістью до кратного 5-ти для служачих помісячно,і до кратного 8-ми - для служачих поденно.

При роскладі посад на групи взято під увагу: відповідальність праці,сполучена з нею погроза самому життю робітника,необхійдний ступінь наукової та практичної підготовки для отримання тієї чи иньшої посади, і ступінь кваліфіційности праці,загальністью яких умови ріжні посади в групі з'єднані однаковою нормою оплачування праці.

 2

II. - НОРМИ ОПЛАЧУВАННЯ ПРАЦІ.

§ 4. - В доданій до цього таблиці -А- окладів утримання по кожній групі посад зазначені:

а/По шпальті ПЕРШІЙ - коефіціент відношення до посади, прийнятої за одиницю, згідно § 2.

ПРИМІТКА.-Розклад посад по відповідним коефіціентам зазначено в таблиці -В-.

б/По шпальті ДРУГІЙ - поденна платня для служачих, що працюють поденно, за 8-ми годинний робочий день.

ПРИМІТКА.-Ця поденна платня є матрикульною і зазначується у робочій книжці майстрових та робітників.

в/По шпальті ТРЕТІЙ - гарантований заробіток, який виплачується за дні відпусків та хвороби, а також за ті дні місяця, коли служачий, вийшовший на працю, не міг мати ні поденної, ні поштучної праці з причин від нього незалежних.

г/По шпальті ЧЕТВЕРТІЙ - платня за 8-ми годинний робочий день, яку виплачують при відсутности поштучної праці, з'ясована як наслідок помноження поденної платні по шпальті другій на 1.50.

д/По шпальтам П'ЯТІЙ та ДЕВЯТІЙ - постійна частина тимчасової доплати на дорожнечу /§ 5/.

е/По шпальтма ШОСТІЙ та ДЕСЯТІЙ - змінна частина тимчасової доплати на дорожнечу /§ 5/.

ж/По шпальті СЬОМІЙ - гарантована місяшна платня для осіб місячного розрахунку, що виплачується у випадках аналогичних до наведених у пун.-в- цього параграфу по розрахункові 1/25 зазначеної в цій шпальті суми, себ то за кожний день відсутности на службі з причин хвороби, або перебуванню в відпускові і т.и., але у всякім разі за данний місяць не більш суми місяшного гарантованого заробітку по цій шпальті.

з/По шпальті ВОСЬМІЙ - місяшний оклад утримання служачих на місяшному розрахункові, що виплачується за

нормальну кількість робочих годин протягом місяця.

Наведені в таблиці -А- оклади утримання до паровозних та валкових бригад не стосуються,бо праця їх оплачується на окремих нижчезазначених підставах.

§ 5.- Крім зазначеного вище грунтовного утримання і заробітків по всіх інституціях Міністерства Шляхів,для всіх служачих,майстрів та робітників встановлюється тимчасова доплата на дорожнечу,яка може бути зміненою або цілком скасованою згодом в залежности від економичних ўмовин і цін на продукти та речи першої необхідности. Доплата на дорожнечу поділяється на дві частини: перша є постійна /70 карбованців на місяць/ для служачих всіх назв,а друга /змінна/ з'ясовується як % /по шпальтам 6 та IO таблиці -А-/ від загальної суми дійсного,як урочного,так і надурочного місяшного заробітку.

Додаток на дорожнечу /постійна частина/ повинен зменьшуватись за кожний робочий день свавільного нез'явлення служачих,майстрів та робітників всіх назв у розмірі I/25 її постійної частини. Змінна частина додатку автоматично змінятиметься,з причин невиплати грунтовного утримання за дні нез'явлення або зменьшення заробітку при поштучному виробові. За нез'явлення на службу протягом усього календарного місяця додаток на дорожнечу вилічується повністью.

ПРИМІТКИ:-I.-Добові відрядні та окладні роїзідні в рахунок вилічування змінної частини додатку на дорожнечу не приймаються.-

2.-Постійна частина додатку на дорожнечу виплачується у всіх випадках,крім днів свавільного нез,явлення на роботу або службу.

§ 6. - За користування скарбовим помешканням натурою утримується I/5 місячної платні по шпальті 8-ій табл.-А-,як для осіб місяшної,так і поденної платні /для працюючих на поштуч-

пій роботі прибуток від останньої в рахунок не береться /і 2/5 від постійної частини доплати на дорожнечу /шпальта 5 або 9 табл.-А-/.

ПРИМІТКИ: I.-Скарбові помешкання огріваються на кошти скарбу.

2.-У всіх тих випадках, коли повстає необхідність вияснення розміру платні за помешкання, що входить в загальну суму окладного утримання по шпальті 8-ій табл.-А- розмір її рівен I/5 частині загальної суми утримання по шпальті 8-ій.

§ 7. - Переїздні вартівниці, які мешкають з чоловіками, служачими на залізниці і маючими загальне для них скарбове помешкання отримують половину платні, встановленої для переїздних вартівничих без доплати на дорожнечу, як постійної частини її, так і змінної, причому вилічування за користування скарбовим помешканням у цьому разі робиться лише з окладу утримання чоловіка, порядком зазначеним у § 6-му.

§ 8. - Казармені помешкання, якими користуються служачі, огріваються і освітлюються на скарбові кошти і за користування ними вилічування не робиться.

ПРИМІТКА. - Казарменими помешканнями вважаються всі помешкання на суднах, пристанях, прикладах і землянках, а також так звані "парубочі" помешкання, в котрих мешкає по де-кілько агентів.-

§ 9. - Під час видавання служачим скарбової одежі, що складається з убрання та узуття, коштовність її утримується з платні служачого по заготовчим для скарбниці цінам.

Тимчасово, до розроблення Положнення про одежу, час користування скарбовою одежою, спис річей з яких вона складається, а також спис посад, урядовці котрих

під час служби повинні бути в уніформі,залишаються на шляхах попередні, з видаванням одежи натурою на вищезазначених підставах.

ПРИМІТКА.-За ту одіж,що складає необхідну належ - ність професії /ні-би то струмент/ наприклад: кожух та валянки для вартівничих, рукавиці для праці,червоний кашкет для чергового орудника.і т.и.,ніякі вилічування не провадяться. Докладний перелік убрання та узуття встановлюється Міністерством Шляхів.

§ IO. - Служачі,службова діяльність котрих вимагає розїздів у межах своєї залізниці,а в Водяних та Шосових Округах в межах району служби,по обовязках,маючих звязок з посадою,незалежно від грунтовної платні,зазначеної в таблиці -А-,отримують розїздні гроші,згідно розділу VI "ОКЛАДНІ РОЗІЗДНІ ГРОШІ".

ПРИМІТКА.- Особам паровозних і валкових бригад на заміну верстових грошей встановлюється погодинне оплачування праці за службу на паровозах і валках.-

§ II. - Свавільні нез'явлення на службу ні якими грішми не оплачуються. Кількість прогульних днів служачого на місяшному розрахункові виключається з загальної кількости днів біжучого місяця при визначенню гарантованого заробітку.

ПРИМІТКА.-За кожний день свавільного нез'явлення на службу служачий на місяшному розрахункові позбавляється I/25 належного його посаді утримання по шпальті 8-ій табл.-А-.

§ I2. - Виплачування за дні хвороби і відпусків підлягає окремим правилам.

§ I3. - Розклад фахів для майстрів по розділам наведено в таблиці -Б-.

 4

§ I4. - Оплачування надурочних годин провадиться по рахункові півтори години за годину фактичної праці, не беручи під увагу додатку на дорожнечу. .

Працюючим поштучно, крім суми ними по розцінкам виробленої, в випадках надурочної праці доплачується по ½ години за кожну годину надурочної праці по рахункові поденної платні по шпальті 2-ій табл.-А-.

ПРИМІТКА.-Для поденно працюючих в установах заводського характеру, праця під час свят оплачується по рахункові I½ години за годину праці.

§ I5. - Посади, котрі маються в інституціях Міністерства Шляхів, і не вміщені в таблицю -В-, відносяться Міністерством Шляхів до тієї чи другої групи з належним їй коефіціентом, керуючись або рівноцінностью з якою небудь посадою, зазначеною у таблиці, або з тим, з якої переважно групи служачих беруться особи для заступлення її.

§ I6. - Оплачування служби та праці паровозних і валкових бригад провадиться на нижчезазначених підставах. Належні відповідним коефіцієнтам по таблиці -В- оклади утримання паровозних та валкових бригад уявляють з себе матрікульні оклади утримання, які по своєму значінню рівнозначні окладам утримання для посад, зазначених у шпальті 8-ій табл.-А-.

ПРИМІТКА.-За дні свавільних нез'явлень на службу з осіб паровозних та валкових бригад стосовно до § I0-го, вилічується по I/25 матрикульного окладу утримання за кожний день свавільного нез'явлення на службу.

§ I7. - Кількість осіб паровозних та валкових бригад по кожній назві посади та клясі, визначається штатним розписом до експлоатаційного коштопису.-

§ I8. - Права на підмогу та на другі грошові задовольнення, розмір котрих згідно встановлених законів і правил, для всіх останніх служачих з'ясовуеться по розміру грунтовного утримання /по шпальті 8-ій табл.-А-/, для паровозних та валкових бригад розраховуеться по матрикульних окладах утримання, належних посадам та клясам відповідних коефіцієнтів.-

У всіх тих випадках, коли із загального матрікульного утримання бува потрібно відокремити помешкальні гроші, треба вважати, що ці останні входять до матрикульного утримання в розмірі I/5 останнього.

§ I9. - Як вийомок із § 5-го, замісць постійної та змінної частини додатку на дорожнечу, особи паровозних та валкових бригад одержують додаток на дорожнечу по 200 карбованців на місяць, причому останній виплачуеться у всіх випадках крім днів свавільного нез'явлення на службу. Цей додаток на дорожнечу зменьшуеться за кожний робочий день свавільного нез'явлення на службу в розмірі I/25 її.

ПРИМІТКА.- Як вийомок із § 5-го, з осіб паровозних та валкових бригад за користування скарбовим помешканням натурою вилічуеться I/5 матрикульного окладу утримання та I4% від додатку на дорожнечу /від 200 карбованців/.

§ 20. - Незалежно від матрікульних окладів утримання, за фактичну службу по обслуговуванню рухомого складу, особи паровозних та валкових бригад одержують за дійсну кількість годин праці на паровозах та валках годинну платню, або добові гроші по нормах, окремо доданих до таблиці -А-.

ПРИМІТКА.- Поневе матрікульні оклади утримання /§I6/ уявляють з себе лише частину загального заробітку осіб паровозних та валкових бригад, друга-ж змінна частина заробітку з'ясовуеться "робото-годинами", то як вийомок із загального значіння окладів утри-

 5

мання по табл.-А-,а також як виїмок із наведених в § 4 поясненнь до цієї таблиці /пп.-в- та -ж-/,для осіб паровозних та валкових бригад матрікульні оклади утримання разом з цим служать для них гарантованними заробітками,які виплачуються за дні хвороби та відпусків.-

§ 2I. - Для годинної оплати праці паровозних та валкових бригад береться на увагу довгочасність дійсної роботи на паровозах та валках,а також у відповідних випадках зведений,згідно норм довгочасности праці до - "робото-години" час,витрачаемий бригадами на иньши роботи,сполучені з фактичною роботою на паровозі та валках.

§ 22. - Згідно наведеним в додаткові до таблиці -А- "Нормам оплачування праці паровозних та валкових бригад",годинне оплачування праці за "робото-годину"/§ 2I/,встановлюеться для паровозних бригад за зведену до одиниці "робото-години" дійсну довгочасність служби по обслуговуванню паровозів: а/на маневрах та б/ в валках старої конструкції ,на вантажних сильних паровозах, на вантажних паровозах,на особових паровозах старої конструкції,та на особових сильних паровозах.

Дійсна довгочасність служби валкових бригад в валках зведена до одиниці "робото-години" оплачуеться по встановленим ставкам для обслуговування вантажних та особових валок.

Для тих агентів валкових бригад,дійсна робота котрих за час перебування в валках не може бути точно підрахована /проводирі вагонів та валок,грубники,прибиральники,чистії і т.п./ замісцть годинного оплачування праці встановлюеться добова платня за дійсний час перебування в валках,рахуючи довгочасність його від моменту відлучки до повороту у пункт постійного місця

служби,причому частини доби присутности в валках при розрахункові добової платні лічуться за повну добу.

§ 23. - Зазначені в "Нормах оплати праці паровозних та валкових бригад" ставки винагороди визначені з розрахунка нормальної 8-ми годинної праці при 200 робото-годинах на місяць /§ I6 і п.-з- § 4-го/. Надурочні години роботи,себ-то довгочасність служби на паровозах і в валках по над ухваленою нормою в 200 годин урочної праці, оплачується особливим додатковим грошовим довольством по нормам,що зазначені в додаткові до таблиці -А-.

ПРИМІТКИ:- I.-Дійсна вироблена кількість урочних і надурочних робото-годин оплачується матрикульними окладами утримання й годиним грошовим довольством по нормам зазначеним в додаткові до таблиці -А-; крім того надурочні робото-години оплачуються додатковим грошовим довольством по "ставкам",зазначеним в тому-ж додаткові.

2.-Особи валкових бригад,що одержують замісць годинної платні добові гроші,згідно вказівок,зазначених в § 22,правом на оплату надурочної праці особливим грошовим довольством не користуються.-

§ 24.- Маневрова робота валкового паровозу на проміжних станціях проходу з валкою вважаеться для оплачування праці паровозної бригади валковою службою і оплачуеться по "ставках",установлених для відповідного типу паровозів.

§ 25. -Праця в господарських,літникових,савурових /під час ходу,в пісковнях,каменярках і т.и./ та передавальних валках,на підштовхуванню та вивозці вважаеться для оплачування праці паровозної бригади валковою службою і оплачуеться по "ставках",установлених для відповідного типу обслуговуемого паровозу.

6

§ 26.- Праця прибиральних бригад,маневри при депо,маневри в майстернях та иньші господарські пересування паровозів для потреб Возової Служби вважається маневровою роботою й оплачується по "ставках",установлених для оплачування праці на маневрах.

§ 27.- Зведена до одиниці "робото-години" довгочасність присутности паровозних бригад по підготовці паровозу до маючей відбутися маневрової,або валкової служби,а також здача паровозу після маневрової,або валкової служби /горячий резерв,підготовка та здача паровозу,промивання та иньш./ відповідно оплачуються по маневрових або валкових ставках за "робото-годину".

§ 28.- Вищенаведені правила оплачування праці та умовини служби не стосуються до служачих та поденноробів що наймаються: по-перше - на час для виконання призначенної роботи, по-друге - по цінам,установлюемим писаними,або словесними умовинами та згодами з окремими особами та артілью.

Норми оплати праці цих осіб повинні регулюватись загальними,на місці їх праці,істнуючими законоположеннями про оплату праці,або вчиненими умовами та особливими згодами,а при відсутности їх,розміром ринochної ціни,залежної від попиту на робітників та предложенню і иньших місцевих умовин.

§ 29.-Встановлюемі табл.-В- оклади утримання по посадам не розповсюджуються на служачих по будівлі нових залізниць,оклади утримання для котрих встановлюються штатними розписами,при затверженні розціночних відомостів,для відповідних посад в розмірах не меньших в

порівняппю з тими,які виплачиватимуться па експлоатуемих залізницях Міністерства Шляхів.

ПРИМІТКА.-Нині істнуючі Управи по будівлі залізниць після затвердження цього законопроекту,повинні у коштосписному порядкові довести оклади утримапня служачих до норм оплачування праці,встановлюемих цим Законопроектом з уживанням підвищених окладів утримання з часу,який буде встановлений для вжитку нових норм оплачування праці у всіх останніх інституціях Міністерства Шляхів. У всьому останньому умовини служби та порядок розрахунку грошового задовольнення по цьому Законопроектові розповсюджується і на служачих по будівлі залізниць.

III. - НОРМИ ДОВГОЧАСНОСТИ ПРАЦІ.

§ 30. - Довгочасність праці в установах,маючих заводський характер і працюючих по гудку,встановлена в 8 годин чистої праці,як в буденні дні,також і в передсвятні з обовязковою перервою не меньш як на ½ години для сніданку,який не береться в рахунок довгочасности праці.

§ 3I. - Надурочною працею для осіб,працюючих в цих установах /див.§ 30/ вважається девята і послідуючі години праці,незалежно від того,на який час данної доби припадають перші вісім годин праці.

ПРИМІТКА.-Цей пакт не стосується конторських служачих, надурочна праця котрих оплачується згідно § 36.½-

§ 32. - Безперервна довгочасність праці /урочної й надурочної/ не повинна перебільшувати I2-ти годин на добу. У виключних випадках /катастрофа з валкою,сніжні замети, "повідь" і т.и./,що безпосередньо впливають на безу-

 7

пинність руху,дозволяється по-надпормова праця.

ПРИМІТКА.- Безперервна довгочасність праці паровозних та валкових бригад встановлена §§ 41 і 42/.

§ 33. - Довгочасність конторської праці в установах,не маючих безпосереднього звязку з працею иньших агентів залізниці,служачих в тих-же встановах і маючих 8-ми годинний робочий день,а також довгочасність конторської праці в установах,не маючих постійних зносин з клієнтами залізниці, - встановлюється в 6 годин.

ПРИМІТКА.-У головних конторах майстерпь Возової Служби та головних конторах матеріяльних комор довгочасність роботи на добу встановлюється в 6 годин,а в цехових конторах та в прибутково видаткових Відділках матеріяльних комор - 8 годин.-

§ 34. - В установах,де поруч з конторською працею роблять другі агенти,урочна праця котрих визначається 8 годинами /цехові контори та иньш./,або в установах,маючих безпосередні зносини з клієнтами залізниці /вантажні контори,пакгаузи і т.и./ - довгочасність конторського робочого дня встановлюється в 8 годин. -

§ 35. - В випадках,зазначених у § 33-му,встановлюється перерва на ½ години,а в випадках,зазначених у § 34-му перерва не меньш ½ години,які не входять в рахунок годин праці.

§ 36. - Загальна кількість годин праці для кожного місця та установи для конторської праці з'ясовується помноженням загальної кількости присутніх днів на встановлену довгочасність нормального робочого дня /§§ 34 і 35/.-

Різниця між дійсно виробленою кількостью робочих годин за данний місяць та урочною кількостью годин, встановлених вищезгаданим порядком, вважається надурочною конторською працею та оплачується в полуторному розмірові згідно з § 14 Відділу: "НОРМИ ОПЛАЧУВАННЯ ПРАЦІ".

Крім того надурочною конторською працею, яка оплачується окремою додатковою платнею вважається виконання в надурочний час доручаемих Керовничими особами специяльних робіт, що є на обовязку данної конторської установи, які не можуть бути виконані в урочний час; крім того дозволяється розрахунок платні на підставах виконання роботи "від речі" нормованих особливими інструкціями та по умовленим нормам продуктивности праці.

ПРИМІТКА.- Табель святних днів встановлюється особливими правилами.-

§ 37. - В умовинах степової, доріжної і будівничої праці пересічна довгочасність дня праці на рік встановлюється в 8 годин, причому в будівничому періоді довгочасність дня праці встановлюється в 10 годин праці з 2-х годинною перервою, котра не входить в рахунок робочого часу, а зимою, по умовинам освітлення, довгочасність як праці, так і відповідно їй перерв, скорочується з метою осягнення пересічної за рік довгочасности робочого дня не більш як 8 годин.

§ 38. - Для служачих, майстрових та робітників всіх посад і служб, маючих відношення до руху валок, обслуговуючих паровози та валки, або вартуючих на станціях та передачах, а також для служачих на суднах і приладах на водяних та шосових шляхах і в портах, довгочасність

8

робочого дня і варти,а також кількість змін встановлюеться Керовничим Установи в межах від 8-ми до 12-ти годин,в залежности від ступеня інтензивности праці взагалі_та від пересічної кількости перерв фактичної праці за час варти.

При варті на три зміни кількість годин спочинку мусить бути в два рази більше попередньої варти.

§ 39.- Кількість годин варти,встановленої відповідно § 38, вважається "урочною" довгочасністью робочого дня для осіб,що несуть цю варту.

§ 40.- Кожному служачому,що несе варту па службі,повинні бути дані по-над спочинком по графику: при 3-х змінній варті - одна вільна доба,а при 2-х змінній варті - дві доби на місяць з оплатою їх утриманнем /з рахунку шпальти 8 табл.-А-/.

§ 41.- Беззмінна варта на паровозі не повинна перебільшувати 14-ти робото-годин.

§ 42.- Беззмінне перебування на службі валкових бригад,обслуговування валки,здача та прийом її та иньш.не повинні перебільшувати 14-ти робото-годин.

ПРИМІТКА.-Цей пакт не відноситься до довгочасности служби проводирів службових вагонів,а також до довгочасности служби валкових агентів, обслуговуючих особові валки дального ходу, поневе у перебіг часу супроводу валок фактична робота ціх агентів чергується зі спочинком.-

§ 43. - Зазначені у §§ 41 та 42 межові норми беззмінної роботи на паровозах і валках встановлюються,як загальне правило,але не виключають можливости окремих випадків порушення цих норм в розумінню потреби більшої кількости годин перебування агентів на паровозі і в валках,коли ці виїмкові випадки викликатимуться необхідністью захования безпечности руху валок,або метою попередження припинення руху.

§ 44. -Час початку валкової роботи для паровозних бригад лічиться з моменту вступу паровозу в розпорядження Служби Руху і до вирушення його від валки. Для маневрових бригад робота визначається годинами варти /§ 39/.

§ 45.- Час роботи для мастівничих і валківничих лічиться з моменту початку прийому валки і до здачи її. Години резерву в розумінню спочинку і в розумінню довгочасности перебування на службі рахуються година резерву за ½ години фактичної роботи.

§ 46.- Довгочасність урочної роботи для паровозних та валкових бригад встановлюється в 200 робото-годин у місяць,в яку кількість годин роботи увіходять фактична робота на паровозах і валках та виконання иньших службових обовязків,сполучених з обслуговуванням паровозів і валок,довгочасність перебування при цих обовязках згідно нижчезазначених пактів зводиться до одиниці робото-години.

9

§ 47. - При повній місячній роботі паровозних і валкових бригад "робото-години" по-над 200 вважаються надурочними й оплачуються особливим додатковим грошовим довольством, зазначеним у додаткові до таблиці -А- під розділом "Оплата надурочних робото-годин"/див. § 23/.-

§ 48. - Години, витрачені паровозною бригадою на иньші роботи, маючі звязок з роботою на паровозі /горячий резерв, підготовка та здача паровозу та иньш./ лічиться година за ½ години роботи, як в розумінню годинного оплачування, так і в розумінню розрахунку довгочасности служби та спочинку /див.§§ 42 і 46/.

§ 49. - Довгочасність перебування паровозних бригад на холодному резерві, як в розумінню годинного оплачування, так і в розумінню розрахунку довгочасности служби й спочинку лічиться година за ½ години роботи /див.§§ 42 і 46/.

§ 50. - Перебування паровозних бригад на промивці паровозу зараховується за чотирі "робото-години".

§ 51. - Спочинок у зворотньому депо на протязі однієї години та меньше, в розрахунок спочинку не залічується і в розумінню оплачування лічиться за "робото-годину".

§ 52. - Переїзд паровозних та валкових бригад на особих валках для прийняття валки або повернення додому,

вважається спочинком і для розрахунку цього останього година переїзду на валці зрівнюється з $\frac{1}{2}$ годиною фактичного спочинку. Переїзд змінних бригад на валці, коли їм призначено для спочинку окреме помешкання, вважається спочинком по дійсній кількости годин користування останнім.-

§ 53.-Встановлення про довгочасність робочого дня, в розумінню розрахування урочних та надурочних годин роботи не шириться на:

Мостових і шляхових вартівничих.

Колійових майстрів.

Вагових майстрів.

Проводирів службових вагонів.

Будинкових доглядачив.

Монтьорів усіх назв.

Технічних агентів.

Фершалів.

Акушерок.

Доглядачив телеграфу.

Зарядчих матеріяльними коморами та їх помішників.

Шляхових і мостових десятників на шосе.

Станційних доглядачив шосових округ.

Контрольорів валок.

Приймачив матеріялів.

Ревизорів валок.

Розвозників матеріялів.

Ревізорів комерційних.

Ревізорів станційного рахівництва,

а також на осіб, займаючих вищі, відносно вищеперелічених, посади, на всі посади, що мають характер догляду і на всі посади, виконання службових обовязків по котрим не уявляе можливости точного рахунку урочних

та надурочних "робото-годин" /як наприкл.:проводирі, грубники,прибиральники,чистії валок прямого ходу,вартівничі,швейцари,посильні,гонці всяких назв та иньш./

ПРИМІТКА.-Докладний перелік посад передбачаємих цим пактом,оголошується Міністерством Шляхів.

§ 54.- Безпосередня праця по провадженню або проектуванню та підрахунку нових робіт,а також иньші роботи,яку не входять в безпосередні службові обовязки,в разі доручення не спеціяльному штатові,а агентам основного штату і через те викликаючі трату доповнюючої праці на виконання зазначених вище додаткових робіт в надурочний час,розглядаються та оплачуються як додаткова понад нормою праця,причому ця додаткова праця оплачується або згідно § 14-го Відділу "Норми оплати праці",або шляхом призначення встановленої суми додаткової платні.

IV. - В І Д Р Я Д Ж Е Н Н Я.

§ 55.- Розрахунок за час відрядження служачих,майстрових та робочих повинен провадитись на таких підставах:

а/ праця та служба за час відрядження оплачується по тих же нормах,по яких оплачується на місці постійної служби відрядженого галузь роботи,виконуємої ним у відрядженню,але у всякім разі не меньш ніж праця,котру виконував відряджений на місці постійної служби.

б/ Час,витрачений на переїзди до місця відрядження та назад,мусить бути оплачений для служачого на поденному розрахункові так,щоб сума цієї плати вкупі з сумою одержаною за урочну працю під час відрядження не була меньш результату від помноження кількости

календарних днів, яку перебув відряджуемий у відсутности /рахуючи проїзд/, на норму оплати по шпальті 4-ій табл.-А-, належну посаді відряджуемого по місцю постійної служби.

в/ Особи, маючі право на відрядне задовольнення, за весь час перебування в дорозі до пункту відрядження, за час перебування в місці відрядження і за час переїзду до місця постійної служби, - одержують добові-відрядні по нормах, зазначених у § 56-му.

г/ Служачі, майстрові та робітники як на місяшному, так і на поденному розрахункові, в вищезазначених випадках одержують добові-відрядні по окладах утримання, належних грунтовним своїм посадам; розмір такого утримання у данному разі з'ясовується місяшною платнею, зазначеною у шпальті 8-ій табл.-А-.

ПРИМІТКА.-Паровозні та валкові бригади у відповідних випадках одержують добові-відрядні по нормах, зазначених у § 56, розмір цих норм з'ясовується належним посадам паровозних та валкових бригад матрикульними окладами утримання /§§ 16 та 18/.

§ 56.- Норми добової-відрядної платні встановлюються у слідуючим розмірі на час істнування доплати на дорожнечу /§ 5/.

Одночасно зі зміною розміру доплати на дорожнечу мусять змінятись і норми добової відрядної платні.

РОЗМІР ДОБОВИХ ГРОШЕЙ ЗА ЧАС ВІДРЯДЖЕННЯ.

Коли річна платня, належна грунтовній посаді відрядженого по шпальті 7 табл.-А-.	За кожну добу перебування в відрядженні платиться:	
	В межах своєї залізниці:	По-за межами залізниці:
До 1.200 карбов..	3 карб.	6 карб.
від 1.201 карб. до 3.000 карб.	5 "	10 "
" 3.001 " " 5.000 "	6 "	12 "
по-над 5.000 карб.........	8 "	16 "

ПРИМІТКИ: I.-Викликаемі службовими відрядженнями по-за межами залізниці видатки по займу помешкання для ночівлі оплачуються по дійсно зробленим відрядженим видаткам.-

2.-Як-що відряджуемий не одержуе службового білету на проїзд,то останній оплачується по дійсній вартости білетів відповідно належній посаді клясі.

3.-Для водяних та шосових доріг та портів межою свої дороги вважають "район служби".

4.-Для служачих в Управі по будівлі залізниць,при відрядженнях їх як в межах, так і по за межами будуючої-ся залізниці добові-відрядні аж до початку тимчасового комерційного руху виплачуються по зазначених вище нормах по шпальті: "по-за межами залізниці".
З початку тимчасового комерційного руху добові-відрядні гроші під час відряджень в межах експлоатуемої колії платяться по зазначених вище нормах по шпальті: "в межах своеї залізниці";для агентів же будівельної Управи,як що вона знаходиться по-за межами своеї залізниці,норма відрядного задовольнення вживається по шпальті "по-за межами залізниці".

5.-Особи паровозних та валкових бригад в належних випадках одержують добові-відрядні по нормах відповідних матрикульним окладам їх утримання.-

§ 57. - Особи,отримуючі окладні-розїздні гроші при розїздах по своїй службі в межах свого службового району,правом одержання добових-відрядних не користуються; при відрядженнях цих осіб для виконання обовязків по других посадах,платяться добові-відрядні,відповідно зазначених вище вказівок по §§ 55-56,причому при встановленні норми відрядної платні по основному окладові утримання,- окладні-розїздні не беруться під увагу.

§ 58.- Особи,які займають посади,названі у § 78,при службових поїздках в межах залізниці постійної служби /для місцевих Управ залізниці/,або в межах службового райо-

ну /для Водяних та Шосових Округ комунікації/ не користуються правом на одержання добово-відрядних.

При службових поїздках за межи вказаних районів зазначені вище особи користуються на загальних підставах добово-відрядним задовольненням, розмір котрого встановлюється належним посаді окладам утримання по шпальті 8-ій табл.-А-.

§ 59. - Проводирі пересуваємих у холодному стані паровозів одержують добові-відрядні по зазначених у § 56 нормах, причому весь час перебування в цьому відрядженні додатковою платньою за надурочну працю не оплачується.

§ 60. - Відрядженням паровозних та валкових бригад вважається поїздка по свому, або чужому участках, викликаюча відсутність від місця постійного мешкання більше трьох діб; при цьому платиться лише за час по-над три доби.

ПРИМІТКА.-Особи валкових бригад /проводирі вагонів і валок, грубники та чистії і инш./, одержуючі замість годинної оплати добові гроші по § 22 "Норм оплачування праці паро - возних та валкових бригад", при службових поїздках по обслуговуванню вагонів і валок як у межах залізниці постійного свого служення, так і по-за межами ціеї залізниці, - правом на одержання добових-відрядних по § 56 не користуються.-

§ 61. - Відрядження, які дають можливість відрядженому служачому місячної та поденної платні повернутись до пункту постійної служби до 12-ьи годин ночи в день від'їзду в відрядження, добовими - відрядними не оплачуються. В таких випадках дозволяється лише повертати дійсні видатки по переїзду /найму хури та инш./

§ 62. - При довгочасности відрядженнь,по-над добу,частини доби під эглядом плати добових відрядних рахуються: 12 і меньш годин за ½ доби, а більш 12-ти годин - за повну добу.

§ 63. - Відрядження по обставинам військового часу оплачуються на підставі окремих для цього правил.

§ 64. - Під час тимчасового заступництва посади,що мають другу назву,порівнюючі з грунтовною посадою заступника, не дивлячись на те,-вакантна чи не вакантна заступаема посада,заступникові платиться утримання відповідно заступаемій тимчасово посаді,але-ж у всякому разі не меньш грунтовного утримання,відповідного посаді заступника.

У випадкові,коли таке заступництво викликае зміну мешкання,заступникові платяться добові-відрядні по нормах /§ 56/,що вираховуються по платні /пп.8 табл.-А-/ належній основній посаді заступника.

ПРИМІТКИ:-I.-Коли заступництво вищої посади входить в коло простих службових обовязків заступника,то заступництво вищої невакантної посади,яке протягаеться місяць і меньше,особливим додатковим грошовим довольством оплаті не належить; заміщення - ж урядовими особами вакантних посад незалежно від довгочасности заміщення, а також заміщення невакантних посад з другого місяця заміщення - оплачуються утриманнем,яке привлащене заміщаемій посаді.

2.-При притягненню осіб паровозних та валкових бригад для тимчасового виконання вищих посад не в складі цих бригад,що лишае їх заробітку годинного грошового довольства,-заступникам виплачуеться утримання,яке привлащене тимчасово виконуемій посаді,але у всякому разі особи паровозних та валкових бригад повинні одержувати за виключення їх з паровозної та валкової служби не меньше матрикульного свого окладу утримання й пересічного місячного заробітку годинного грошового довольства за урочну роботу,який пересічний заробіток визначаеться з розрахунку попередніх трьох місяців служби.-

§ 65. - Не вважається заступництвом виконання обовязків по посаді однієї назви з посадою,що займає заступник, навіть і в тому разі,коли-б заступник одержував меньшу платню порівнюючи з особою,посаду котрого він заступає.

§ 66. - Коли до виконання обовязків по посаді,що оплачується помісячно,прикликається служачий поденний,- заступник одержує платню по нормах належних заступаемій місячній посаді,але у всякому разі за час такого заступництва заступник поденної платні мусить одержати не меньш того,що він міг-би одержати за цей період часу по своїй грунтовній посаді по рахунку нормальної довгочасности робочого дня і місячної платні по шпальті 8-ій табл.-А-.

§ 67. - Особи паровозних бригад під час виконання ними в складі цих бригад обовязків вищіх посад порівнюючи з тими,які вони заступають та лічаться по матрікулах /робота помішника машиниста на паровозі за машиниста/, задовольняються грунтовним утриманнем по своїм грунтовним посадам,а годинну платню за "робото-години" на паровозах одержують по нормах належних фактично виконуемим обовязкам на паровозі.

Поденно-майстрові робітники,викликані для виконання обовязків по посадах паровозних бригад,за дні роботи та спочинку в складі паровозних бригад задовольняються: грунтовним утриманням по нижчих клясах посад по розрахункові матрикульних окладів утримання належних посадам,обовязки котрих вони фактично виконують на паровозах,а також годинною платнею за робото-години на паровозі.-

13

§ 68. - Особи валкових бригад за час виконання ними в валках вищих посад, в порівнянню з тіми, в яких вони рахуються по матрикулам, задовольняються матрикульним утриманнем по своїм основним посадам, а годинне грошове довольство за "робото-години" одержують по нормам, привлащеним фактично виконуемим посадам.

V. - ХВОРОБИ ТА ВІДПУСКИ.

§ 69. - Особам, не прослуживши в інституціях Міністерства Шляхів року, відпусків з захованням утримання не дозволяеться, а прослуживши рік та більш, аж до 3-х років, довгочасніть відпуску у році з захованням утримання дозволяеться до 10-ти днів.-

§ 70. - Для осіб, прослуживших в інституціях Міністерства Шляхів три роки та більш, аж до 10-ти років, - загальна сума часу відпусків на протязі року з захованням плат ні мае бути не більш 20-ти днів.

§ 71. -Для осіб, прослуживших в інституціях Міністерства Шляхів 10 років та більш, загальна сума часу відпусків на протязі року з захованням утримання не повинна перебільшувати 30-ти днів.-

§ 72. - Зазначені вище норми довгочасности відпусків з захованням утримання виїмково по особисто эглядним підставам /після переутоми, хвороби, каліцтва, а також по висновкові Лікарської Комісії, затверджуючої наглу пе-

обхідність з огляду на стан здоровья довгочасного спочинку і т.и./ можуть бути побільшуємі місцевими встановами Міністерства Шляхів до 2-х місяців.

Відпуски по-над 2 місяці можуть бути дозволені лише Міністерством Шляхів.

Відпуски Керовничих залізниць, Керовничих Управ по будівлі залізниць, Керовничих Шосових та Водяних Округ, Керовничих окремих робіт та иньших Установ Міністерства Шляхів безпосередньо підлеглих Центральній Установі останнього, а також помішникам зазначених вище урядових осіб, без ріжниці від довгочасности прохаемих відпусків, так само і відпуски по-над місячні Керовничих Служб та їх Помішників дозволяються Міністерством Шляхів.

§ 73. -Загальна довгочасність коротких відлучек по хворобі, посвідчена лікарем установ Міністерства Шляхів, з захованням утримання дозволяеться на два тижні на рік.

§ 74.- В час поважної довгочасної хвороби, посвідченної лікарем установ Міністерства Шляхів, утримання для осіб, прослуживших в Установах Міністерства Шляхів більш 3-х років, залишаеться на протязі 2-х місяців слабування з цілком захованним розміром гарантованного заробітку, а на протязі 2-х других місяців хвороби - в половинному розмірі гарантованого заробітку.

ПРИМІТКА.- Служачі, котрих покалічено на службі, задовольняються утриманием за час хворости по особливим для цього правилам.

§ 75.- Душевно-хворі, при умовинах посвідчення з боку Лікарської Комісії, мають право на отримання на протязі року гарантованого заробітку.

14

§ 76. - За дні хвороби та відпусків утримання виплачується по нормах гарантованого заробітку,причому особам,служачим на щоденному розрахункові для одержання платні за час відпусків і слабування значіння шпальти 3-ої табл.-А-помножується не на кількість календарних днів за період слабування або відпуску,а на кількість робочих днів,припадаючих на даний перебіг часу.

§ 77. - У виключних випадках по особливо поважним мотивам надається право Керовничому місцевої установи інституцій Міністерства Шляхів побільшувати загальну довгочасність відсутности по слабуванню /§§ 73 і 74/ з захованням утримання.

VI. - РОЗЇЗДНІ ГРОШІ.

++++++++++++++++++++++++++++++++++

§ 78. - Служачі,які займають низчезазначені посади,за роїзди по службовим справам в межах своєї залізниці або в межах службового району,незалежно від окладу утримання по шпальті 8-ій табл.-А-,одержують окладні розїздні по 50 карбованц.на місяць:

Керовничі залізниць.

Помішники Керовничих залізниць.

Керовничі Округ Водяних,Шосових та їх помішники.

Керовничі та Помішники Керовничих Служб: Колії, Возової,Руху,Телеграфу,Лікарсько-Санітарної та Матеріяльної.

Керовничі техничних і техничво-розпорядних Відділів Служб: Колії,Руху та Возової.

Керовничі Техничних Служб /Відділів/ Водяних та Шосових Округ.

Окружні Інспектори Пароплавства та їх Помішники.

Інспектори робіт Шосової Округи.

Інженіри та агенти особливих доручень.

Участкові лікарі,фершали та акушерки.

Шпитальні лікарі, коли мають участок x

Ревізори всіх назв. x

Керовничі участків Служб: Колії, Возової та їх помішники. -x-

Керовничі технічних участків Водяних і Шосових Округ. x

Керовничі Відділків Служб: Колії та Руху. x

Керовничі Відділків на лінії Водяних Округ. x

Інспектори - плесові механики. x

Зарядчі плесом та їх помішники. x

Участкові Інспектори Пароплавства. x

Старші дорожні майстрі. x

Старші мостові майстрі. x

Контрольори валок по Службах: Руху та Збору. x

Контрольор-механики та їх помішники. x

Доглядачи телеграфу. x

Зарядчі лісо-культурними роботами. x

Монтьори водопостачання. x

Старші ревізори всіх назв. x

Керовничі депо та їх помішники. x

Машинисти-наставники. x

Дорожній майстрі шосових колій. x

Керовничі пароплавних дістанцій. x

Зарядчи валками. x

Пароплавні наглядачи. x

ПРИМІТКИ.- I.-Служачі, що займають посади під знаком -x-, при поїздках по справах служби за межі своїх участків, одержують добові-відрядні на загальних підставах, /див. § 57/.

2.-Додаток на дорожнечу на окладні-розїдні не налічується /див. § 5 примітка I/.

3.-Видатки по пересуненню /найом хури, коштовність проїздних білетів та инш./ повертаються по дійсній коштовности.

§ 79. - Заміщення вакантних посад шляхом відрядження служачих для тимчасового виконання обовязків по цим посадам з виплатою їм за переміну міста мешкання добових відряд-

них дозволяється лише в перебіг часу до одного місяця.

В особистих випадках довгочасність таких відряджень більш одного місяця може бути дозволена в кожному окремому разі Керовничим Установи.

§ 80.-Службачі, постійні обовязки котрих вимагають розїздів, не одержують добових відрядних грошей при розїздах по справам, що належать до їх посади.

§ 81.-Службачі, займаючі посади незазначені в згаданих вище §§ 78 і 80, за вийнятком осіб, перелічених у примітці до § 60-го, за відрядження по справах служби задовольняються добовими-відрядними по нормах, зазначених у § 56.

ПРИМІТКА.- Змінна частина додатку на дорожнечу на добово-відрядне задовольнення не налічується - /див. примітку I до § 5-го/.-

З орігіналом згідно:

КЕРОВНИЧИЙ ВІДДІЛУ
Праці Панченко.

Т А Б Л И

н о р м   п л а т и

Коефіцієнти відношень.	Службачі на щоденній платні.					Службачі на щомісячній платні.			
	Щоденна платня.	Гарантований щоденний заробіток.	Щоденна платня при відсутности праці "від речі".	Доплата на дорожнечу.		Гарантований заробіток.	Щомісячна платня.	Доплата на дорожнечу.	
				Постійна частина.	Налічування на місячний заробіток.			Постійна частина.	Налічування на заробіток за місяць.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1,0	1.60	1.60	2.40	70 карб. - яку - б щоденну плату не одержував.	217%	40	60	70 карб. - на якій посаді не сидів - би.	217%
1,2	1.76	1.76	2.64		186%	45	70		186%
1,3	2.00	2.00	2.96		173,3%	50	75		173,3%
1,4	2.16	2.16	3.20		153%	55	85		153%
1,5	2.40	2.40	3.60		144,4%	60	90		144,4%
1,6	2.56	2.56	3.84		136,8%	65	95		136,8%
1,7	2.80	2.80	4.16		130%	70	100		130%
1,8	2.96	2.96	4.40		118,2%	75	110		118,2%
1,9	3.04	3.04	4.56		113%	75	115		113%
2,0	3.20	3.20	4.80		108,3%	80	120		108,3%
2,2	3.60	3.60	5.36		96,3%	90	135		96,3%
2,4	3.76	3.76	5.60		89,6%	95	145		89,6%
2,7	4.16	4.16	6.24		81,3%	105	160		81,3%
3,0	4.80	4.80	7.20		72,2%	120	180		72,2%
3,2	5.00	5.00	7.50		68,4%	125	190		68,4%
3,4	5.36	5.36	8.00		63,4%	135	205		63,4%
3,8	6.00	6.00	8.96		47,8%	150	230		47,8%
4,0	6.40	6.40	9.60		45,8%	160	240		45,8%
4,2	6.56	6.56	9.84		44%	165	250		44%
4,6	7.20	7.20	10.80		40%	180	275		40%
5,0	8.00	8.00	12.00		36,6%	200	300		36,6%
5,4	8.56	8.56	12.80		33,8%	215	325		33,8%
6,2	9.76	9.76	14.64		18,9%	245	370		18,9%
7,0	11.20	11.20	16.80		16,6%	280	420		16,6%
7,5	12.00	12.00	18.00		15,5%	300	450		15,5%
8,0	12.80	12.80	19.20		14,6%	320	480		14,6%
8,5	13.60	13.60	20.40		13,7%	340	510		13,7%
9,0	14.40	14.40	21.60		13%	360	540		13%
10,0	16.00	16.00	24.00		11,7%	400	600		11,7%
11,0	17.60	17.60	26.40		10,6%	440	660		10,6%
12,0	19.20	19.20	22.80		9,7%	480	720		9,7%
13,0	20.96	20.96	31.44		9%	520	780		9%
14,0	22.40	22.40	33.60		8,3%	560	840		8,3%
15,0	24.00	24.00	36.00		7,8%	600	900		7,8%
16,0	25.60	25.60	38.40		7,3%	640	960		7,3%
16,6	26.56	26.56	39.84		7%	665	995		7%
17,0	27.20	27.20	40.80		6,9%	680	1.020		6,9%
20,8	33.44	33.44	50.16		5,6%	835	1.250		5,6%
25,0	40.00	40.00	60.00		4,7%	1000	1.500		4.7%

...р. відн.	Водовантажність	Доплата на добову: постійна	Доплата на добову: змінна %%.
1,0	720	840 [illegible]	1562,40
1,2	840		1562,80
1,3	900		1559,70
1,4	1020		1560,60
1,5	1080		1559,52
1,6	1140		1559,52
1,7	1.200		1560,00
1,8	1320		1560,24
1,9	1380		1559,40
2	1440		1559,52
2,2	1620		1560,06
2,4	1740		1559,00
2,7	1920		1560,96
3	2160		1559,52
3,2	2280		1559,52
3,4	2460		1559,64
3,8	2760		1320,00
4,0	2880		1318,40
4,2	3000		1320,00
4,6	3300		1320,00
5,0	3600		1307,60
5,4	3900		1318,20
6,2	4470		839,16
7,	5040		836,64
7,5	5400		837,00
8	5760		840,96
8,5	6120		838,44
9	6480		842,40
10	7200		842,40
11,	7920		858,60
12	8640		873,00
13	9360		891,00
14	10.080		846,40
15	10800		841,40
16	11.520		853,10
16,6	11.940		835,00
17,	12.240		844,56
20,8	15.000		840,00
25,	18.000		846,00

Химічні:

2016 мм – 0,4	264	840	1430,88
2018 – 0,6	346		1429,56
2020 – 8	576		1560,91

16

17

Ц Я - "А" -

і з а п р а ц ю.

П р и м і т к а.

0,4. - Підлітки до 16-ти років та учні першого року учення.

0,6. - Підлітки 17-18 років та учні другого року учення.

0,8. - Підлітки 19-20 років, учні останнього року учення та робітниці.-

Коефіцієнти відношень.	Служачі на щоденній платні.					Служачі на щомісячній платні.			
	Щоденна платня /матрікульна/.	Гарантований щоденний заробіток.	Щоденна платня при відсутности праці "від речі".	Доплата на дорожнечу. Постійна частина.	Доплата на дорожнечу. Налічування на місячний заробіток.	Гарантований заробіток.	Щомісячна платня.	Доплата на дорожнечу. Постійна частина.	Доплата на дорожнечу. Налічування на заробіток за місяць.
I	2	3	4	5	6	7	8	9	I0
0,4	0,64	0,64	0,96	70 карб. яку-б щоденну платни ни не одержував.	542%	I6	24	70 карб.- на якій посаді не сидів-би.-	542%
0,6	0,96	0,96	I,44		36I%	24	36		36I%
0,8	I,28	I,28	I,92		27I%	32	48		27I%

По цій таблиці норма оплати праці за "робото-годину" встановлюється як спроба на час не більш шости місяців. Зміна цих норм утворюється розпорядженням Міністра Шляхів.

ДОДАТОК до ТАБЛИЦІ -А-.

НОРМИ ОПЛАТИ ПРАЦІ ПАРОВОЗНИХ ТА ВАЛКОВИХ БРІГАД.

НАЗВИ ТА КЛЯСИ ПОСАД.	Належні посаді коефіцієнти по відомості -В-.	Матрикульний оклад утримання та гарантований заробіток.	Норма оплати праці за "робото-годину" на паровозах і валках.				
			На маневров. паровозах і холодному резерві.	У валках на вантаж. паровозах старої конструкції.	У валках на вантаж. сильних паровозах.	У валках на особов. паровозах старої конструкції.	У валках на особов. сильних паровозах.
Машиністи:							
I-ої КЛЯСИ.........	3,4	205 кр.	20 к.	40 к.	50 к.	50 к.	60 к.
2-ої "	3,0	I80 "	20 "	40 "	50 "	50 "	60 "
3-ої "	2,7	I60 "	20 "	40 "	50 "	50 "	60 "
Помішники машиністів:							
I-ої КЛЯСИ.........	I,8	II0 "	I5 "	25 "	25 "	25 "	30 "
2-ої "	I,4	85 "	I5 "	25 "	25 "	25 "	30 "
3-ої "	I,2	70 "	I5 "	25 "	25 "	25 "	30 "
	Належні посаді коефіцієнти по відомості -В-	Матрик. оклад утримання і гарантований заробіток.	За "роботогодину" в резерві по наряду.	За обслугов. вантажних валок за "робото-годину".		За обслугов. особових валок за "робото-годину".	
Головні валківн. I кл	2,7	I60кр.	20 к.	20 к.		20 к.	
" " 2 "	2,2	I35 "	20 "	20 "		20 "	
" " 3 "	2,0	I20 "	20 "	20 "		20 "	
Старш. валківничий, багульні та роздавачи.	I,4	85 "	I5 "	I5 "		I5 "	
Молодші валківничі..	I,2	70 "	I5 "	I5 "		I5 "	
Мастівники I-ої кл..	I,4	85 "	I5 "	I5 "		I5 "	
" 2-ої "..	I,2	70 "	I5 "	I5 "		I5 "	
Проводирі I-ої кляси	I,4	85 "					
" 2-ої "	I,2	70 "					
Грубники, прибиральники та чистії......	I,2	70 "					

За дійсний час перебування в турових поїздках по обслуговуванню валок і вагонів, проводирі, грубники, прибиральники та чистії одержують добові, замість годинної платні:

а/по 2 карб. на добу - за обслуговування валок місцевого й простого сполучення;

б/по 75 коп. на добу - за обслуговування валок примісцевого сполучення;

в/по 2 карб. на добу одержують проводирі службових вагонів за час перебування з вагоном за межами пункта постійного місця служби.-

ОПЛАТА НАДУРОЧНИХ "РОБОТО-ГОДИН".

Згідно § 23 "УМОВИН СЛУЖБИ ТА ОПЛАЧУВАННЯ ПРАЦІ НА ШЛЯХАХ УКРАЇНИ" особи паровозних і валкових бригад,що мають право на годинну оплату праці,за кожну надурочну "робото-годину",незалежно матрикульних окладів утримання, а також годинної платні по наведеним вище в цій таблиці нормам,по яким нормам оплачуються їм вся дійсна кількість вироблених "робото-годин" /урочних і надурочних/, - одержують додаткове грошове довольство:

Машиністи всіх клясів	по	I карб.45 коп.	за роб.-год.
Помішники машиністів всіх клясів	"	- - 65 "	" "
Головні валківничі..............	"	I карб. -	" "
Валківничі: старші,багульні й роздавачі..................	"	- - 70 "	" "
Молодші валківничі..............	"	- - 60 "	" "
Мастівники всіх клясів..........	"	- - 60 "	" "

Зазначені вище ставки додаткової платні за надурочні робото-години належать посадам,в яких особи паровозних та валкових бригад рахуються по матрикулам,незалежно від того,яку фактично виконують ці особи посаду в складі паровозних та валкових бригад,або яку несуть роботу на паровозах і в валках.-

ПРИМІТКА.- Особи валкових бригад,що одержують замість годинної платні,добові гроші,згідно вказівок,зазначених в § 22, правом на одержання додаткової платні за надурочну роботу не користуються.-

Зміни в цій таблиці утворюються роспорядженням Міністра Шляхів.-

Т а б л и ц я -Б-.

ФАХОВИЙ РОЗДІЛ МАЙСТРІВ.

До групи: -2,0; 2,2 - 2,7 можуть належать:

Розмітники.	Токарі.	Обивачи.
Модельники.	Фрезовники.	Лякерники.
Слюсарі.	Ковалі.	Майстри.
Казанярі.	Улаштовники електр.освітлення.	Столярі.
Мідярі.	Електротехники.	Палітурники.
Струментальники.	Відливальники.	Шофери.

До групи -І,8.

Фаховці,згадані в вищих групах,та крім того бляхарі,ресорники, цівовари,помішники шоферів.-

До групи -І,6.

Ті-ж,що в вищих групах і крім того дахарі,молотярі,цівовари,лютовники,свердлярі,пічники,теслярі,мулярі,старші робітники,старші спогрівачи,старші обрубники,чопії,старші вагранники.

До групи -І,4.

Ті-ж,що в вищих групах і крім того молотярі,вагранники,спогрівачи, заливальники,гнітники ковальського цеху, шрубарі ковальського цеху,

шинарі,шліхтарі,розбирачи,лимарі,моторники,дулові робітники, санітари /дезінфектори/,помішники шоферів.-

До групи - I,3.
+++++++++++++++++++++++++++++++

Чорнороби відливального цеху, обрубники, чорнороби цівного цеху /спогрівачи,різарі,гнітпики,шліхтарі,чистії,розмітники/, чорнороби жарівниць депо /чистії ринв,ям,димових кирибок,піддувал,димарів/, постійні вуглевози жарівниць, водолії депо й станцій.-

До групи - I,2.
+++++++++++++++++++++++++++++++

Чорнороби всяких назв,окрім вищезгаданих, пісочники, критники, дровоколи, лямпії, ліхтарники, прибирачи помешкань, грубники будинків, дорослі чистії паровозів та вагонів.-

-----оооооо§оооооо-----

Зміни в цій таблиці можливі лише порядком затвердження штатних розписів до експлоатаційних коштоспесів.-

Т а б л и ц я - В -.

П о д і л п о с а д в і д п о в і д н о к о е ф і ц і е н т і в. -

-----00000§§00000-----

ПОСАДИ ПО КОЕФІЦІЕНТОВІ - I,0.

По всіх інституціях Міністер.Шляхів. - Підручні 2-го розділу всіх фахів.

ПОСАДИ ПО КОЕФІЦІЕНТОВІ - I,2.

По Службі Руху. - Промивальники вагонів. Ляммовщики. Відпружники. Вантажні робітники - меньшого окладу. Молодші валківничі.

По Службі ВОЗОВІЙ. - Підручні майстрові всіх фахів I-го розділу. Робітники /крім спеціяльно зазначених в других групах, див.табл.-Б-/. Чистії паровозів та вагонів. Валкові помішники машиністів 3-ої кляси. Мастівничі і проводирі 2-ої кляси. Валкові грубники, прибиральники та чистії вагонів.-

По Службі КОЛІІ. - Ремонтні робочі меньшого окладу. Переїздні та колійові вартівничі меньшого окладу. Дворові.

По Водяних та Шосових Округах.	Вахтери меньшого окладу на пароплавах. Робітники меньшого окладу.-
По ЛІКАРСЬКІЙ службі всіх інституцій Мін. Шляхів.	Служники приймових покоїв. Куховарки. Прачки та покойова прислуга по доглядові за хворими. Санітари. ПРИМІТКА.- Агенти зазначених посад Лікарської Служби в тіх пунктах служби, де маються загальні шпитальні кухні, користуються їжою на скарбовий кошт.
По ВСІХ ІНСТІТУЦІЯХ Міністр. Шляхів.	Вартівничі, швейцари, посильні, гонці всяких назв - меньшого окладу. Грубники.

ПОСАДИ ПО КОЕФІЦІЕНТОВІ - І,3.
+++++++++++++++++++++++++++++++++++++

По Служ. ТЕЛЕГРАФУ. -	Платні кандідати на посаду телеграфистів.
По Службі РУХУ. -	Запасні вилкарі. Вилкарі меньшого окладу. Лямпівники гасо-роспечного освітлення. Марківники. Пломбівники. Вантажні робітники вищого окладу. Старші вартівничі вантажу.-
По Службі ВОЗОВІЙ. -	Мастівничі приводів. Обрубники. Робітники відливального цеху. Робітники цівного цеху, /див.табл.-Б-/. Робітники при жарівницях депо /див.табл.-Б-/. Станційні мастівничі. Спогрівачі неруховмих казанів, електричних та иньших улаштовань. Водолії. Чистиї димарів. Спогрівачи водогонок. Кастелянші.-

21

По Службі КОЛІЇ. - Ремонтні робітники вищого окладу. Мостові вартівничі. Лазники. Колійові переїздні та тонельні вартівничі вищого окладу. Спогрівачи нерухомих казанів.

По Сл.МЕТЕРІЯЛЬН. - Постійні вантажні робітники матеріяльних комор.

По ВОДЯНИХ та ШОСОВИХ ОКРУГАХ. - Спогрівачи. Штольні робітники. Старші робітники. Матроси меньшого окладу.

По ВСІХ ІНСТІТУЦ. Мініст.Шляхів. - Вартівничі, швейцари, посильні, гонці всіх назв - середнього окладу. Мастівничі всіх назв,крім валкових Хурмани та стайничі меньшого окладу. Грубники центрального опалу.-

ПОСАДИ ПО КОЕФІЦІЕНТОВІ - I,4.
+++++++++++++++++++++++++++++++++++++++

По Службі РУХУ. - Вилкарі середнього окладу. Вартівничі при брамі. Вартівничі-касіри по продажу білетів. Вартівничі вантажу. Старші валківничі. Вантажні валківничі. Валківничі-роздавачи.-

По Сл.ТЕЛЕГРАФУ. - Постійні робітники меньшого окладу. Підручні доглядачи телеграфу.-

По Службі ВОЗОВІЙ.- Майстрові 6-го розділу всіх фахів /див.табл.-Б-/. Санітари-дезінфектори. Промивальники. Постійні та сезонові валкові грубники та прибиральники. Помішники машиністів нерухомих машин та електричних улаштовань меньшого окладу. Проводирі валкові та мастівники I-ої кляси. Валкові помішники машиністів 2-ої кляси

По Службі КОЛІІ. - Старші робітники ріжних фахів меньшого окладу. Робітники по просякуванню шпал. Старші дворові. Дворові-дезінфектори. Дворові-паспортисти. Вартівничі контрольних яток. Десятники садівництва.

По Сл.МАТЕРІЯЛЬН.- Робітники-вугольники. Вартівничі при брамі. Дровоклади.

По ЛІКАРСЬКІЙ Сл.- всіх інстітуцій Міністер.Шляхів. Грубники дезінфекційних камер.

По ВОДЯНИХ та ШОСОВИХ ОКРУГАХ. Майстрові 6-го розділу. Старші робітники меньшого окладу. Санітари-дезінфектори.

По ВСІХ ІНСТІТУЦ.- Міністер. Шляхів. Вартівничі, швейцари, гонці всіх назв вищого окладу. Конторники всіх назв 4-го розділу: друкарниці,архивники,журналисти,штемпельовники,розкладачи та иньші. Помішники шоферів меньшого окладу.

ПОСАДИ ПО КОЕФІЦІЕНТОВІ - І,5.

По Службі РУХУ. - Проводарі паровозів. Вилкарі вищого окладу /заступники чеплярів/. Чеплярі-прибиральники. Гаслярі меньшого окладу. Лямпові майстри. Гальмарі /башмачники/ меньшого оклада.

По Сл.ТЕЛЕГРАФУ. - Запасні телеграфисти. Телеграфисти та телефонисти меньшого окладу. Улаштовники електричних станцій.

22

По Служ.ВОЗОВІЙ. - Старші спогрівачи нерухомих улаштовань.

По Службі КОЛІІ. - Старші робітники ріжних фахів вищого окладу. Табельники околодків.-

По Сл.МАТЕРІЯЛЬН.- Робітники-роздавальники та коморники Головних та колійових комор. Старші робітники.

По ВОДЯНИХ та ШОСОВИХ ОКРУГАХ. Станційні доглядачи. Телефонисти меньшого окладу. Табельники. Стернові та штурвальні меньшого окладу. Вахтери середнього окладу на пароплавах. Матроси на судні вищого окладу. Старші матроси на непаровому судні. Вартівничі-водолії пристані меньшого окладу. Паклювальники на судні. Чатові старости меньшого окладу. Старші робітники вищого окладу. Експедітори меньшого окладу.-

По ВСІХ ІНСТІТУЦ.- Міністер. Шляхів. Хурмани-стайничі вищого окладу.

ПОСАДИ ПО КОЕФІЦІЕНТОВІ - І,6.
++++++++++++++++++++++++++++++++++++

По Службі РУХУ. - Старші вилкарі. Запасні гасляри. Станційні доглядачи вагонів. Вагівники меньшого окладу.-

По Сл.ТЕЛЕГРАФУ. - Постійні робітники вищого окладу /підручні доглядачи телеграфу/. Телеграфисти середнього окладу. Телефонисти вищого окладу. Монтьори електричних улаштовань меньшого окладу.

По Службі ВОЗОВІЙ. - Майстрові 5-го розділу всіх фахів /див.табл.-Б-/. Старші промивальники. Спогрівачи депо. Помішники машинистів нерухомих машин електричних улаштовань вищого окладу.

По Службі КОЛІЇ. - Артільні старости меньшого окладу. Десятники нових будівель меньшого окладу. Доглядачи біологичних станцій. Участкові роздавачи. Старші робітники по просякуванню шпал. Помішники машинистів шпалопросякуючих заводів.

По Сл.МАТЕРІЯЛЬН. - Вагівники меньшого окладу.

По Сл.КОМЕРЦІЙНІЙ.- Вагівники меньшого окладу. Прикащики мійських станцій

По Сл.ЛІКАРСЬКІЙ. - Економи,економки та кастелянші /користуються їжою на скарбовий кошт./

По ВОДЯНИХ та ШОСОВИХ ОКРУГАХ. - Дорожні й мостові десятники на шосе - меньшого окладу. Майстрові 5-го розділу всіх фахів. Будівельні десятники меньшого окладу. Спогрівачи середнього окладу.-

По ВСІХ ІНСТІТУЦ. Міністер.Шляхів. - Коморники меньшого окладу.

ПОСАДИ ПО КОЕФІЦІЕНТОВІ - I,7.
+++++++++++++++++++++++++++++++++++++

По Службі РУХУ. - Чеплярі меньшого окладу. Помішники Зарядчого бльок-

23

чатою. Гаслярі вищого окладу. Гальмарі /башмачники/ вищого окладу. Помішники касірів багульних і білетних кас.

По Сл. ТЕЛЕГРАФУ. - Телеграфисти вищого окладу.

По Службі ВОЗОВІЙ. - Оглядачи вагонів /ревізійні слюсарі/ меньшого окладу. Помішники машиністів газогенераторних водогонок.

По Сл.МАТЕРІЯЛЬНІЙ.- Роздавачи вугільної комори меньшого окладу. Старші робітники.

По Сл.КОМЕРЦІЙНІЙ. - Помішники касірів багульних та білетних кас.

По ВОДЯНИХ та ШОСОВИХ ОКРУГАХ. Дубовики меньшого окладу.

ПОСАДИ ПО КОЕФІЦІЕНТОВІ - I,8.
++

По Службі РУХУ. - Впорядники валок меньшого окладу. Чеплярі вищого окладу. Зарядчі бльок-чатами. Помішники Керовничих чат, роз'їздів і півстанків. Помішники Керовничих станцій 6-ої та 5-ої кляси. Помішники передавальних агентів меньшого окладу. Касіри білетної та багульної кас - меньшого окладу. Помішники касірів білетної та багульної кас,які самостійно заряджують касами. Вагівники середнього окладу. Агенти по § I0-му меньшого окладу.

По Сл.ТЕЛЕГРАФУ. - Старші по зміні меньшого окладу. Телеграфисти на скоросправних апаратах. Телеграфисти депеш на чужоземних мовах.

По Служ.ВОЗОВІЙ.- Майстрові 4-го розділу всіх фахів /див.табл.-Б-/.Оглядачи вагонів вищого окладу. Виряжаючі мастівничих і проводарів. Машиністи нерухомих машин і електричних улаштовань меньшого окладу. Помішники машиністів I-ої кляси.-

По Службі КОЛІІ.- Артільні старости середнього окладу. Садівничі. Старші робітники біля доглядачив будинків.-

По Сл.МАТЕРІЯЛЬН.-Вагівники середнього окладу.

По Сл.КОМЕРЦІЙН.- Касіри білетних та багульних кас меньшого окладу.Мостові касіри. Передавальні агенти меньшого окладу. Помішники доглядачив за шпіхлярами. Вагівники середнього окладу.-

По Сл.ЛІКАРСЬКІЙ.-Фершали-проводарі санітарних вагонів.-

По ВОДЯНИХ та ШОСОВИХ ОКРУГАХ. Телефонові доглядачи меньшого окладу. Писарі судоплавної дістанції меньшого окладу. Помішники багермейстрів і помішники драгерів меньшого окладу. Старші матроси на непаровому судні. Вартівничі-володії пристані - вищого окладу. Намітники дослідних гуртків. Матроси на поглиблюючих та очищуючих приладах - вищого окладу. Помішники машиністів меньшого окладу. Спогрівачи вищ[illegible] окладу. Майстрові 4-го розділу.

2И

По ВСІХ ІНСТІТУЦ.- Міністер.Шлях.	Конторські посади всіх назв 3-го розділу /див.коеф. I,4/. Помішники шоферів вищого окладу. Рисовники меньшого окладу.

ПОСАДИ ПО КОЕФІЦІЕНТОВІ - I,9.

++++++++++++++++++++++++++++++++++++

По Службі РУХУ. -	Агенти по § I0-му - вищого окладу.
По Сл.ТЕЛЕГРАФУ. -	Табельники меньшого окладу.
По Служ. ВОЗОВІЙ. -	Старші спогрівачи депо.
По ВОДЯНИХ та ШОСОВИХ ОКРУГАХ. -	Помішники машинистів вищого окладу.

ПОСАДИ ПО КОЕФІЦІЕНТОВІ - 2,0.

++++++++++++++++++++++++++++++++++++

По Службі РУХУ. -	Запасні агенти меньшого окладу. Впорядники валок середнього окладу. Помішники Керовничих станцій 4-ої кляси. Помішники доглядачив вантажного подвірря. Писарі Керовничих станцій. Помішники вантажних касірів меньшого окладу. Агенти-доглядачи за своечасним проходженням вантажу. Вагівники вищого окладу. Помішники передавальних агентів вищого окладу. Помішники вагівничих майстрів. Головні валківничі Ш-ої кляси.
По Сл.ТЕЛЕГРАФУ. -	Старші телеграфисти меньшого окладу. Табельники вищого окладу.-

По Служ.ВОЗОВІЙ. - Майстрові 3-го розділу всіх фахів /див.табл.-Б-/. Машинисти нерухомих машин та електричних улаштованнь середнього окладу. Зазначальники цехових контор /табельники/ меньшого окладу.

По Службі КОЛІІ. - Артільні старости вищого окладу. Десятники нових будівель середнього окладу.-

По Сл.МАТЕРІЯЛЬН.- Вагівники вищого окладу. Валкові роздавачи /розвозники матеріялів/. Роздавачи вугільноі комори /"приходо-расходчики"/ - вищого окладу. Помішники колійових коморників. Колійові приймачи /десятники/. Машинисти кранов та естокад.

По Сл.КОМЕРЦІЙН. - Вагівники вищого окладу. Передавальні агенти середнього окладу. Помішники передавальних агентів вищого окладу. Помішники вантажних касірів меньшого окладу. Старші прикащики.

По Сл.ЛІКАРСЬКІЙ.- Фершали-дезінфектори. Акушерки меньшого окладу. Машинисти дезінфекційних камер.

По ВОДЯНИХ та ШОСОВИХ ОКРУГАХ. Дорожні та мостові десятники на шосе середнього окладу. Вахтери вищого окладу на пароплавах. Вахтери на приладах меньшого окладу. Лоцмани меньшого окладу. Чатові старости вищого окладу. Лоцмани пароплаву меньшого окладу. Отомани меньшого окладу. Стернові-штурвальні середнього окладу. Табельники майстрень І-го розділу. Будівельні десятники середнього окладу. Десятники дослідних гуртків меньшого окладу. Майстрові 3-го розділу.-

По ВСІХ ІНСТІТУЦ. Мінстер.Шляхів. Коморники середнього окладу.-

ПОСАДИ ПО КОЕФІЦІЕНТОВІ - 2,2.

По Службі РУХУ. - Керовничі чат,роз'їздів та півстанків. Керовничі станцій 6-ої кляси. Монтьори гасо-роспечного освітлення. Агенти по обслуговуванню інформаційного Бюро. Білетні та багульні касіри вищого окладу. Передавальні агенти меньшого окладу. Помішники вантажних касірів вищого окладу. Вагівничі майстри 2-го розділу. Головні валківничі II-ої кляси.-

По Сл.ТЕЛЕГРАФУ. - Старші по зміні телеграфисти середнього окладу. Старші телеграфисти середнього окладу.

По Служ.ВОЗОВІЙ. - Майстрові II-го розділу всіх фахів /див.табл.-Б-/. Помішники техничних агентів. Машинисти нерухомих машин та електричних улаштовань вищого окладу. Техники меньшого окладу. Зарядчі конторами зворотнього депо,- меньшого окладу.

По Службі КОЛІІ. - Десятники - приймачи по просякуванню шпал. Дорожні майстри околодків 4-го розділу. Десятники нових робіт вищого окладу. Техники меньшого окладу.

По Сл.МАТЕРІЯЛЬН.- Помішники комірників /"приходо-расходчики"/ головних комор. Коморники /"приходо-расходчики"/ колійових комор.

По Сл.КОМЕРЦІЙН. - Білетні й багульні касіри вищого окладу. Помішники вантажних касірів вищого окладу.-

По Сл.ЛІКАРСЬКІЙ. - Акушерки вищого окладу.

По ВОДЯНИХ та ШОСОВИХ ОКРУГАХ. - Дорожні й мостові десятники на шосе - вищого окладу. Дубовики вищого окладу. Судоплавні старости меньшого окладу. Боцмани пароплавів вищого окладу. Отомани вищого окладу. Старости пристанів вищого окладу.Стернові та штурвальні вищого окладу. Будівельні десятники вищого окладу. Майстрові 2-го розділу. Техники меньшого окладу. Десятники дослідних гуртків вищого окладу.

ПОСАДИ ПО КОЕФІЦІЕНТОВІ - 2,4.

По Службі РУХУ. - Доглядачи вантажного подвірря меньшого окладу. Зарядчі маневрами меньшого окладу. Запасні агенти вищого окладу. Молодші помішники керовничих станцій Ш-ої кляси. Помішники вагонних майстрів вищого окладу. Впорядники валок вищого окладу. Агенти,по доглядові за ремонентом. Касіри вантажних кас - меньшого окладу. Контрольори валок. Виряжаючі валківничих бригад.

По Сл.ТЕЛЕГРАФУ. - Слюсарі централізації меньшого окладу. Старші по зміні телеграфисти вищого окладу. Старші телеграфисти вищого окладу.

По Служ.ВОЗОВІЙ. - Виряжаючі паровозних бригад. Зазначальники цехових контор /табельники/ - вищого окладу.

По Службі КОЛІІ. - Монтьори центрального опалу. Агенти по доглядові за просякуванням шпал.

По МАТЕРІЯЛЬН.Сл.- Коморники /"приходо-расходчики"/ Головної комори - меньшого окладу. Помішники доглядачив комор палива меньшого окладу.-

По Служ.ЗБОРІВ. - Контрольори валок.

По Сл.КОМЕРЦІЙН. - Вантажні касіри меньшого окладу. Касіри всіх кас меньшого окладу.

По ВОДЯНИХ та ШОСОВИХ ОКРУГАХ. Телефонові доглядачи вищого окладу. Машиністи 3-го розділу. Машиністи пожежних приладів. Гасляри у порті. Помішники багермейстрів та драгерів середнього окладу. Боцмани вищого окладу. Палубні паклювальники Шофери па моторних човнах та автомобілях меньшого окладу.-

ПОСАДИ ПО КОЕФІЦІЕНТОВІ - 2,7.

По Службі РУХУ. - Молодші помішники Керовничих станцій ІІ-ої кляси. Старші помішники Керовничих станцій ІІІ-ої кляси. Керовничі станцій 5-ої кляси. Зарядчі маневрами вищого окладу. Доглядачи вантажного подвірря середнього окладу. Касіри всіх кас вищого окладу. Передавальні агенти середнього окладу. Таксувачи меньшого окладу. Помішники діловодів. Головні валківничі І-ої кляси.

По Сл.ТЕЛЕГРАФУ. - Доглядачи меньшого окладу. Слюсарі централізації вищого окладу. Монтьори /десятники/ меньшого окладу.

По Служ. ВОЗОВІЙ. - Помішники техничних агентів. Монтьори /десятники/ меньшого окладу. Майстрові І-го розділу. Зарядчі конторами зворотнього депо - вищого окладу. Валкові машинисти 3-ої кляси.-

По Службі КОЛІІ. - Доглядачи будинків меньшого окладу. Мостові майстри меньшого окладу. Колійові майстри околодків 3-го роз ділу. Рахівничі участків меньшого окладу.

По Сл.МАТЕРІЯЛЬН. - Помішники доглядачив комори палива - вищого окладу. Коморники /"приходо-расходчики"/ головних комор вищого окладу.-

По Службі ЗБОРІВ. - Таксувачи меньшого окладу. Помішники зарядчого коморою бланків та білетів.-

По Сл.КОМЕРЦІЙНІЙ. - Касіри всіх кас вищого окладу. Передавальні агенти середнього окладу. Помішники доглядачив коморами палива. Кореспонденти-перекладувачи. Таксувачи меньшого окладу.-

По Сл.ЛІКАРСЬКІЙ. - Фершали участкові та шпитальні /лікарські помішники/. Помішники провизорів. Фершелки-акушерки. Доглядачи лазаретів меньшого окладу.-

По ВОДЯНИХ та ШОСОВИХ ОКРУГАХ. - Зарядчи коморами /доглядачи комор/ меньшого окладу.

27

Помішники механиків на судах та приладах - меньшого окладу. Вахтери на приладах - середнього окладу. Шофери на моторних човнах та автомобілях вищого окладу. Старости берегової команди в порті. Бібліотекари меньшого окладу. Писарі судоплавної дістанції вищого окладу. Мостові майстри меньшого окладу. Дорожні майстри меньшого окладу. Майстрові І-го розділу. Бухгалтери-писарі на інспекторському участкові. Зарядчі транспортом непарових судеп меньшого окладу. Доглядачи пристані меньшого окладу. Машиністи 2-го розділу. Судоплавні старости вищого окладу.

По ВСІХ ІНСТІТУЦІЯХ Міністер. Шлях. -Конторські посади всіх назв 2-го розділу /див.коеф. І,4/. Фотографи. Рисовники середнього окладу.-

ПОСАДИ ПО КОЕФІЦІЕНТУ - 3,0.

По Службі РУХУ. - Вагові майстри І-го розділу. Монтьори майстернь гасо-розпечного освітлення. Касіри вантажних кас - середнього окладу. Молодші помішники Керовничих станцій І-ої кляси. Старші виряжаючі валківничих бригад, котрі не несуть варти.-

По Сл. ТЕЛЕГРАФУ. - Монтьори /десятники/ середнього окладу. Зарядчі станціями меньшого окладу. Писарі. Доглядачи середнього окладу.-

По Службі ВОЗОВІЙ. - Валкові машиністи ІІ-ої кляси. Техники середнього окладу. Зарядчі головною конвенційною коморою. Писарі майстернь 3-го розділу. Приймачи матеріялів меньшого окладу.-

По Службі КОЛІІ. - Техники середнього окладу. Рахівники участків вищого окладу. Приймачі матеріялів меньшого окладу.

По Сл.КОМЕРЦІЙН. - Вантажні касіри середнього окладу. Доглядачи вугільних комор та шпихлярів меньшого окладу.-

По МАТЕРІЯЛЬН.Сл.- Доглядачи комор палива II-го розділу. Приймачи матеріялів меньшого окладу.-

По ВОДЯНИХ та ШОСОВИХ ОКРУГАХ. Писарі /діловоди/ техничного участку меньшого окладу. Зарядчі коморами /доглядачи комор/ середнього окладу. Доглядачи будинків. Агенти для доручень меньшого окладу. Командуючі пароплавами 4-го розділу. Помішники Командуючих пароплавами. Судоплавні доглядачи меньшого окладу.-

По ВСІХ ІНСТІТУЦ. Міністер.Шляхів. - Старші коморники.

ПОСАДИ ПО КОЕФІЦІЕНТОВІ - 3,2.

По ВОДЯНИХ та ШОСОВИХ ОКРУГАХ. Помішники механиків на судах та приладах вищого окладу. Машинисти І-го розділу. Механики на телефонній лінії меньшого окладу. Помішники багермейстрів та драгерів вищого окладу. Пристанські доглядачи вищого окладу. Вахтери на приладах вищого окладу. Бухгалтери майстернь меньшого окладу.-

28

По ВСІХ ІНСТІТУЦ. Міністер.Шляхів. - Конторські посади всіх пазв І-го розділу /див.коеф. І,4/. Старші конторщики,де немає по штату рахівників. Рисовники вищого окладу.-

ПОСАДИ ПО КОЕФІЦІЕНТОВІ - 3,4.

По Службі РУХУ. - Помішники керовничих станцій І-ої кляси. Зарядчі валківничими бригадами молодшого окладу.Старші вагові майстри. Доглядачи вантажного подвірря вищого окладу. Керовничі станцій 4-ої кляси. Передавальні агенти вищого окладу. Помішники зарядчих столом вантажностанційних робіт. Таксувачи вищого окладу.

По Сл.ТЕЛЕГРАФУ. - Монтьори /десятники/ вищого окладу. Зарядчі станціями вищого окладу. Доглядачи вищого окладу.

По Служ.ВОЗОВІЙ. - Валкові машиністи І-ої кляси. Технічні агенти меньшого окладу.-

По Службі КОЛІІ. - Мостові майстри середнього окладу. Дорожні майстри околодку 2-го розділу. Доглядачи будинків середнього окладу.-

По Сл.КОМЕРЦІЙНІЙ. - Передавальні агенти вищого окладу. Зарядчі коморами незабратого багулу. Декларатори. Таксувачи вищого окладу.-

По Службі ЗБОРУ. - Зарядчі коморами бланків та білетів. Таксувачи середнього окладу.-

По ЛІКАРСЬКІЙ Служ. - Фершали участків та лазаретів /лікарські помішники/. Помішники провізорів, фершалки-акушерки, доглядачи шпиталів середнього окладу.-

По ВОДЯНИХ ТА ШОСОВИХ ОКРУГАХ. Бібліотекарі вищого окладу. Портові доглядачи. Мостові майстри вищого окладу. Багермейстри та драгери меньшого окладу. Дорожні майстри середнього окладу. Помішники зарядчих господарчою частиною порту. Агенти для доручень середнього окладу. Командуючи пароплавами 3-го розділу. Механики при телефонній лінії вищого окладу. Помішники діловодів /Столоначальників/всіх Служб меньшого окладу.

По ВСІХ ІНСТІТУЦ.Міністер.Шляхів. Рахівники меньшого окладу.-

ПОСАДИ ПО КОЕФІЦІЄНТОВІ - 3,8.

По Службі РУХУ. - Помішники зарядчих ваговою частиною. Діловоди /старші рахівники на чолі Відділків Рахівництва Управи Служби/ меньшого окладу. Діловоди Відділків по колії меньшого окладу. Вантажні касіри вищого окладу. Ревізори вагівниць. Розпредільники вагонів Відділку меньшого окладу.-

По Сл. ТЕЛЕГРАФУ. - Механики меньшого окладу. Зарядчи Статистикою. Діловоди-Секретарі меньшого окладу.-

По Служ.ВОЗОВІЙ. - Старші монтьори депо - меньшого окладу. Старші монтьори вагонного діла. Техничні агенти середнього окладу. Старші машинисти електричних станцій, які

29

не вартують, але доглядають за улаштованням /зарядчи станцій/. Писарі майстерень 2-го розділу. Механики вищого окладу.-

По Службі КОЛІІ. - Техники вищого окладу. Старші садівники. Зарядчи конторами участків меньшого окладу. Писарі Відділків.

По Сл.МАТЕРІЯЛЬН. - Доглядачи колійових комор 3-го розділу. Доглядачи комор палива І-го розділу. Доглядачи резервних комор лісових матеріялів та дров.

По Сл.КОМЕРЦІЙНІЙ.- Доглядачи вугільних комор та шпихлирів середнього окладу.-

По Службі ЗБОРІВ. - Таксувачи вищого окладу.-

По ЛІКАРСЬКІЙ СЛ. - Фершали участків і лікарень /лікарські помішники/. Фершалки-акушерки, помішники провизорів, зарядчі центральними аптеками, доглядачи шпиталів вищого окладу.-

По ВОДЯНИХ та ШОСОВИХ ОКРУГАХ. - Бухгалтери Служб /Відділів/ Управ Округ меньшого окладу. Лоцмайстри вищого окладу. Механики на судах та приладах 4-го розділу. Техники вищого окладу. Зарядчі конторою техничного участку /старший рахівник/ меньшого окладу. Писарі Віддлілків Водяних Шляхів. Бухгалтери майстерень І-го розділу. Діловоди /Столоначальники/ нетехничних Служб меньшого окладу. Помішники Діловодів /Столоначальників/ всіх Служб вищого окладу. Зарядчі коморами вищого окладу. Писарі техничних участків вищого окладу.-

По ВСІХ ІНСТІТУЦ. Міністер. Шляхів. - Рахівники вищого окладу. Зарядчі гаражем меньшого окладу. Помішники Діловодів Канцелярії Керовничого залізниці.

ПОСАДИ ПО КОЕФІЦІЕНТОВІ - 4,0.

По ВОДЯНИХ та ШОСОВИХ ОКРУГАХ. Керовничі судоплавними дістанціями меньшого окладу. Молодші помішники Керовничих Адміністративно-Мореплавної частини Порту. Агенти для доручень вищого окладу. Зарядчі екскаваторами меньшого окладу. Багермейстри та драгери середнього окладу. Зарядчі тарнспортом непарових суднів вищого окладу. Командуючі пароплавами 2-го розділу.-

МІСЦЕВИЙ КОМІТЕТ ОЩАДНИЧО-ДОПОМОГАЮЧОЇ КАСИ. - Зарядчі Відділками меньшого окладу.-

ПОСАДИ ПО КОЕФІЦІЕНТОВІ - 4,2.

По Службі РУХУ. - Ревізори вантажностанційних робіт. Старші помішники Керовничих станціями II-ої кляси. Діловоди /старші рахівники на чолі Відділків Рахівництва Управ Служб/ меньшого окладу. Діловоди Відділків на колії середнього окладу. Зарядчі валківничими бригадами вищого окладу. Розпредільник вагонів Відділку вищого окладу.-

По Сл.ТЕЛЕГРАФУ. - Електротехники Управ. Помішники Контрольор-механиків меньшого окладу. Механики вищого окладу.-

По Службі ВОЗОВІЙ.- Діловоди /старші рахівники на чолі Відділків Рахівництва Управ/ меньшого окладу. Зарядчі конторами участків меньшого окладу. Помішники Керовничих зворотніх депо меньшого окладу.-

По Службі КОЛІІ. - Старші рахівники на чолі Відділків Рахівництва Управи меньшого окладу. Зарядчі конторами участків се - реднього окладу.

По Сл.МАТЕРІЯЛЬН. - Доглядачи колійових комор 2-го розділу. Старші рахівники Управ Служб меньшого окладу.-

По Службі ЗБОРУ. - Діловоди меньшого окладу.-

По Сл.КОМЕРЦІЙНІЙ.- Бухгальтери мійських станцій меньшого окладу. Вантажні касіри вищого окладу. Доглядачи вугільних комор та шпихлярів вищого окладу. Претензійні агенти. Помішники бухгалтерів Комерційно-Позичкових Відділків. Діловоди меньшого окладу. Зарядчи центральною коморою незабратого вантажу.-

По КАНЦЕЛЯРІІ КЕРОВНИЧИХ ЗАЛІЗН. - Діловоди меньшого окладу.

По ЮРИДИЧНІЙ ЧАСТ. - Тарифознавці.

По ВОДЯНИХ та ШОСОВИХ ОКРУГАХ. - Механики на судах та пароплавах 3-го розділу. Зарядчі конторами /старші рахівники/ техничного участку вищого окладу. Діловоди нетехничних Служб середнього окладу. Старші рахівники меньшого окладу.-

По ВСІХ ІНСТІТУЦ. Міністер.Шляхів.- - Зарядчі гаражем вищого окладу.-

ПОСАДИ ПО КОЕФІЦІЕНТОВІ - 4,6.

По Службі РУХУ. - Старші помішники Керовничих станціями І-ої кляси. Зарядчі вантажними конторами. Діловоди /старші рахівники на чолі Відділків Рахівництва Управ/ середнього окладу. Діловоди Відділків по Колії вищого окладу.-

По Сл.ТЕЛЕГРАФУ.- Помішники контрольор-механиків середнього окладу. Зарядчі особовими столами. Діловоди-Секретарі середнього окладу. Помішники Бухгальтерів Управ Служб.

По Службі ВОЗОВ.- Помішники механиків цехів меньшого окладу. Ревізори осевого парку. Техничні агенти вищого окладу. Приймачи матеріялів середнього окладу. Діловоди /старші рахівники на чолі Відділків Рахівництва Управ/ середнього окладу. Зарядчі конторами участків середнього окладу. Помішники Бухгальтерів Головних Майстерњ 3-го та 2-го розділів. Писарі майстерњ І-го розділу. Помішники Секретарів Управ Служб.-

По Службі КОЛІІ.- Зарядчі конторами участків вищого окладу. Помішник Секретаря Управи Служби. Старші рахівники на чолі Відділків Рахівництва Управ середнього окладу. Приймачи матеріялів середнього окладу.-

По Сл.КОМЕРЦІЙН.- Діловоди середнього окладу.-

По Сл.МАТЕРІЯЛЬН.-Доглядачи комор по колії І-го розд. Старші рахівники Управи Служби середнього окладу. Доглядачи Головних комор палива. Приймачи матеріялів середнього окладу.-

По КАНЦЕЛЯРІІ КЕРОВНИЧИХ ЗАЛІЗН. Діловоди середнього окладу.-

По Службі ЗБОРУ. - Діловоди середнього окладу.-

По ЮРИДИЧНІЙ ЧАСТ. - Діловоди /писарі/ у Відділках па колії. Помішники Діловодів в Управленні молодшого окладу.

По ХИМИЧНІЙ ЛАБОР. - Лаборанти меньшого окладу.-

По ВОДЯНИХ та ШОСОВИХ ОКРУГАХ. Командуючі пароплавами І-го розд. Механики на судах та приладах 2-го розділу. Діловоди техничних Служб меньшого окладу.Діловоди нетехничних Служб вищого окладу. Бухгальтери Служб /Відділів/ Управи Округи вищого окладу. Старші рахівники вищого окладу.-

По МІСЦЕВОМУ КОМІТЕТОВІ ОЩАДНИЧО-ДОПОМОГАЮЧИХ КАС. - Зарядчі Відділками Комітету - середнього окладу.

ПОСАДИ ПО КОЕФІЦІЕНТОВІ - 5,0.

По Службі РУХУ. - Керовничі станціями 3-ої кляси. Діловоди /старші рахівники на чолі Відділів Рахівництва Управ/ вищого окладу.

По Служ.ТЕЛЕГРАФУ.- Помішники контрольор-меахників вищого окладу. Діловоди-Секретарі вищого окладу.-

По Службі ВОЗОВІЙ.- Помішники механиків цеху середнього окладу. Керовничі зворотніх депо ІІІ-го розд. Помішники Керовничих зворотніх депо вищого окладу. Старші монтьори депо вищого окладу. Машинисти-наствники. Зарядчі конторами участків - вищого окладу. Помішники зарядчих Стати-

стикою. Бухгальтери майстерньЗ-го розділу. Помішники Бухгальтерів майстерньI-го розд. Діловоди /старші рахівники на чолі Відділків Рахівництва Управи/ вищого окладу.-

По Службі КОЛІІ. - Дорожні майстри околодку I-го розд.Доглядачи будинків вищого окладу. Старші техники. Мостові майстри вищого окладу. Брикетні майстри. Землеміри меньшого окладу. Старші рахівники на чолі Відділків Рахівництва Управи вищого окладу.-

По Сл.МАТЕРІЯЛЬН. - Помішники зарядчих головними прибутково-видатковими коморами. Помішники Діловодів /помішники зарядчих Відділками по замовленню матеріялів./ Старші рахівники Управи Служби вищого окладу.-

По ПРАВНИЧІЙ ЧАСТ. Помішники Діловодів в Управлінні - вищого окладу.

По Службі ЗБОРУ. - Діловоди вищого окладу.-

По Сл.КОМЕРЦІЙНІЙ.- Бухгальтери мійських станцій вищого окладу. Діловоди вищого окладу.-

По ГОЛОВНІЙ БУХГАЛЬТЕРІІ. - Старші рахівники меньшого окладу.-

По КАНЦЕЛЯР.КЕРОВНИЧИХ ЗАЛІЗНИЦЬ. Діловоди вищого окладу.-

По ЛІКАРСЬКІЙ СЛ. - Лаборанти санітарних лабораторій. Зарядчі господарською частиною.-

По ХИМИЧНІЙ ЛАБОРАТОРІІ. Лаборанти середнього окладу.

По МІСЦЕВОМУ КОМІТЕТОВІ ОЩАДНИЧО-ДОПОМОГАЮЧ.КАС. Зарядчі Віддiлками Комітету - вищого окладу. Бухгальтери - зарядчі Рахівництвом.-

По ВОДЯНИХ та ШОСОВИХ ОКРУГ. Керовничі судоплавними дістанціями вищого окладу. Багермейстри та драгери вищого окладу. Зарядчі землевичерпуючими валками III-го розд. Зарядчі екскаваторами вищого окладу. Механики на судах та приладах I-го розд. Дорожні майстрі вищого окладу. Старші техники. Механіки цеху меньшого окладу. Діловоди Техничних Служб середнього окладу. Помішники головних Бухгальтерів при Окрузі. Землеміри меньшого окладу.-

ПОСАДИ ПО КОЕФІЦІЕНТОВІ - 5,4.

По Службі РУХУ. - Вагонорозкладчики при Управі. Керовничі станціями II-оï кляси. Ревізори Руху меньшого окладу. Ревізори вагонного господарства. Секретар Управи Служби. Помішник зарядчого особовим столом.-

По Сл.ТЕЛЕГРАФУ. - Зарядчі майстернями 3-го розд. Контрольор-механики меньшого окладу.

По Службі ВОЗОВІЙ.-Керовничі зворотними депо 2-го розд. Ревізори возовоï Служби всіх назв - меньшого окладу. Інженіри для техничноï праці меньшого окладу. Помішники Керовничих участків меньшого окладу. Секретарь Управи Служби. Приймачи матеріялів вищого окладу. Зарядчі конвенціями

Зарядчі Конвенційною Статистикою. Помішники зарядчих особовими столами. Бухгальтери майстернь 2-го розд. Зарядчий Загальним Рахівництвом та підрахунком утримання в Управі Служби.-

По Службі КОЛІІ. - Помішники Керовничих участками меньшого окладу. Старші колійові майстри. Агенти по відчужденню - меньшого окладу. Зарядчі лісокультурними роботами. Землеміри вищого окладу. Інженіри для техничної праці меньшого окладу. Зарядчі учебними гуртками. Секретарь Управи Служби. Помішник Керовничого /зарядчого/ рисовнями. Приймачи матеріялів вищого окладу.-

По Сл.МАТЕРІЯЛЬНІЙ. - Приймачи матеріялів вищого окладу. Зарядчі головними коморами Ш-го розд. Ревізори при Управі меньшого окладу. Участкові ревізори.-

По Службі ЗБОРУ. - Ревізори станційного рахівництва меньшого окладу. Помішники Керовничих Відділами.

По Сл.КОМЕРЦІЙНІЙ. - Агенти по розшукуванню вантажу. Ревізори Комісійно-Позичкових Відділків. Зарядчі міськими станціями меньшого окладу.-

По ГОЛОВН.БУХГАЛЬТ.- Старші рахівники вищого окладу. Помішники Діловодів.

По Служ.ЛІКАРСЬКІЙ.- Участкові шпитальні лікарі. Лікарі фаховці. Санітарні лікарі меньшого окладу. Провізори. Зарядчі аптечними коморами. Лікарі-діловоди Лікарської Служби.

По МОБІЛІЗАЦІЙНОМУ Відділові. - Помішники Керовничих Відділами.

По ХИМИЧНІЙ ЛАБОР.- Старші лаборанти.

По ПРАВНИЧІЙ ЧАСТ. - Діловоди Юридичної Частини - меньшого окладу.

По ВОДЯНИХ та ШОСОВИХ ОКРУГАХ. - Інженіри для техничної праці меньшого окладу. Землеміри вищого окладу. Механики цехів вищого окладу. Помішники Керовничих участками меньшого окладу. Помішники участкових Інспекторів судоплавства.

ПОСАДИ ПО КОЕФІЦІЕНТОВІ - 6,2.

По Службі РУХУ. - Помішники Керовничих вантажних Відділів. Помішники Керовничих Техничпо-Роспорядчих Відділів. Помішники Бухгальтерів Служби.

По Служ.ТЕЛЕГРАФУ. - Помішники Керовничих майстернями І-го розд. Контролььор-механики середнього окладу. Бухгальтер Управи Служби.

По Служ.ВОЗОВІЙ. - Старші помішники механиків цехів. Інженіри для техничної праці середнього окладу. Механики цехів меньшого окладу. Помішники Керовничих участків середнього окладу. Бухгальтери майстерпь І-го розд.Зарядчі Загальною Статистикою перебігу паровозів та підрахунку утримання паровозних бригад. Зарядчі столами особового складу.-

По Службі КОЛІІ. - Помішники Керовничих участків середнього окладу. Агенти по відчужденню - вищого окладу. Інженіри

для техничної праці середнього окладу. Керовничі вилкових майстерень. Керовничі /зарядчі/ рисовнями. Помішник Бухгальтера Служби.

По Сл.МАТЕРІЯЛЬН.- Зарядчі головними коморами П-го розд.

По Служ.ЗБОРУ. - Ревізори станційного рахівництва - вищого окладу.

По КОМЕРЦІЙН.Сл. - Зарядчі мійськими станціями вищого окладу. Бухгальтери Комісійно-Позичкового Відділку.-

По ХИМИЧНІЙ ЛАБОР. - Помішники зарядчих Лабораторіями.

По ВОДЯНИХ та ШОСОВИХ ОКРУГАХ. - - Помішники Керуючих Канцеляріями Округ. Діловоди Техничних Служб вищого окладу. Зарядчі приладами П-го розд. Помішники Керовничих участками середнього окладу. Ветеринарні лікарі.-

ПОСАДИ ПО КОЕФІЦІЕНТОВІ - 7,0.

По Службі РУХУ. - Керовничі станціями I-ої кляси. Ревізори руху - вищого окладу. Зарядчі столами особового складу й підрахунку утримання.

По Сл.ТЕЛЕГРАФУ. - Зарядчі телеграфними майстернями 2-го розд.Контрольор-механики вищого окладу. Контрольор-механики при Управах - меньшого окладу.-

34

По Служ.ВОЗОВІЙ. - Старші помішники Керовничих участками. Керовничі зворотних депо І-го розд. Інженіри для техничної праці вищого окладу. Механики цехів середнього окладу. Ревізори всіх назв вищого окладу. Помішник Бухгальтера Служби.-

По Службі КОЛІІ. - Помішники Керовничих участками вищого окладу. Інженіри для техничної праці вищого окладу. Зарядчі шпалопросякуючими заводами.-

По МАТЕРІЯЛЬН.Сл. -Діловоди-зарядчі Відділами по заготовленню матеріялів. Агенти по заготовці палива. Зарядчі Головними коморами І-го розд. Ревізори при Управі вищого окладу.

По Службі ЗБОРУ. - Керовничі Відділами: Акцептації, Претенцій, Особово-Багульного, Статистики, Канцелярії та Фактичної ревізії.

По Сл.КОМЕРЦІЙНІЙ.-Старші агенти по розшукуванню вантажу. Зарядчий Діловодством /Керовничий Відділу/ Загальним. Комерційні агенти для доручень меньшої платні. Комерційні ревізори.-

По ГОЛОВН.БУХГАЛЬТЕРІІ. Діловоди.

По ЛІКАРСЬКІЙ Сл.- Лікарі вищого окладу, зазначені у коефіцієнтові - 5,4.

По ЮРИДИЧНІЙ ЧАСТ. - Діловод Юридичної Частини - вищого окладу /юрист/.

По ВОДЯНИХ та ШОСОВИХ ОКРУГАХ. - - Портові техники. Інженіри для техничної праці вищого окладу. Виконувачи робіт. Зарядчі землевичерпуючими валками І-го розд. Помішники Керовничих техничного, водяного та шосового участків вищого окладу. Лікарі при Округах.

По КАНЦЕЛ.КЕРОВНИЧОГО ЗАЛІЗН. - Помішник Правителя Канцелярії..

ПОСАДИ ПО КОЕФІЦІЕНТОВІ - 7,5.

По Службі РУХУ. - Бухгальтер Служби.

По Службі КОЛІІ. - Бухгальтер Служби.

По МАТЕРІЛЬН.Сл. - Бухгальтер Служби.

По Служб.ЗБОРІВ. - Керовничі Відділів: Рахівництва та Величково-Рахункового.

По ВОДЯНИХ та ШОСОВИХ ОКРУГАХ. Молодші виконувачи робіт порту. Головні Бухгальтери Управ Округи. Керуючі Канцеляріями Округ. Участкові Інспектори Судоплавства ІІ-го розд. Керовничі майстерпь ІІ-го розд.

По ГОЛОВН.БУХГАЛТЕР.- Старший Діловод /Заступник Помішника Головного Бухгалтера/.

35

ПОСАДИ ПО КОЕФІЦІЄНТОВІ - 8,0.

По Службі РУХУ. - Керовничі Відділками меньшого окладу. Зарядчі Загальною Статистикою.

По Сл.ТЕЛЕГРАФУ. - Контрольор-механики при Управах вищого окладу. Старші електротехники меньшого окладу. Старші контрольор-механики меньшого окладу. Керовничі майстернь I-го розд.

По Служ.ВОЗОВІЙ. - Керовничі участків меньшого окладу. Механики цехів вищого окладу. Помішники Керовничих майстернь - меньшого окладу. Зарядчі Відділами майстернь меньшого окладу. Старші Інженіри для техничної праці.-

По Службі КОЛІЇ. - Керовничі участками меньшого окладу. Старші Інженіри для техничної праці меньшого окладу. Архитектори. Старші агенти по Відчужденню /Керовничі Відділами/.

По ЛІКАРСЬКІЙ Сл.- Лікарі,заряджуючі центральними шпиталями. Помішник Керуючого Лікарсько-Санітарної Служби.

По ПРАВНИЧІЙ Час.-Адвокати меньшого окладу.

По ХИМИЧНІЙ ЛАБОР.-Зарядчі Лабораторіями П-го розд.

По ВОДЯНИХ та ШОСОВИХ ОКРУГ. Старші інженіри меньшого окладу. Керовничі техничних, водяних та шосових участків меньшого окладу.Керовничі телефонними лініями. Старші механики Порту. Юрисконсульти. Участкові Інспектори Судоплавства I-го розд. Старші виконувачи робіт Порту. Помішники зарядчих пльосами. Техники /Інженіри/ по машинобудівництвові та судобудівництвові.-

ПОСАДИ ПО КОЕФІЦІЕНТОВІ - 8,5,

По Служ.ВОЗОВІЙ. - Бухгальтер Служби. Помішники Керовничих Технично-Розпределілительних Відділів Управи Служби.

По ИНЬШИХ СЛУЖБ. - Керовничий Комісійно-Позичковим Відділом. Помішники Зарядчих справами Місцевих Комітетів Ощадничо-Допомогаючих Кас. Адвокати середнього окладу.

ПОСАДИ ПО КОЕФІЦІЕНТОВІ - 9,0.

По Службі РУХУ. - Старші Ревізори Руху. Керовничі Відділків середнього окладу. Старші Ревізори вагонного господарства.

По Сл. ТЕЛЕГРАФУ. -Старші контрольор-механики вищого окладу. Старші електротехники вищого окладу. Помішники Керовничих меньшого окладу.

По Служ.ЗБОРІВ. - Помішник Керовничого меньшого окладу.-

По КОМЕРЦІЙН.Сл. - Зарядчі Діловодствами /Керовничі Відділів/: Претензій Таріфного,Умов перевозок, Закордонних комунікацій. Старші Комерційні агенти для доручень.

По Служ.ВОЗОВІЙ. - Керовничі участків середнього окладу. Помішники Керовничих майстернями вищого окладу. Зарядчі Відділами майстернь вищого окладу. Керовничі Технично-Роспорядних Відділів Управи Служби меньшого окладу.-

По Службі КОЛІІ. - Керовничі участків середнього окладу. Старші Інженіри для техничної праці вищого окладу.

По ХИМИЧНІЙ ЛАБОР.-Зарядчі Лабораторіями І-го розд.

По ПРАВНИЧІЙ Част.-Адвокати вищого окладу.

По ВОДЯНИХ та ШОСОВИХ ОКРУГАХ. Старші Інженіри вищого окладу. Керовничі Техничних, Водяних та шосових участків середнього окладу. Керовничі Служб, Відділів або Частин /нетехничних/ Шосової Округи. Зарядчі пльосами меньшого окладу. Інспектори-пльосові механики меньшого окладу. Голова Комісії по оглядові суднів.-

ПОСАДИ ПО КОЕФІЦІЕНТОВІ - 10,0.

По Службі РУХУ. - Керовничі Техничнно-Роспорядчих Відділів. Керовничі вантажними Відділами. Керовничі Відділками вищого окладу.

По Сл. ТЕЛЕГРАФУ.-Помішник Керовничого Служби вищого окладу.

По Служ.ВОЗОВІЙ.- Керовничі участків вищого окладу. Керовничі Техничнно-Роспорядчих Відділів Управи Служби вищого окладу.-

По Службі КОЛІІ.- Керовничі участками вищого окладу. Керовничі Техничними Відділами.-

По ИНЬШИХ СЛУЖБАХ. - П о м і ш н и к К е р о в н и ч о г о С л у ж б и З б о р і в вищого окладу. - Керуючі Канцеляріями Керовничих залізниць. Агенти та інженіри для особливих доручень при Керовничих залізницею. Ревізори /Інспектори/ Загальноосвітних Інституцій. Помішник Керовничого Матеріяльної Служби меньшого окладу.- - - - - - - - - - - - - - - Помішник Керовничого Комерційної Служби - меньшого окладу. Помішник Головного Бухгалтера - меньшого окладу.

По ВОДЯНИХ та ШОСОВИХ ОКРУГАХ. Керовничі Техничних, Водяних та Шосових участків вищого окладу. Керовничі Служб, Відділів та Частин /нетехничних/ Округи Водяних Комунікацій. Помішники Округових Інспекторів Судоплавства. Старші помішники Керовничих Адміністративно-Мореплавних Частин Портів І-го розд. Керовничі Відділків на лінії.

660
170
800 к.

ПОСАДИ ПО КОЕФІЦІЕНТОВІ - II,0.

По Службі КОЛІЇ. - Керовничі Відділками.

По ГОЛОВН. БУХГАЛТ.- Помішник Головного Бухгалтера - вищого окладу.

По Служ. ВОЗОВІЙ. - Керовничі майстернь Ш-го розд.

По Сл. МАТЕРІЯЛЬН. - Помішник Керовничого Служби - вищого окладу.-

По КОМЕРЦІЙНІЙ Сл.- Помішник Керовничого Служби - вищого окладу.

По ВОДЯНИХ та ШОСОВИХ ОКРУГАХ. - Керовничі Служб /Відділів/ Шосових Округ. Керовничі майстернями І-го розд. Помішник Керовничого робіт Порту І-го розд. Інспектори-пльосові механики вищого окладу. Зарядчі плъосом вищого окладу.-

По ПРАВНИЧІЙ ЧАСТ.- Заступник Юрисконсульта.

37

ПОСАДИ ПО КОЕФІЦІЕНТОВІ - 12,0.

По Службі РУХУ. - Помішник Керовничого Служби меньшого окладу.

По Службі КОЛІІ. - Помішник Керовничого Служби меньшого окладу.-

По Службі ВОЗОВІЙ.- Керовничі майстрень II-го розд.Помішник Керовничого Служби меньшого окладу.

По ИНЬШИХ СЛУЖБАХ.- Зарядчі справами Місцевих Комітетів Ощадничо-Допомогаючих Кас. Керовничі Лікарсько-Санітарними Службами. Старші Лікарі Округи.-

ПОСАДИ ПО КОЕФІЦІЕНТОВІ - 13,0.

По ВОДЯНИХ та ШОСОВИХ ОКРУГАХ. Керовничі Техничних Служб /Відділів/ Округи Водяних Комунікацій. Керовничі роботами портів I-го розділу. Керовничі Адміністративно-Мореплавною Частиною Портів I-го розділу. Інспектори робіт Шосової Округи /2-й Помішник Керовничого Округою./

ПОСАДИ ПО КОЕФІЦІЕНТОВІ - 14,0.

По Службі РУХУ. - Помішник Керовничого Служби - вищого окладу.

По Службі КОЛІІ. - Помішник Керовничого Служби - вищого окладу.-

По Службі ВОЗОВІЙ. - Помішник Керовничого Служби вищого окладу. Керовничі майстерль І-го розділу.

По ВОДЯНИХ та ШОСОВИХ ОКРУГАХ. - Помішник Керовничого Шосової Округи. Керуючий Портом П-го розділу.

ПОСАДИ ПО КОЕФІЦІЕНТОВІ - 15,0.

Керовничі Служб: Телеграфу та Збору. Юрисконсульт.

ПОСАДИ ПО КОЕФІЦІЕНТОВІ - 16,0.

Помішник Керовничого залізницею меньшого окладу.

Округові Інспектори Судоплавства.

Керовничі Служб: Комерційної, Матеріяльної. Головний Бухгальтер.-

ПОСАДИ ПО КОЕФІЦІЕНТОВІ - 16,6.

Помішник Керовничого залізницею вищого окладу.

Керовничі Служб: Руху, Колії та Возової.

Помішник Керовничого Округою Водяних Комунікацій.

Керуючі Портами І-го розділу.

ПОСАДИ ПО КОЕФІЦІЕНТОВІ - 20,8.

Керовничий залізницею.

Керовничий Округи Водяних Комунікацій.

Керовничий Шосової Округи.

ПРИМІТКА до КОЕФІЦІЕНТУ - 20,8.

Начальникам доріг великого протягу й особливого значіння по затвердженню П. Міністр. Шляхів видається на представництво ТРИ ТИСЯЧІ карб. /3.000 карб./ у рік. Всі Начальники залізниць, крім основного утримання, користуються скарбовим помешканням.-

З орігіналом згідно:
КЕРОВНИЧИЙ ВІДДІЛУ
ПРАЦІ -Панченко.

У. Н. Р.
МІНІСТЕРСТВО ШЛЯХІВ
Департамент Фінансовий
Відділ Рахунковий
" "червня 1919 р.
ч........

П. Керовничому Правобережної залізниці.

Роспорядження Фінансового Департаменту від 17-го цього червня під ч.737 про видачу комисарові служби руху залізниць Лівого Берега Виннику грошей,повернути без виконання,позаяк ці гроші виплачені Фінансовим Департаментом.

Директор Департаменту

Керовничий Відділу

У. Н. Р.
МІНІСТЕРСТВО ШЛЯХІВ
Департамент Фінансовий
Відділ Рахунковий
" " червня 1919 р.
ч........

П. Керовничому Правобережної залізниці.

Роспорядження Фінансового Департаменту від 17-го цього червня під ч.737 про видачу комисарові служби руху залізниць Лівого Берега Виннику грошей, повернути без виконання, позаяк ці гроші виплачени Фінансовим Департаментом.

Директор Департаменту

Керовничий Відділу

Генерал-Хорунжий Юрко Тютюнник

Як військово-Начальник

(Спроба штрихової характеристики)

Перший раз я його побачив в боєвій обстановці. Він приїхав до своєї дивізії в той час, коли вона під натиском переважаючого по силі ворога, мусила відходити. Вістка про приїзд Отамана Тютюнника швидко розповсюдилась серед старшин и козаків і зважаючи на тяжке бойове становище в той день дивізії, — обличчя у всіх якось просвітлішали, настрій був піднесений, чекалось лише приїзду свого Командира. Видно було, що Отаман Тютюнник користується серед свого війська широкою популярністю.

Не високого зросту, одягнений в англійську шинелю и [illegible] на распашку, ходячи широкими кроками з гуцульською палицей в руці, яку була йому кимсь-то подаровано, з гострими серьозними очей, а коли йде, то більше дивиться в землю, як би обтяжений думками, з молодим енергійним лицем, без бороди и вусов — він мені тоді пригадав Наполеона, якими його [illegible] [illegible] малюють.

При розмові Ген. Тютюнник весь час дивиться в вічі; при чому його гострий погляд як би Вас пронизує; в цьому погляді почувається упевненість, рішучість и воля.

Таким він мені показався з

першого разу. А потім більше о ньому порозумівшись прийшов до переконання

його проєкту, доступність, жвавість характеру, властивий українцям гумор. Розмовляючи він часто шуткує, робить гострі зауваження. И завжди дуже уважали бездоганним.

Душа у нього тоже сумирно-лагідна и тому всі його рішенню побоюються праці. До кожного діла він підходить просто, и з практичного боку. Його вимога-асистенти усь простими практичними засобами.

Відношення його до Старшини и козаків праці; він доступний для всіх и цим тільки особа по своєму положенню, тим більш він уважливо ставиться до всіх и терпляче вислуховує її навіть в дрібних справах.

Алекс Старатись шукати популярності у підлеглих у нього нема, а навпаки він дивиться так, що ніхто скорше його, підлеглі будуть зацікавлені в ньому, ніж він в них, и тому він не допускає панібратства с ними.

Спокійність и рівноважність доповнюють його характер.

Рідко його приходилось бачити роздратованим, и тоді сильніше його робилось більш серйозним, брови надвигаються и голос набирає більшої рішучості и твердості. Це рідко можна почути від нього окрику, чи так мовити „розносу".

Коли він бачить, що підлеглий не зробив того

що від нього вимагалось лише тому, що у нього не вистачило на це потрібної в даному разі військової уміності, чи хорошого практичного розуму, — то він його тоді терпляче навчав і розказував, як саму було зробити, а коли ж завважував недбайливість, або бажання робити, то ~~він такий~~ таких особ мовчки карав; при чому кара буває досить суворою і зараз же переводилась.

Трусість в військовій людині його страшенно обурює, але за це він не карав, а труслива особа у нього повагою не користувалась і він любить при случаї над такою людиною посміхатись.

Любив же хоробрих, а особливо, коли ця хоробрість звязана зі спокійним духом, — він високо цінує і уміє. Таким людям він дає повну можливість проявити свої військові здібності.

Сам же генерал Тютюнник людина надзвичайно хоробра і в бою для нього опасності не існує.

Коли є люди, про яких можно сказати, що вони народились для війни, — то до такої категорії людей належить Ген. Тютюнник. Війною він живе і в бою він почуває себе в своїй атмосфері. Розповідаючи про військові події, він весь оживає, захоплюється, мова його тоді ~~розбурює~~ набирає картинності.

А коли роздаються перші стріли і завязується бій — він весь тоді преоб-

радкається, вилетав на свойому вороному коні вперед; вислуховує короткий доклад Старшого Начальника тієї частини, яка вв'язалась в бій, хутко орієнтується в обставинах, — міцно бере віжки керування в свої руки — і весь час залишається на свойому посту, вибираючи лише найбільш вигідні місця для наблюдення за ходом бою.

Тоді він не упускає жадної дрібниці бою. Все його цікавить, майже кожне донесення він сам прочитує і весь час нагадує своєму підлеглому, щоб не було забуто зробити те, чи інше: Видко тоді він весь живе боєм.

Виконавці такого керування почувають його міцну руку і бачать добре, й мовчки йому вірять, вірять в те, що якби не було тяжке становище в бою — Командир буде з ними і поки не зможе осягнути успіху, доти не дасть їх на поталу ворога а зуміє в критичні хвилі вивести їх. Завдяки цьому під час бою в дивізії Ген. Тютюнника почувалась міцна спайка — всі проникнуті одним духом і у всіх одна ціль — розбити ворога. Цей дух дав їм їх Командир Ген. Тютюнник, якого віра і сила бажання перемоги — передавалась всім учасникам бою.

Учасники Зимового походу Української армії в 1919 році які були в групі Ген. Тютюнника оповідають, що у них на стільки

весняка віра була в переможності ~~[illegible]~~ військ під його командуванням, що майже інколи, будучи оточеними зо всіх боків ворогом, - вони ~~не пере-живали~~ не втрачали цієї віри, а були переконані, що перемога буде на їх боці. Таку віру ~~[illegible]~~ підтримував ще й той факт, що війська під командою Ген. Тютюнника ні разу не терпіли поразки від ворога. Раз ~~Ген. Тютюнник~~ він бачить, що ворог має ~~[illegible]~~ сильний, що ~~[illegible]~~ розбити його не вдасться, - то він тоді відтягує свої війська і вибирає новий план, який давав би можливість з меншими силами розбити переважаючого ворога, ~~[illegible]~~ добре використовуючи для цього ~~всі~~ вигоди і помилки ~~свої~~ ~~во-~~та ~~рожого~~ ~~розташування для засади пози-цій.~~

Військовий талант Ген. Тютюнника находиться зараз в стадії розвитку; во що він нарешті викристалізується зараз тяжко сказати, але можна вже говорити про тютюнниковські методи ведення бою, про його систему.

~~В бою~~ ~~Він основну успіху в бою~~

~~Одним~~ основою ~~з головних чинників~~ ведення бою у Ген. Тютюнника являється психологічний елемент, він полягав в тому, що успіх в бою цілковите залежить від уміння вплинути на психіку ворога на його моральний ~~стан~~ настрій.

Коли Наполеон вважав, що успіх в бою залежить на 3/4 від сил моральних, то

у Генерал Тютюнник вон замолкує на 9/и
Нашкраїнни засоби вжитучи на пекину, ворогу, деморалізують його - викликає ~~пра~~ велико(го) роду несподіванки ~~(цього)~~ и тому всі бойові плани Ген. Тютюнника в основі своїй кладуть якусь-небудь несподіванку для ворога.

Організацію несподіванки нападів вимагає рішучості, хуткості и сміливості, а також доброго знання характеру ~~його~~ місцевості. Перші прикмети у Ген. Тютюнника являються природніми, а знання місцевості вон здобував тим, що кожний раз перед початком бойових операцій старанно вивчав по мапі місцевість, на якій циндету працювати. ~~Цілі години він проводить за мапой~~ Перед початком серьозних операцій він по декілька годин сидів за мапой, ~~от~~ вивчаючи її и обмірковуючи свої плани. В тих ~~випадках~~ спостеріганнє и особистий огляд дають можливість потім хутко ясно уявляючи собі конфігурацію місцевості, яку він в повній мірі и успішно використовував для ~~цієї~~ своїх бойових планів. Ось приклад: маша місцевість... через фосить перед ним дав йому можливість вивести батарею незамітно для ворога и поставити її так, що вона ~~майже~~ в ~~тил~~ мав

Замість майже ~~шаблонного~~ карточного рекогносцирувати вузькі місця, що їх прикривали бункерів, мінів – виводився кіннота в тил ворога, – що ворог затягувався на таку ситуацію з якої йому нема виходу.

Так звана вихована ініціатива підчас бойової діяльності у Ген. Тютюнника находить широкий вжиток. Нею він уміло користується для того, щоб вплинути на моральний настрій ворога і внести його в заблуд. Під час Зимового походу армії УНР часто уживала ~~так~~ метода дугами діями кулачних кінночастів які при наступі ворога рушували такий сильний опір, – що ворог ~~не маючи відомостей о силах ворога~~ – не мав охоти ~~наступати~~ провадити наступи. Сильний рейд кінноти висланий в тил ворога робив там такий переполох, що ворог починав ~~навіть~~ відступ на фронті.

Суворовське „заманивание" ворога, несподіваний перехід в наступ ~~чи відступ~~, уничтожение засад видержаних вояк із четырех в гарматах аж так, що ворог переконаний, що оточений не менше як з 20; демонстрації – це все находить широке вживання в тактиці Ген. Тютюнника.

Раз так, то відень бою у Ген. Тютюнника полягав виключно на

маневруванні. ~~Прийняту~~ и так метод
~~дорогими~~ ~~всіх~~ бойових завдань у його

ухвалювано ~~[illegible]~~

наступовий. В ~~так~~ основний обставині, коли
неможливо вести наступ, він не обме-
жується утримуванням свою частину лінії
оборони, а кожний раз організовує
~~несподівані~~ короткі удари, користую-
чись для цього всякий помилкой ворога.
Це дуже гарно впливає на ~~[illegible]~~
ного вояка: він завжди підтри-
мується наступовий дух.

Маневрування Ген. Тютюнника уо-
бадить головним чином кіннотой;
в його руках кінна в його дві-
зії досить значну роль: на
ній часто покладається нанесення
остаточного ~~рішучого~~ лютого удару.
И дійсно в сучасній польовій війні
досить часто з'являються умови
для ~~кінноти~~ кінних атак.

Рушничному огню Ген. Тютюнник
не придає ~~такого~~ великого значіння; ~~бо~~
~~Головним чином~~ це з'ясовується тим,
що ~~тепер~~ тепер в польовій війні рушничний огонь в
бою не наносить рішаючих
результатів; він починається
з далеких дистанцій, стрільба
не міцка і не приносить майже
ніякої шкоди, а вимушує тратити
значних запасів набоїв, трудно
~~їх~~ поповнити їх – ~~[illegible]~~

43

примушують бути обережними в витрачанні
їх.

Проте гарматному вогню Ген. Шторгюн-
ник придавав велике значіння і часто
сам наводився на докладну артилерійсь-
кому стрільбі і вказував цілі, які
артилерія мусила обстрілювати.

Звичайно в сучасній обстановці великий
вирішний ~~бито~~ гарматний огонь швидко ~~часто~~ набирав
рішаючої ваги: часто трапляються
такі випадки, що одним гарматним
огнем вдається зломити наступ ворожі
піхоти ~~кінноти~~. Особливо, коли батарея
так удачно вміла закрити позицію, що
ворожій артилерії не легко удається
її намацати. ~~і знешкодити~~.

У Ген. Шторгюнника артилерія
працює в тісному звязку з піхотою.
Досягнення ~~тісного~~ повного співробітництва
бойовій обстановці піхоти с артилерією
завжди являлось проблемою. Цей
ідеал у Ген. Шторгюнника осягнуто.
Кров артилериста у нього однако-
во рахується с кровю
~~піхоти~~ стрільця чи кіннотчика. Гармати
часто безпосередньо йдуть за
піхотними лавами. І захищають їх
огнем рішучої атаки.

У бою всі три роди зброї у
Ген. Шторгюнника держать тісну

допомогу брат брату. Завдяки такій тісній праці ~~завжди~~ частини удається ~~рази~~ осягнути успіх над переважаючими ~~по силі~~ ворогами.

Який час було Сухарів виконував всю своїх тодішніх начальників господарку, бухгалтерію і канцелярію. "Спосіб ведення було ген. Тютюнникові вповні відповідав цьому характерові. Уміння крутко цементувати армію в бойовій обставині, по незначними даними досить правдиво вгадати ворожий намір, — ~~рішучо~~ сміливо — навіть ризиковане ~~бойове~~ рішення — і рішуче провести його — от властивості бойового таланту ген. Тютюнника.

Старшину пуд. ~~Завжди~~ відповідальністю у нього не мав, бо ~~він сам себе віддавав тим~~. в бою він сам собою жертвував ~~тако~~ в рядах стрільця з своїми вояками. І я певен, що якби обставина вимагала всю його душу спасіння діла подкріплювати собою, то він би не став би перед такою жертвою.

В бою він завжди находився там, де наносився головний удар і навіть часто приймав на себе без-

посередньо ~~коло~~ командування своїми частинами, коли на них покладається завдання рішаючого характеру. Так в бою під Любовицею (Східна Галичина) 16 червня 1920р. він сам став на чолі Кінного полку і повів його в атаку в той момент, коли большевицькі частини з'явились на крилі наших лав і загрожували тилу. Рішучо і сміливо кинулись козаки зі своїм батьком і подарували нам славу: рішучо було розбито большевицькі кінні групи після атаки.

Персональному складу Ген. Тютюнник придає велике значіння і в цьому особливо вміє ставити суворі вимоги ~~ал~~ своєму командному складу. Коли потрібно Начальник групи уміє держати в руках свої війська а також і собою.

Ген. Тютюнник належить до числа Генералів, яких висунула революційна боротьба; він не получив вищого теоретичного військового образування; скінчив лише Тифліську військову школу ще нас в 1911 році, але цю

те прекрасну підготовку він одер-
жав досить добру: прослуживши
3 роки козаком - ~~[illegible]~~ [illegible]
в одній із кращих піших полків
російської армії. [illegible] учителі
вишкового дня Кош-роти і тої
Учебної Команди були талановитими
педагогами і сумели дати йому
правильні початкові військові
розуміння, які він потім водо-
діючи природним розумом
в умов розвинув. ~~.~~ Служба в
1919 році в Штабі Ген. Кали-
бевского була для нього доброю
практичною військовою
школою.

В особі Ген. Тютюнника на-
ходить оправдання те означення
Стратегії, яке їй дав Ні-
мецький Фельдмаршал Мольтке.
Стратегія - це є вживання здо-
рового розуму на війні.

Дійсно, правильно оцінивши бойо-
ву обставину, - він правильно ви-
бирав і ту ціль, яку треба
осягнути ~~в дан~~ при даній
~~[illegible]~~ ситуації. Утворював
план надзвичайно простий і
осягав тим виконання по якому
від війська вимагалось мінім
праці і рухів

Під м. Городком ~~12 др.~~ 11 серпня 1919 р. до 4
Київська дивізія під командуванням Ген.
Тютюнника зустрінула досить сильний
опір з боку большевиків, який підтримувався
2 бронепотягами. В перший день бою ця
дивізія не вдалося примусити ворога залишити
свої позиції і відійти на 2-3 версти, але
продовження наступу на другий день ста-
вило би дивізію в рискований становище:
з одного боку по [illegible] значної переваги
ворога по силі, з другого - присутність
у нього на цьому участку двох бронепотягів
вказувало що він не так легко відмовиться
від оборони м. Городка, а це дуже ви-
магав значних віддач від дивізії.
Вночі було одержано повідомлення
що большевики на ранок мають гото-
витися перейти в наступ.
Тоді Ген. Тютюнник вирішив наступ-
ний план: вдень зайняти по-
зицію на випадок ~~[illegible]~~ ворожого наступу, але
не стояти на місці, а дати йому можли-
вість наблизитися на 500-600 кроків
до позиції, а потім ~~віддати~~ відкрити
ураганний кулеметний і рушничний
вогонь, підтриманий артилерією,
в той же час кіннота поставлена
на відповідне місце мала завдання
атакувати крило і тил ворога.

Цей план збудовано на психологічному
ефекті атак на маси большевиків, які
мало в попередніх сутичках українців
вбачали би, що вони за них слабші.
Раніше, коли тільки почали розсварятися
большевики дійсно повні настрої досить
пустили лавами. З початку ми
пристосувалися до місцевості, а потім
бачучи, що ворога не знайти, ~~то~~ лави
просувалися по всій ~~рівн~~ площі.
Тяжко було стримати українську армію
від стрілянини, але результатом
того, що недаремно ~~були~~ учили
козаків не стріляти командувало бо лише дивитись на ворога,
та підпускати до нього. Ворог на-
ближався на 1/2 версти. Відразу було
відчинено страшенну стріля-
нину — це було так несподівано на
ворожі лави, що вони почали
відходити. Остаточно знищити
ворога не вдалось тому, що в деяких
~~[illegible]~~ ~~його~~ деяких умовах не
~~вдалось~~ можно було провести кінну атаку
Свої бойові плани Ген. Петрушкін
проводить надзвичайно рішуче і
завжди і в цьому всі справедливо
бачать його ~~бойового~~ успіху в
бою. Так наприклад в бою

під с. Дашківцями (Поділля) в кінці
1920 року не зважаючи на сувору
зиму в обставинах, яка вимагала б
того, щоб вождь перейшов в рішучій
наступ з метою відрізати лінію від-
ступу дивізії, бо не закінчилась
для дивізії катастрофою лише
тому, що Ген. Тютюнник не вико-
нуючи первоначально прийнятого
плану - наказав своїм лише військам
повернути енергію вбік переведення
його як наскоком в округу. х
В Котюжанах сам Котний повів в атаку
на наступаючого ворога, а артилерії
наказавши розстрілювати ворога
став в упор з відкритої позиції
Тоді стривожені частини, допо-
магаючи друг другу - а головне упертість
і рішучість Ген. Тютюнника
не дали можливості ворогові
відібрати ініціативу. Пере-
мога була на боці українців.
Ці два приклада ясно свідчать
про метод і спосіб ведення бою
Ген. Тютюнником. В ньому про-
являється ~~який~~ його особиста воля, твер-
а головне холоднокровність, глибока вища
святість військового діла
завзяття, і рішучість, які
і цілості перевагу над ворогом
часто - щодо численно сильнішим.

Український народ в особі [illegible] Ти-
[illegible] мав одного із самих [illegible]
бажав за свою незалежність, бажав яко
щиро віддати все своє життя для
~~щастя~~ [illegible] ідеї і для [illegible]
нема іншого виходу як або перемогти,
або загинути.

Не така чужа і легко народ виборов
собі право на вільне існування, але
коли у нього є такі провідники, які
хоч і поступово але неухильно
ведуть його до одної цілі — до волі
коли вони самі щиро і чесно віддають
самих себе цій цілі — то [illegible]
заводи буде по [illegible] [illegible] [illegible]
бо народу заводи буде за [illegible] ~~[illegible]~~
~~[illegible]~~ Тяжкий і [illegible] здавивший
[illegible] для Українського народу.
Багато у нього ворогів які загро-
жують його вільності, але народ
вже прокидається; вже голосно
заявив про свою бажання самому
бути господарем ~~[illegible]~~ в своїй хаті
а [illegible] [illegible] і не буде на
світі такої сили, яка могла б
зоупинити це свідомлення ~~бажання~~ [illegible] мільйон-
ного народу, яке йде [illegible]
ного. ~~[illegible]~~ ~~народа~~.

Усім ~~[illegible]~~ [illegible] треба [illegible]
~~свою~~ [illegible] [illegible] —

Отже ж це завдання падає на ~~народніх~~ провідників: вони мусять народні живучі сили з'організовати и направити їх по певному руслу. ~~[illegible]~~

~~[illegible]~~ Українського народу ~~[illegible]~~ будучий, — [illegible] ~~[illegible]~~ за то [illegible] с [illegible] силой, які руйнують на своєму шляху все.

І тому майбутнє Українського народу належить таким особам як Гетьманщина.

~~[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]~~ Української [illegible] Державі. —

А. Лушнев[illegible]

Копія 48

В. Ш. Пану Генералу Капустянському
4.III.1922 року.

Витяг із записок.

Від Сквири до Китайгорода.

Після боїв в районі Сквира-Шамраївка-Антонів 4, 5, і 6 липня вирішено йти на з'єднання з армією Директорії, яка по чутках наближалась до Жмеринки. Після трьох переходів в загальному напрямку Сквира-Вінниця опинились на відпочинок в с. Нова Гребля і Овечаче, займаючи невеличким загоном (Звенигородський полк 480 багн., 3 кул., командир-сотн. Бондаренко) м. Самгородок. Відпочинок вимагався почасти втомленністю людей, а головним чином бажанням орієнтуватись в обстановці на фронті. Для відтягнення уваги ворога в районі Козятина для демонстрації вислано кінну сотню (48 шаб., 2 кул., командир-хор. Олійник). Почувалась близькість фронту. Селяни передавали, що частини нашої армії заняли Жмеринку; в села, заняті нами, заходило і заїздило багато червоноармійців, не знавших нічого про наше прибуття в зазначений район. Всіх їх затримувалось. Між иншими було захоплено військового інженера, який видав фортифікації Козятинського району; з допиту інженера [illegible] виявилось, що лінія большевицьких окопів, в яких малися боронити Козятин з боку Вінниці, тягнеться від ст. Зарудинці, проходить на північ від ст. Голендри до м. Махнівки і дальше до Бердичева. На цю лінію передбачалось відтягти большевицькі частини на випадок, що наші війська будуть наступати до Козятина. Відомості про захоплення нашими Жмеринки потверджувались. Відділи кінної сотні, вирушені в бік Козятина, повідомляли, що там ніяких сил большевиків не було, крім бронепотягів і невеличких відділів ЧК.

Здавалось, ситуація складалась надзвичайно корисно для нас: а) наші війська гонять большевиків, б) большевики не знають про моє перебування в цьому районі, в) мені був відомий план відвороту большевицьких частин. Маючи в своєму розпорядженні відділ зі всіх родів зброї кількістю до 1000 бойового складу, я надіявся знищити ворога, що відступає в напрямку Козятин-Жмеринка, уночі. Напружені були всі зусилля, щоб виявити, де саме основне скупчення ворога і де наші сили. Але розвідка принесла відомости, що наші залишили Жмеринку і у великому безладі відходять на Могилів і Нову-Ушицю. Був відбитий у большевиків полонений старшина Зап. Січі Іванчик, який більш-менш вірно намалював ситуацію на фронті директорських військ. Ситуація коли була не катастрофічною, то в усякім разі грізною: большевики захопили цілу залізницю Жмеринка-Волочиськ, перед тим пограничивши на всіх напрямках наші війська з району Шаргород-Вапнярка, де з перемінним успіхом провадив бої полк Удовиченка проти значно переважаючих сил ворога. Большевики котились на південь. Про Галицьку армію нічого не було чути. В усякім разі у Галичан, з розвідань Іванчика, становище не було настільки

брили, щоб вони могли допомогти нам. З балачок з Гвалчиком виявилося, що серед частин Армії сила незадоволених з гол. от. Петлюри, уряда і Гол. Командування (багато пізніше виявилося, що це явище мало значні розміри лише в Зап. Січі). Необхідно було спішити на з'єднання; у мене було таке враження, що днів за кілька большевики можуть захопити Камянець і не буде з ким єднатися. На четвертий день після прибуття в район сс. Нова Гребля – Овечаче я вирушив маючи намір вийти до наших військ в район Нова Ушиця. Большевики довідалися про наш марш і намагалися не допустити до з'єднання. Під час маршу ворог увесь час атакував нас з різних боків, але без успіху: сили мої були значно переважаючі від кожного зокрема большевицького відділу, що увязувався в бій. Особливо енергійно большевики намагалися знищити нас коло ст. ст. Гуменне, Вороновиці, при переправі через Буг коло Тиврова і при переході через залізницю Одеса – Жмеринка коло ст. Ярошинка.

Скрізь бої були успішні для нас. 15 липня о 20 год. я захопив с. Попівці і звязався з Зап. Січчю, штаб якої стояв у м. Копайгороді, після чого я звязався зі штабом Армії і подав звіт про своє прибуття і стан кошу. А стан був такий: харчовий склад 4872 людей, 924 коней. Бойовий склад: 3520 багн., 325 шабель, 4 гармати, з них 3 польових 3" дм. і одна гірна. Набоїв і снарядів на 1-2 дні бою. Люди й коні страшно вимучені фізично, але настрій блискучий. Звіт від мене прийняв Василь Тютюнник і дав завдання брати Бар, коли сили людей на то дозволять, а коли ні то після відпочинку. 17 липня я приступив до виконання наказу, а 18 липня Бар було взято. За два дні бою большевики понесли великі втрати і тому 19 липня мені удалося без значного опору захопити участок на залізниці Жмеринка – Проскурів від ст. Сербиновці аж до ст. Деражня включно. Але й я, розстрілявши в цих боях запас набоїв і снарядів, став залежним від бази, був прикований до фронту і мусів чекати обіцяної підтримки. Наказом від 26/7 1919 р. по армії кіш увійшов у склад військ УНР. Юр. Тютюнник.

Юрко Йосипович Тютюнник

Біографія ~~/із авто-біографічних джерел/~~.

Генерал-хорунжий ЮРКО Йосипович Т Ю Т Ю Н Н И К, родившийся 20 Квітня 1891 року, на Звинигородщині, с. Будище,

Родина його походить із незаможних селян.

Уже 1902 року, вся чоловіча половина родини в складі батька, трех старших братів і самого одинадцяти літнього ЮРКА, була заарештована жандармерією за "/МАЗЕПЕНСТВО/". Через тиждень було звільнено батька, одного брата і самого Юрка; Двом братам прийшлось виїхать до Вологодської губернії, куди їх вислано по постанові Київського Губернатора.

~~В~~ Року 1907, одному з братів прийшлось тікать за кордон, де він і помер в Швейцарії як емігрант, другий брат був схоплений жандармами під час подорожі до ЯКУТКИ, тікав від конвою і будучи поранений застрелився. Причиною було теж /МАЗЕПЕНСТВО/. Батько родини ЙОСИП не переніс ударів і 1908 року його не стало.

17-ти літний хлопець відданий самому собі, уже до того часу багато читавший, з незвичайною енергією береться за науку. ~~До того часу Юрко мав тільке освіту одно-классової школи~~. На півголодне іствування, учення без учителів, думки над долею своєї родини з котрою він

в"яже долю Українського народу-виковують залізний ~~хри~~ характер у хлопця, що має очі мрійника поета. 20-ти років Юрко має аттестат зрілости, який він добуває, як екстерн. Він уже мужчина з почуттям своєї сили і гідности.

Доля його родини не могла породить в юнакови любови до ~~царя і~~ "отечества". Він не навидить Россію так, як можуть не навидіть тільке люди подібного характеру, "Нема і неможе бути становища, з якого не можна було вийти з честю; Нема нічого не досяжного, коли воно тілько не противно законам природи"-ось ті шпозунги афорізми котрі кидає 20-ти літний Юрко в своїх статтях, які друкуються в органі Київського Земства, "Земская Газета". Він готується віддать себе свержению сущиствующаго, але тільки готується-доля старших братів зробила його обережним. Для того щоби побить свого ворога, треба знать його всебічно. Довгі ночі просижує Юрко над студіюванням того діавольського механизму, який задушив горло рідного 40 міліонового народу і не так

йому встати до властного життя; Особливо увагу звертає на політичну економію і соціологію. Готується до університету.

Але не судилось йому ввійти до найвищого храму науки. 1912 року, в Листопаді Юрка забірають до муштри. Серед дикої і суворої природи Східного Сібіру, прийшлось відбувать "об"язательную воєнную". Стрілок 6 Сібірського стрілкового полку ось той ранг з якого роспочинає військову карьеру майбутній генерал. Але він ітут знаходить роботу-студіює свого ворога Россію Користає знагоди для того щоби вивчить військову справу; добувши підручники перемагає їх без допомоги учителів. На війну виходить як підстаршина. "За всяку ціну добитись погрому росії..." Це думки, які слуга царя і отечества подає не рідко своїм украйно-фільствующим землякам малороссам. В початку 1916 року кінчає Тіфліську військову школу і як перший по випуску /баллам/ бере собі вакансію в Одесській окрузі де одержує призначення в Крим офіцером 32 пішого запасового полку. Місто стоянки полку-Сімферопіль.

Широки знайомство з питаннями політики політичної економії і соціології, зразу дає йому можливість заволодівать відповідний авторітет серед офіцерів Сімферопільського гарнізона, а потім і всього Кримського півострова. Миж иншими тамвін близько сходиться з майбутнім міністром кабінету Керенського-Верховським

Юрко вірний собі: він студіює в особі Верховського і инших майбутніх революційну россію і її демократію. Начальство звертає уваго на молодого енергійного і широкоосвіченного офіцера

Революція 1917 року застає його уже на посаді ад"ютанта Штабу бригади.

x

x x

„Людність світу поділяється не тільки на классы експлоататорів і експлоатуємих, вона крім того ділиться на нації-пани і нації-раби. Не до классової боротьби, ми мусимо направить свої сили -вони мають бути віддані на визволення нашої нації з під панування ~~російського~~. ~~Російська~~ демократія не меньше від Штюрмерів і Протопопових зацікавлена пануванням над нами. Інтреси

вказівки,відносно діяльноті армії, мають одержувати відмене через уряд У.Н.Р.Заступником Вашим призначаю отамана, Юрка ТЮТЮННИКА, ко рого ви повинні про це повідомити.Головний отаман військ У.Н.Р.Петлюра.Начальник штабу отаман Юнаків".

Що то за "Нове завдання"яке покладалось Петлюрою на армію не відомо і до сього часу і історії остається з"ясувать,що розумів Петлюра ні під "Новим завданням"."Дальнійших вказівок"ніхто не давав,Але не в наказі справа:на леце було коло десяти тисяч голодного,босого і голого війська без грошей і набоїв:кругом були вороги:Поляки і Москалі /більшовики і Денікенці/.Після наради командірів дівізій/группи були зведені за малим вкладом в дівізії,рішено було їти на Україну,прорвавши Денікинський фронт і продовжувать боротьбу на тилах ворогів.Це рішення особливо обстоював отаман ТЮТЮННИК.І не дарма Український нарід весь зімовий похід армії по тилах ворога назвав походом Тютюнника,а участників"Тютюнниківцями".Отаману Тютюннику фактично прийшлось кирувать боротьбою в запіллю ворогів.

Армія вирушила з Любаря 5 Грудня 1919 року,а ввійшла в звязок з польським військом,в районі Могилів на Поділлю 5 Травня 1920 року.Армія перезімувала в такий спосіб,в який не зімувала ні одна в світі.В телеграммі-звіті Петлюрі Омельянович-Павленко меж иншим подає:"Під Балтою,Київська дівізія вела впертий трехденний бій,який кінчився блискучою перемогою"... В другім місці:"за Вапнярку вела бій Київська дівізія.Бій був упертий і славний".Повернулась із запілля ворога дівізія отамана Тютюнника у більшому складу ніж вирущила в похід і ліпше заосмотрена.

Літо I осін 1920 року,являються найбільше тяжким періодом для праці отамана Тютюнника.Проти нього іде майже одверта боротьба шарами з боку "Власть імущіх". Популярність його серед армії і Українського громодянства не дає спокійно дихати тим,хто почуває себе слабійшим,але в той же час,не хоче поступити своїм містом. ~~але займає посаду~~ Під натиском громадської опінії отаману Тютюннику дають ранг полковника і генерала.Він став легендарним героєм серед Українських масс.

~~Але злий рок,що тяжить над" Петлюрівщиною" по мимо чудес хоробрости і самопожертви проявлених Тютюнником і його героїв-київської~~

Зого/. Ніхто ніколи добровільно не відмовиться від панування над

нашим народом, який посідає одну з найбагатійших краін світу"..... Це слова промови, з якою виступив Юрко на першому зібраню Украінців після революціі в м.Сімферополі. Ті замешканці Вилнкоі Украіни які в той час перебували на рідних просторах, знають, що то за сміливість треба було мати, щоби серед загального автономично-федиралистичного настрою Украінськоі інтелегенціі, який панував в той час викинуть гасло одвертоі боротьби за повну незалежність свого народу. Мало того, закон природи, є панування дужчого над слабійшим; природа не знає рівности, а тому не може бути досягнута рівність і серед людей. Рівність і братерство-байки для малих дітей. Надсходом Европи можимо панувати або ми, або россіяни-зайві мріі про рівність, бартне співжиття федерацію!"..

Говорить дальші з запалом молодий білявий з синіми очима офіцер. Вся його постать показує не похитну волю до боротьби; він стає вождем кроі і іі кумиром. Розвиває колосальну енергію: голова Таврійського селянського Союзу, Голова Украінського Військового Клюбу, Член Сімферопільського гарнізонного совдепа і багато иньших обов"язків спадає на молодого поручника. Він захоплює в свої руки керування політичного життя Тавріі, направляючи його в бажанному для нашого народу напрямку. Входить в спілку з Татарами.

Щоби ліквідувать сипаратистичні впливи і утворить єдиный революціонный фронт, до Криму іди сам Керенський, в той час уже військовий міністр. Поручнику ТЮТЮННИКУ, аби відірвать його від початоі роботи, Керенський пропонує високу посаду в Штабі Одеськоі округи, але дарма-Керенському прийшлось після повороту до Петрограду видать телеграфний наказ: "Поручик 32-го Запаснаго пехотнаго полка ТЮТЮННИК, для пользы службы переводится в 228-й Зап. пех.полк." Місцем новоі служби був Катеринослав.

Наслідком праці в Криму залишилось: I-й Сімферопольський Гетьмана Петра Дорошенка полк /коло десяти тисяч багнетів/ визнання своє Украінцями Таврійським селянством, і особливо важне, спілка з татарами які при допомозі Украінців організували свої військові відділи і після того раз у раз ідуть поруч з Украінцями.

Через не багато часу, бачимо вже ТЮТЮННИКА делегатом на другий Украінський військовий з"їзд в Києві, який його вибірає членом цен-

53

лин,що 30 верстах від Кам"янця на Поділлю,де сидів уряд У.Н.Р.і радився, яку форму влади оголосить,чи "Радянську"чи "Трудовий принціп".Провадяться балачки про "Радянський"настрій повстанців.

До Кам"янця негайно був висланий один із командірів полків повстанческого кошу,~~член партії хліборобів-демократів~~ Мирошніченко з заявою,що повстанці боронять Україну,а не"Раду".Тим часом виявилось,що боєздатність повстанців була далеко кращою,чем у"Регулярного"~~Петлюрівськ го~~ Діректорського війська.Повстанческький кіш ділився на дві дівізії,кожна по три полки.В коші панувала желізна дісціпліна,яка могла буть викована серед своїх підлеглих людиною подібною до ~~отамана~~ ТЮТЮННИКА.~~Отамана~~ Його повстанці любили за його безподібну хоробрість,холоднокровність яка здавалость побільшувалась в критичні менти.За його клопоти про них,за справидливе відношення до підлеглих,не зважаючи на положення яке хто займав.За те страшний він був коли карав за провини:грабунок,не послух і т.и.-дісціплінарна влада отамана кошу росповсюджується до розстрілу включно.Не диво,що через кілька діб по прибутті до військ Деріктoрії,повстанческький кіш,страшенно громить по черзі кілька большовицкіх ~~кілька~~ дівізій,а недобитки їх відкидеє за Буг і дальше до Дніпра.

Повстанческький кіш поповнюється старшинським складом і переіменовується в Київську группу;одна дівізія одержує Ч 5,друга-Ч I2.

Київська группа стає ліпшою бойовою частиною ~~військ~~ Українського війська.З головною командою ~~отамана~~ ТЮТЮННИКА,скоро прийшло до не порозуміння;йому не подобається"Главноуговарівание"і він подає мотивований рапорт,в якому просить про димиссію,якраз в мент найбільшомого успіху Українських військ В I9I9 році.~~По проханню Головної команди~~ і під натиском громадськоі опінii ~~демиссія була взята назад.~~ Демісія не була принята Тютюнник залишився на своїй посаді.

Катастрофа яку предбачав отаман ТЮТЮННИК в свойому рапорті,сталась в Любарі.Голе,босе і голодне Українське військо,покинуте Головною командою і Урядом,було в роспучливому стані.Петлюра Головний Отаман виїхав до Польші залишивши такого наказа:"Голова Деріктoрії У.Н.Р.5 грудня I9I9 року,м.Нова Чортория Ч IOI.Отаманові Омельянович-Павленкові. В звязку з новим завданням,що покладається на дієву армію,наказую Вам,приступити до виконання обов"язків командуючого дієвою армією одночасово продовжуючи керувать Запоріжською групою та ...

тральної Ради. В складі Ради залишається, ~~до~~ ~~безпартійною~~ січня 1918 р. після

чого подає мотивовану заяву про свій вихід. В Раді перебував як безпартійний. Кілько його промов на сессіях Ради перейняті реалізмом і влучною критикою соціалістично-романтичної діяльности Центральної Ради. Не подобається йому партійна гризня. ~~На річі дивиться реально: говорить "навіщо крилаті фрази-чиста справа потребує чистих рук-політика річ не чиста, а тому білоручкам раджу надіть рукавиці".~~ Не пішов за Центральною Радою на Житомир, коли натиснули большовики, а поїхав на рідну Звенігородщину, де виступає як отаман вільного козацтва. Звенігородщина не піддаєлась впливу большовизму. Московскі "Известія" після приходу німців на Україну писали: "Единственный уезд на Украине, который так таки и не признал советской власти, это Звенигородский; Вліяніе буржуазно-шовенистических елементов в етом уезде велико". В той час від большовиків на Звенигородщині переховувалось багато наших діячів, меж иншими М. І. Шенкарь і майбутній гетьман П. П. Скоропадський, з якими ТЮТЮННИК випадково знайомий був до того.

4 Користаючись демобілізацією ~~й~~ знову готується до універсітету до якого і поступає в осини 1918 року яко студент-юристе Київського Державного універсітету.

5 Події в Листопаді і Грудню 1918 р. перервають знову науку.

6 17 Листопаду добровольчими дружинами було заарештовано кілька студентів по підозреню в співчутті повстанні Директорії. Миж заарештованими був і ТЮТЮННИК. Місяць тяглось слідство яке нічого не виявило і князь Долгоруков тогдішний командуючий обороною Києва положив резолюцію: "разстрелять. Князь Долгоруков". Ця безглузда резолюція стала відома ~~ковнинним~~ в'язням 13 Грудня. ТЮТЮННИК стає на чолі ~~повстанчого Штабу~~ заколоту арештованих. Вночі проти 14 Грудня роззброюється варта, ранком повстанці виходять із фортеції де вони сиділи, а через кілька годин мають весь Київ в своїх руках; після бою роззброєно і забрано до полону майже весь гарнізон міста, до конвоя гетьмана-включно.

~~Так мимо волі завдяки нічим не виправданному рішенню, князя Долгорукова, люди які нічого загального не мали з Директорією, стали героями повстання.~~

Загальні грабунки Державного майна, безконечно п"яні оргії старшин, розстріли із за своїх персональних рахунків, що почались з мо-

менту вступу до Київа деріктiрських військ, не могли не викликать почуття огиди до загального безладдя. Будучи знайомим з членами Деріктoрії пробує звернуть їх увагу на те що робиться. Дарма-прийшлось переконатись, що "високі правителі" здібні стоять тільки на чолі всеруйнуючої стихії не керуючи нею, а не будувать залізною рукою направляючи стихійні рухи, туди куди вимагають інтереси Держави. Працювать в подібній атмосфері не можливо і він по згоді двох "діректорів" направляється до большовиків, для вивчення їх методів боротьби тактіки і взрива з середини.

Прикинувшись лояльним до Української Радянської Республіки, прийшлось студіювать старого-ж таки ворога москалів, який на заміну "самодержавіе, православіе і народность" викинули нові гасла всесвітнього комунізму, а тим часом нищили все, що носило на собі ознаку вільного національного-Українського. Ворог ішов з новими методами боротьби, з новою тактікою. Було зрозуміло, що народ скоро відцахнеться від нових пророків, так само як відмовився і від їх попередників. Необхідна була робота, серед самих большовиків, для того щоби у відповідний мент нанести удар в саме серце ворогам; нарешті при удачі кинуть так званих Українських комуністів, на їх однодумців москалів. Це була мета праці у большовиків.

Мета було блискуче досягнута, незважаючи на спріяючі умови.

ТЮТЮННИК стає начальником штаба відомого на Півдні отамана Григорьєва. Поступово займає посади: Начальника Штаба бригади, дівізії, армії і на решті одержує посаду командуючого Южной Советской Армієй. Удається майже всі командні посади в армії, заміститиь своїми людьми Українцями, які по першому наказу, підуть бить "об'їдинителів езліва", а тим часом іде праця по підготовці загального Українського повстання. Мент прийшов і повстання вибухло з надзвичайною силою.

Большовики були знищині. В порожне місто, посовується новий ворог України-Денікин. А на Заході конало останнє військо Деріктoрії. З відділом який налічував до чотирьох тисяч багнетів, пятьсот шабель при артілерії, ТЮТЮННИК пробивається на захід. І5 Липня І9І9 року "повстанчеський кіш" прориває большовитський фронт, в районі Жмеринка-Могилів і виходить в район Українського війська. Положення Деріктoрських військ, було роспучливе. Ворог переважними силами зайняв, Ба-

1

дівізії, які рахують ганьбою мати бій з ворогом меньшим по кількости або рівним. Зараз генерал Тютюнник працює над приведенням до сістеми своіх записок у щоденників, з часів боротьби за незалежність, які зважаючи на ріжнородну діяльність цієї людини мають не малу історичну цінність.

Який вихід із положення найде генерал Тютюнник, зараз покаже найблище майбутнє. Во всякім разі можна надіятись, що він не спиниться в роспочатій боротьбі за Українську Державність поки вона не буде закінчена в бажанному для нього напрямку.

Як виглядає справа з повстанням на Україні.

Перш усього треба сказать, що большевики на Україні особливо на лівобережжі не є привізний елемент. В дійсності досить багато і дуже багато Україна має своїх большевиків.

І от тому, що соціальний устрій який большевики проводили в життя особливо земельна реформа по вирішенню I Всеукраїнського з'їзду рад подобається 80% людности.

Крім земельної реформи яка виявилась в поділі землі на душі по потребительскій нормі, скрізь а на лівобережжі пройшло велике поділення скотом, кіньми, постройками і инш. Це також дуже вдовольнило бідноту.

Невдоволених з цих реформ можна нарахувать 20-25%.

А тому сказать це як підвалини при агітації до повстання ні в якім разі не можна.

Що торкається національного питання, то й воно також не може явиться ґрунтом утворення повстання. Українська людність в своїх широких колах національно не свідома. Звичайні селяни

ніколи не зрозуміє що національне відокремлення яке вираженосьби в утворенню власної держави принесоб і економічний добробут і політичні свободи.
Не можна сказать що по селах не має національно свідомих-людей. Такі є, були, але самі заможні із них приймали активну участь в повстанню проти большовиків в 1920році а мало кому із тих пощастило уникнуть кари, переважна більшість із них забиті большовиками.
Не можна сказать що національний елемент не може мать ніякого значіння в агітації. Він має значіння, але тілько тоді, коли він тісно з'єднаний з економічним питанням.
Самим найдовершим ґрунтом для агітації буде економічне питання.
Можне все людність України як селянин, а ще більш того робітники ~~ног~~ фабрик і взагалі городськиих мас, як урядовці різних інституцій, домовласники і всі ~~які~~ ~~можна~~ яких матеріальний стан залежить від свободи торговлі. З цього можна найти богато незадоволених навіть самих к-тів.
Що торкається різних політичних свобод, яких комуністи позбавили широкі маси людності,

що це також не буде мать особли-
во значінну тому, народ Український
не звик жити вільно.
Він може хвалитись, що не може
поважать сам себе і другого кого
себе.
Наш нарід як не має раціонального
гонору так і гонору чести, а навпаки
щиру має велику доброзичливість
і щире серце.
Крім цього щого виробивсь особистий пог-
ляд на повстанців.
Побачивши на власні очі і переживши
на власній шкурі всі ті репрессії які
большевики завдавали населенню всі-
єм а особливо тим хто приймав
активну участь в повстанню або спів-
не устраняючись. і кожний особисто опасувався
~~осо~~ боязнь бути забитим або знище-
ним матеріально (бо в кожного хто
мав які стосунки з повстанцями, то
~~то~~ господарство його конфісковано).
Друге те що селяне не бачили
гарних наслідків від повстання
крім винищення молодежи і еконо-
мічної розрухи.
Повстанців треба було годувати.
Повстанці забірали де кращі коні,
памали той хліб який був вигото-
влений для відправки, як розверстка,
вибивали міліцію і різних урядов-
ців, які зовсім не були ком-

мрійниками а сердечними за кривди народа і були випадки що забивались повстанцями і такі, котрі щиро прагнули перевороту і ставали у великій пригоді повстанцям.

Коли-ж большовики вигнали повстанців із ~~тої~~ місцевости де творилась вище зазначене, то там наступав час розстрілів: були розстрілювані, розграблювані і вдруге пацифіковані довести нелюбі співчуття повстанцям.

Такі репресії не кажучи уже за те що повстанці часто сами вооружали проти себе людність ріжними вчинками бандітського характеру. (Як насильство над жіноцтвом в більшості інтелігентним, хлібороби однак грабіж, п'янство і різні пакості.) Мали дуже великий вплив ~~на~~ і населення, особливо на лівобережжі, ставилося до повстанців дуже погано, взиваючи їх бандитами і людьми легкої наживи.

Надії на успіх агітації та цілкої політичної праці на Україні ~~дуже~~ зовсім не великі. Можна рахувати на успіх агітації тільки в тім разі, колиб ~~на~~ тоді на Україну виганяють большовиків німецьке військо, а з ними та Петлюра вів би українську армію.

Український нарід чекає перевороту
чекає самостійності України, але
в свої сили, в сили Української армії
в сили Петлюри він не вірить.
Українську владу вірить і тішить себе
надією в те, що німці і тільки нім-
ці зможуть вигнать большовиків
з України. Це є доказом тому
що місцевої армії і французької системи
в управлінню ~~нам~~ як у німців
наш нарід не бачив і здається не
побаче. Тільки симпатією
Українського народу мабуть не користуєть-
ся.

На мою думку повстання в ши-
рокім масштабі не можливе, а
дрібні повстання зовсім не потрібні та
навіть шкодливі для населення як
посилюючі економічну розруху, а
для Української влади є лише
компрометуючі і позатим такі повстан-
ня глибоко просякнуті бандітизмом.

(Коваль)
5/VI-21.

Д. таємно
60

Постарунок Офензиви

№ 2

4 Листопада 1921 р.

г. 8⁰⁰

До

Начальника Пресово-інформаційного Бюро

Рапорт

Доношу, що сотник Даценко був при отряді до самого переходу отрядом кордону, але де він знаходиться в сучасний мент відомостей на перуку не має. Наказ Ваш п. Нестеровському много вручений. Відомости про події на Україні вишлю завтра кур'єром.

Домбровський

7/XI

Відділ I
Прес-інформ-бюро.

Таємно 61

Тижневий звіт

19 Листопаду 1921 р

За минулий тиждень про діяльність групи Генерала Гулого докладних відомостей не одержано.

Дня 9/XI з в району Хотіна перейшов румунсько-большевицький кордон відділ Сотн. Гуцуляка в складі до 300 коз. озброєних рушницями і кулеметами. Того-ж дня був занятий Каменец. Под. Але на другий день большевики одержавши підмогу повели наступ на це місто і ~~відперли~~ завдяки переваги в силах ~~примусили~~ відділ Гуцуляка примушений був опустити Каменец і відійти в напрямі Н-Ушици.

11 Листопаду з району Білозірки вирушив в напрямі на Теофіполь, Ямпіль відділ ~~на чолі з~~ під командою Коваля і Волинця, Але цей відділ малого складу і налічує не більше 60 козаків.

Київська дівізія після заняття Коростеня вирушила далі на Київ, відокремивши від себе для забезпечення одну частину на північ в напрямі на Овруч, а другу на південь в напрямі на Житомир.

По дорозі до ст. Теперев Київська дівізія зустрінулась з большевицькими частинами, з якими вступила в бій. Бій був дуже впертий, тягнувся цілий день, але на решті перемога зосталась на ~~б~~ нашому боці. Большовики понесли значні втрати, з нашого боку втрачено до 300 чол ранеными та забитими. Нами занята ст. Тетерев і захоплен потяг зі зброєю, про кількість якої докладних відомостей ще бракує.

Зі ст Тетерев дівізія нібито вирушила в напрямі

14 Фастів.
По останним відомостям київска дівізія складаєтся з 3000 люду при 9 гарматах (2 тяжких і 7 легких) є також і кіннота. Крім того на наш бік перейшли 8 і 17 кінни большевицькі полки.
В районі Емельчина до дівізії приєднався (концентрацію) відділ генерала Нельговского який мав до 200 чол кінноти.
Правдоподібно що також приєднався до дівізії і відділ полк Палія (під проводом Черного) в складі до 250 козаків.
Цім відділом був перерван звязок між Київом і Житомиром на протязі 5 доб.

В прикордонной смузі польско-большевицкого кордону, большевики знов міцно обсадили його своїми посерунками збільшенного складу порівнюючи з прежним.
Кордон ними ретельно охороняєтся і на день майже цілком не можливо перейти його, на ніч же большевицькі посерунки відтягають назад від кордону.

По одержанним відомостям большевики провадять страшенні репресії в місцевостях які були залишенні ними а пізніше знов заняти ними. Так в Проскурові вони розстріляли 130 чол. В Каменці також арештовано до сотні чоловік. ~~Продовжуєтся~~ Відправка большевиками зібранного продналогу продовжуєтся регулярно. Залізниця Каменец-Проскурів-Жмерінка і далі на ній функціонує.
Що ж торкаєтся до подій на внутрешньому терені України то в Пресс-Інформ. Бюро докладних відомостей про це ~~[illegible]~~ бракує.
Тут треба лічитись з тим положенням яке склалось в прикордонной смузі ~~на~~ з польского боку, де зараз цілком бракує наших органів по прийому людей з України.
~~Заарештовані~~ Переведенні поляками арешти наших агентів, на підпунктах зруйновали цілу систему, яка досі не може бути відновлена.
Відомо лише що повстання на Правобережной Україні поширюєтся особливо на Київщині і Херсонщині.

Пенза
Орел
Чернигів
Курськ
Воронїж
Саратов
Київ
Харків
Полтава
Умань
Вінниця
Катеринослав
Одеса
Ростов
Астрахань
Ставрополь
Симферополь
Озівське
море
Чорне
море
I
II
Дон
Волга
Кордон
Границя Військової округи: I-Київська, II Харьківска

Кор

Тетер

Київ

лайба

від. Коваля

і Волинця

Ж

Фаст

Берд

К

від. Гузуляка

Хот

На 19/XI

Берд

Тираса

Орад

ген. Гулого

63

ВІДДІЛ І. Таемно.

Пресово-Інформаційне Бюро.

ТИЖНЕВИЙ ЗВІТ.

19 Листопаду 1921 р.

I За минулий тиждень про діяльність групи Генерала ГУЛОГО докладних відомостей не одержано.

II Дня 9/XI з району Хотіна перейшов румунсько-большовицький кордон відділ сотника ГУЦУЛЯКА в складі до 300 козаків озброєних рушницями й кулеметами. Того ж дня був занятий Кам"янець Подільськ. Але на другий день большовики одержавши підмогу повели наступ на це місто і завдяки переваги в силах відділ ГУЦУЛЯКА примушений бу опустити Кам"янець і відійти в напрямі Н-Ушиці.

II-го листопаду з району Біловірки вирушив в напрямі на Теофіполь, Ямпіль відділ під коммандою КОВАЛЯ И ВОЛИНЦЯ, але цей відділ малого складу й налічує не більше 60 козаків.

III Київська дивізія після заняття Коростеня вирушила далі на Київ, відокремивши від себе для забезпечен я одну частину на північ в напрямі на Овруч, а другу на південь в напрямі на Житомир.

По дорозі до ст. Тетерев, Київська дивізія зустрінулась з большовицькими частинами, з якими вступила в бій. Бій був дуже впертий, тягнувся цілий день, але нарешті перемога зосталась на нашому боці. Большовики понесли значні втрати, з нашого боку втрачено до 300 чоловік раними та забитими. Нами занято ст. Тетерів і захоплений потяг зі зброєю, про кількість якої докладних відомостей ще бракує. Зі ст. Тетерев дивізія ніби-то вирушила в напрямку на Фастів.

По останнім відомостям Київська дивізія складається з 3.000 люду при 9 гарматах /2 тяжких і 7 легких/, є також і кіннота. Крім того на наш бік перейшли 8 і 17 кінні большовицькі полки.

В районі Хмельчина до дивізії правдоподібно приєднався висланий раніш відділ Генерала ЖЕЛІГОВСЬКОГО, який мав до 200 чоловік кінноти. Правдоподібно, що також приєднався до дивізії і відділ Полковника ПАЛІЯ /під приводом ЧОРНОГО/, в складі до 250 козаків. Цим відділом був перерваний зв"язок між Київом й Житомиром на протязі 5 доб.

В прикордонній смузі польсько-большовицького кордону, большовики знов міцно обсадили його своїми постерунками збільшеного складу, порівнюючи з попереднім.

Кордон ними ретельно охороняється й на день майже цілком не можливо перейти його, на ніч же большовицькі постерунки відтягають назад від кордону.

По одержаним відомостям, большовики провадять страшенні репресії в місцевостях, які були залишені ними а пізніщ знов заняті ними. Так в Проскурові вони розстріляли 130 чоловік. В Кам"янці також арештовано до сотні чоловік. Відправка большовиками зібраного продналогу, продовжується регулярно. Залізниця Кам"янець-Проскурів-Жмеринка й далі, на Київ, функціонує.

Щож торкається до подій на внутрішньосу терені України, то в Пресово-Інформаційному Бюро докладних відомостей про це бракує.

Тут треба лічитись з тим положенням, яке склалось в прикордонні смузі з польського боку, де зараз цілком бракує наших органів по прийому людей з України. Переведені поляками арешти наших агентів на підпунктах, зруйнували цілу сістему, яка доси не може бути відновлена. Відомо лише, що повстання на Правобережній Україні, поширюються особливо на Київщині й Херсонщині.-

Начальник I відділу.
Генштабу, Підполковник Ступницький

Кур. 21/XI

20/XI 1921р. 64

Лист пересилачика Окунїва
(з М-ва Шляхів)

Прибув з Отряду Генер. Нельговського

Отряд перед боєм в Олевську був в районі міст. Ємільчина. Відійшов від отряду Ген. Нельгов. вечером 18 XI.

Про отряд генер. Протошика нам нічого не було відомо. Перебуваючи в районі Олевська ми почули, що там вибухло повстання. Наш отряд в кількости 45 чол. приєднався до повстанців яких було біля 100 ч. озброєних і більше 1000 чол. неозброєних.

Зайняти Олевська нам не удалося і отряд наш разом з Ружіцьким всього біля 100 чол. пішов в напрямку ~~ст.~~ міст. Ємільчино, де знаходився Ярощук. Коли ми були під Олевськом, то ~~воно~~ Ємільчино було зайнято повстанцями.

Всі повстанці неозброєні дуже просили генер. Нільговського, аби він нікуди не йшов, а обіцяли держатися і без зброї, але він не послухався.

Про отряд генер. Протошика, ~~що~~ ~~нїр~~ відомо, що проходив він між Коростенем і Житомиром і мав 200 ч. кінноти, 2000 ч. піхоти і обозу 150 фург. — Маю відомості, що генерал 12го ~~прибуло~~ ~~числа~~ ~~12~~ зайняв ст. Святошино і обстрілював Київ. —

Всі мости від Олевська до Коростеня спалені.
По селам большовиків нема зовсім – всі вони скупчились по місточкам і повітовим містам.
Всі села в становищу повстання

65

7/XI 21 р.

Протокол.

Жеребница Андрій Акимович
23 роки, житель м. Гадяча на Полтавщині. В останній час знаходився в Александрієвському таборі, а до табору знаходився в "Київській дівізії". З 25 на 26/X ц. р. перейшов Польський кордон з отрядом Полковника Палія і направився на с. Іваньківці де отрядом була перебита кордонна большовицька охорона в силі 12 чоловік. Дальше отряд направився в напрямку на м. Городок, не доходу 7 верст від Городка, отряд мав з комуністами маленьку перестрілку і потім направлявся в напрямку на Ярмолинці і дальше

66

на Ахрімовську Слобідку не
зустрічаючи ніде опору з боку
большовиків. З Ахрімовської Сло-
бідки отряд направився на м.
Комарівці, недоходу 7 верст до
Комарівець отряд мав бій з 3м.
боєвим кінним комуністичним
інтернаціональним полком, який
був у цьому бою цілком розбитий,
отрядом відібрано в цьому бою
40 верхових коней і дві тачанки
на яких було по одному куле-
мету „Максіма" і по 10 стріч.
Після цього бою отряд направився
в напрямку Матієва і не дохо-
дя до Матієва 15 верст мав бій
з 7м кінним полком 14 совітської
дівізії, цей полк отрядом пошма-
[illegible]. Полк також був розбитий,
на місці бою забито командіра
большовицького полка, одного
червоного командіра і 30 чоловік

большовиків. Дальше отряд полковника Палія направився в напрямку на Мітін. Не доходу 9 верст до Мітіна отрядом був бубло задочений каратель[н]ий отряд в кількости 30 чоловік кінноти і дальше отряд направився на м. Любарь. Не доходу до Любару 10 верст на отряд полковника Палія налетіло 2 полки большовицької кінноти, з якими отряд мав бій цілий день, в цьому було ранено в ногу полковника Палія, отряд якого примушений був відступить до ліса. Відступивши до ліса отряд полковника Палія роздїлився, 20 чоловік кінноти з раненим полковником Палієм направились 8-го Листопада в напрямку на Корець, а решта отряду в кількости 250 чоловік

піхоти і 70 чоловік кінноти
при 6 кулеметах „Максіма" під
командою Полковника Горного,
направився в напрямку на Жито-
мір. Ескорта Полковника Палія
в кількости 80 чоловік кінноти
з 5 на 6 Листопада перейшла
в районі Корця Кордон і здала
польській владі зброю, рівночас-
но в Корці залишений в шпита-
лі ранений полковник Палій.

Жеребчук

69

До р. Шефа Відділу III Оксп. 5.
кат. секр. во Львові

I
Пер
14/XI

Доклад

Доношу, що згідно відомостей одержаним мною на доручений мені екскурзії в Бесарабії, операції повстанчих відділів на Україні розвиваються в такому порядкові: I група ген. Тютюнника: дня 5/-6. перейшла кордон в районі Рашко-Дзержанівка; 7-11 на південь від Житомира мала бійки і 9.11 перейшла через річку Тетерів, між Радомислем і Малином і пішла в напрямку на Малин, де була стверджена дня 10/11..
II група полк. Палія: дня 8-7/11 вийшла Бар в кількости 400 чол. Місцевої людности прилучилось до цей групи 400 чолов.; 9/11 мала бійку з 7 і 8 полк 8 кав. дивізії, де була до щенту розбита. В ночі з 9 на 10/11 рештки цього відділу в кількости 8 чол. перейш-

польський кордон в районі Білозірки, котра
слідуючого дня 11/11 біжучого року вифрунила
з поворотом до кордону разом з відділами
від команди Коваля і Вовинця в
кількості 80 чол. в напрямку на Теодорівку
і Ямпіль. По відомостям від повертаю-
-чих людей із недобитків групи
після Пасія утворився новий відділ
силою 40-35 чол, котрий другий раз
мав зайняти Бар, де залишались ще
11 і 12/11 ц.р.

III Групи ген Гулого-Гуленко
Дня 9/11 в районі Гусятина перейшла кордон
румунськ-больщов. коло 300 чолов. з кулемета-
ми макс.; того-ж дня був зайнятий Каменець
-Подільський. Дня 10/11 були відкинені черво-
ними вибиті і відійшли в напрямі
Ново-Ушиці і Стар. Ушиці. Згідно відомостей
одержаних мною від укр. розвідчиків дня
9-10/11 б.р. 17 кавалер. військова дивізія пислала
делегацію до старостива в Скалаті із про-
позицією перейти на територію Польщі

70

3 метою вступлення до армії У. Н. Р., 8

котрого потім дивізія хотіла вести

акцію проти-большовитську. Відповіді

єще досі від дивізії не одержала.

Головні большовитські сили концентрируються в районі Білої Церкві, котрі збираються окружити повстанчу

армію і остаточно її вже

знищити

Керов. телеграфною ст. в Біловодську

Петровський

71

Постерунок офензиви

№ 2

15 Листопада 1921 р.

ч: 842

Перес[illegible]

17/XI

В звіт

До

Начальника Пресово-Інформаційного Бюро.

Рапорт.

Доношу, що по неправіреним відомостям за 15 Листопада, Коростенська група в силі до 3000 головік при 9 гарматах / 2 тяжких і 7 легких / знаходилась в районі ст. Тетерева і мала вирушити дальше в напрямку на Фастів. Звязок між Київом і Житоміром був перерваний 5 днів і налагоджений тілько 15 Листопада в 8 годин ранку. По дорозі від Коростеня до Тетерева отряд мав великий бій з большовиками, де страчено отрядом забитих і ранених коло 300 гол. В цьому бою отрядом відібрано від большовиків цілий потяг з набоями і амуніцією, до отряда приєднались 17 і 8 й большовицькі кінні полки. По відомостям група Херсонська налічує до 12000 головік і 18 гармат.

Польсько-Український кордон надалі Єсть обсажений большовиками, настрій охороняючих кордон дуже нервовий і вичікуючий, на відтинку кордону від Корця до півночі, большовики кажуть, що вони віддані від свого тилу, пости на кордоні як з Польского, так і большовицкого боку усилені.-

Дамбровс[illegible]

72

Постерунок офензиви №4 М.П. 13 листопада 1921р.
ч. 365/а

Начальникові Пресово-інформаційного бюро
при Wydz. III Eksp. V Sztabu Gener. we Lwowie

В звіт
Кудр
15/XI

Доповідь.

Повідомляю, що керовник підпункта в Ланівцях хор. Стахів, в ніч з 11 на 12 сього місяця, в купі з відділом, що складається з 9 душ, в склад котрого входять повстанець Волинець, та колишній (за Української влади) повітовий комісар Кременецького повіту – Коваль, вирушив в район с. Шибино (12 в. на півд. захід від м. Теофіпол) з тим, щоб в ніч з 12 на 13 листопада розпочати повстання в районі м-ка Теофіпол. Зазначеним повстанчим відділом фактично керує п. Коваль, яко людина дуже популярна на Волині і зокрема в районі, наміченому для початку акції. Зазначений відділ має всього 9 рушниць з котрих 4-5 тільки надаються для бою. На кожну рушницю мають приблизно по 180-200 набоїв. З листа, надісланого до мене паном Ковалем, виходить, що недостачі в людях у нього не буде: оскільки матиметься зброя, він сподівається на перших-же часах зорганізувати до 8000 чоловік. Відчувається тільки абсолютний брак зброї – рушниць та кулеметів. Пан Коваль просить по можливості в швидкому часі надіслати в с. Молотків (8 в. на пів. схід від м. Ланівець) скільки можна зброї, при чому, оскільки-би можна було надіслати туди гармати, селяне прикордонної смуги в районі м. Теофіпол обіцяють дати коней під гармати. За надіслану зброю, Коваль обіцяв навіть заплатити цукром, або збіжжям, котре після повстання сподіваються захопити у большовиків на ссипних осередках.

Так само просить п. Коваль надіслати йому гарних старшин, при чому просить з'окрема сотника Чира (адресса його мусить бути відома полковнику Коновальцю) негайно прибути до відділу. В успіх своєї справи п. Коваль вірить звертаючи на те, що по відомостям від своїх агентів знає, що крім 194 прикорд. куріня, большовики в згаданому районі не мають жадних сил: всі розташовані раніш в цьому районі большов. відділи відійшли в напрямку на Проскурів. 194-го куріня п. Коваль надіється ліквідувати силами повставшого населення, котре в цьому

районі баєрнови піде за Ковалем. По словам Коваля він має намір, очистивши район до м. Староконстантинов піти на з'єднання з відділами ген. Тютюнника.
Оскільки акція відділу Коваля піде успішно, потрібно: а) негайно посадити нашого агента в Ланівцях, аби підтримувати з Ковалем як найтіснійший звязок і б) надіслати туди, т.є. в Ланівці всю зброю, що зараз знаходиться в Тарнополю і, крім того, розпочати перекидку в Ланівці більших запасів зброї, - в першу чергу - рушниць, кулеметів, кулеметніх стрічок та набоїв, в) зібрати і негайно відправити до Ланівець 10-15 добрих старшин для передачі в їх руки справи керування в бою і г) подати загальні директиви про напрямок, в котрому має дальше провадити операції відділ Коваля.
Між иншим - Коваль попереджений про ворожже відношення до ген. Тютюнника і отамана Волинця, при чому він обіцяв, в разі якої-сь авантюри з боку Волинця вжити проти нього найрішучих заходів

Керовник
праці Рудковський

73

Начальнику Пресово-Інформаційне Бюро

Підпункт ч 9

Листопада 14 дня 1921 року

ч 8

місце постою

Рапорт.

В ніч з 11 на 12 листопада отряд кількости 30 чоловік під керуванням Коваля перейшов кордон. Ні польська ни большовитська кордонова стража отряда не бачила.

Підранок отряд цей прибув на хутор Святецький який знаходится на південь від Святця. По разробленному плану в ніч на 13 листопада мав бути занят одночасово Святец і Теофіпіль - с Святец мав обезброити наш отряд з Святецькими хлопцями, а Теофіпіль місцеви хлопці і місцева міліція. До перехода отрядом кордона було виянено, що Святец може дати максимум 100-120 заоружевлених рушниц, а без зброї може вийти до 1000 чоловік. Теофіпіль з окружаючими селами - 500 рушниц і без зброї до 2500.

За дві години до сігнала виступу прибув на хутор Святецький козак із отряда п. Палія, і повідомив, що отряд п. Палія зовсім розбитий червоним козачеством в районі Любара і що тілько чоловік 75 кінноти на чолі зі сот. Оксюком втікло в напрямку на Житомир.

Взявши на увагу що червона кіннота в кількости 2500 шабель знаходится в 80 вер. от Теофіполя, котра не пізніщ як через добу може бути під Теофіполем тоб-то до організації занятого нами района і не маючи ні якої надії отримати в скорим часі необхідною для озброїння селян зброї, ми, захопивши з собою двух продармейців, котрі випадково заїхали на хутір повернули назад і перейшли тихесенько

ни кім не помічени кордон.

Позаяк організація селянства на місцях сохранилась в яки налічуется більш 10,000 тисяч хлопців, представники яких заявили що вони виступят як тілько їм дадут в які небудь кількости зброю зараз, а часть з певним ручательством після очищеня теріторьї по Староконстантинів.

Я з свого боку прошу дати під мою відповідальність 1500 рушниц з набоями і кілька кулеметів зараз, а 6000 тисяч рушниц і 10 кулеметів одну батерію і 500 шабель для кінноти підвести в Тарнопіль або Збараж, і що вони не пізніш як через добу могли бути перекинути на станцію Ямпіль.

Крим зазначенного в прикордонні смузі по цей бік є організованних 300 хлопців, котрі в любий момент виступят, але теж зброї не мают. Як що буде надіслана зброя одночасово просим надіслати чоловік 5 старшин среді которих, щоб було хоть 2 чоловіки з освітою Генерального Штаба

П.В.І.К. Шахів

Від Бондаренка до Дорошенка

№ 7

74

Здорові люди!

Чого сидиш, мовчиш?!!!

Чому не їдеш?

Коли ви самими найбли-
ще ми днями не поїдеш
то більше можеш і не
рушать. Це зарубай
собі на носі —

Безумовно, ти скучаєш
за мною. Я це знаю.
Ну, так отоже стиша
стишо і стиши —
Це не тільки сестро
кричащю по лісових
деревах ой це де воно —
вітай Юрка, В.А. Люсю і ін.

80, 20, 11, 50, 20, 27. 11, 16, 14 – 15, 8.
18, 16, 15, 93, 20, 61, 22, 91, 1, 42, 93, 16
– 19, 16, 10, 12. Про дальнійший хід
событій [illegible]. Чекаю шифру.
Шифр у Цухарчука.
2/II-1921 Ген. хор. Міклашевич

Начальникові П. Н. штабу

Прийміть мій [illegible] ж 23 [illegible] Україні під німцями, дальше стало сідати так на [illegible], бо [illegible] — [illegible] мене вступити на активні події. Результатом [illegible] 50 [illegible], амуніції і [illegible] Команду, [illegible] Комуну і зараз комбіную [illegible] слід, але все таки буду [illegible]

в 9 і 10-ім районі. До сії пори ніз-
ких відомостей від Вас не ма[illegible]
чекаю дальнійших розпоряджень
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
на Київ або на [illegible]
з добре кулеметами, зброя Київ і
тільки [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] на [illegible]
(з [illegible] [illegible] на – 21, 25, 18, 47, 50,
13, 20, що в 8 березня на 70, 20, 11, 14, 5, 93,
[illegible] 46, 6, 18, 13, 22, 40, 19, 16 [illegible] [illegible]
[illegible] 19, 42 90, 9, 41, 48, 21, 41, 42, 47,
46, 45, 6, 93, 16, 1, пересікти, 45 42, 14, 15
7, 40, 20, 15, 50, 16, 61, 22, і вийти на

77

М. Постолю 11/XI

Пост[е]рунок офензиви
№ 2
„11“ Листопада 1921 р.
ч. 828

До
П[ана] Начальника Пресово-Інформаційного Бюро

Рапорт

Доношу, що по неперевіреним відомостям, які подають прибувші з України, Штаб Генерала Тютюнника знаходиться в м. Коростені. Мною послані до Штабу два кур'єри для нав'язання з ним сталого зв'язку.

Домбров[ський]

78

Posterunek ofenzywy — М. посто 10/XI

До

№ 2

10. Листопада 1921 р.

ч: 823

П. Начальника Пресово-Інфор

маційного Бюро.

Рапорт.

При цьому прикладаю копію протокола, подлінник якого передав через П. Майора Флюрека і доношу, що Генерал Тютюнник перейшов кордон з отрядом 700-800 головік в районі Нетреби з 4 на 5 Листопада в 2 годині ночі. Дякуючи злочинній агітації сотників Шевченка і Бабиченка, від отряда одстали в районі Костопо-лю 400 головік козаків і старшин, які відправлені до табору в Калиш. Дальших і певних інформацій що до цього отряда на постерунку

I

Пред

13/XI

офензиви до цього часу не маємо, бо кур'єри яких обіцяли висилати від отряда до постерунку ще не прибували. 8 Листопада до постерунку прибув кур'єр від Генерала Неліговського з листом до Генерала Тютюнника /: листа при цьому прикладаю/:, якого відіслано німого назад, давши йому відповіді інформації і листи, копії яких при цьому прикладаю.

[signature]

Т. Таємно

79

Відторунок офензиви

№ 2

4. Листопада 1921 р.

г. 8.00

До

Начальника Правово-Інформаційного Бюро

Рапорт.

Доношу, що отряд п. Полодова в силі 600-700 чоловік з третього на четверте Листопада ц. р. в дві години ночі перейшов кордон в районі Нетреби. Отряд озброєний рушницями, кулеметами і ручними бомбами. /На куріні видано крім рушниць по 4 кулемети „Кольта" і по сто ручних бомб, патронів видавалось хто скілько міг понести./ Настрій переходящого кордон отряду був добрий.

В районі Костополя дякуючи ганебній агітації сотника Бабиченко і сотника Шевченко, які агітували за не перехід кордону, залишилось від 400 до 450 чоловік козаків і старшин, з яких 200 чоловік зголосилось до старостства в Рівному і відправлені до табору в Каліш. 200 чоловік із залишившихся піймані в районі Костополя облавою, яка 3-го Листопада була вислана з Рівного і відправлені також до табору в Каліш. Облава вислана з Рівного складалось з 300 чоловік піхоти при 10 офицерах. Рівночасно облава була вислана від 24-го

/

Т
/
Пу
7/XI

банду уманьского з Пакітна, але як та так і друга облава отряда не настигла. Дальших відомостей де знаходиться отряд перейшовший кордон на пошто[?] руку ще не отримано.

Дамбровський

Копія 80

- Таємно .

У .Н .Р.

КОМАНДУЮЧИЙ
ПІВДЕННОЮ ГРУПОЮ
28 жовтня 1921 р.
Ч . 65 .
м. Кишинів .

До Командуючого Групою особливого
призначення Полковника Палія .

I
Оригінал надіслано
до Ген. Штабу Полк. Хор. Жуковому
Перем..
9 XI

Наказ Ваш по групі і відозва одержані Штабом Південної групи .

На терені Південноі групи положення таке :

I район - організація які були частично відкриті і ліквідовані большовиками, знову зорганізувались і грунтують свою повстанчу силу на дуже великіх активних селах Тіраспільського повіту (Плоске ,Суклея, Великі і Мали Малаешти і др.) , на міцно зорганізованих німецькіх кольоніях і на повстанчих групах Бірзули , Тирашполя , Одесси і біженецькоі групи на Бесарабщини .

2район грунтуеться на повстанчому селі Рівне, яке мае сильний вплив на район і на с. с. Березновата, Новий Буг ідр., а також на робітництво Миколаєва.

3 район = зорганізованний в три групи.

Повстанчі організаціі Криворожського району , що частично комуністами були знищені, знов відновленні і подають певну надію .

4 район - грунтується на багатьох міцно зорганізованних і цілком національно свідомих селах, а також на ядрі повстання групи на десяткові партизанських відділив , що працюють в трекутникові Чигирін - Александрія- Елисавет, твердо спираючись на населення .Мають постійні звязки з сусідніми районами .

5район -найкраще зорганізованний і підготовленний до повстанчого руху, хоч і трохи за слабо забезпеченний ріжними засобами, мае певні

звязки на всі боки зо всіми другими сусідніми осередками і організаціями .

Що торкається мене і штабу , то виходжу в найкоротший термін і Південна група рухом не відстане від північної . Всі накази про рух вже розіслані де кілька день тому назад і справа йде наперед.

Навяжу звязок з Вами і Генералом Тютюнником на Україні в пунктах, як з Ген. Тютюнником було умовлено.

При цьому надсилаю також де які накази по групі і відозви , що розіслані по терену групи .

Помогай і щасти Вам Боже !

СЛАВА УКРАЇНІ !

Генерал- хорунжій Гулий.

Начальник Штабу групи,
Генерального Штабу
Підполковнік Стефанів.

З орігіналу згідно В .Полозова .
9листопаду 1921 р .

81

У.Н.Р.

Зв"язковий Старшина

ахідної і Полудневої групи

"7" Листопада 1921 р.

ч.150

Ставка.

п. Поручнику МАСАКОВСЬКОМУ.

На лист Ваш з дня 31/Х 21 р., сповіщаю слідуюче: Кам"янецька організація має постійний зв"язок зі мною.

Організатор Никітюк / НОЛЬ/ находиться в 22 верства від Кам"янця.

Повстанчеські отряди на Кам"янеччині чим раз збільшуються і так дня 31/Х в селі Нефедівцях вирізали селяне 14 чоловік, дня 5/ХІ нападали повстанці на с. Маків, другі повстанці находились 6/ХІ у Супруньковцях. Кам"янецька організація доносить, що Кам"янця пока зайняти не може, поза"як всі люди порозходились і вже данний наказ ім всім зібратися і чекати наказу від мене.

Сотник Дудкевич зв"язався зі мною. Він Кам"янця не міг зайняти поза"як Шпапак всі люди йому забрав, а він залишився з 3 чоловіками, підійшов однак на 6 верств від Кам"янця де встрітив сильний большевицький відпор. Він сейчас організує і дуже в скорім часі Кам"янець буде зайнятий.

На Могилівщині нікого немає, я одержав наказ і тим раіоном занятися де вже вислав людей.

Рівночасно буде зайнятий м. Могилів і м. Кам"янець. Прохаю Вас вжити всіх заходів для доставки п. Сотнику СОЛОМІ 50 людей озброєнних инакше справа з Кам"янцем по такий невдачи і підведенню селян, стала серіозною і може знова викликати без відповідної сили дефект. Зі своєї сторони я зробив все можливе і забезпечую більше Могилівський раіон. Генерал ГУЛИЙ виступив оперуючи на добре організованних німецьких кольоністів, тутейша військова влад пійшла на

зустріч.

Я буду дальше тримати зв"язок меж обома групами аж до зайняття м. Кам"янця, куди потім переїду. Зв"язок зі мною тримайте і інформуйте мене про події на Вам відтинку Західної групи, щоб я міг сейчас інформувати Південну Групу.

Людей до Генерала ГУЛОГО пересилайте тілько з важними інформаціями службово, тим людям необхідно дати від Вас записку до мене на підставі котрої я їх відошлю куди треба.

Ще раз удаюся до Вас в справі грошей, котрих група мені не виплатила за пересланних людей з Штабу Західної до Південної Групи, як також надрукованні і роскиданні відозв на терені Західної Групи що я зробив по приказу/групи Особливого призначення. Я не силі сейчас послати зв"язок ні до Вас, а ні до Групи за для цілковитого браку фондів. Сю справу прошу в перші мірі полагодити.

Прошу о інформації де сейчас Група і які новини на Вашому відтинкові.

При сьому надсилаю пакет від Південної групи для групи Особливого призначення з просьбою вислати як найскорше групі.

З огляду на те, що відносини там стали тіснійшими пересилаю п. Сотника СОЛОМУ і Хорунжого МУКОВОЗА до Вас, перший вернеться зі всіма інформаціями до мене, а .п. Муковозу прошу видати відповідну легітомацію для переїзду на будучі як також помогти може йому самому дістатися до групи Особливого призначення.

ДОДАТОК: пакет для групи Особливого Призначення Ч 65.

Зв"язковий Старшина,
Поручник
[signature]

Do
Ekspoz. V. Oddz. II Sztabu Gen.
we Lwowie

Przesyła się do dalszego urzędowania z tem że por. pol. nie może przedłużyć z powodu likwidacji.

[signature]

Мусить одерж. від ген. Гулого

пор. Гущурик Ілько
дня 3/XII. 19
м. Хотин

Вп. Пор Масаковському

6/XII

Надісланих сюди 3/XII. 19
двох Українців я не можу перебрати
із за слідуючих причин.
1) Я перебрав інсперованців до сього
більше 50ох людий на свій кошт
я вичив гроші, і відсилав, щоби ли-
ше все без виговорів і скоро
було зроблено, однак до сього
часу мої просьб я не одер-
жав ні від кого ані шага.
Прошу зрозуміти в якім мате-
ріяльнім становищі я сейчас
находжусь.
2) Всі люди, котрих пересилаєте
через мене мусять мати обовязково
до мене приказ від Вас хто
вони, куди і з якою ціллю їдуть.
Людий посилайте тілько таких
котрі фактично нагло і службово
потребують їхати і тілько особи ек
сів служба вимагає.

Отже прошу з'ясовано погодитись
і вислати відповідну кількість грошей
щоби я мав для людий - такої

кождий хто переходить через мене
мусить мати від Вас приноручення
инакше я не можу нікого приймати.
Гроший обовязково пришліть, бо
мені не заплачено досі ще за
переправу і мені прийдеться кумо
в гроб лягти в таких довгах.
Оскільки розпоряджаєте річами
військовими пришліть пару гар-
нітур, бо в мене є кількох
„наших" — зовсім голі. —

Добре би було коли б Ви при-
їхали сюди до мене і ми би усно
все обговорили і поставили діло
як слід. —

[illegible]

Таємно. 83

Начальник
Розвідчо-Інформаційного
Бюра
9 листопаду 1921
ч. 1844.

Т [illegible] 11/XI

Начальнику Штабу Повстанчої Армії

Рапорт.

З цим рапортом до Вас їде Хор. Муковоз, надісланий Генералом Гулим з паперами, які тре переслати далі з цим Хор. Муковозом.

Про події на Дністрі Хор. Муковоз оповідає на словах. Я коротенько опишу їх на випадок, коли б Муковоз до Вас не доїхав. Після 2 листопаду почались бійки повстанців з большевиками в районі Овідіополь, Маяки, Тирасполь і Дубосари. Найбільш поважна вилка була у Тирасполі, при чому повстанці заняли це місто. Невеликий повстан. відділ є коло Могилева і коло Камінця Подільського, але з-за звязок між Дужковичем, Гуцуляком і Шлапаком не був остільки вже налагоджений, щоби опанувати цими містами. Большевики ж звакуювали Могилів і Камінець і місцеве жидівство було приготоване до повстанчої влади.

Шлапак фактично пройшов через Дунаївці на Нову Ушицю і далі на Бар в останніх днях жовтня.

Врангелівці (12000) на французьких кораблях крейсують коло Одеси, з заміром висадити десант.

Про відділ Палія у Гулого не було ніяких відомостей в момент від'їзду Муковоза з Кишинева (2 XI). Між тим вже маємо відомості, що відділ Палія числа 2-3 XI був коло Любара в складі 150 кінних і 450 пішних і збирався далі іти під керуванням Чорного на Житомир.

Сам же Палій ранений тяжко в ногу, привезений в Корець і зараз в лікарні.

Також ми одержали відомості, що Київська дивізія числа 4 чи 5 XI мала бій з большевиками в районі м. Эмильчин і що Генерал Т. вже має 4 гармати з повним обладнанням, які дала йому большевицька частина, перейшовши на бік повстанців. Ці відомості прошу підтвердити.

Копія рапорту ч. 4 від 2 XI посланого з Балашівки мною отримана. Більш ніяких відомостей від Вас не одержував. Інформації в Менделя бачу, ті, які приходять з інших джерел. Все ж сподіваюсь, що надалі буду одержувати відомості і від Вас. Мене вже звинувачують, що немає донесень прямо від Вашого органу.

Пр. Шендрик просить надсилати відомості і вказівки (чи побажання) про те, в якому саме характері бажані Вам пресові комунікати про події. Коли ми не помиляємося, звіти про настрої повстанців з району з Вапнярки, [illegible] звідки [illegible] відомі з Заболотного прибули з нагоди з Меж. [illegible] з Мишинським знову про самостійну [illegible] цього типу в пресовій секції.

Нестеровському дано вказівки про заключення нових договорів на роботу.

Сокира-Якимів (Рубан), [illegible] за часів большевиків бував в Варшаві, большевицький [illegible] відомості про нашу роботу і зараз заарештований поляками. Відомості ці прошу [illegible].

Полковник Пер[illegible]

84

Пост[е]рунок офензивний Ч. 2.

Ч. 347/оп.

11/XI Пер[...]

Таємно

М. постою. 10 листопаду 1921 р.

Начальникові пресово-інформаційного Бюро

Рапорт.

Доповідаю, що після словесного звіту пор. Магаківського діяльність повстанчого відділу полк. Палія після переходу українсько-польського кордону виявляється слідуючим чином: з'явившись дня 28.X б.р. в районі м-ка Городка, відділ полк. Палія, підтриманий місцевими повстанчими організаціями і поповнений людьми з цих організацій, продвинувся в район Ярмолинець-Сивинець, вичищаючи цю місцевість від особвідділів та органів по збору продподатку, котрі почали втікати на Проскурів. В районі Проскурова, правильніше-в районі с. Солодковці група полк. Палія розділилась на 2 відділи, з котрих один рушив на м. Зіньків-Бар, а другий-на Ярмолинці-Фельштин-Чорний Острів. Знаходившийся в районі Чор. Острова галицький комуністичний кінний відділ силою до 200 шабель (решта Золочівського галицького куреня) був до щенту знищений повстанчим відділом полк. Палія. Перший відділ полк. Палія, не зустрічаючи по свойому слідуванню більших ворожих частин к дню 1.XI б.р. осягнув район м-к Стуцикова-Деражня-Медзибож і тільки тут зустрів сильніший опір 17ої див. Червоного Козацтва. В районі Стуцикова на протязі двох день відділ полк. Палія вів уперті бої з цією дивізією, в наслідок котрих, большовики, не вводячи в діло свіжих сил, відійшли до Жмеринки. Успішности цих боїв у великій мірі спричинився повстанчий відділ (правдоподібно от. Хмари), котрий в районі м. Война[в]инець (ст. Комарівці) приєднався до полк. Палія. По чуткам, проходячи в районі Ярмолинець, полк. Палій добув у большовиків до 40 коней, на котрих посадив своїх людей.

Відділ Шлапака, перейшовши кордон вкупі з відділом полк. Палія, замісць того, щоби рушити на м-ко Городок, рушив на м-ко Ляцкорунь, де зустрів 188 б-н 29 бригади 12 див. (пограничної), був розбитий большовиками і решта цього відділу під керуванням Кривошеїна (силою в 37 чоловік) знову повернули за Збруч, де й були обеззброєні поліцією і направлені до Львова

Начальн. Внутр. Справ

№ 07

Сам Шлапак по відомостям з цілком певних джерел забитий. Після Шлапака лишилась дружина, котра в данний мент знаходиться в м. Гусятині (Руська вул. дім Криштановича) і переживає дуже скрутні часи. Оскільки можливо, її було би доцільно відправити кудись в табор інтернованих або дати одноразову грошову допомогу.

Що стосується до повстанчого відділа Левченка, котрий в кількости 13 чоловік дня 1.XI б.р. перейшов р. Збруч, то появившись в с. Жабинець (біля Скали), він був роззброєний польською поліцією, при чому коні і зброя були передані 51-му п. піхоти. Цей відділ перейшов на терен Польщі, як показав Левченко, через брак зв'язку з повстанчими відділами на півночі і неможливість власними силами провадити боротьбу. Допитані поліцією, люде цього відділу зізнали, що працювали на Україні в партизанці на протязі останнього року і перейшли Збруч під натиском переважаючих ворожих сил. Кер-ком постерунку пор. Нагліцьким порушено питання, аби забрані поліцією коні, як власність повстанців, були повернуті їм назад, щоби продавши їх, повстанці відділу Левченка мали засоби до істнування.

Для навязання зв'язку з відділом полк. Палія дня 2.XI б.р. були вислані з п.о. №4 розвідчики Козубський і Яблонський з наказом виконати це завдання і повернути назад не пізніще 12.XI.

Вважаю обов'язком довести про ганебний вчинок пор. Шута (4-го техн. куріня), котрий самовільно залишив відділ полк. Палія і дістався на терен Польщі, а коли його вкупі з иншими залишившимися відправляли до табору, вкупі з партизаном відділу Левченка – А. Чернокозинським та полоненим червоноармійцем Вишнищиним потай обрізав крила у 2-ох сідел і сховав шкіру поміж своїми річами. Коли після поліційного трусу шкіра була знайдена у пор. Шута, кер-ку п.о. 4. – пор. Нагліцькому коштувало великих зусиль, аби цю справу зам'яти. Не обійшлось, звичайно, при цьому без образливих для нашої Армії виразів з боку агентів польської поліції.

За час з 31.X до 7.XI через Копичинці відпроваджено до Львова 153 старшини та стрільці, залишившихся від відділу полк. Палія і знову повернувших з України на Польський терен.

Після одержання сьогодня відомостей, бувший кер-ник підпункту в Ланівцях – хор. Стахів дня 8. XI б. р. на чолі відділу силою в 30 чол. перейшов в районі Ланівець українсько-польський кордон і рушив у напрямку на м. Старокостянтинів. Для перевірки цих відомостей сьогодні мною в Ланівці вислано кур'єра, котрий має повернути дня 11. XI. Після виявлення подробиць переходу кордону відділом хор. Стахіва – буде повідомлено бюро.

Наш співробітник Ламніга сьогодні повідомив мене, що в м. Підволочиську в даний мент знаходиться поручик рос. армії Волчанський, котрий являється врангелевським агентом і працює від Французької Військової місії в Польщі. Користуючись відсутністю в Підволочиську наших співробітників, пор. Волчанський намагається нав'язати зв'язки з бувшими нашими співробітниками в Рад. Україні. Обіцянкою солідної грошової оплати, пор. Волчанському удалося нав'язати зв'язки і притягти до співпраці наших співробітників в м. Волочиську Мельника, Онуфрія (призвіще не виясане) і ще одного, ім'я та призвіще котрого тимчасово теж не виявлено. Пор. Волчанський розшукує також братів Пальковецьких, котрі до свого часу працювали у нас і в даний мент знаходяться в одному з таборів інтернованих-українців. В даний мент пор. Волчанського цікавлять події на Україні, але ж припускаємо, що в найближчому часі він почне засновувати свої врангелевські організації на терені Рад. України.

Для ліквідації шкодливої в майбутньому діяльности пор. Волчанського, було би доцільно: а/ негайно послати в м. Підволочиськ кер-ка підпункту, котрий своєчасною інформацією на терені Рад. України в районі Волочиська оберіг наших людей від того, аби вони не почали працювати спільно з пор. Волчанським, яка співпраця може повстати в наслідок брехливих інформацій пор. Волчанського про те, що Український Центр в Польщі ліквідовано і б/ послати в Підволочиськ скількох наших – цілком певних з морального та національного боку співробітників, котрі уміло спровокували би діяльність пор. Волчанського і таким чином припинили його замисли своєю роботу на терені Рад. України серед Української людности.

До цього додаю мапу знаходящогося в м. Хотині співробіт-

11 XI

ника Штабу ген. Рудого – пор. Гуцуляка з дня 3. XI б.р., в котрому він просить о фінансову допомогу для дальшої праці.

Вважаю обов'язком додати, що пор. Гуцуляк дня 27-28 жовтня надіслав на пункт в м. Копичинцях листа, прохаючи вказівок, що має робити з находящимся в його розпорядженні повстанчим відділом в зв'язку з оголошенням повстання на терені Рад. України. У відповідь на це, йому було послано пораду в найшвидшому часі з своїм відділом перейти Дністер і розпочинати акцію в районі м. Кам'янця, але як цього, як видко з доданого до цього листа, він чомусь не зробив.

Копію наказу про акцію в районі м. Кам'янця, як рівнож і його лист в м. Копичинцях на пункт дня 1. XI пор. Нагнієвським було надіслано до Wydz. 3.

Додаток: лист пор. Гуцуляка з дня 3. XI б.р.

Керуючий працею П. о. Ч.

Рудковський.

ПОВСТАННЯ НА УКРАЇНІ.

Помимо всяких тверджень комуністичної агентури за кордоном і їх преси прибувші з України певні особи передають:

В грудні 21 року 3-й полк "Осназ" /Бригади Осібного Призначення/, що стояв в Київі на Подолі вирушив до Білої Церкви для подавлення повстання. Тоді ж Інжінерний курінь КВО стримав таємне розпорядження вислати для охорони моста на Дніпрі 300 чоловік. В наказі зазначалось, що Семіпалкі зайняті повстанцями.

5 і 6 листопаду м. р. повстанці мали бої в районі Борщагівського лісу, що близько Київа з прибувшими сюди з міста частинами ворога. Гарматна стрілянина продовжувалась обидва дні.

Отамани Заболотний, Іванів і Дерещук по самим певнім відомостям продовжують операції лише з кінотою. Піхота роспущена завдяки сильнім морозам. Всі три ватажки тримають між собою тісний звязок. Зважаючи на те, що ворог користується поданними в часописах відомостями, міста операцій не зазначаються.

Повстачий відділ в листопаді 21 року зробив "налет" на місто "Первомайск"-Ольвіополь з метою звільнити заарештованих селян, які мали комуністи розстріляти слідуючого дня. Звільнено до 50 чоловік, які вирізали місцеву владу і пішли з відділом.

К У Б А Н Ь.

На Кубані расташовані: IX Московська армія зі штабом в Екатеринодарі, та I Кінна армія Буденного. Таким чином і цей кусок Української землі примушений годувати до 180 тисяч москалів. /Одна I кін. Арм: в березні 1921 року рахувала 63.770 чол. на задоволені при 14.023 бойцях. В армії рахувалось 45.562 коней/

Не зважаючи на це в районах Ейскім, Болтопашінськім, Томуюковськім досить енергійно оперують повстанчі відділи козаків. В Ейськім районі оперує відділ старшини Пілюка.

Козаків, що прибули з армії Врангеля в кількости 7000 до цього часу тримають в концентраційних таборах. Старшини відправлені в Московщину. Козачество мало поінформовано про рух на Україні, але національна свідомість козаків росте. Ватажки повстанців шукають звязку з Україною.

[illegible] 4/II. 19

300–350 ш. 250–300 сядр.
7 новинок, 8 новин. — 190. в Вознесенських — 4 р. роди.

Бригади — 3 гори. —

Лобод 2 пол. — піхоти.

Мін. сидов кон. —

[illegible] — під Лобором. —

17/3 О.М. — Павл. — Лові. — 15/XI.

Лейт. „Шмідт" — ~~підводний~~ Вовчик

20/VI. (Вашингтон.) — Комісар флоту

[illegible] ставився в підводному човну. —

88

Жени до нахху дивізії ... [handwritten]

Т а є м н о.

РОЗВІДЗВІТ Ч.71.

М а п а I:200000

9-го листопада 1921 р.
од м.П о с т о ю.

О х о р о н а к о р д о н у.

197-й курінь охороняє кордон на північ від м.Воняче. Розташований: с.Сповідовицькі Будки - 40 чол. ур.Михачева - 10 чол., с.Михайлівка, Собичівська - 9 чол., с.Собичин - 20 чол. с.Собичинська Рудня - 40 чол. с.Журавичі - 30 чолов., с.Войткевичі - 20 чол.;

196-й курінь - штаб м.Звягель.

194-й курінь - штаб м.Теофіполь.

193 - 194-й курені охорони кордону до цього часу не залишали, але 31/Х, 1 і 2/ХI на ніч частини знімали, відходили до м.постою штабів, виставляли застави й кулемети.

На участках цих 4-х куренів контрольну службу несе 13-й окремий кінний ескадрон - /участок Олевськ-Волочиськ/ має 250 шабель.

188-й курінь - штаб Лянськорунь 30/Х по 2/ХI залишив охорону кордону й спішно відступив на Фельштин.

189-й курінь - штаб Кам"янець Под. теж саме частини відступили на Кам"янець Под.

Обидва курені 2/ХI- вечером придвинули свої частини до кордону, виставили збільшені пости й одночасово тримають на поготові резерви.

Численний стан 188-го не більше 300 людей - 189 - не більше 350.

Контрольну службу на участку 188-го і 189-го /Гусятин-Жванець/ несе 14-й окремий кавалерійський ескадрон. Ескадрон має до 200 шабель.

28-а погранична бригада - штаб Дубосари /відомости штаба 1-ї групи.

Частини регулярні.

К.В.О. - піші. 24-го п.дивізії - без змін.

46-а піша дивізія ніби штаб вирушив 1/Х з Умані на північ /до Білої Церкви/ - відомости потрібують перевірки.

44-а піша дивізія на харчовому стані - 12000 чоловік /других відомостей не отримано/.

Кінні: 8-а кінна дивізія - штаб Тульчин. Мала 2 бригади по 3 полки.

зараз ніби сформовані тільки 3 полки. Розташовані по м.м.: Кірнасівка, -кулеметна команда, Тростянець - 200 чоловік, Клибані, Немірові - невідома кількість кінних, Вовтівці - 200 кінних. Масівка і Ситківці - гарматні частини. Всього дивізія має не більше I200 шабель, гармат 8.

По неперевірених відомостях 600 шабель і гірна батарея цієї дивізії перейшла на сторону Шепеля в районі Вінниці.

I7-а кінна дивізія - по одержаних мною відомостях веде бої з повстанцями в районі Нової Ушиці і Ялтушково.

По відомостях тільки що одержаних із Києва, в вересні місяці через Київ на правий берег Дніпра проходили частини 3-го кінного корпусу. Одна із дивізій носила № 9.

По неперевірених відомостях, одержаних через Константинополь з Кавказу на Україну вирушили частини кінноти Буденого.

Х.В.О. IУ-а дієва армія - штаб Харьків /пляц Миколаївський/.

I3, I4, I5 кінні полки правдоподібно окремої кінної бригади Х.В.О. розташовані в районі ст. Деркачі, там же кавалерійські курси красних командірів.

5I-а стрілецька д. дивізія - штаб Вознесенськ, там же I5I-а піша бригада. I52-а п. бригада - Голта, I53-а бригада - Балта, 5I-й кав. полк - Тирасполь /відомості ш. I-ї групи від 2/XI/.

52-а стр.п. дивізія - підтверджуються відомости, що дивізія розформована в районі Елісаветграда, частини розформованої дивізії пішли на поповнення 5I-ї і I5-ї піших дивізій. 52-й важкий гарматний дивізіон в повному складі приділений до 5I-ї пішої дивізії.

55-а дивізія - переформована в окремі бригади: I63 - штаб Київ і I64 - штаб Чернигів. /Додається розташування частин I63 п. бригади в м. Київі і околицях - дивись додаток/.

Склепи.

К.В.О. - має 3 арт. склепи: Київ - біля Лаври, Ніжин і Кременчуг.

Всього К.В.О. має - рушниць I500, гармат легких I00, важких майже нема, набоїв рушничних російських I5.000.000 і японських I0.000.000, набоїв гарматних 3 дм. I50.000, набоїв 42-лін. 8.000, набої 48 лін. I3.000, набоїв 6 дм. I0.000 з них в Київі гармат легких 90 - рушниць нема, набоїв до гармат легких I0.000, набоїв рушничних 5.000.000. Головний арт. склеп рахується Ніжинський /м. Ніжин/.

С к л е п и   х л і б а.

На I5-е вересня на Київщині чека[illegible] зібрати 6.000.000 пудів зерна /за серпень зібрано I.000.000 пуд./. Зсипні пункти маються: на Київщині - Попельня, Сквіра, Фастів, Васильків, Біла Церква, Погребищи, Ракітно, Бердичів, Козятин, Умань, Тальне, Поташ, Шпола, Звенігородка, Чорнобиль, Ржищев, Бородянка, Ходоров, Монастирище, Корсунь, Ірша, Ольшаниця, Фронтовка, Сороки, Липовець, Миронівка, Богуслав, Таганча, Малин, Київ, Київ, /пристань/ Канів, Христинівка.

В Переяславському повіті зсиппунктів 5, міста не відомі. На Київщині по збору продналогу працює 4I продотряд.

П о в с т а н ч і   в і д д і л и.

По відомостях із Київа в районі Новомосковськім оперує великий відділ повстанців під командою Матвієнка - має гармати. В половині вересня цей відділ підходив до Катеринослава.

Д о д а т о к: - Штаб 3-го кінного корпусу ніби в м. Умані. I63-а бригада в вересні місяці вирушила на захід на поповнення 24-і дивізії. В середині вересня з Чернигівщини прибула до Київа I64-а бригада і переіменована в Київі в I35-у бригаду. До 25 вересня дисльокація I35-і бригади була: штабгір Київ Александрівська 25. 403-й п.п. Київ Никітінська I0. I04 п.п. залишивсь в Чернигові. 405 п.п. м. Ніжин. Кінний ескадрон і легка батарея м. Княжичі. Саперна рота м. Київ але повина виїхати в розпорядження якоїсь дивізії по чуткам вся I35 бригада мала вирушити на поповнення 45-ї дивізії.-

П о р у ч н и к

Т и ж н е в и к. Т а є м н о

РОЗВІДОЧНИЙ ЗВІТ Ч.72

На 26-е листопада 1921 р.

М а п а: І : 230.

Охорона кордону. - 30-а погранична бригада - штаб Житомир.

197-й піший курінь - штаб Олевськ. Нараховує до 350 багнетів. Між 4-м і 10-м-ХІ-го місяця курінь дуже розбитий повстанцями. Забито командіра І-ї роти і майже ввесь адміністративний склад куріня і особпостів, що були на його участкові.

196-й курінь - штаб Новоград-Волинськ. Прош други курінї 30-ї бригади відомости не одержані.

29-а погранична бригада - штаб Винниця /а не Жмеринка, як показано в звіті ч.71./ Постачання бригади Жмеринка. Бригада займає відтинок кордону польсько-румунського від м. Яруги /приблизно/ на Дністрі до м. Ямполя на р. Вілія. Цей відтинок кордону ділиться на 3 погранучастки: Могилівський, Кам"янецький і Проскурівський.

187-й курінь - відомости не одержані.

188-й курінь-від Гусятина до с. Шестовці. Штаб - Лянськорунь.

189-й курінь-від с. Шестовці до м. Жванця - штаб Кам"янець Под.

190-й курінь-від Жванця на південь по Дністру /точно не установл./ Штаб Студениця.

191-й курінь і 192-й курінь несуть охорону кордону Могилівського погранучастка.

На участку бригади находяться приділені до неї 14-й і 15-й кінні ескадрони.

15-й окремий кінний ескадрон має 170 - 180 шабель.

14-й " " " після бійок з повстанцями не більше 100 шабель, а тому відведений в район Кам"янця, де поповняється людьми й кіньми. Коні беруться з військових ветеринарних шпиталів м. Кам"янця, та земотдела Кам"янецького упродкома.

Частини регулярні. - 24-а піша стрілецька дивізія в зв"язку з повстанчим рухом змінила дислокацію своїх частин /див. звіт ч.68/

70-а піша бригада находиться в районі Кам"янця; по селах в від-

далі 10 - 12 верстах від Кам"янця, розташовані 209 і 210 полки.
Частини 70-ї бригади в цей район прибули 29 - 30 жовтня на захист м. Кам"янця від повстанців.

44-а Стрілецька дивізія - штаб Житомир.

132-а бригада - штаб 5/XI м. Коростень.

394-й полк - м. Ушомир.

395-й полк - штаб с. Горошки. Перший баталіон с. Лісовщизна. 2-й баталіон-с. Белки. 3-й баталіон-с. Рудня - Чопівська. Кінна розвідка полка 60 шабель-с. Горошечки. Бригада нараховувала 1200 багнетів

396-й полк в с. Давидківцях.

При взятті повстанцями м. Коростеня бригада займала укрпрайон м. Коростеня вмісті з другим і четвертим трудбаталіонами /по 100-200 багнетів в кожному/, упорно защищала м. Коростень. В боях бригада понесла великі втрати. Забито комбріга і наштаббріга.

Про другі частини 44-ї дивізії відомостей брак.

45-а піша стрілецька дивізія - штаб м. Радомишль /12/XI/.

Дивізія прийшла з Умані для боротьби з повстанцями і захисту м. Київа. Кінні частини дивізії розташовані навколо м. Радомишля. /с. Лутовка-45-й кавалерійський дивізіон - 200 шабель/

45-й гарматний дивізіон в с. біля Радомишля в 3-х верствах. Дивізіон має 9 гармат. Докладних відомостей про розташування дивізії немається.

17-а кінна дивізія - штаб м. Дунаєвці. Частини дивізії розташовані в околицях міста по селах. /Докладних відомостей бракує/.

8-а кінна дивізія по неперевіреним відомостям находиться в районі Староконстантинова.

2-й і 4-й трудбаталіони /по 100 - 200 багнетів/ в районі міста Коростеня. Баталіони добре одягнуті й озброєні. В боєвому відношенні краще регулярних піших частин 44-ї дивізії.

11-й трудбаталіон - штаб м. Олевськ.

Бронепотяги. - По колії Кам"янець-Жмеринка-Гусятин курсує бронепотяг "Гром", озброєний 2-ма 3-х дюймовими гарматами та 12 кулеметами. 3-4-XI бронепотяг був в м. Кам"янці. 19/20/XI в м. Волочиську.

Радіостанції. - В м. Кам"янці на вигоні поміж Лагерною та Університетською вулицями знаходиться радіостанція /військова/ силою на 250 верст. Станція охороняється військовою вартою.

Авізо. В м.Зіньків /15 верстов на південний схід від м.Ярмолинець/

прибула з Криму школа червоних командірів, котра веде там боротьбу з частинами повстанчих відділів.

Штаб окремої дивізії Котовського - м.Тирасполь.-

Начальник Розвідочної Секції [signature]

Тижневий. Таємно

РОЗВІДОЧНИЙ ЗВІТ Ч.72

На 26-е листопада 1921 р.

Мапа: I : 230.

Охорона кордону. - 30-а пограничня бригада - штаб Житомир.
197-й піший курінь - штаб Олевськ. Нараховує до 350 багнетів. Між 4-м і 10-м-XI-го місяця курінь дуже розбитий повстанцями. Забито командіра I-ї роти і майже ввесь адміністративний склад куріня і особпостів, що були на його участкові.
196-й курінь - штаб Новоград-Волинськ. Про други курінї 30-ї бригади відомости не одержані.

29-а пограничня бригада - штаб Винниця /а не Жмеринка, як показано в звіті ч.71./Постачання бригади Жмеринка Бригада займає відтинок кордону польсько-румунського від м. Яруги /приблизно/ на Дністрі до м. Ямполя на р. Вілія. Цей відтинок кордону ділиться на 3 пограну участки: Могилівський, Кам"янецький і Проскурівський.

187-й курінь - відомости не одержані.

188-й курінь-від Гусятина до с. Шестовці. Штаб - Лянськорунь.

189-й курінь-від с. Шестовці до м. Жванця - штаб Кам"янець Под.

190-й курінь-від Жванця на південь по Дністру /точно не установл. Штаб Студениця.

191-й курінь і 192-й курінь несуть охорону кордону Могилівського погранучастка.

На участку бригади находяться приділені до неї 14-й і 15-й кінні ескадрони.

15-й окремий кіний ескадрон має 170 - 180 шабель.

14-й " " " " після бійок з повстанцями не більше 100 шабель, а тому відведений в район Кам"янця, де поповняється людьми й кіньми. Коні беруться з військових ветеринарних шпиталів м. Кам"янця, та земотдела Кам"янецького упродкома.

Частини регулярні. - 24-а піша стрілецька дивізія в зв"язку з повстанчим рухом змінила дислокацію своїх частин /див. звіт ч.68/

70-а піша бригада находиться в районі Кам"янця; по селах в від-

далі 10 - 12 верств від Кам"янця розташовані 209 і 210 полки.
Частини 70-ї бригади в цей район прибули 29 - 30 жовтня на захист м.Кам"янця від повстанців.

44-а Стрілецька дивізія - штаб Житомир.

132-а бригада - штаб 5/XI м.Коростень.

394-й полк - м.Ушомир.

395-й полк - штаб с.Горошки.Перший баталіон с.Лісовщизна.2-й баталіон-с.Бейки. 3-й баталіон-с.Рудня - Чопівська.Кінна розвідка полка 60 шабель-с.Горошечки.Бригада нараховувала 1200 багнетів.

396-й полк в с.Давидківцях.

При взятті повстанцями м.Коростеня бригада займала укрірайон м.Коростеня вмісті з другим і четвертим трудбаталіонами /по 100-200 багнетів в кожному/,упорно защищала м.Коростень.В боях бригада понесла великі втрати. Забито комбріга і наштабріга.

Про другі частини 44-ї дивізії відомостей брак.

45-а піша стрілецька дивізія - штаб м.Радомишль /12/XI/.

Дивізія прийшла з Умані для боротьби з повстанцями і захисту м.Київа.Кінні частини дивізії розташовані навколо м.Радомишля./с.Лутовка-45-й кавалерійський дивізіон - 200 шабель/

45-й гарматний дивізіон в с.біля Радомишля в 3-х верствах.Дивізіон має 9 гармат. Докладних відомостей про розташування дивізії немається.

17-а кінна дивізія - штаб м.Дунаєвці.Частини дивізії розташовані в околицях міста по селах./Докладних відомостей бракує/.

8-а кінна дивізія по неперевіреним відомостям находиться в районі Староконстантинова.

2-й і 4-й трудбаталіони /по 100 - 200 багнетів/ в районі міста Коростеня. Баталіони добре одягнуті й озброєні.В боєвому відношенні краще регулярних піших частин 44-ї дивізії.

11-й Трудбаталіон - штаб м.Олевськ.

Бронепотяги. - По колії Кам"янець-Жмеринка-Гусятин курсує бронепотяг "Гром", озброєний 2-ма 3-х дюймовими гарматами та 12 кулеметами 3-4-XI бронепотяг був в м.Кам"янці. 19/20/XI в м.Волочиську.

Радіостанції. - В м.Кам"янці на вигоні поміж Лагерною та Університетською вулицями знаходиться радіостанція /військова/силою на 250 верст.Станція охороняється військовою вартою.

Авізо. В м.Зіньків /15 верстов на південний схід від м.Ярмолинець/ прибула з Криму школа червоних командірів, котра веде там боротьбу з частинами повстанчих відділів.

Штаб окремої дивізії Котовського - м.Тирасполь.-

Начальник Розвідочної Секції

Таємно

Тижневий.

РОЗВІДОЧНИЙ ЗВІТ Ч.72

На 26-е листопада 1921 р.

Мапа: 1 : 230.

Охорона кордону. - 30-а погранична бригада - штаб Житомир.
197-й піший курінь - штаб Олевськ. Нараховує до 350 багнетів. Між 4-м і 10-м-XI-го місяця курінь дуже розбитий повстанцями. Забито командіра І-ї роти і майже ввесь адміністративний склад куріня і особпостів, що були на його участкові.
196-й курінь - штаб Новоград-Волинськ. Про ш другі курінi 30-ї бригади відомости не одержані.

29-а погранична бригада - штаб Винниця /а не Жмеринка, як показано в звіті ч.71./ Постачання бригади-Жмеринка. Бригада займає відтинок кордону польсько-румунського від м.Яруги /приблизно/ на Дністрі до м.Ямполя на р.Вілія. Цей відтинок кордону ділиться на 3 погранучастки: Могилівський, Кам"янецький і Проскурівський.

187-й курінь - відомости не одержані.

188-й курінь-від Гусятина до с.Шестовці. Штаб - Лянськоруцьь.

189-й курінь-від с.Шестовці до м.Жванця - штаб Кам"янець Под.

190-й курінь-від Жванця на південь по Дністру /точно не установл Штаб Студениця.

191-й курінь і 192-й курінь несуть охорону кордону Могилівського погранучастка.

На участку бригади находяться приділені до неї 14-й і 15-й кінні ескадрони.

15-й окремий кінний ескадрон має 170 - 180 шабель.

14-й " " " після бійок з повстанцями не більше 100 шабель, а тому відведений в район Кам"янця, де поповняється людьми й кіньми. Коні беруться з військових ветеринарних шпиталів м.Кам"янця, та земотдела Кам"янецького упродкома.

Частини регулярні. - 24-а піша стрілецька дивізія в зв"язку з повстанчим рухом змінила дисльокацію своїх частин /див. звіт ч.68/

70-а піша бригада находиться в районі Кам"янця; по селах в від-

далі 10 - 12 верстов від Кам"янця, розташовані 209 і 210 полки.
Частини 70-ї бригади в цей район прибули 29 - 30 жовтня на захист м.Кам"янця від повстанців.

44-а Стрілецька дивізія - штаб Житомир.

132-а бригада - штаб 5/XI м.Коростень.

394-й полк - м.Ушомир.

395-й полк - штаб с.Горошки.Перший баталіон-с.Лісовщизна.2-й баталіон-с.Белки. 3-й баталіон-с.Рудня - Чопівська.Кінна розвідка полка 60 шабель-с.Горошечки.Бригада нараховувала 1200 багнетів

396-й полк в с.Давидківцях.

При взятті повстанцями м.Коростеня бригада займала укрірайон м.Коростеня вмісті з другим і четвертим трудбаталіонами /по 100-200 багнетів в кожному/,упорно защищала м.Коростень.В боях бригада понесла великі втрати. Забито комбріга і наштабріга.

Про другі частини 44-ї дивізії відомостей брак.

45-а піша стрілецька дивізія - штаб м.Радомишль /12/XI/.

Дивізія прийшла з Уманя для боротьби з повстанцями і захисту м.Київа.Кінні частини дивізії розташовані навколо м.Радомишля./с.Лутовка-45-й кавалерійський дивізіон - 200 шабель/

45-й гарматний дивізіон в с.біля Радомишля в 3-х верствах.Дивізіон має 9 гармат. Докладних відомостей про розташування дивізії немається.

17-а кінна дивізія - штаб м.Дунаєвці.Частини дивізії розташовані в околицях міста по селах./Докладних відомостей бракує/.

8-а кінна дивізія по неперевіреним відомостям находиться в районі Староконстантинова.

2-й і 4-й трудбаталіони /по 100 - 200 багнетів/-в районі міста Коростеня. Баталіони добре одягнуті й озброєні.В бойовому відношенні краще регулярних піших частин 44-ї дивізії.

11-й трудбаталіон - штаб м.Олевськ.

Бронепотяги. - По колії Кам"янець-Жмеринка-Гусятин курсує бронепотяг "Гром", озброєний 2-ма 3-х дюймовими гарматами та 12 кулеметами. 3-4-XI бронепотяг був в м.Кам"янці. 19/20/XI в м.Волочиську.

Радіостанції. - В м.Кам"янці на вигоні поміж Лагерною та Університетською вулицями знаходиться радіостанція /військова/ силою на 250 верстов.Станція охороняється військовою вартою.

95

Учотна секція
Партиз. Повст. Штабу
" "Серпня 1921 р.
ч.....
м. П.

Начальнику І-го
відділу П.П.Шт.

ДОКЛАД.

Огляд загального стану партизанських загонів на Україні до І Серпня 1921 року

Партизанські загони, розкидані по цілій Україні, уявляють із себе гуртовання озброених людей, що провадять активну боротьбу проти московсько-комунистичного панування. Значна кількість цих загонів мае уже свою історію, своїх лицарів-керовників, імена якіх популярні е серед широких мас українського населення, нараховуе цілий ряд бойових вчинків за минулі часи. Партизанські загони мають певні, більш-меньш сталі райони своїх операцій, за межи якіх іх примушуе вийти переважаюча сила червоноармейських частин, яку звичайно направляють большевики в райони знайбільш розвиненою партизанською діяльностью. Загальна мета партизанських загонів е скінення ненависної влади московських окупантів-большевиків. Але найблизщі, конкректні завдання е тісно звязані з цілим життям району, де провадить діяльнисть той або инший партизан. загін.

Складаюця партизанські загони переважно із українського селянства, яке в цілий масі своій е вороже большевикам та іх антинаціональний й соціяльний політиці. Комплектовання іх провадиться людьми: а/ що ідейно борюця з большевиками, б/ зкомпроментованними перед большевицькою владою, які не можуть легально перебувати при ній, в/ людьми покривдженними більшевиками в той або инший спосіб, які йдуть в партизани з ціллю помститися, г/ людьми, що не бажають служити в більшевицькому військові і втікають від мобілізації, д/ дезертирами з червоної армії, е/ людьми, що пошукують ріжних пригод і нарешті ріжним иншим випадковим елементом. Керовниками загонів е в більшости представники української свідомої інтелегенції /переважно сільскої/, також - свідомого українського селянства, часто бувші старшини. Організація партизанських загонів не мае якогось загального пляну, властивого всім загонам, але устрій та поділ іх наближаеця до поділу військових частин, себ-то: на курені, сотні, чети і т. инш. Прагнення всіх загонів - перевести більшість свого складу на кінноту, а піхоту і кулемети перевозити на підводах - урухомити іх.

Політичний грунт найзначнійших партизанських загонів, окрім таких, що мають свій специфичний характер і напрямок як напр. Махно, е боротьба за Українську державну владу. Розуміеця, сюди не входять ті дрібні відділи, що часом провадять виключно бандитську діяльність. Більшість партизанських загонів створено на ідейно-національному українському грунті і під такими гаслами вони провадять свою діяльність. Настрій загонів - гостро ворожий до большевиків. В цілий масі склад загонів обстоюе ідею дальнійшої боротьби з московськими червоними

хижаками до остаточноі перемоги над нею. В своіх змаганнях загони мають повне співчуття серед украінського селяюства, яке допомагае ім всіма засобами. Правда степень сіеі допомоги не е однакова скрізь - в деяких місцевостях населення більш стероризовано більшевиками, і боіться виявляти своі сімпатіі до партизан і через те поводить себе стримано. На загал же треба сказати, що населення на партизанів дивиться як на своіх оборонців, які захищають його від большевицьких насильств і через те підтримуе іх, радіе іхнім бойовим успіхам над комуністами, жаліе в разі поразки. З другого боку можна зазначити, що в своему поводженню з населеннем козаки загонів не допускаються грабунків і насильств. В загонах заведені своі дісципліна і порядок хочь часто і примитивного характеру. Діяльність партизанських загонів провадиця в межах біль-менш сталих свого району, звичайно тогож району, з населення якого створено і самий загін. Вона полягае в бойових операціях проти військових частин червоноі армії, в нападах на невеликі більшовицькі відділи й загони міст, містечек і сел, в нападах на реквізіційни й карні отряди, на обози, на комунальне господарства; далі в обсяг чинів партизанських загонів входить нищення агентів совіцькоі влади на місцях, руйнування транспорту, залізниць, телеграфного і телефонного сполучення й т.инш. Боротьба з більшевиками часами набирае характеру поважних бойових операцій, де беруть участь значні сили червоноі регулярноі армії. Бойови чини провадяться по власній ініціятиві керовників загонів. В звязку між поодинокими загонами, координаціі іх діяльности майже не бувае, а хоч і е де, то дуже в слабій мірі. Робиця се "на свій страх і на власну руку". Тільки деякі загони /напр.Черкаського і Чігірінського повітів - Бондарчук, Загородний, Хмара-Чігір., "Надбужська повстанча дивізія"/ більш менш в порозумінню, комбіновано провадять свою діяльність. Помічаеця повна непоінформованність загонів як про подібні до себе групування, навіть по сусідству, також і про п.п.шт., уряд У.Н.Р. та іх діяльність. Розуміеця, такі явища як найгірше відбиваюця на загальнім стані партизанського руху.

Найбільш розвінена партизанська діяльність е на правобережжю Украіни, а саме: на схід по Дніпро, на північ-до лініі Коростень-Киів, на захід-до лініі Коростень-Козятин-Одеса, на півдні-до північних повітів Херсонщини. Тут оперуе більша частина партизанськіх загонів цілоі Украіни, як рівнож й найбільш організована і боездатна. Особливо розвінена партизанська діяльність в 7 районі /Лихо Хмара гайс., Чорна борода, Чуприна, Дервіш, "Андрій", Дехтяр/ - понад 2000 козаків; в 8 районі /Бондарчук, Загородний, Хмара Чігір., Деренчук, Гризло, Закаблук, Завзятий, Ярий, Голий, Трохдушний, Підкова/, -до пяти тисяч козаків; далі йдуть 9-10 райони /Маруся, Волошин, Верпахівський, Лисиця, Орлик/ до двох тисяч козаків і сильний загін Заболотного в 5 районі - до шести тисяч козаків під час бойових операцій. На лівоберіжжю найбільш значні загони: Брови в 15 районі - до двох тисяч козаків; Левченко в 14 районі і в 12 районі /Чорти Переясл., Савченко, Чорн. Лохвиц./-до 1500 козаків; в 16 районі-загони- Махна, кількість яких неустановлена.

Причини більш значного розвитку партизанського руху на правоберіжжю, можна припускати, такі е:

I/ Більшевицька влада довший час незатримувалась на Правоберіжжю, не могла добре зорганізувати свій апарат адміністративний і створити міцний грунт для себе. Така нетрівалість більш. влади дискретувала іі в очах населення, наочно переконувала, що приналежному натискові більшевиків можна вигнати з украіни. II

Не треба

Не слід

Не треба, фігури "Страхи", "Загородний", "Хмара інш., а "Всі перелічені, додавши" "та інших"

Не слід

96

II/ Правоберіжжа довший час чим лівобережна частина Україна було під владою У.Н.Р., тут довший час переводила свої операції українська армія і ці факти мали вплив на піднесення національної свідомости серед широких верств українського населення й прищеплення йому ідеї збройної боротьби за визволення України.
III/ Правоберіжжа було тереном розвитку повстанчого руху й проти гетьмана і німців, також і повстань иншого характеру.
IV/ Населення правоберіжжя уже по свойому положенню ближче до західнього кордону могло в ліпший спосіб підтримувати звязкі з державним центром У.Н.Р. та інформуватись про його діяльнисть. це теж безперечно відбилось на розвитку повстанчого руху.

Партизанські загони не уявляють із себе якоїсь сталої бойової величини. Відносно сталим е лише ядро загонів, яке поповнюеця із місцевого населення, що зі зброею приеднуеця до загону в часи бойових операцій. Вь такі моменти склад загону збільшуеця в 3-4, а то й більше разів. і повстання набирае широкого розміру, охоплюе цілі райони Розвиток таких повстань залежить від комплексу причин як загального характеру, так і від специфично-місцевих. Сприяють поширень повстання пора року - весна, початок літа, коли зелені ліса, болота, жита та инш. посіви дають змогу переховуватись партизанам та робити скритні пересування й несподівани напади. Тоді-ж селянство більш вільне від господарчих робіт, як рівнож і по жнивах в осени. Спріяють постанням реквізиціі, карні експедиціі, мобілізаціі, що заповіджуюця більшовиками в тій або иншій місцевости. Підіймають на повстання поразки більшевиків на фронті, коли партизани і вороже комуністам населення без великого ризикування можуть робити напади на відступаючі червоноармійські частини та обози, відбірати іх майно і зброю.

Партизанські загони та повстанці були грізним явищем для ріжних окупантських влад на Україні. повалили вони Денікіна, робили і роблять зараз велику шкоду більшовицькій владі. в той час як Московщина цілком покірливо віддалась комуністичним експерементам, партизанські загони й повстанці на україні не дають більшовикам змоги закрипитись, організувати свою господарку, перешкоджають вивозу з україни збіжжа, цукру, соли та инш. прикметів першоі потреби; руйнують залізниці, мости, телефони, і телеграфи, нищать агентів Совіцькоі влади, нападають несподівано на частини і обози червоноі арміі, вирізують і розстрілюють комуністів, дезорганізують тили більшевицької дієвоі арміі. Все це дуже й дуже даеця в знаки більшовикам. І вони цілий час провадять рішучу боротьбу з партизанами; тепер комуністи всю свою увагу звернули на знищення партизанщини і повстанців /бандитизму/. Для цього вони вживають самих ріжноманітних заходів.

Вони кинули на Вкраіну значну частину всіх своіх збройних, зараз свобідних, сил для подавлення партизанського руху. Цілі дивізіі, по де-кілька дивізій, направляеться в райони з найбільш розвиненою партизанською діяльністю, де ім доводиться витримувати часом сильні бої і дуже часто не на свою користь /бої з загоном Заболотного в Квітні місяці ц.р., коли розбито було 12 сов.дивізію і захоплено частину іі штабу, бой з загонами Лихо, Хмари гайс. 25 сов.дивізіі і т.инш./. Загострення й жорстокість цієі боротьби е надзвичайно велікі. Прикладом може служити розправа з 10 партизанами загону Коршуна біля села Каменки Радом.повіту, яких захопив в червні місяці карний більшовицькій загін складений з татар, москалів та жидів. Партизанів с трашенно мучили: повідрізали язикі, уші, носи, повирізали щоки, груди, забивали дере-

вяні цвяхи під пазурі і в решті-порубали. Селяне пізніше поховали ці трупи. Спалені села, зруйновани хати ілюструють розправу більшовикі з "бандитизмом".

Але й такі міри не можуть дати бажаних наслідків більшовикам. і вони мусять шукати инших засобів. В останні часи більшовики звернули надзвичайну увагу на провокаторську роботу через партизан і повстанців. Зовнішньою силою задавити повстанчий рух їм не вдалось і вони вирішили підорвати його з середини. Для цього спеціяльні провокаторськи сили командируються комуністами до партизан і повстанців, вивідують що їм потрібно і передають пізніще всі ці відомости, куди належить. Наслідкі - арешти й розстріли де кого з ~~самих видатних~~ сил парт.-повст.руху. Але найбільш шкідливим явищем се є зрадництво, яке розвинулось особливо в останні часи. Більшовики всіма силами стараються перетягти до себе найвидніших керовників парт.-повст.руху. Вони обіцяють їм повну амнестію, вільне проживання по їхньому вибору, пропанують привабливі посади в червоній армії і в своєму адміністративному апараті. Так отам. Орлику в червні місяці цього року вони пропанували посаду командира бригади, а козаків його загону розпорушити по частинах совіцької армії. Е такі зрадники, а в останні часи і досить, що переходять на бік комуністів. Ці повст.-партизанські Савли й більшовицькі Павли далеко шкідливіщі і страшніщі, чим цілі дивізі червоного війська і навіть чим постійні агенти Ч.К. й особих отделов. Вони щиро служать новому богу, і, будучи в курсі справ, у всякий спосіб змагаюця знищити бувших своїх співробітників, яких гине через те цили соткі самих активних і свідомих. Імена ціх зрадників відоми: так напр.-Богатиренко, бувш. керовник загону Гаєвого. Став на чолі карного відділу комуністів і до того часу переслідував свій бувший загін, доки під Мотовилівкою біля 20-25 червня остаточно не розігнав його. Пугач -служить в "особотделе" 45 дивізії. Бондаренко /б.от.загону Чортова сотня/ працює в Катеринославі, нищить бувших своїх співробітників, а також членів повст.організацій Катеринославщини. Зірка, Зінько, Шило, Кравченко й т.инш. чинять в тому-ж напрямку жертвою провокаторської роботи зрадників впало богато членів організації Центр. Повст. Комітету, повстанчих організацій Катеринославщини, членів Побережанської повст.організації і тому инш.; відома роля Морділевича.

Такі факти поневіряють і деморалізують партизанів і повстанців. Трудно сказати, що тяжче падае на повст.партиз рух, чи ті втрати, які несе він від руки зрадників, чи той моральний гніт, що викликають ці явища.

Завершуе цілий похід комуністична преса, треба додати переважно московська як по мові, так і по духу. Вона присвячу великі статті ліквідації "бандитизму", ганьбить його, заповідае боротьбу з ним до кінця. Агітуе серед населення за знищення партизанщини, прагне показати безсильність, недоцільність партиз-повст.діяльности, змагається підорвати й здескритувати саму ідею дальнішої боротьби за визволення самостійної України; доказуе загибель цієї ідеї, як рівнож загибель діяльности уряду У.Н.Р., як її носителя. Натомсть комуністична преса на всі способи розхвалюе "раскаявшихся грешников" -бувших бандитів, а тепер "полноправних товарищей" і закликае не зявившихся ще "бандітов" слідувати їхнім шляхом.

Такий натиск доводиться витримувати і зараз повст.-партиз. руху на Вкраїні з боку більшовиків, що в великій мірі загрожуе самому його існуванню та розвитку.

Нач.учотн.секції п.п.шт. Галата

97

Учотна секція
Партиз.Повст.Штабу
" "Серпня 1921 р.
ч......
м. п.

Начальнику I-го
відділу П.П.Шт.

Д О К Л А Д.

Огляд загального стану партизанських загонів на Україні до I Серпня 1921 року

Партизанські загони, розкідані по цілій Україні, уявляють із себе гуртовання озброєних людей, що провадять активну боротьбу проти московсько-комуністичного панування. Значна кількість цих загонів має уже свою історію, своїх лицарів-керовників, імена яких популярні є серед широких мас українського населення, нараховує цілий ряд бойових випадків за минулі часи. Партизанські загони мають певні, більш-менш сталі райони своїх операцій, за межи яких їх примушує вийти переважаюча сила червоноармейських частин, яку звичайно направляють большевики в райони знайбільш розвиненою партизанською діяльністю. Загальна мета партизанських загонів є скінення ненависної влади московських окупантів-большевиків. Але найближчі, конкректні завдання є тісно звязані з цілим життям району, де провадить діяльнисть той або инший партизан.загін.

Складаюця партизанські загони переважно із українського селянства, яке в цілій масі своїй є вороже большевикам та їх антинаціональний й соціяльний політиці. Комплектовання їх провадиться людьми: а/ що ідеино борюця з большевиками, б/ скомпроментованними перед большевицькою владою, які не можуть легально пересувати при ній, в/ людями покривдженними більшевиками в той або инший спосіб, які йдуть в партизани з ціллю помститися, г/ людьми, що не бажають служити в більшевицькому військові і втікають від мобілізації, д/ дезертирами з червоної армії, е/ людьми, що пошукують ріжних пригод і нарешті ріжним иншим випадковим елементом. Керовниками загонів є в більшости представники української свідомої інтелегенції /переважно сільскої/, також - свідомого українського селянства, часто бувші старшини. Організація партизанських загонів не має якогось загального пляну, властивого всім загонам, але устрій та поділ їх наближаєця до поділу військових частин, себ-то: на курені, сотні, чети і т. инш. Прагнення всіх загонів - перевести більшість свого складу на кінноту, а піхоту і кулемети перевозити на підводах - урухомити їх.

Політичний грунт найзначнійших партизанських загонів, окрім таких, що мають свій специфичний характер і напрямок як напр. Махно, є боротьба за Українську Державну владу. Розуміеця, сюди не входять ті дрібні відділи, що часом провадять виключно бандитську діяльність. Більшість партизанських загонів створено на ідейно-національному українському грунті і під такими гаслами вони провадять свою діяльність. Настрій загонів - гостро ворожий до большевиків. В цілій масі склад загонів обстоює ідею дальнійшої боротьби з московськими червоними

хижаками до остаточної перемоги над нею. В своїх змаганнях загони мають повне співчуття серед українського селянства, яке допомагає їм всіма засобами. Правда степень сієї допомоги не є однакова скрізь - в де яких місцевостях населення більш стероризовано більшевиками, і боїться виявляти свої сімпатії до партизан і через те поводить себе стримано. На загал же треба сказати, що населення на партизанів дивиться як на своїх оборонців, які захищають його від большевицьких насильств і через те підтримує їх, радіє їхнім бойовим успіхам над комуністами, жаліє в разі поразки. З другого боку можна зазначити, що в своєму поводженню з населенем козаки загонів не допускаються грабунків і насильств. В загонах заведені свої дісціпліна і порядок хочь часто і примитивного характеру. Діяльність партизанських загонів провадиця в межах біль-менш сталих свого району, звичайно тогож району, з населення якого створено і самий загін. Вона полягає в бойових операціях проти військових частин червоної армії, в нападах на невеликі більшовицькі відділи й загони міст, містечек і сел, в нападах на реквізіційни й карні отряди, на обози, на комунальне господарства; далі в обсяг чинів партизанських загонів входить нищення агентів совіцької влади на місцях, руйнування транспорту, залізниць, телеграфного і телефонного сполучення й т.инш. Боротьба з більшевиками часами набирає характеру поважних бойових операцій, де беруть участь значні сили червоної регулярної армії. Бойови чини провадяться по власній ініціятиві керовників загонів. В звязку між поодинокими загонами, координації їх діяльности майже не буває, а хоч і є де, то дуже в слабій мірі. Робиця се "на свій страх і на власну руку". Тільки де які загони /напр.Черкаського і Чігірінського повітів - Бондарчук, Загородний, Хмара-Чігір., "Надбужська повстанча дивізія"/ більш менш в порозумінню, комбіновано провадять свою діяльність. Помічаеця повна непоінформованність загонів як про подібні до себе груповання, навіть по сусідству, також і про п.п.шт., уряд У.Н.Р. та їх діяльність. Розуміоця, такі явища як найгірше відбиваюця на загальнім стані партизанського руху.

Найбільш розвінена партизанська діяльність є на правобережжю України, а саме: на схід по Дніпро, на північ-до лінії Коростень-Київ, на захід-до лінії Коростень-Козятин-Одеса, на півдні-до північних повітів Херсонщини. Тут оперує більша частина партизанськіх загонів цілої України, як рівнож й найбільш організована і боездатна. Особливо розвінена партизанська діяльність в 7 районі /Лихо Хмара Гайс., Чорна борода, Чуприна, Дерміш, "Андрій", Дехтяр/ - понад 2000 козаків; в 8 районі /Бондарчук, Загородний, Хмара Чігір., Деревук, Гризло, Закаблук, Завзятий, Ярий, Голий, Трохдушний, Підкова/, -до пяти тисяч козаків; далі йдуть 9-10 райони /Маруся, Волошін, Верпахівський, Лисиця, Орлик/ до двох тисяч козаків і сильний загін Заболотного в 5 районі - до шести тисяч козаків під час бойових операцій. На лівоберіжжю найбільш значні загони: Брови в 15 районі - до двох тисяч козаків; Левченко в 14 районі і в 12 районі /Чорний Переясл., Савченко, Чорн. Лохвиц./-до 1500 козаків; в 16 районі-загони- Махна, кількість яких неустановлена.

Причини більш значного розвитку партизанського руху на правоберіжжю, можна припускати, такі є:

II/ Більшевицька влада довший час незатримувалась на Правоберіжжю, не могла добре зорганізувати свій апарат адміністративний і створити міцний грунт для себе. Така нетрівалість більш. влади дискретувала ії в очах населення, наочно переконувала, що приналежному натискові більшевиків можна вигнати з України. II

II/ Правоберіжжа довший час чим лівобережна частина України було під владою У.Н.Р., тут довший час переводила свої операції українська армія і ці факти мали вплив на піднесення національної свідомости серед широких верств українського населення й прищеплення йому ідеї збройної боротьби за визволення України.
III/ Правоберіжжа було тереном розвитку повстанчого руху й проти гетьмана і німців, також і повстань иншого характеру.
IV/ Населення правоберіжжя уже по своєму положенню ближче до західнього кордону могло в ліпший спосіб підтримувати звязкі з державним центром У.Н.Р. та інформуватись про його діяльнность. це теж безперечно відбилось на розвитку повстанчого руху.

Партизанські загони не уявляють із себе якоїсь сталої бойової величини. Відносно сталим є лише ядро загонів, яке поповнюєця із місцевого населення,що зі зброєю приєднуєця до загону в часи бойових операцій. Вь такі моменти склад загону збільшуєця в 3-4,а то й більше разів і повстання набирає широкого розміру,охоплює цілі райони. Розвиток таких повстань залежить від комплексу причин як загального характеру,так і від специфічно-місцевих. Сприяють поширень повстання пора року - весна,початок літа,коли зелені ліса,болота,жита та инш.посіви дають змогу переховуватись партизанам та робити скритні пересування й несподівани напади. Тоді-ж селянство більш вільне від господарчих робіт, як рівном і по жнивах в осени. Сприяють постанням реквізиції,карні експедиції, мобілізації,що заловіджуюця більшовиками в тій або иншій місцевості. Підіймають на повстання поразки більшевиків на фронті,коли партизани і вороже комуністам населення без великого ризикування можуть робити напади на відступаючі червоноармійські частини та обози,відбірати їх майно і зброю.

Партизанські загони та повстанці були грізним явищем для ріжних окупантських влад на Україні. повалили вони Денікіна,робили і роблять зараз велику шкоду більшовицькій владі. в той час як Московщина цілком покірливо віддалась комуністичним експерементам, партизанські загони й повстанці на Україні не дають більшовикам змоги закрипитись, організувати свою господарку,перешкоджають вивозу з України збіжжа, цукру,соли та инш. прикметів першої потреби; руйнують залізниці, мости,телефоні і телеграфи, нищать агентів Совіцької влади,нападають несподівано на частини і обози червоної армії,вирізують і розстрілюють комуністів,дезорганізують тили більшевицької дієвої армії. Все це дуже й дуже даєця в знаки більшовикам. І вони цілий час провадять рішучу боротьбу з партизанами;тепер комуністи всю свою увагу звернули на знищення партизанщини і повстанців /бандитизму/. Для цього вони вживають самих ріжноманітних заходів.

Вони кинули на Вкраїну значну частину всіх своїх збройних,зараз свобідних, сил для подавлення партизанського руху. Цілі дивізії,по де-кілька дивізій,направляеться в райони з найбільш розвиненою партизанською діяльністю, де їм доводиться витримувати часом сильні бої і дуже часто не на свою користь /бої з загоном Заболотного в Квітні місяці ц.р.,коли розбито було 12 сов.дивізію і захоплено частину її штабу,бой з загонами Лихо,Хмари гайс. 25 сов.дивізії і т.инш./. Загострення и жорстокість цієї боротьби є надзвичайно великі. Прикладом може служити розправа з 10 партизанами загону Коршуна біля села Каменки Радом.повіту, яких захопив в червні місяці карний більшовицькій загін складений з татар, москалів та жидів. Партизанів страшенно мучили: повідрізали язикі,уші,носи,повирізали щоки,груди,забивали дере-

вяні цвяхи під пазурі і в рештi порубали. Селяне пізніше поховали ці трупи. Спалені села, зруйновани хати ілюструють розправу більшовикі з "бандитизмом".

Але й такі міри не можуть дати бажаних наслідків більшовикам. І вони мусять шукати инших засобів. В останні часи більшовики звернули надзвичайну увагу на провокаторську роботу через партизан і повстанців. Зовнішнею силою задавити повстанчий рух їм не вдалось і вони вирішили підорвати його з середини. Для цього спеціяльні провокаторськи сили командируються комуністами до партизан і повстанців, вивідують що їм потрібно і передають пізніще всі ці відомости, куди належить. Наслідкі - арешти и розстріли самих видатних сил парт.-повст. руху. Але найбільш шкідливим явищем се є зрадництво, яке розвинулось особливо в останні часи. Більшовики всіма силами стараються перетягти до себе найвиднішіх керовників парт.-повст. руху. Вони обіцяють їм повну амнестію, вільне проживання по їхньому вибору, пропанують привабливі посади в червоній армії і в своєму адміністративному апараті. Так отам. Орлику в червні місяці цього року вони пропанували посаду командира бригади, а козаків його загону розпорушити по частинах совіцької армії. Є такі зрадники, а в останні часи і досить, що переходять на бік комуністів. Ці повст.-партизанськi Савли й більшовицькі Павли далеко шкідлівіщі і страшніщі, чим цілі дивізі червоного війська і навіть чим постійні агенти Ч.К. й особих отделов. Вони щиро служать новому богу, і, будучи в курсі справ, у всякий спосіб змагаюця знищити бувших своїх співробітників, яких гине через те цілі сотні самих активних і свідомих. Імена ціх зрадників відоми: так напр.-Богатиренко, бувш. керовник загону Гаєвого. Став на чолі карного відділу комуністів і до того часу переслідував свій бувший загін, доки під Мотовилівкою біля 20-25 червня остаточно не розігнав його. Пугач -служить в "особотделе" 45 дивізії. Бондаренко /б. от. загону Чортова сотня/ працює в Катеринославі, нищить бувших своїх співробітників, а також членів повст. організацій Катеринославщини. Зірка, Зінько, Вило, Кравченко й т. инш. чинять в тому-ж напрямку жертвою провокаторської роботи зрадників впало богато членів організації Центр. Повст. Комітету, повстанчих організацій Катеринославщини, членів Побережанської повст. організації і тому инш.; відома розя Мордалевича.

Такі факти поневіряють і деморалізують партизанів і повстанців. Трудно сказати, що тяжче падае на повст. партиз рух, чи ті втрати, які несе він від руки зрадників, чи той моральний гніт, що викликають ці явища.

Завершує цілий похід комуністична преса, треба додати переважно московська як по мові, так і по друку. Вона присвячу великі статті ліквідації "бандитизму", ганьбить його, заповідає боротьбу з ним до кінця. Агітує серед населення за знищення партизанщини, прагне показати безсильність, недоцільність партиз-повст. діяльности, змагається підорвати й здискритувати саму ідею дальшої боротьби за визволення самостійної України; доказує загибель цієї ідеї, як рівнож загибель діяльности уряду У.Н.Р., як її носителя. Натомість комуністична преса на всі способи розхвалює "раскаявшихся грешников" -бувших бандитів, а тепер "полноправных товарищей" і закликає не зявившихся ще "бандитов" слідувати їхнім шляхом.

Такий натиск доводиться витримувати і зараз повст.-партиз руху на Вкраїні з боку більшовиків, що в великій мірі загрожує самому його існуванню та розвитку.

Нач. учотн. секції п. в. шт., Гаєвата

8 листопаду 7.15.

99

Київ. Від розвідчика 605. Військова розвідка.

Крім військових частин про котрі доносив раніще в Київі маються наступні части-ни: 3 інженерний батальон Київського Округа. Штаб- коло бувших Тираспольських каза-рм по Дорогожицькій вулиці. Казарми бата-ліона - Богдановська вулиця проти церкви Федора. Штат 1200 чоловік. По списку 600. Части-на людей на заготовках палива. На приході - в Гірках коло 401 людей.

3 саперний полк. Помещається - Печерськ- Саперні казарми. Телеграфно-телефоний полк - в бувших Тираспольських казар-мах. Кількість полків невідома. Бригада особого призначення /осназ/. Штаб бригади-Інститутська 13. Перший полк - Інсти-тутська 52. Другий - Бібіковський бульвар 21. Третій - Подол. Кількість людей в полку 1200 людей. Штаб ~~59~~ 477 бригади військ В.Ч.К. - подвальна вулиця.

Профспілки відомостей не мається. Зазна-чені відомості дістав від агента.

Напевно можно сказати що 135 бригада рахується в складі 45 дівізії. В жовтні в Київі була оголошена реєстрація 1900 - 1901 річників. По чуткам зараз проводяться по селах заняття. Зараз звіль-нено зі служби 1898 по чуткам в звязку з розширенням партизанського руху звільнення затримано.

також затримано увільнення 1897
річників, там, де воно не закінчено.
Партизанський рух. По відомостям
міста 28 жовтня штаб інженерного
батальйона отримав точний наказ
відрядити для охорони моста
300 чоловік. При чому в наказі зазна-
чалося, що по пунктах Семінаські
зайнятий струкоси. До цього часу
наслідки невідомі. 5, в листопаду
в околицях Києва було чути стрільбу
большевицьких гармат /з боку Кадетського
гаю/. Було чути зриви гранат.
По пунктах стрільба велася на
партизанів, що оперують в районі
Борщагівського лісу. По відомостям
міста в той район проходили частини
"осназ" також є відомості що 3 полк
"осназ" вирушив до Білої Церкви і
приблизно в початку листопада проти
партизанів остаточно не перевірено.
Газети про зазначені події нічого не пишуть.
Влада ще досить міцна. В початку
жовтня в газетах була надрукова-
на нота більшовиків до Румунії, де
зазначено, що арештований під час
знищення відділа органа [illegible]
показав, що про [illegible] [illegible] [illegible]

армії з Польщі до Румунії. Яка доля генерала Гоньїна невідомо.

<u>Економічний стан.</u> —

З початку листопада змінився дорожнеча. Кооперат. хліб житній з 1400 до 2400 рублів фунт. Картоплю з 500 до 1000 фунт. Населення міста певно дуже тяжко. Переважно особи військових шість тисяч отримують півтора фунта хліба на добу. Решта пів фунта і повітря нічого. Особливо в тяжких умовах учебні установи. Ченовиться строїка університета і шкіл. З листопада повинні ти — <u>(Січ 17/</u> <u>Вересень 17</u>

<u>7.18.</u>

- Пілон - Старшина зі станції Ново-всесвятинської. Козаки майже зовсім неподформовані про рух на Вкраїні. До Укр. не мого ніхто не ставиться дуже прихильно. Військо складається переважно з росіян. В Катеринодарі 9 армія. Крім того на Кубанщині розстановані поодинці Будьонного. Козаків, що поверталися з армії Врангеля в кількості 7000 до цього часу тримають в таборах. Старшин відправлено на північ. В зв'язок з котрими надсилаю донесення по черзі третій.

Другий зв'язок — [illegible] ще не повернувся од Вас. В [illegible] що надіслано з просьбою надіслати мені гроші в кількості 500.000 рублів совітських Крутими [illegible]. Першим моїм зв'язком передав мені тільки 1500 рублів (сторінка 2-га ст.) [illegible] в і той задержав частину грошей. Гроші мені дуже потрібні, бо не маю з чого жити. Не маю можливості відшукати зв'язків. Найважніші зв'язки пішов на свої власні ~~кошти~~ гроші. Дуже прошу тому повідомити.

[redacted] мого пункту куди прошу посилати зв'язків — [redacted]

Звернутися [redacted]

27. 7. 44.

Надсилаю певну модифікацію звичайного шифру того зі словарем позаяк мій шифр відомий другим особам яких тепер звільнено зі служби — штабармом прохаю надалі користуватись другим шифром — з числами від ~~[illegible]~~ 10 до 101 1/4 в ключ по ~~[illegible]~~ курьєр з'явиться в вас. Передайте і шифр до штабарма. Кур'єр матиме сто[illegible] з ним безпосередньо. 625.

З партизанськими відділами Пілюкана
Кубанщини.

Я повідомив Пілюка про те, що
діється у нас, запитав інформацій від
нього і запропонував надсилати через
мене звязки. З початку звязок
не може бути хутким, але в усякім
разі, як що Вам бажано мати звязок
надішліть інструкцію. Зазначена
вище особа жила там серед козаків
і в кінці липня від'їхала до Києва.

Вона передає наступні відомости
про Кубанщину: В районах:
Ейськім – Болтопочинськім – Лабінськім – Темрюковськім досить енергійно працюють партизани.

В Ейськім –

VI

производство і економічний стан
гонують ескперт і провізнання властності.
На мій погляд зараз влада в цьому відношен-
ню в скрутних умовах а саме
зімою виникне ~~вше~~ всеанархія
на селі. Можна сподіватися що анархія
захопить міське населення і воно прокинеться.
Зараз отримав відомості що 8 листо-
пада почався страйк учителів і профе-
сорів.

Політичний Стан. В останній час
газети мало пишуть про відносини до За-
кордонних держав. Було коротеньке по-
відомлення про перехід наших відділів
через кордон з відома Польщі, але
нібито їх ліквідовано.

З другого боку ходять чутки що
ідуть бої коло Камянця, Проскурова і Жмеринки

Звязок з Партизанами Кубанщини.

Через знайому і цілком певну особу
котра через два тижня збирається їхати до
Кубанщини я можу встановити звязок

102

[illegible] загонів на Україні на 1 серпн[illegible]
до огляду загального стану партизанських [illegible]
1921-року.

Отже загальний стан партизанських загонів коротко представл
ється так: це є єдина військова сила, що разом зі зброєю в р[illegible] -
ках активно бориться проти комуністичної влади. Частини оі[illegible] -
/ океми загони / розкидани по цілій Україні без цілого пев-
ного пляну. Вони не звязані в більшости по між собою, в бо -
гатьох випадках цілком не знають навить про існування своїх [illegible]
сусідів з одинаковим характером діяльности, в переважній біль-
шости не звязані з Партізано-Повстанчеським Штабом і так саме
цілком не знають, або мало знають про його існування і діяль[illegible]
ність, як рівно ж і про життя нашого урядового центру. Взагалі
помічається повна непоінформованность їх. Операції загонів
провадяться без будь-якого стисло визначенного пляну і без
жадної загальної сістеми, при цьому ~~м~~ ім доводиться безперс[illegible]
танно боротися з ріжнохарактерними нападами большовиків / як
показано було вище/ . Все це підриває розвіток партізансько-
повстанчеського руху, зменьшує кількість загонів і численний
склад їх, та веде до занепаду їх діяльности.

Щож треба зробити, аби сили партізанських загонів, основ-
ний склад їх на цілій Україні доходить приблизно до 18000 ба[illegible]
нетів і шабель, можна було б використати в найлішний спосіб.
Партізансько-Повстанчеський Штаб зараз провадить пляномір[illegible]
ну діяльність по підготовці повстання на Україні. Але хід за[illegible]
гально -політичних подій може розійтися з пляном, наміченим
П.П. Штабом. Передчасовий роспад большовизму хоч би в звязку
з страшним голодом в цілій Росії і з загальним станом больш[illegible]
вицької господарки, майбутні реквізиції хліба по живах, на[illegible]
плив голодаючих з Московщини , війна з Польщою чи Румунією, д[illegible]
брала б безпосередню участь Українська Армія й т.и. -ці по-
дії можуть викликати огневе море стихійного повстання і по-
/встання/ ставити на чергу дня негайне використання озброєн[illegible]
протибольшовицьких сил на Україні. Партізанськи загони уявля[illegible]
ють з себе військову силу, яка може збройно чинити проти бо[illegible]
шовиків в кожний мент. Для використання їх в найлішний спос[illegible]
Партізано-Повстанчеський Штаб, не порушаючи прийнятого пляну
діяльности, повинен привести партізанськи загони до відпові[illegible]
ного стану. Для цього перш за все вимогається утворення окр[illegible]
мих груп / з'єднань/ загонів, встановлення сталого звязку [illegible]
цих груп з П.П. Штабом, рівнож -звязку окремих загонів по м[illegible]
собою, завершення їх організації та підпорядкування П.П. Шта[illegible]
Групи загонів /з'єднання/ по районах своїх операцій при[illegible]
но можна намітити такі:

І/. Зеднання 8 району -осередок /ядро/загони Бондарчука
Хмари Чигиринського, Загородного, з ними звязати и підпорядк[illegible]
ти їм загони, що оперують в 8 районі-Голого, Сука, Ярого, За-
взятого, Трьохдушного, Закаблука, Деревщука і Гризло. Сюди ж мо[illegible]
прилучити загін Савченко / 1? района/ . Таке зеднання нарах[illegible]
вало б до 1800 багнетів і до 3000 шабель. Бойові завдання
йому могли б бути в разі потреби таки: підірвати мости на Д[illegible]
пру /залізничні коло Черкас і Кременчуга, пішоходний коло П[illegible]
реяслава ,-для цього вони мають перекселін/, напади на вузл[illegible]
станцію Бобринську, а також на залізничну лінію Козятин-Ки[illegible]
далі-напади на лінії Фастів-Бобринська-Лісаветгород і Бобр[illegible]
ська-Одеса.

2 зеднання -загони 7 району. Ядро -"Надбузська повстанч[illegible]
дівізія" /Лихо, Хмара Гайс. Чорна Борода/, з ними звязати з[illegible]
ни Чуприни , Дервіша "Андрія", Дехтяря-сили до 2000 багнет[illegible]
і шабель. Стратегічни завдання могли б бути -руйнування [illegible]
лізниць Козятин-Винниця-Жмеринка-Вапнярка, а також руйнува[illegible]
залізниці Умань-Козятин. З цією групой можно б звязати і [illegible]
гін Заболотного / сили доходять під час бою до 6000/, який
міг би загрожувати залізниці Вапнярка-Балта, Балта-Ольвіо[illegible]
-Лисаветгород.

3 зеднання Житомирського району- загони Марусі, Лисиц[illegible]
Верпахівського, Волошина-сили до 900 багнетів і шабель. За[illegible]
ня могли б бути в разі потреби-загрожування залізниці Кор[illegible]
стень - Козятин і Коростень -Київ, також напади на Козят[illegible]
ки і Коростенськи узли. З ними звязати Орлика.

4 зеднання. -Орлик, Підкова / 10 район/ і Чорний Пере[illegible]

[illegible]євський /ІІ район/ -сили до 300 козаків. Завдання могли б бути -загроза Київському залізничному руху і шкоди на залізниці навколо Києва.

Крим цього бажано було б звязати [illegible] з Левченком /оперують один від другого по близу/ і налагодити з ними сталий звязок.

Розуміється, таки комбінації можуть бути здійсненими тільки в разі повної згоди ціх загонів на цілковиту їх підлеглість П.П. Штабу. Створивши таки зеднання ,можно було б в любий момент найлекше й наорганізованійше оперувати силами партізанських загонів на Україні. В разі передчасового вибуху загального повстання по тим чи иншим причинам ,навколо них гуртовались би напливаючи маси озброєних -повстанців-селян,які тим самим підподали б вже під вплив П.П. Штабу. Утворення таких зеднань потребує заведення лише 4-5 сталих звязків для керування всіма партізанськими загонами. Що допомогло б також підготовчій роботі по організації повстання загального, бо люди партізанських загонів органічно звязані з певними районами, де оперують ці загони, добре знають українських діячив своїх районів і місцеви умови праці.

Завершення ж організації та підпорядкування партізанських загонів підносло б степень їх боєздатности,бо зараз роскідані і неорганізовані вони богато тратять в цьому відношенню.

Не можна в кінці не згадати про конечну потребу рішучої боротьби зі зрадництвом ,з огляду на ту велику шкоду,яку приносить воно Повст. Парт. руху. Безкарність зрадників служить заражаючим прикладом для одних і пригнічує другіх.Провадження такої боротьби може бути через створення при Штабах окремих зеднань парт. загонів та повст. більш значнійших організацій терористичних ячеек,якіб виконували б распорядження своїх штабів і карали б смертью зрадників,а також найбільших ворогів українського руху .Таки терористични ячейки,складені з ідейних людей ,українських патріотів, і забезпечені техничними засобами стояло б на стороки інтересів повстанч.парт.руху.Для цього є історични приклади:під час польського повстання в 1863 році існували при повстанчих штабах польських терористичні органі організації" жандармів вішальників",які виконували распорядження своїх штабів і нищили зрадників.Переведення цього в життя на українському повст.-парт.грунті мали б великий вплив:на стан та діяльність парт. загонів-позитивний,на агентів комуністичної влади -деморалізуючий.

Таки висновки можно зробити після ознайомлення з теперишним станом повст. парт. руху на Україні.

Щож до повстанчих організацій з окрема -треба зазначити, що справа ця перебуває в стадії підготовчо-організаційній.

В сучасний мент вони не уявляють більш меньш значної сили на яку можно було б зараз з певністью покластись.До того ж ці сили підірвани тими арештами,яки були переведені большовиками серед членів повстанчих організацій,особливо в останні часи. Роля повстанчих організацій ,може величезна,-є роля головним чином майбутнього часу.

Ганат[illegible]

103

Д. Павлик

Мордалевич Богатиренко Лазуря перейшли до большовиків. Комітет розігнано і декого арештовано. ~~Мною~~ призначений Ком. тов. Зорі Орлик. Організую штаб і звязки. Надсилаю Михальчука для організації переправи зброї у Кесовичи. Прошу як мога скоріще приготовить у Кесовичи для Орлика 20 кулемета 20 [illegible] з запасом крісів і 50.000 руських набоїв і пістолів. Надішліть мені трьох старшин і видайте по дорученню від мене 20 мільонів совітських, один мільон укр. і пів мільона царських. Прошу негайно повідомити чи робити щоб сформувати з охотників 300 кінноти район Рівно і рад би я надіслати [illegible] Орлика з метою

таємно перевисти їх через кордон під Київ. За успіх ручаюсь.

Надішліть печатки і літературу мені і Орлику і все що до мене надсилайте Ст. Трубецкая що у Бородянки отпуска до Загальця і де у Чорної хати запитати Бориса Овсієнко котрий направить до Осипенко.

Умоляю невідкладно вико-нату прохання відносно зброї і грошей бо вся справа загине.

Звяжіть мене з Гулим.

Настойчиво прошу грошей і відповідно посилки віддіала. Цю справу знає Михальчук.

Друга надсилка до мене

Ст. Трубецкая заштатних вісовщика Івана Івановича котрий направить по першому адресу.

Загальна ситуація вимагає самої швидкої і рішучої праці під паролем „Жени Мироносиці"

Розшифрував

19/VII 921 р. Сотн. Лутицький

Вознесення Ісуса Христа ст. 24. – 18/1 8/1 4/1 5/2 27/1 6/3 2/2 10/1 5/1 7/2, 29/3 30/3 8/6 1/3 16/8 17/8 3/2 4/2 5/2 18/1
10/3 11/3 9/1 5/1 6/6 7/6 – 15/3 16/3 17/3 18/3 23/3 25/3 26/3 – до 29/3 30/3 6/3 2/4 23/3 16/3 28/4 29/4 11/2 12/2 13/2 / 7/10 8/10 4/9 17/9 30/8 31/8 30/8. –
4/1 27/1 17/1 8/1 8/6 9/2 1/3 9/9 и дехто 9/2 14/1 15/1 23/3 7/1 8/1 3/2 32/2 9/2 10/2 18/8. 18/1 9/2 8/1 29/22 – 15/3 17/3 26/3 17/1 9/2 1/3 9/4 16/3 9/22 10/2 19/8
К. Н. 2. 8/1 4/1 10/3 11/3 8/3. 8/1 4/1 8/6 1/3 3/3 4/3 17/1 6/2 2/22 – 23/3 1/5 1/3 29/3 и 17/1 10/1 7/3 17/1 8/3 4/3. 3/3 15/3 31/3 27/3 4/3 6/3 1/3 29/22
Тальгуни [illegible] 31/3 6/3 7/3 – 8/1 4/1 8/6 1/3 3/3 4/3 17/1 1/3 6/6 2/6 4/3 – 15/3 16/3 17/3 18/3 15/3 17/3 1/3 10/1 4/1 [illegible]
8/3 16/3 19/3 2/3 17/1 26/3 9/4 4/3. 15/3 17/3 2/3 23/1 6/2 як мої скоріш. 15/3 17/3 4/3 8/6 2/3 20/3 2/3 10/1 4/3 11/4 12/4 [illegible]
8/3 16/3 17/3 2/3 17/1 26/3 9/14 4/3 – 31/3 6/3 1/3 8/1 4/1 10/3 11/3 3/3 і двадцять 23/3 2/3 27/3 1/3 и двадцять
6/3 29/22 4/6 1/2 1/3 запасом 8/3 4/1 6/2 8/6 2/3 10/1 и 50 тисяч, 4/1 6/2 1/2 1/2 8/3 4/3 18/2 – 29/3 30/3 18/1 29/3 4/3 и
15/3 11/3 19/3 7/1 8/1 25/3 26/3. 3/3 1/3 31/3 4/3 23/3 25/3 26/3 11/4 12/4 – 18/1 9/2 8/2 трьох 1/2 1/5 1/3 17/3 23/3 26/3 3/3 и
10/1 4/3 31/3 1/3 18/8 13/6 14/6 по 31/3 2/3 17/3 6/2 9/4 16/3 3/3 3/3 2/22 від мене двадцять, 18/1 5/1 16/3 6/3 4/3 2/3 3/3 2/3 10/1 –
27/3 30/3 10/1 2/2 20/3 19/3 8/3 4/3 18/2 один 18/1 5/1 6/3 6/3 4/3 2/3 3/3 – 6/2 8/3 17/3 1/3 4/3 3/3 19/3 8/3 4/3 18/2 и пів-
18/1 5/1 6/3 6/3 4/3 2/3 3/3 1/3 – 7/6 1/3 17/3 19/3 8/3 4/3 18/3, 15/3 17/3 2/3 23/1 6/2 – 3/3 16/3 8/6 1/3 6/7 3/3 2/3 – 15/3 2/3 10/1 4/3 31/3 2/3 18/3 4/3
9/4 4/3 – 1/4 2/3 6/4 8/4 9/4 4/4 5/4 – 19/3 10/1 2/3 17/3 1/4 6/2 2/2 32/2 11/4 12/4 17/1 2/3 18/2 2/3 10/3 3/3 4/3 1/2 12/2 13/2
триста. 12/2 13/2 3/3 3/3 2/3 20/3 4/3 – 4/1 1/3 6/3 2/3 3/3 16/3 – 4/1 5/1 10/1 3/3 2/3 – 1/5 2/3 31/3 14/3 [illegible]
3/3 1/3 31/3 4/3 19/3 6/3 1/3 10/1 – 8/1 4/1 10/3 11/3 8/3 1/3 з метою 7/1 1/3 16/3 18/1 3/3 2/3 – 15/3 16/3 17/3 18/3 10/1 18/3 19/3 20/3 21/3
їх через 8/3 2/3 17/3 31/3 2/3 3/3 під 8/3 4/3 14/3 10/1 – 51/33 – 6/2 1/2 15/3 16/3 18/2 – 3/2 6/2 7/7 1/3 29/22 1/2 12/4.
3/3 1/3 31/3 4/3 23/3 25/3 26/3 11/4 12/4 → 15/3 16/3 9/4 1/3 1/5 8/3 4/3 и 6/3 4/3 1/5 16/3 17/3 1/3 1/5 6/2 3/2 6/2 [illegible] 1/4 16/3 3/3 14/3 и
8/1 4/1 10/3 11/3 8/3 6/2. 10/1 9/1 2/2 – 5/4 6/4 – 31/3 2/3 – 1/4 16/3 3/3 16/3 – 3/3 1/3 31/3 19/3 4/3 6/3 1/3 6/7 2/3 16/3.
19/3 20/3 1/5 3/3 6/6 2/6 21/22 – 20/3 17/3 6/2 29/3 16/3 6/6 8/3 1/3 7/6 що у 29/3 30/3 17/3 2/3 31/3 7/6 3/3 8/3 4/3
откуда до 17/1 1/3 8/6 1/3 6/3 12/4 7/6 4/3 де у погоні 18/2 1/3 20/3 4/3 – 17/1 1/3 15/3 4/3 20/3 1/3 20/3 4/3
Борис Овсієнко 8/3 2/3 20/3 17/3 4/3 7/6 – 3/3 1/3 15/3 17/3 1/3 10/1 4/3 11/4 12/4 до 19/3 25/3 26/3 15/3 16/3 3/3 8/3 2/3
Умоляю не відмовити в моєму проханню відносно 17/1 29/3 17/3 2/3 4/3 и 8/6 17/3 2/3 1/6 2/6 6/7 –
бо все справа 17/1 1/3 8/6 4/3 3/3 16/3. 17/1 10/1 7/6 6/6 7/6 11/4 12/4 – 18/1 16/3 3/3 16/3 3 8/6 6/2 6/3 4/3 18/1.

Настійчиво прошу грошей в диспо[illegible]
відділа, що справу з'ясую. Михальчук.

Друга надсилка до $\frac{1}{4}$ $\frac{16}{3}$ $\frac{3}{3}$ $\frac{6}{3}$ —
ст. $\frac{1}{5}$ $\frac{2}{5}$ $\frac{6}{2}$ $\frac{29}{3}$ $\frac{16}{3}$ $\frac{6}{6}$ $\frac{8}{3}$ $\frac{1}{3}$ $\frac{7}{6}$ запитів
$\frac{10}{1}$ $\frac{4}{3}$ $\frac{19}{3}$ $\frac{2}{3}$ $\frac{10}{1}$ $\frac{5}{4}$ $\frac{4}{3}$ $\frac{8}{3}$ $\frac{1}{3}$ Івана

[illegible] [illegible] направлю
по першому адресу
Загальна ситуація вимагає
самої швидкої і рішучої праці

Мій $\frac{15}{3}$ $\frac{1}{3}$ $\frac{17}{3}$ $\frac{2}{3}$ $\frac{6}{3}$ $\frac{12}{4}$ — $\frac{6}{5}$ $\frac{16}{3}$ $\frac{3}{3}$ $\frac{4}{3}$
$\frac{18}{1}$ $\frac{4}{3}$ $\frac{17}{3}$ $\frac{2}{3}$ $\frac{3}{3}$ $\frac{2}{3}$ $\frac{19}{3}$ $\frac{4}{3}$ $\frac{6}{6}$ $\frac{4}{3}$

4 Сотня

Високоповажаний
Л. В. С.!

Дістався я до дому 24 Липня.
По дорозі був зарешт. і відпочивав
в Ч.к. Партизан є дуже багато но активно
мало що роблять. Не [illegible]. Населення стогне
і чекає чекає. По дорозі часто агітував
меньш мобіліз. к-р-цями. Всі кажуть, що
коли будете наступати, перейдуть. Дезерти-
рів масса. Дезертири і партизани по лісах.
Що до Радвлади, як вона робить, то
цей козак росскаже. В нашому повіті є
отряд Цвітковського. Числен. скл. 400 чол. піх.
200 кавал при 43 пулеметах. ~~[illegible]~~ оперірує
в Жид. Греблі і околицях. В 7 районі є ще
Лихо, числ. скл. біля 2000 піх. - 500 кін. котрий
оперірує в районі Уманьск. і на границі Таращ.
повіту. Ведуть себе гарно. Повст. фаховців ба-
гато в Ч. К. агентами і вони часто вивільняють
певних людей. Страшенно трудно орієнтув.
Через місяць постараюсь прибути до Вас.
Кланяюсь і вітаю Вас і браца Ваш
Гайдамака

107

Прошу видати через
тов. Благовіщенського не
меньше 200.000 сов. руб.
для видачі на подорож
Остаповичу, який їде до
Полтави

[illegible signature]

[illegible] видати до 100000 руб [illegible]

Прошу Вас Пане Полковнику дозволу дати завдання Остапову якого я думаю необходно послати до партизан на Полтавщині Орловського і др.

Які мають добрі сильні парт. загони.

Просить платню про свою ~~пра~~ принадлежність

Сотн [illegible]

Адреси у мене є.

Остапову необхідно видати

300.000 совітськ руб

[illegible]

НА звороті

109

Отаманові

Орловському

Доводиться до Вашого відому, що Головним отаманом військ У.Н.Р. Командуючим Групою (Полтавщина і Чернігівщина) призначен Отаман Левченко, тому Ваші загони і повинні підлягати в час загального повстання.

Оперативні завдання будуть передані от Левченка від якого Ви одержите всі вказівки.

~~Зрадки~~

З одержанням сього Вам належить надіслати до П. И. Штабу при Головній Команді військ У.Н.Р доклад, відо-

ності про матеріяльний стан Загонів, а також про Льо-зунги з якими Ви проводили боротьбу з Московськими Окупантами Комуністами.

Зразки з цього наказу надішліть всім партізанам з которими маєте звʼязки

Генерал

Підпис
Нач штаб

Н-к Персьнн

7/4 8/1 5/1 2/10 2/13 6/12 6/10 4/1 8/3 4/12 1/4 8/12 6/4 57/16 2/15 8/6 3/11 57/12 4/11 57/12 4/6 4/3.

6/11 8/1 4/10 4/11 1/14 3/12 3/13 6/13 7/11 6/14 8/12 1/14 4/14 3/15 4/16 7/16 8/15 4/12 3/12 4/12 8/13 8/12.

8/13 3/1 6/12. 1/13 6/14 4/13 7/12 8/11 [illegible] 8/[illegible] 6/12 7/11 3/12 7/14 1/15 4/14 6/13 8/8 3/15 6/9

8/12 1/7 57/11. 5/11 8/13 4/6 57/11 4/13 8/13 [illegible] 8/13 6/13 57/12 6/11 2/11 4/10 8/12 4/11 6/12 7/11 8/19 8/19 4/13 7/15 4/11

8/19 7/9 57/12 6/12 7/11 4/11 8/19 7/17 6/14 8/13 3/12 4/11 6/11 7/14 6/19 57/4.

~~57~~ 6/13 7/19 4/13 4/14 4/14 57/15 6/11 4/12 3/10 7/17 4/13 7/12 57/11 4/13 7/14 4/11 3/12 7/16 7/15

7/12 4/12 7/11 6/11 7/14 8/11 4/13 1/12 7/12 8/1.

6/4 6/1 4/12 4/15 8/11 8/19 4/13 4/12 4/12 8/11 4/11 3/12 8/19; 8/11 8/19 1/14 3/12

1/11 1/16 57/19. 5/12 4/13 8/11 5/13 8/11 6/12 6/12 6/15 6/14 6/11 57/12 5/18

4/12 4/13 4/10 4/12 7/12 8/19 6/12 4/1 8/19 6/18 7/14 8/13 3/4 1/1 1/2 3/12

7/13 8/15 57/18 4/12 7/11 6/14 4/13 1/12 4/11 2/11 6/13 6/14 7/1 4/12 4/11 4/19

8/1 1/4 1/13 1/14 2/15 8/16 4/4 57/8 2/11 6/13 6/4.

[illegible]

[illegible]

3/8 1/4 4/3 7/5 4/5 6/11 7/2 8/1 6/12 8/5 4/12 4/11 2/1 3/3 5/6 6/11 4/14 1/2 4/12 11/12 11/12 2/8 1/1 5/1 8/8 7/1 2/1. 8/5 8/9 7/12 2/1 8/9 5/6 3/15 6/3 8/5 4/4 3/11 8/6 8/5 7/15 2/12 4/11 1/1.

11

1/1 8/9 1/7 7/8 7/1 2/13 6/1 8/1 8/3 7/5 4/1 7/7 1/6 4/12 2/13 3/13 8/9 7/13 1/10 8/1 7/12 4/2 6/13 8/9 7/12 7/1 7/1 4/1 1/14 2/13 6/11 7/12 3/12 3/9 7/1 1/7 4/13 4/4 4/12 1/13 1/12 3/12 1/1 1/13 8/11

4/1 3/13 8/9 1/2 2/1 3/12 7/13 8/1 6/13 4/1 8/9- 4/7- 6/3 1/4 4/9 4/1 6/11 4/11 4/1 3/9 8/1 4/12 4/14 4/12 8/7 8/9 6/8 2/11 3/3 3/4 6/11 7/8 6/4 4/3 1/4 6/1 2/6 4/3 3/2 2/1 8/3

7/2 5/1 3/13 6/7 5/1 7/14 8/1 7/12 8/9 8/3 6/11 8/3 8/2 1/4 6/1 1/2 8/5 4/1 8/9 3/1 3/12 9/1. 5/11 4/14 3/1 6/11 6/2 6/4 6/12 1/6 7/1 6/11 8/9 1/1 2/1 6/2 6/7 6/4 8/5- 1/4 7/4 7/9

8/9 8/3 8/5 7/12 5/1 8/1 1/2 8/9 4/6 2/1 3/8 8/9 8/9- 4/7- 3/1 3/12 4/2 4/3 2/1 1/2 2/1 4/1 1/3 6/11 8/3 6/2 8/3 7/5 8/9 7/3 6/1 5/12 8/9 7/5 4/1 8/9. 6/8 6/4 1/1 6/11 7/5

1/1 7/1 6/11 8/9 1/1 8/9 8/8 8/1 2/1 6/1 1/4 6/9 4/6 4/2 8/3 8/1 4/1 4/2 4/1 2/1 6/9 7/1 7/5- 7/3 8/9 6/8 1/4 3/4. 8/5- 8/1 8/9 3/4 1/4 2/1 1/3 4/4 1/4 3/3 2/1 6/11 8/1 8/9

4/2 4/1 8/9 1/1 4,10 і 7. Можу купувати коні і маю до держави. Заготов-

ляю фураж 7/6 4/5 7/2 8/9 6/2 7/4 6/11 6/8 1/4 4/2 6/3 5/4 2/1 7/3. Прошу дуже 7/5 4/2 2/3 6/11 6/2 6/11

7/2 7/1 1/4 8/4 4/4 6/1 4/2 6/9 1/4 8/9 8/3 4/5- 4/1 6/11 8/5- 7/2 5/1 7/3 1/4 7/4 6/11 -3/1 4/2 7/12 4/2 8/3 6/11 4/1 8/1 8/5 8/9 7/2 2/1.

Радв'єратку буде здорову. Всюду плач і скрежет зубів. Мимс

7/3 8/1 6/3 6/1 4/2 3/3 8/1 7/5 6/11- 1/7 -6/1 8/1 2/2 4/2 6/8 6/10 7/3 6/11 4/1 4/4 1/3 4/2 8/3 7/5 7/2 6/2 6/3 1/1 4/2! Зараз занят

7/2 6/1 1/2 2/1 4/1 1/7 1/6 2/1 4/10 3/9 8/6 6/12 7/3 7/5- 8/2 8/19 7/12 8/19 1/16 2/1 4/10 8/9 8/9 7/4 6/11 6/6 7/1 4/12 7/13 8/9 6/12 8/9 8/9. 7/1 7/5 4/3 6/1 8/9 7/5 2/1 6/12 6/3 3/1 3/2 4/2 5/4 5/2 5/6 6/11 4/3 4/11

1/7 8/9- 4/3 8/9 6/2 7/2 5/1 6/11 4/4 6/6 3/5. 7/3 5/2 6/12 7/2 6/12 1/3 1/4 8/9 4/1 5/2 8/3 8/9 6/3- 1/7- 2/5 4/3 4/12 7/12 1/7 6/3 5/3 6/12 7/7 7/5. 1/1 6/11 6/9 7/2 8/9 6/3 4/3 7/5 4/12 5/6 4/1 4/2 7/3 4/7

8/6 7/1 1/6 1/4 7/3 4/3 7/9 5/1 3/12 3/5 1/1 7/5 4/6 1/6 1/1. 2/1 4/1 8/1 8/1- 1/7- 4/1 2/1 7/1 8/1 1/6 5/8 5/4. 8/5 4/6 5/2 3/2 2/1 6/10 5/2 4/1 3/3 7/1 8/9 7/3 4/3 4/12 1/1 8/9 6/3 8/9

6/12 6/3 4/12 8/9 6/3 135- 8/2 6/1 8/9 1/2 2/1 1/3 8/1. 7/8 4/12 3/5 3/4 2/1 1/1- 8/9 3/9- 7/3 2/1 7/12 6/11 8/9. 8/9 5/6 1/4 4/13 1/4 6/1 1/4 1/2 3/12 6/4 4/3 8/9 4/4 7/5 1/1 7/1 8/1

8/3 8/9 8/9 6/12 7/1. 3/1 4/12 6/2 6/11 7/12 8/1 6/12 8/3 2/1 7/3 6/1 8/1 4/12 1/3 7/1 6/11 6/3 2/1 6/1 2/1 6/10 8/1 4/1 6/12 7/1 4/12 1/2 7/5 7/6 7/5 7/12 1/7 4/6 8/2 6/12 6/1 7/5

доставлених мені 5/2 7/12 1/4 7/1 8/5 6/4 4/3 2/1 3/12 6/7 1/4 7/3. 8/5 4/2 4/11 8/2 5/2 6/12 4/12 3/14 7/5 8/9 6/3 8/12 7/5 7/4 1/4 7/3 8/1

3/1 3/12 4/12 1/3 7/5 1/1 4/2 7/12 4/12 3/14 8/3 8/9 5/1, 1/6 2/1 7/12 6/11 8/3 8/1 1/4 3/14 6/12 5/1 1/7 7/3 7/5 5/8 1/4 3/1 8/9 6/3 4/11 8/3 4/9 4/12 8/5- 3/4 8/9 7/12 7/10 4/2 8/3

6/12 1/14 4/1 6/13 5/1 8/2- 4/12 7/1 3/14 5/1 2/12 3/12 8/9.

4/1 57/2 6/4 6/1 57/2 71/2 8/9 6/2 6/3 57/2 71/2 6/11 2 великих 7/3 1/4 3/4 57/2 7/2 – 1/7 2/1 1/1 4/2 8/5 6/1, 57/2 8/2 4/2 7/2 6/3 4/2 1/1 3/11 7/1 6/11

7/2 57/2 4/15 7/9; „8/3 6/13 57/2 71/1 6/11 8/9 3/9 57/2 6/2 71/1 71/5 1/9 6/11 6/3 6/1 1/4 8/2 2/1 6/1 7/5 8/2 6/1 6/1 6/1 8/1 1/4 4/3 7/5 7/11 9 8/1 2/3 2/1 4/15 6/8 8/9

3/2 6/4 7/1 6/1 7/5 57/3 7/5 – 3/9 2/9 71/1 6/11 8/5 – 2/1 3/13 7/9 7/7 7/5 – 8/2 4/2 7/9 6/4 8/9 1/7 1/3 6/4 6/3 3/1 1/7 1/3 71/1 4/2 6/1 7/3 6/11 6/3 6/11 3/3.

Згідно 7/4 57/2 71/1 2/1 1/6 6/4. 7/1. 1/1. 4/2 1/8 6/1 6/4 8/4 8/1 1290 6/2 1/4 7/1 6/1 1/4 4/3: 309 – всі „8/2 8/9 1/9 2/13" виключаю-
тся з 3/9 1/4 6/1 1/1 – 2/1 6/1 7/3 8/9 8/9 получають особі документи, 8/1 1/1 6/2 6/2 7/5 6/2 6/3 57/2 4/1 3/10
1/7 1/4 6/2 57/1 1/6 7/3 8/9 3/8 4/1 6/12 4/12 4/10 6/13 і повинні бути задоволені всім.

1/1 6/4 1/2 7/2 57/1 7/4 1/4 7/3 2/1 1/4. 1/1 4/7 8/5 7/3 8/9 4/1 1/4 7/4 1/7 1/1 3/3 8/9 3/1 8/1 4/2 57/2 1/5 – 7/6 7/5 6/3 57/1 1/2 6/11 1/7 6/8 57/2 6/2 6/3

8/6 6/5 2/1 3/1 4/1 6/11 4/9. Лікід 7/1 2/1 1/6 2/1 6/3 – 6/4 7/3 2/1 4/1 1/6 2/1 7/1 3/2 6/11 6/3 8/1.

3/1 7/2 8/1 4/1 1/1 8/9 1/7 6/2 7/1 – 1/2 4/2 6/2 3/1 7/5 – 1/3 2/1 6/1 4/3 4/2 2/7 7/5 – 6/1 1/2 8/1 1/11 8/9 8/8 2/1 6/7 8/9 1/7 нашої, 6/2 1/1 4/2

1/2 7/5 – 3/2 2/1 8/9 7/5 – 7/4 6/4 6/2 7/1 4/2 3/2 4/2 7/4 2/1 1/3 8/9 6/9 1/9 6/12. Прошу вислати місячних [illegible]

а також і ленту до машинки.

1/1 4/9 5/2 1/3. 15/1
7/1 6/2 1/1 4/4 5/3 4/7 8/1 6/9 1/12 1/10 21.

6/3 1/4 7/12 1/4 4/18 4/2 4/1 7/5 1/2 3/12 5/12 7/3 8/1 3/9. 8/1. 7/1 4/2 3/1 8/9 5/1.

6/4 7/3 8/1 7/4. 5/9 1/1 1/4 7/4 1/2 8/4 7/5 3/7 4/2 5/6 7/1 8/1. 6/3 2/1 6/1 5/12 6/10 8/1.

1/1 4/2 1/4 4/1 7/14 7/5 4/2 4/3 1/4 6/1 5/2 6/3 4/1 1/1 4/6 9/2.

8/2 6/4 6/1 5/1.

6/2 7/1 1/7 1/7 8/8 6/2 4/3 4/2 7/1 8/9 3/9 4/1 4/2. Згідно приказу 7/1. 1/2. 6/8. 1/8. 8/2 8/1 5/2.

4/1 1/5 6/11 3/1 1/4 3/3 7/5 3/9 8/5 6/4 6/12 6/3 5/12 5/1. 6/4 3/1 4/2 7/2 4/1 4/2 7/3 7/3 5/8. 8/8 1/1 1/4 4/1 1/4 1/2 7/5

7/7 4/2 1/3. 7/6 1/4 3/2 1/4 8/5 5/2 1/4. 8/2 8/1 4/1 1/3 6/4 4/10 1/1 1/7 6/3 7/1 8/9 1/1 6/2 7/1 7/5 1/2 4/2 6/3 5/2

7/3 8/1 3/2 6/3 6/11 7/4 8/9 1/1 6/2 7/1 4/2 1/2 4/2 7/6 1/4 6/1 1/4 2/10 6/11 1/3 5/2 4/15 6/3 6/2 5/1 6/4 6/4

7/3 2/1 4/1 6/10 6/11 7/4 6/4. 1

6/2 6/3 5/2 1/1 6/10 6/10 1/4. 7/4 1/4 1/1 1/7 8/5 7/5 7/3 4/2 4/3 1/7 8/5 3/9 8/9 1/7 7/3 7/1 1/4 4/4 6/4

8/3 8/1 4/1 1/4 8/2 2/1 4/1 8/5 5/2 4/1 10 7/1 8/3 7/4 1/5 4/1 6/11 2/10 2/9 5/4 4/3 1/4 6/1 1/4 7/4 7/5 4/8

6/4 1/1 2/1 7/2 8/1 8/3 6/2 6/5 6/1 6/11 5/8 8/1 1/1 6/7 1/9 5/6 1/4 6/1 7/2 2/8 2/2 6/1 7/5 8/1 7/2 7/3 1/7 7/2 2/9 6/1

7/6 7/5 8/2 6/11 7/2 2/1 4/4 1/4 4/1 7/1 7/5 7/3 8/1 8/9 6/1 6/4 6/9 6/11 7/2 8/1 3/1 4/2 4/1 8/1 3/1 4/1 5/1 7/3 7/1 6/4

7/4 4/2 5/4 2/1 1/2 6/1 1/4 8/2 7/2 6/13, 6/2 4/2 6/3 6/1 6/4 6/5 4/1 8/9 7/1 N. 1/6 8/1 5/3 4/4 2/1 1/1 2/2

6/2 4/2 5/3 7/5 6/12 10 8/2 5/2 8/4 4/1 1/4 6/3 8/3 1/1 1/7 7/6 7/7 6/11 3/3 1/3 4/5 5/2 1/1 6/2 5/1 5/3 7/5 5/3 8/1

4/1 5/6 6/11. 6/1 3/1 8/9 6/4 3/1 4/2 7/2 1/11 7/5 7/3 4/2 6/8 1/4 7/4 4/10 1/7 2/8 1/1 1/4 6/1 7/4 6/4 5/4 4/2 5/1

4/3 7/5 6/8 4/2 6/3 6/10 6/1 1/4 6/2 3/4 2/1 4/30 4/3 4/2 7/2 7/1 8/1 6/2 6/3 4/2 30 4/3 5/1 6/3 4/2 8/9

8/2 6/1 8/9 8/4 2/1 1/3 6/11 1/3 7/2 5/1 4/3 7/5 1/2 7/5 4/1 1/1 7/3 — 7/1 4/2 7/3 4/3 3/4 4/2 7/2 7/1 8/3 1/7 1/5

7/1 5/2 1/6 5/2 1/1 6/2 5/1. 20 1/1 4/2 4/1 6/11 7/2 6/12 8/5 6/11 7/9 8/1 7/1 1/7 5/1 7/1 2/9 7/3, 33 6/2 7/1 8/1

1/6 2/1, 2/3 8/3 1/7 7/4.

6/2 1/1 4/12 1/3 7/1 6/11 1/6 2/1 25-26-27 / VII 8/8 4/6 5/2 1/1 5/2 6/10 3/1 4/1 3/13 7/1 4/22 4/2 4/13 4/2 7/2 8/6 6/13 8/2 4/15

25. 1/1 3/2 4/1 8/9 7/5 7/4 8/6 6/3 2/1 4/1 5/12 6/10 8/9 6/12 4/13 4/12 7/1 7/5 8/9 4/1 заметно 8/5 1/1 8/9 1/5 1/7 4/1 8/9 8/6

7/3 1/4 1/9 7/1 1/7 4/9 8/2 2/1 4/1 8/5 8/8 2/1 2/12 4/12 1/9 1/12 6/13 7/4 7/5 1/2 4/2 5/1 3/12 6/1 6/14. 8/3 7/4 7/5 6/8 7/4 5/2 8/6 6/3 1/5

6/8 8/9 7/8 7/2 4/2 8/3 6/8 8/1 4/3 7/2 8/9 7/4 6/7 6/11 8/2 6/14 7/2 6/1 8/1 1/6 1/4 8/8 5/6 8/3 1/5 6/2 5/2 8/2 1/4 1/9

8/2 8/1 4/1 1/3 1/7 6/3 6/2 1/8 8/9 8/9. 8/2 2/1 4/1 8/5 6/11 3/1 1/4 4/4 8/6 2/2 7/7 2/1 6/12 6/11 8/4 5/2 6/12 6/3 6/2 5/1 8/3

8/8 1/1 1/4 4/1 8/9 8/4 4/2 4/14 7/5 - 8/5 6/10 - 1/7 - 3/5 7/3 2/1 7/4 6/10 6/11 7/4 6/4 -

4/1 3/5 6/4 1/4 неізвестно. 6/7 1/1 6/13 7/1 4/2 1/1 6/12 7/1 4/2 1/2 7/5 - 8/2 2/1 4/1 1/5 8/1 Хто 7/4 6/11 7/3 6/14 7/1 4/2 7/5 8/1

150 6/2 5/2 5/3 1/4 7/2 7/5 - 7/6 1/4 6/1 8/9 6/1 6/4 1/4 6/3 1/1 6/1 8/1 8/9 4/12 4/1 1/4 7/3 1/4 1/3 1/1 6/11 4/1 2/1 -

26. 2/1 4/2 4/3 8/9 5/1 - 4/6 1/4 7/2 1/4 6/5 - 4/2 7/4 4/12 4/2 6/1. - 1/1 6/1 5/2 3/9 7/5 4/1 8/9 4/3 5/1 6/3 6/14 1/2 8/9 8/2 8/9 3/3 3/3 4/2 6/3 6/3 3/1 1/8 8/9

1/1 7/4 8/9 6/8 4/1 8/1 26 - 3/2 8/1 4/1 1/3 6/1 1/1 6/2 4/2 3/3 6/3 5/2 1/1 1/4 № 4/3 1/4 6/6 7/5 6/3 6/8

8/9 - 4/7 7/1 3/1 1/1 2/1 7/2 1/4 6/1 8/9 6/2 4/3 7/3 1/1 7/5 6/3 8/1 7/3 2/1 4/1 7/1 6/2 1/1 2/1 4/1 4/1 7/5 6/2 8/5 1/4

7/2 5/1 7/1 8/1 7/4 8/1 7/2 1/4 7/3 4/1 8/1 3/3 1/4 6/1 1/4 4/3 6/11 4/1 1/7 8/9 6/2 6/8 1/4 1/6 1/9 5/2.

1/4 1/5 8/9 1/3 4/2 1/1 6/12 7/1 4/2 3/9 5/5 - 7/7 1/4 8/2 7/2 1/4 8/2 8/1 4/1 1/3 5/2 4/2 2/2 1/4 1/6 4/2 7/7 6/4 8/7 8/9

7/2 8/1 7/5 8/9 7/2 2/9 4/10 8/9 6/12 8/2 8/1 8/3 4/1 7/1 7/2 2/1 7/8 6/2 7/5 8/2 4/2 6/12 3 7/3 8/9 7/2 8/9 4/10 8/13 7/5

7/4 1/4 4/1 4/2 1/1 3/9 6/2 4/1 6/1 6/11 7/2 8/9 6/2. 1/1 6/2 1/4 7/2 8/9 3/9 1/4 4/1 4/1 6/1 4/1 3/1 4/2 5/1 4/1 7/2

8/1 4/2 7/1 8/6 4/1 4/1 4/2 4/6 2/1 4/1 30. 6/9 5/2 5/3 4/2 7/2 - 4/7 1/6 1/4 4/11 3/1 2/1 8/1. 8/2 2/1 4/1 1/3 8/9

4/6 4/2 7/1 8/9 6/1 4/2 1/6 3/9 4/6 6/3 6/11 4/3 4/2 5/1 4/1 6/11 7/2 6/10 6/2 1/1 7 1/1 1/4 6/1 4/2 6/3 1/1 2/1 4/9 5/4 1/7 7/3

4/3 8/1 6/1 2/1 6/10 8/9 5/9 6/1 1/7 1/6 8/1 7/2 6/11 уа 4/3 1/4 7/2 1/7 4/8 4/2 4/1 7/4 6/11 4/9 3/3 6/3 7/5 8/3 3/13

1/7 4/6 4/1 5/1 7/2 4/11 7 просеті6 4/3 1/4 7/2 1/4 7/2 4/4 2/1 3/6 7/4 8/5 4/1 4/2 7/2 4/2 1/3 4/1 7/5 4/13 6/4.

1/7 1/6 4/1 4/11 7/1 7/2 6/11. 4/1 4/2 1/4 4/2 4/3 3/2 2/1 1/2 1/4 7/4 7/5.

Ключ старий. (а, б, в, г, д, е, ж, з, і, к, л, м, н, о, п, р, с, т, у, ф, х, ч, ш, щ, ц, ю, я) порядок букв в алфавіті

5/1 2/8 7/1 8/5 1/4 4/4 5/8 5/2 2/3 6/2 5/1. 1/6 5/2 6/1 8/1 1/6 5/1 7/4 8/1 7/3 1/7 6/2 4/21 8/9. 3/1 6/1 5/2 1/21 6/13 8/9 1/3 2/6 7/6 7/5

8/3 7/4 6/11 7/3 7/1 4/4 7/5 1/8 1/12 2/12, 7/6 7/7 6/11 6/8 3/12. 7/3 6/11 1/6 2/1 7/3 7/4 4/4 7/5- 1/8 3/2 5/4 5/2 7/3 7/7 7/5 1/6

3/3 1/8 2/1 8/7 4/7 4/6. 4/1 5/2 6/2 6/3 7/7 8/9 8/9 8/3 6/1 5/2 8/9 7/5 7/4 8/9 6/2 5/2 7/3 6/11 4/9 5/2 7/4 6/3 8/9 8/2 4/2 7/2 6/9

4/2 8/3 6/11 4/8. 8/9 6/1 8/4 2/11 6/3 4/2 8/6 7/1 6/2 3/8 8/6. 2/13 3/13 8/9 8/3. 4/9 2/6 7/11 2/11 6/12 6/3 8/13 6/3 5/9 6/9 7/2 4/2 4/2

6/2. 4/3 4/2 6/3 4/4 8/9 8/2 7/4 7/5- 1/7 2/4 6/5 7/5- 7/7 2/3 2/11 6/7 8/9 8/13. 1/6 2/1 6/7 8/3 7/3 1/1 1/1- 7/1 1/6 7/11 7/5 8/3

8/13 7/12 4/2 7/11 4/3 2/7 4/12, 8/5 3/2 2/6 5/5- 4/5- 7/2 4/5- 1/6 8/3 1/7 8/5 4/2 7/3 4/5. 6/2 6/3 5/1 7/3 6/11.

1/9 6/12 8/5 8/6 8/9 8/3 4/5 4/2 7/3 8/9 6/8 4/1 7/4 7/1 6/11 3/3 6/11 7/2 8/1 8/9 7/9 7/1. 6/6 6/3 4/2 8/3 1/5- 1/4

2/3 6/11 7/8 1/9 2/1 4/11 6/11 8/9. 2/9 6/3 4/2 7/1 5/2 6/8 2/1 7/2 8/11 7/8 8/5 6/1 3/5- 7/4 4/5- 8/3 8/4 3/2 4/7 4/3 6/11.

8/4 6/1 4/2 3/10 8/6 8/9 6/3 6/1 8/6 5/3 5/2 8/3 8/1 8/4 2/1 6/3 4/2. 8/3 8/9 8/5- 8/5 7/1 6/8 6/3 6/11 8/5 7/5- 2/2

6/1 7/4 6/7 6/12 4/3 4/2 6/2 6/11 7/2 7/4 6/4.

Левідон.

6/8 2/1 6/2 6/3 8/9 1/6 7/3 8/9 7/4 6/11 4/3 4/4 7/4 1/3 6/2 6/3 2/1 7/1 7/4 6/11 7/1 1/7 2/3 1/1 7/1 7/5 6/3 6/1 8/9 7/6 4/2 4/3 8/1 1/3 2/1 6/12 7/9

1/7 7/4 2/1 6/9 4/7. 4/2 5/6 6/11 7/4 8/5 7/7 6/4 7/5 7/5 7/3 6/4 3/1 8/9 8/5 4/2 6/3 5/2 5/4 7/2 5/7 6/12 4/9 7/4 7/5 8/4 6/4.

2/2 6/4 5/4 2/3 6/11 7/6 5/2 8/5 4/2 4/1 4/8 7/5 4/9 6/11 8/1 8/4 8/9 7/9 2/2 8/1 1/6 9/1 4/5 1/4 6/1 1/4 8/2 7/2 3/1 4/2 2/1 7/6 5/1 6/3 3/1 6/4.

6/5 8/9 8/3 7/4 2/1 6/9 7/5 8/9 6/4 7/4 8/9 8/3 7/4 6/1 8/2 5/2 7/2 6/4 8/9 3/2 4/2 2/8 7/7 6/2 2/11 5/2 7/9 2/1 8/6 5/5 4/2.

6/8 6/4 6/3 7/1 6/11 6/10 7/5 3/3 4/8 6/11 8/9 8/3 2/9 8/8 8/1 2/1 7/7 2/2 6/9 7/5 7/5 8/3 8/1 4/4 7/6 8/2 1/1 4/2 2/1 4/3 3/2 7/4 2/1 6/9 8/9 4/9

6/9 3/4 5/2 5/3 8/9 5/4. 4/1 2/2 8/9 4/9 7/7 6/7 4/9 4/7 7/1 6/1 7/7 3/10 7/1 4/2 7/2 4/2 7/1 7/1 8/1 6/2 4/1 7/12 6/6 7/1 4/9 7/3 2/1 4/1 8/5 8/9 6/11 8/4 4/1 4/14 7/5 [illegible].

7/3 8/9 4/7 8/1 3/5 3/2 1/4 7/5 7/8 4/9 2/1 4/3 4/11 4/10 7/1 7/2 2/9 6/5 7/4 4/11 6/8 5/7 8/2 6/3 2/3 4/2 1/2 3/2 2/1 2/2 4/2 8/3 6/2 7/1 4/2

7/3 3/5. 4/3 2/1 6/1 4/2 4/9 8/5 2/11 6/13 4/6 7/1 5/1 4/6 2/10 5/1 5/3 8/9 4/13 4/1 8/1 6/2 8/5 4/2 7/3 4/4 7/4 5/11 8/2 6/4 8/5 8/6 8/9 4/4 5/2.

[illegible]

4/3 8/9 4/7 6/2 7/1 8/3 7/6 7/5 4/1 8/3 4/9 8/9. 7/3 8/1 7/2 4/2.

4/3 4/4 4/4 7/4 4/2 3/2 6/4 4/3 8/9 6/1 4/2 4/1 7/1 8/1.

4/3 7/5 6/2 6/3 6/1 3/1 5/2 6/12 4/1 2/1 6/2 7/2 4/7 5/3 3/2 6/4.

Шарков.

114

Жалко що Ви мені не написали

~~се ж~~ коли вирушили

було б лекше чикати.

~~обмихи~~ самих хв

илю дей маю зараз

терпітися чи але ж

такі що тільки свис

ни Крім того я ни

лічу звенігородсь

каского повіті в. Бувши

помешкання у пану Чоло-

вмгорсь [illegible] В Девям

о сти і ~~полк~~ х. ~~п~~ полк
прибуло 800 поломених
а було 200. У тому районі
згинула бригада 17, а
Котовській принят
перший Кав-корпус.
Кулемети в маю
в но будуть ще Ру
шниц — 3 тисячами
треба було б 3 мя
тисяч тим часом

все ще добуваються із
добуваються.
Кінноти набира-
ли до ї двох тис-
яч. Мені зараз дуже
жалко б. приходиться
все на стрем. і й шукати
рукописи. Є чутка що
бригаду Кошовс-
кого расформірують
за дозвол Двамінич
Карпаван зі вольнеу/се

нщо б стримав) діла по
малу і дуж. Мушу бути
дуже обережним бо страш
ніги. Вчитав скандал
з Дударцем Росинтайне
у Грицька Зараз іде перегру
піровка в ~~тих~~ селах Київськ.
Оті кажуть що на польску
границю, а другі що за
дніпром. взагалі щось діє
ться. з Умана і Київо
това на Білу церкву бе
рнчів. і дали в радомиш
ських пов[illegible] [illegible]

116

Жаль що письмо Ваше незас
тало Хозяина дома він выбув
в г Каменку на цілий місяц а може
с далі
За що [illegible] чую Ви ему нагадуєте
приказати [illegible] нічто с нас не
знає нічого [illegible] [illegible] нашого
почекати він вернеться.
До нього приїзжали товарищі на
тім тиждні, но також его незастали
і дуже жалкували с ними
поїхав бідолашний Ваш Сашко
ще не вернувся.
Ви пишете як наші справи, жива
кличе Хліб слава богу хороший
но всі сидимо як прищемлені
і чогось чикаємо, Самі не знаєм
чого.

Всього найкращого

Протокол зізнань з прибувших від повст. Організацій ПСУкр. звязкових повстанців козаків

11-го Серпня 1921 р.

Група Кошенко буд посланий до органі. затора хор. Скалабанного який вернувшися від партії повст. штабу і 5 району

Максимов збув в Шмиголівці 27 Липня і зразу пішов на Зінків Волковинці і Копайгород Чернівці Томашпіль і на місце призначення в м. Мясківку 2го/VIII Його потрібно два місяця, тяжких випадків не траплялось. Хор. Скалабанного в Мясківці не застав, а листа віддав сотні який знав сказаний мною пароль. Назад отримав від цеї особи лист який при цьому представляю. Крім листа мені сказано що Скалабаний відбув в Камянець і коли вернеться, тому листа буде пересланий, і що справа стоїть добре. До Скалабанного займаюсь пересилкою приїздних ото товаришів до праці але що вони говорили

лісі не сказано. Назад вирушив этого самого дня 9-го/VIII. і пішов по тій самій дорозі в лісі коло Копайгороду бачив партизан. (~~Коли я переконався~~) з шликами в червоних поясах на конях. їх було коло 100 чоловік пасли в лісі коні Коли я переконався що це дійсно партізани ~~то~~ признався что я і куди ходив. Вони стали мене розпитувати як поводились козаки, що я знаю взагалі про армію Так же з окрема питали де є Тютюнник і де Київська дівізія.

Коли скінчили балачки то перед відходом просили передати що ~~я~~ вони є партізани Отамана Павленко і всі прохали як найскорше щоб ішли наші війська на Україну. ~~[illegible]~~

В ~~[illegible]~~ селі (мене) [Михайлівцях] казав батюшка що у селі було 400 партізанів ~~Які~~ [мешкали] зараз перебувають в лісі. Что вони він не знає. Гриша Хоменко

Степан Шурка був посланий до ~~[illegible]~~

Придніпрянської Повстанської організації

Перейшов Кордон 28 липня коло села Батівці разом з Зеньковим Біленьким і тут розстались де він дівся не знаю.

Пішов я на Славуту Шепетівку Чуднів Миропіль Хропин Печатне Бердичів Козятин Чернорудка Фастів Біла Церква Ольшаниця Мироновка Козин Малована Синявка Кургиновка і до місця призначення Григоренко. Стрітили мене свої люди направили через Дніпро в село Гусятниці Переясл. повіту. В дорозі не далеко коло Славути я лист порвав заучивши його на память. Коли я прибув за 7 днів до чоловіка до якого мене направили я розсказав йому зміст листа і пароль і просив його направить мене до Чорного Отамана, або до його помічника Трояненка.

Чорного не було він пішов за Переяслав з частиною людей. А Трояненко

повин бути в с. Ходорків – Комарівка. Я пішов туди але самого представника не бачив, він виїхав ~~туди~~ в партизанити.

В селі коло Комарівки бачив козаків партизан б[увшого] Чорного яким командував коли Чорний виїхав. Мене вони направили до Члена Повстанчого Комітету Бондарука з с. Вердачу до якого Олекса був від Повстанчого штабу.

Від імені всіх козаків партизан і повстанців Бондарчук казав мені щоб я передав Отаманові Тютюнникові що вони можуть чекати до 1 Березня а далі ждати, на пропалу, битись з большевиками або іти з людьми за кордон. Крім того передали що у них людей є скільки угодно всі зараз у них чекають. зброї нехватає. Я сам бачив що в ~~с~~ Лубенщину ще є дуже багато

119

польових хуторов які сидять і чекають Українців. Настрій у всіх хороший, лише бояться зими.

Всі що зі мною говорили просили передати вам Тютюнникові щоб їх розшукав. Тоді мене гарно приймали і я на 9-й день вийхав назад.

В час повороту ~~[illegible]~~ 1-го листопада був свідком виступів. і 10-го прибув Острог, а 11-го в Львів.

Шурка

Ваня Трифонів був посланий в село Грушвиці до свящ. Якубовича.

По дорозі туди і назад ніяких випадків не траплялось. Його до кого посилався не застав і де він нині на місці незнає.

Листа віддав його батькові. Відповіді не одержав. Ваня Трифонів

120

Ціл. таємно!

Старі

донесення

Територія Сібіру у час влади Колчака поділялася такъ:

1. Од Челябінська до Иркутська цілком підлягала Колчаку /. Омська влада/.
II Од озера Байкал до ст. Маціевськая Забайкальской залізниці – Читінська влада Атамана Семеніва
III Маньчжурська залізница – Харбінська влада Хорвата
IV Хабаровська влада Атамана Калмиківа
V Владівосток під кіруванням Генерала Розанова
VI Сібірскі Козакі – Атаман Иваків-Финов
VII Оренбургскі Козакі – Атаман Дутов

Визнаючі Колчака, яко верховного управителя Россіи, ці влади були мало що не самостійні.
Доходило до того, що Атаман Семенів затримовал зброю, що везли з Владівостока до армии Колчака та залишовал цю зброю за собою. А був такий випадок, що він забрав собі два вагони з золотом, котре Колчак вислав у Шанхай за зброю, куповану у англійців.
Уссурійський Атаман Калмиков визнавал одночасно і Колчака, і Семеніва, але ж був також мало що не самостійним, проводив свою працю більш на бік Семенова.

Генерал Розанов рахувався як пріставник Колчака, але ж це тільки на паперу, дійсно ж, оперлись з одного боку на японців, а з другого на Семенова та Каликова, був теж мало що не самостійним. Був такий час, що Колчак хотів його забрати з Владівостока, та надіслав туди другого генерала /назвіще зараз не пам'ятаю/. Розанов того генерала не приняв і наказав йому негайно покинути Владівосток, а коли Колчак наказав Розанову негайно приїхати до Омська, то Розанов не поїхав, а дав Колчакові таку отповідь, що по политичному становищу не може покинути Владівостока, а повинен залишитись і керуватиме всіма справами на далі. Колчак же не мав змоги нічого йому зробити, був прімушоний зоставить Розанова у спокою.

Іванов-Ринов цілком визнав владу Колчака, але ж військові накази Колчака виконував не завжди.

Під час біек під Омськом, одержав завдання зробити набіг на тили большовіків, тому мав повну можливість, бо права сторона большовіків була зовсім на воздусі, а потім ця степ була покрита копнами сіна, таким чином фуража для коней було досить, Іванов-Ринов як дойшов до лівого боку Колчаковских військ, то далі не пішов, а надіслав до головного штабу листа, що визнає краще охороняти фланг Колчака.

Військо Атамана Дутова, рахувалось тільки на паперах, бо ще на Уралі всі Оренбургські козакі перейшли на большовіцкий бік.

Всі ці влади були дійсни тільки у містах, на територіях залізниць, та великих річок. Далі у глуши, ці влади визнавались номінально, а де і зовсім не визнавались
Треба зауважити також и те, що взагалі нарід у Сібіру прихільно відносився до большовіків, крім тіх що жили близенько до залізниць, та на своих спинах покуштували, що це таке большевіцка влада; далі у глуші большовіков ще не було.
Крим цього большовіцка влада була у Сібіру, як кажуть у золоту пору, коли ще не було чека, не було розстрілов коли большовикі давалі великі обецянкі, а ще своіх зубів не показували.
Прогнанні з міст, та з залізниць, большовікі ушли у гори (сопкі), у ліса. Тамо вони збудовали банди, котри жили виключно грабуньками і ні яка влади не мала змоги нічого им зробити.
Соціялісти-революціонері протягом тім проводили свою працю проти Колчака, ціро агітуя по селах, завдякі чому було богато селян, що піддтрімували ці банди і такі банди існували по всієй Сібіри.
Тужечні треба розділити Сібірь на два: Сібірь до озера Байкала, та друга частина од Байкала до Владівостока.
У Сібіру Західной большовізм був чісто московський бо там працювали одночасно з с.-р. московські агітатори і всі лозунгі були чісто як у Россіи.
У Східної ж Сібіри там велічезне значення мала Японьска окупація. Нарід головним чіном вставав проти японців. І козакі, і селяне, і бурятi всі однакого не бажали японців і ось тим ціро користовались большовікі у своі праці

Там була якась мішанина націоналістичних і большовіцьких лозунгів. Крим цього там не було ніколи такого знищення інтелігенції, як у чистому московському большевизму.
По річці Амуру, та по Амурської залізниці влада Семеніва та Японців /бо Семеніва від Японців розділити не можно/. доходила до міста Стрітенська и ще якось трималася але ж не твердо у Благовіщенську, на далі мало що до Хабаровська не існувало ні якої дійсної влади. Всі села, а там їх велічезна кількість, головним чіном забайкальских козаків та українців, існували сами як хто хоче.
Потяги по Амурської залізниці доходили до Стрітенська, да і то під охороною бронепотягів, а далі мало що не вся залізниця була зруйнована.

Иностранна Інтервенція.

Великі держави Антанти в час вибуху большовіків у Россії, мали на думці утворити проті німців новий фронт, користуючись для того чешскімі легіонами, котри отступили від німців на сход до Волгі, а з другого боку військами збудованими Уфімського Діректорією. Своих військ у них не було.
Війско діректорії сбудоване не на дійсних військових підставах /комітети/. - розбіглося, тоді Антанта допомогла Колчакові сбудовати нову армію, але ж як завжди помочі дали мало.
Одночасно с цім Атаман Семенов почав свою працю

проти большовиків для визволення Забайкалля, а на далекому сході виникло влада, сбудована Хорватом, алеж та влада існувала не довго, бо війск вона не мала і її ни хто не визнавав. Та влада мала назвище Дреесровськой. Хорват покинув цю владу, та залишився ниби то невеличкім царьком на Маньчжурськой залізниці під охороною Кітайців.
Японці прислали свої війська до Владівостока, та як війшли у звязок з Семеновим, то почали розтягатысь по Забайкальскої залізниці.
Дивлячись на них зараз почали робити інтервенцію і другі держави.
Алеж ни хто не мог дати війська для тої інтервенции, тільки японці дали дві дівізіи, з котрих одна оставалася у Владівостоці та у Нікольскі, а друга ростягнулась по Забайкальської залізниці од ст. Пограничної до Чити і далі малощо не до Байкала.
Амеріканці, котри завжди ідуть проти японців прислали 2 полка. Оден у Владівосток, а другий ростягнули по Забайкальської залізниці до Чити включно.
Теріторія Кітайської Східної Залізниці ще раньш була окупована кітайцями.
Итальянці також дали оден батальон, котрий весь час перебував у Владівостоці.
Храпцюзі ж не маючі вільного війська, згололисились з Чехами, що вони беруть их за себъ и що ихні легіони будуть ніби то храпцюзське військо, а для кірування тими військами надіслали свого ~~гер~~ генерала Жанена, котрий як буде на далі з'ясовано, зробив все можливе, аби дати

перемогу большовікам.
Англійці війська не дали, а прислали свого генерала Нокса та як завжди почали кірувати всіма подіями.
Тодіж була сбудована і польска дівізія і треба зауважити, що ця дівізія була саме певне військо у Сібіру.
Що торкается відносень ~~ин~~ интервенцув проміж себою, то треба зазначити, що ні якого ладу між ними не було. Кожний тягнув на свій бік, кожний бажав охороняти тількі свої інтереси, та дивився, щоб другий не захопив більш як він.
Так попереду Англійці дуже підтримовали Колчака. Генерал Нокс був прізначен спріводу того, що його знали як людину, дуже пріхільну до Колчака. З пріводу чогож це було зроблено?
В той час Англійці захопили місто Архангельск, де за час війни навезено було на велічезні міліарди усякого майна и за те майно більша частина грошей була вже виплачена ще бувшім царськім урядом и те майно, після большовіцького видуху, залишилось ні би то без властника, а як тоді вони ще большовіцької влади не визнавали, то і вирішили узяти то майно за себе.
Слідуючись на них французи захопили Мурманськ де теж було велічезне майно. Крим цього англійці зараз же почали утворяти тамо ~~лівов~~ лісові концесей
Але ж не маючі війська у згідно закону уся

англійська армія була демобілізована) вони почали будувати частини з тамошніх росіян, але ж народу там живе мало, і великої сили там-то зібрати не можно. Ось тоді вони й почали свої зносини з Колчаком, направляючі його так, щоб він обов'язково дойшов би у звязок з армією Мілера (Архангельський фронт 8000 головік)
В той час, коли більша частина майна була вже вивезена, парлямент англійців скасував „Архангельску Экспедіцію", то і допомога Колчакові була припинена. Генерала Нокса одозвали у Англію.
Тоді ж з'ясовалася нова політика Англійців, котра мала напрямок на захоплення тих територій де є нафта, та марганець.
Свою допомогу Англійці перенесли на Денікіна, а з другого боку одночасно стали підтримувати Грузію, та Азейберджан /Бакінська, та Грозненська нафта, Батумська нафтова каналізація/.
Американці, котри мали великі экономичні звязкі у Сібіру, не могли дати дозвіл японцям перемогти их тамо. За для того вони і вступили у склад интервенціи и працювали завжди проті японців. Доходило до того, що вони де який раз допомагали большовікам, а-би не дати японцям проводити своєі праці. Ось і зразок.
В той час як влада Розанова була скасована і замість його виникла с. р. влада Медвідіва большовікі (сопочнікі) зібрали велику банду маючі метою захоплення Владівостока. Японьці

котрі мали тамо досить війська, казали що вони большовіков до Владівостока не пустять та заняли усі попередні позиції, але ж тутечкі ввязались американці і потребовали собі кавалок позиції. Им дали позіцію що носить назвіще „Ветрічна" і через американський кордон, большовікі пройшли у місто. Треба казати, що тамо вони не мали себе показати і проводили себе досить добре. Разобрали запаси військового майна та зброї, одялись у нову одяжу, зробили „парадъ", а потім тим же шляхом через американський кордон, знов уйшли у сопкі воювати з японцями.

Усі интервенти були дуже зацікавлені золотом, котрого у Колчака було більш як 30.000 пудів і з приводу того золота допомогали йому, але ж кожний раз вимогали виплати золотом. Це золото було захоплено Колчаком ще під Казанью, в той час коли Чехи, та перши сібірські частини одходили з Волги на Урал.

Од Урала до кінця.

/. кінець 1919 року/.

В той час, коли армія Колчака була на Уралі, у склад її входили до 60000 чолів, та білля 40000 сібірських війск і 2000 українців (Українська бригада/. Армія була досить хороша, але ж не вистарчало одягу та зброї. Тільно чехі були добре одягти та озброєни. Більша частина сібірської армії мала штани, опінчи з простих мішків Великої згоди проміж росіянами и чехами

не було. Агітація що проводилась з одного боку с-р., а с другого большовіками, зробила своє діло головним чіном посередь чехів и вони почали балакати, що все время скінчіти війну, а та войти у зносини з большовиками, щоб вони пропустили їх до дому у Чехію. То вже були не ті Чехі, що так щіро билися на Волзі. А тут ще виникло непорозуміння Чеського Генерала Гайда з начальником Колчаковського штабу Лебедевим. Кінчілось это ~~діло~~ діло тім, що Чехі покінули фронт та одойшли у зад верстов на 1000. Дальш потяги з чехами були затримани Конгсом, котрий не маючи змоги повернути їх на фронт, доручив їм охорону залізниці. Так чехі і залишились по залізниці у потягах, а ле ті вже тримались не ближче як 1000 верстов від фронта.

А Гайда зо своим штабом уіхав до Владівостока, де почав агитувати проті Колчака і на решті зробив там чісто большовицький вибух.

Тім часом, не дівлячись на те, що армія Колчака одночасно зменьшилась більш як на половину, англійці требовали, щоб Колчаковці шли у перед.

Генерал Дідеріхс, котрій кірував усіма військами дуже прохав Колчака залишитись на Уралі, бо в горах ще можно було затримати большовіків, що поперёду треба улаштовати тіл, та будовати нови частини війська. Перезімовати на Уралі, а вже на весну начати новий наступ з новими силами.

Але ж англійці уперлись на своєму (це було як раз у той час, як большовікі збирали сили під Архангельском) добилися що Колчак мусил дати Дідеріксу демісію. Не маючі іншого, Колчак зголосился з англійцямі, але ж було вирішено, що він зробить невеличкий наступ тільки щоб задовольнити англійців, а далеко не йти.

В той самий час молодий Генерал Пепеляев взяв дуже легко ~~Перм~~ Пермь. Не дівлячієсь знов на попережання Дідерікса, уся армія пойшла уперед. По начаму було дуже легко. Большовікі тікали и де які частини докотілися до Іжевського Заводу, але ж як вийшли з гор, то не вистарчіло війська заняти такий великий фронт. І як завжди буває хто розтягнется, та не має нічего у заді, як тілько большовікі підвезли нові війська, так увесь фронт був прімушенний покотитися взад.

Знов було виклинано Дідерікса і він з великімі труднощами увів усі війська на Урал. Але ж моральний дух був зломлен, та стратегичне становище буше погане, бо большовікі захопили усі шляхі через Урал на півночі (Перм-Екатерінбург) і на далі завжди обходили Колчаковців з правого боку, а сили проти тих обходов не було. Був такий час що большовікі доходили за Тюмень, але ж Дідерікс ціканим маневром одогнав їх майже що не до Кургана

Тім часом большовикі підвезли більш як 100000 війська
Задля того було вирішено отходить далі с тим щоб
перезімовати у Ново-Міколаєвська – Томська.
Як раз тоді у Томск прішло військове майно, та
зброя, що було прівезено з Англії, та Архангельска
північним морським шляхом (Япарохлавів) а далі
річкою Обь и те велічезне майно було нагружено
у потягі та повезено до війська, бо військо було
зовсім роздягте. Позаяк армія отходила, то
перши потяги поспіли дойти до Барабінська, де
були зaтримани и повернуті взад до Ново-Міко-
лаєвська.
Ось тут то і виникла катастрофа од
котрої згінуло усе діло Колчака, а Сібір уся
була захоплена большовіками.
Чехі як зачули, що Колчак одходить од Омська,
побігли на сход. Що діялося на залізниці, того
рука людська не може описати
Захопили усі паровози, побили служачих і до
решти припинилось увесь рух потягів, крім
своих. Одібрали вони локомотіви і у тіх
потягів що везли вугля для локомотівів, що
тягли звакуіровани з омська потяги. А вже
настали морози. Без вугля паровозы стали
и почали замерзати і ціла смуга
потягів, один біля другого од Барабінськ
до Ново-Міколаєвска (400 верстов прібизно)
досталась большовікам. Армія ж Колчака
згубила усе свое майно
Було вирішено одходить далі до Красноярська.
Тут Колчаку кажуть, що не його діло бути
з військом, а треба щоб він іхав до Іркутська

уластовав далі весь тил, почав би нові будування частин, бо головнійше діло зараз тилове.
Він послухався, та з двома потягами з золотом поїхав до Іркутська
В той час в Іркутську на дворці зібралось вже біля 12000 чехів., котрі тоді вже отверто проводили агітацію проті Колчака.
Оден день там зібрався мітинг, так чоловік з 200 і під охорону Чехів оголосив владу Колчака знищенной і почалось формування банд. Чехі дали зброю. Двірець у Іркутську знаходиться по другій бік річкі Ангари, а для терріторія двірця підлягала Чехам, то і війська там не було, а коли з Іркутська послано було туди 2 батальона та 1 полк кінноти, то Чехі їх туди не допустили.
Генерал Жанен з свого боку оголосив такий наказ: „Оголошую терріторію двірця та 1,5 версти на вкругі нейтральною. Я силою грожу усякому хто вступить на цю терріторію."
Таким чином війска Колчака не могли достатися до двірця.
Під охороною Чехів, банди формувались и збільшились приблизно до 3000 чоловік.
Потім ці банди виступили на зустріч Генералу Сільвестрову, котрий їхав до Іркутська з Мисової. Коло ст. Видрінкой була у його велика бійка з бандами. Повстанці були побиті до решти, та розбіглися хто куди.
Тоди Генерал Жанен видає новий наказ:
„Оголошую усю терріторію од Мисової до Красноярска нейтральною. Рішуче забороняю

всі військові події на цієї теріторії.
Генерал Сільвестров його не послухав і продовжував
мати розбитих повстанців. Тоді Жанен
вислав проті його до 9000 чехів і після
короткої, алеж досить горячої бійкі, військо
Сільвестрова було побите і обезброено.
Тім часом по всеі залізнизи чехами проводилась
агітація проті Колчака і робились вибусі.
У Черемховскіх вугльвих минах вони зробили
вибух як раз у той час, як туди пріїхав
Колчак з потягами с золотом. Бачучи
що нема ходу ні в зад, ні вперед, бо
Іркутск був уже захоплен большовіками.
(бардово Кардашвілі) Колчак телеграфує
Жанену, що він просить його допомочи
спасти останне росіське майно е. т.
золото, що він просить його як генерала
Великої Франціи, союзниці Россіи.
Жанен негайно телеграфовав Колчакові,
що він усе зробить, чтоб спасти самого
Колчака, та золото і призначає въ його
распоряженния 4й Ческій полк. І
дійсно пріїшов до Колчака 4 полк чехів
та заняв усю охорону. Алеж
одночасно з цім, чехі почали переговори
з приставниками большовіків з приводу
пропуска их до дому у Чехію через Россію.
Большовікі за те требовали, щоб
чехі сдали им усе золото, та ще і
Колчака на придачу. У ті промови
вступив тоді сам Жанен і після
довгих балачок вирішили, що больно-

вихі пропущено чехів без затримання на схід, а за це одержують Колчака. Ось Чехі і сдали Колчака Іркутському Совдепу. Куди поділось золото, того досі ніхто незнає. Кажуть різно. Затверджено тільки що чехами разкрадено більш як на 69 мілліонів. Про решту кажуть, що її одержали большовікі. Другі кажуть що решту забрали інтервенти.
Колчак же сідів у тюрмі у Іркутську бо Московський совдеп наказав його негайно надіслати у Москву, як тільки буде змога.
Тім часом решта армії Колчака, отбиваючись на всі бокі від большовіків, одходила на схід. Це великий поход. Зимою, по сібірських горах більш як 3000 верст пройшли ті люде, у непрістанних військових подіях. Як та армія підходила до Іркутська, то совдеп, зо страху, що Колчак буде визволен, порішила його вбити. Він був розстрілян, а потім його таскали по місту на багонетах та по землі.
Армія ж пробилася до Забайкалля, де її взяли під свою охорону японці, перевезли її на Далекий Схід, де отвели їм невеличку територію білля Владівостока. Армія ця і досі має військову організацію і існує виключно на кошти японців. Головним чином армія ця состоить з робітників Іжевського, та Вошкінського заводів и рахуется приблизно білля

20000 чоловік. Підтрімують її японці для того щоб не дати великого развітю большовізму на сході, щоб яке не було б „правительство" то щоб воно знало, що у кожний мент найго можно буде випустити колчаковські війска. Як раз як Англія трімає проті турок у Месопотамії Еміра Фарсаля.

Кінець интервенції

Як тілько Качак, та золото були захоплені, так зараз усі интервенти почали балакати, що ихне діло було виключно спасти чехів, та вивезти їх до дому, що другої мети у интервенції не було.
До цього часу вони усе казали чехам, що не можуть їх увезти бо зараз нема „тоннажу". А тут зараз и тонаж знайшевся.
Японці эи залишились у східної Сібіри де вони войшли в зносини з прїставниками тамошніх большовіків, та одночасно підтрімують і ріжні проті воболшовіцькі организації. Треба зауважити на те, що всі вибухі проті Качака робились під прапором с-рів. але ж ні в якому разі с р довго не трімались; не більш як через тиждень їх викидали большовікі. Ось з тимі прїставниками большовіків японці і войшли в зносини. Тім часом інші интервенти, під охороною японців посідали на пароплаві, та поїхали до дому.

Відношення Колчака до України.

Коли не можно казати, що Колчак відносився до України прихільно, то разом з тім не можно казати, що він відносився і вороже. Але ж він завжди підкреслював, що він не має ні якого права вирішити ці питання самостійно. „Я не можу сам цього зробити, казав він, я прийнь наслідок тімчасової влади россії як цілого, я не маю права визнати самостійність того або иншого народу. Моє діло, як мині допоможе Бог, вигнати большовиків і зібрати нові дійсні Установчі Збори. Нехай самі вирішать що буде з Россією.

З приводу того я не можу визнати самостійністі ні Фінляндії, ні України ні Латвії ні инших. Я мушу зараз визнати тільки самостійність Польщі, бо це було ще раніш оголошено царскім урядом, та підкреслено тімчасовою владою після революції".

На домагання правих він казав, що він не пойде ні на право, ні на ліво, що буде далі - діло не його, а діло Установчіх Зборів.

Але ж вимоги життя примусили і його рахуватись з вибухами націоналізму. Ріжні козачі війська обрали свою владу, котра підлягала йому дуже часто номінально. З приводу того він був примушений згодитися на формування національних частин військ: Сибірська армія, татарі, українці

Але ж українців було збудована 2 полки приблизно разом до 2000 козаків і ці полкі в подіях на Уралі разійшлись хто куди. Частина повернула до дому, частина перейшла на бік большовіків.

Атаман Семенів.

Атаман Семенів почав свою працю ще в час Керенського. Було йому на думці що націоналізація затрімає руйнування армії. З дозвілу Керенського він уїхав до себе в Забайкалля де почав агітувати по станицях. Родом з простих козаків, маючіх звязок з бурятами він був дуже ~~прийнят~~ прихильно козаками і бурятами. На решті був обран Атаманам Війка Забайкальского.
Алеж в той час зробився большовіцький вибух в Россиі, та крок за кроком докатився до Забайкалля
Великі обецянкі большовіків, бажання усіх скінчіти війну, зробили те, що уся Сібір перекінулась на бік большовіків і Семенів був прімушоний втікаті, з невеличкою кількостью людей вірних йому до Маньчжурії. Там з маючі звязок з бурятами, котрих большовіцький урбд зовсім не підходів, він почав свою боротьбу з большовіками. Не вистарчало зброї, кітайці не дозволяли не тільки будувати війскі, а не дозволяли і уйти з Маньчжурії, алеж він іх підманув і з невеличкого кількістю людей пробрався у Даурскій степ. У тому степу

у кочевьях бурят він зібрав невеличку силу, та почав захоплювати у большовиків станції Забайкальської залізниці, а тут як раз прийшли японці та бачуть що ця людина для них дуже цікава, що під його обличем можливе буде проводити свою працю, допомогли йому і таким чіном він затвердився у Забайкаллі. Алеж його влада була ~~та~~ виключно удовж по залізниці та у Даурскому степу де його визнавали буряти, котри видносились до його дуже прихільно. Колчака він визнавав тільно для прилічу, а на решті цілком підлягав японцям.
Людина освічена, дуже энергійна, маюча метою самостійність Забайкалля, він завжди шукав як йому вийти з того становіща і кожне він попав. Треба було будовати військо. Не вистарчало ні грошій, ні зброї, ні одежи. Тоді він затримує одежу, та зброю що було вислано з Владівостока Колчакові. Не ма грошій – він затрімує два вагона золота, що було послано Колчаком у Шанхай, ~~як~~ за військове майно куповане у англійців. Але ж японці не давали йому дозвілу будовати війска. Були у його тільно невеличкі кадрі бувучіх частих та багато старшін. Жорстокіми мірами він ціх старшин доводить до повного порядку. Зробив з них дійсних військових. Почалось у його дійсні формування частин тоді, коли вже діло Колчака було кончене. Японці дали йому тоді і одежу і зброю, але ж вже він часу не мав. Як чехі прийшли до Забайкалля, то почали тіж працю руйнования, що проводили у Сібіру. Поробовсь Семенів силою перемогчі чехів.

алеж після деяких невеликих бієк, його невеличке військо було разброено, та побите.
На цій раз японці вже йому не допомогли, бо вони не мали охоти йти ~~про~~ проти чехів по політичним обставинам. И тут знов виникла нова влада як завжди: по начаму с-ровска а надалі большовицька. Японці допомогли Семенову спастись и надалі перевезли його до себе у Владівосток.
Большовицька ж влада у Читі, зараз же вступила в зносини з Москвою, та по начаму узяла московский напрямок, алеж японці не дозволили большовіцького рочів, та почали працю, щоб утворити таку влади з котрой можливе мати діло. Така праця японців приводить до новоі ідеі зробити Східні Устанвчі Збори

Певен тому, що поки японці окупують Далекий Схід, - большовіцького розвію там не буде, алеж як тільки вони уберуть свої війська буде безумовно большовіцкий вибух, бо там ще не знають большовіцкого раю. Це з одного боку, а з другого боку поки існує у Москві большовіцька влада — вона зробить уже, щоб знищити тіх хто ще не знищен.
Алеж японці скоро Далекого Схода не покінуть бо там вони дуже зацікавлени. Владівосток як богатий порт, риба амурська та камчатська, сахалинськи угли - вот що их трімае. Вони будуть підтрімувати

цяку владу, аби та влада була така, що не матиме сили скинути японське ярмо.

Генерал [illegible]

ПРЕСОВИЙ ЗВІТ.
Ч.16

" " Жовтня 1921 року
м.Постою.

ПОВСТАНСЬКИЙ РУХ НА УКРАЇНІ.

Газета „Поранa" ч.6105 повідомляє,що на всім прикордоннім терені вибух сильний повстанчий рух,який є в тісному контакті з виступленням і операціями де-яких петлюрівських відділів. Війська ті увійшли на Україну з боку Румунії, наслідком цього панична утеча більшовиків,які увільнили майже ціле Поділля. Один з відділів заняв Гусятин і вимордував усю чрезвичайку та багатьох совітських урядовців. Як розказують наочні свідки трупи вбитих чекистів валяються на вулицях і їх розтягують собаки. Газета повідомляє що занятий Кам"янець Подільський. Заняли його повстанці і відділ Українських військ,який увійшов від сторони Іванця. Українці заняли теж Проскурів,Фельштин,Літин і другі місцевости. Рівночасно з повстанням на Поділлю вибухли повстання на Київщині і Херсонщині. Всі повстанські відділи оперують на підставі одного і того самого пляну. Доси результати вдовольняючі,бо повстанців мають підтримку населення. Цікаво,що Львівська біржа зареагувала на Подільські події підвищенням курсу карбованців і гривень.

"Курер Львівський" ч.260 повідомляє з Варшави,що занепокоїння тамошніх совітських кол подіями на Україні є дуже велике. Маються відомости про сильну дезерцію більшовицьких армій. Більшовики побоюються,що в недовзі занятий буде Коростень. Сила повстанських відділів росте з години на голину.

Та сама газета містить статю в якій заявляе,що повстанський рух на Україні вибух тепер з причини самих совітів. Про якусь допомогу з боку Польщі немає мови. Врешті більшовики часто самі викликують повстання, щоби мати змогу перевести мобілізацію на селах і підтримати настрій населення.

"Слово Польське" ч.251. По більшовицьким донесенням,повстанські відділи мали заняти Староконстантинів,Жмеринку,Бердичів і Проскурів.

"Последніе Новості" ч.471. З Київа повідомляють,що там перед приїздом Троцького викрито заговор проти губісполкома і командуючого військами. Арештовано 8 вчителів,46 курсантів військової школи,32 інструкторів червоноармейських піхотних частин, 125 кавалеристів червоного кавале-

рійського полка імени Гонти, 7 міліціонерів, один начальник міліції і 26 залізничників. Заговірщики хотіли арестувати Київську чека, ісполком і командний склад, а після цього поширить повстання на всю Україну. Арешт і відкриття організацій стався наслідком зради одного з інструкторів піхотного полка Тимомирова, який раньше служив в армії Деникіна. Під час трусів найдено документи, в яких було зазначено конспіративні квартири, де знаходилися склади зброї і адреси. Всі учасники заговора за винятком 80 кавалеристів були розстріляні.

"Общее дело" ч.469. З Ростова на Дону Буденний телеграфує, що біля села Белое розбиті части генерала Пшевальського, які носили назву Кубанської повстанської армії. Вся піхота вирубана, забрано 6 кулеметів, обоз і знищено відділ кінниці в 200 шабель. Газета думає, що це тільки один із відділів генерала Пшевальського.

"Газета Порана" ч.6108. Більшовицькі "Ізвестія" повідомляють, що на Україні відкрито велику антіреволюційну організацію наслідком чого арештовано 475 осіб, між ними кількох бувших міністрів уряду Петлюри. Ве II-й совітській дивізії арештовано 58 офіцерів і засуджено їх на примусові роботи.

"Руль" ч.286. В Евпаторії та Ялті відкрито новий протибільшовицький заговор. Арештовано 100 чоловік.

"Волинські Вісти" ч.312 Прибувший до Одеси помішник Главкома Військ України та Криму Гейдман, керуючий боротьбою з бандитизмом на Україні, заявив, що боротьба з повстанцями ведеться успішно. Після здачі Мордалевича, Цвітковського та Пугача, дрібніщі отамани все частіще здаються. Банди гуртуються здебільшого на Поділлю та Київщині. Зліквідовано ватаги Іванюка, Кармелюка і других. Здався весь штаб Махна: нач. штабу Берлач, начальник контррозвідки Воробйов, командир груп Забудько та инші.

"На стражі" ч.8. В жовтня в Константиноградському повіті добровільно здалось 25 бандитів зі зброєю з відділу Кочубея.

"Волинські Вісти" ч.315 З Одеси повідомляють, що бандитизм на Україні остаточно ліквідується. Керовники славнозвісного Чигиринського бандитського району покаялись. Повстанський комітет всюди зліквідований.

Радіо 30.Х. Ревтрибунал розбирав справу захваченого бандита Гуляй-Поле. Його розстріляно.

СІТУАЦІЯ НА УКРАЇНІ.

"Червона Правда" ч.36. Президія Одеського Виконкома складається: з Прокофієва /голова/, Лучина /секретарь/ Шивченка, Горячка і Жубішина

"Общее дело" ч.463. В Катеринославський совіт обібрано 470 комуністів і 252 безпартійних.

"Последніе Новості" ч.469. На чолі Одеської чрезвичайки одної із найбільш звірських, стоїть бувший ес-ер Дайч. Його ближчим помішником являється бувший актер Соловцовського театру Глібов. Співробітники чека вербуються з усіх кол населення і в окрема в Комсомолі.

"Київські Вісти" ч.273. Чергова сесія Вукоспілки в Харькові призначена на І-е грудня.

"Волинські Вісти" ч.316. З Харькова повідомляють. Наркомхарчом скликається на 23 жовтня Всеукраїнська нарада губрозподіл і товарснабів.

"Последніе Новості" ч.471. в Харькові Організовано Всеукраїнський комітет номочі ученим. Почесним головою вибрано В. Короленка.

Радіо 31.Х. 7-го листопада в Симферополі відбудеться відкриття Всекримського зїзду совітів, на якому має бути проголошена Кримська автономна Республіка.

"Комуніст" ч.229. В Подільській губернії шайки грабіжників систематично нападають на цукроварні. Так 6-го вересня невідома шайка напала на Броневицьку цукроварню. І2-го вересня на цей завод напала шайка Онищука. 5-го вересня був напад на Соколовську цукроварню, 2-го вересня на Чечельницьку, І0-го вересня на Ободівську цукроварню і т.д.. Бандити граблять цукор і вбивають совітських служачих, міліціонерів і селян..

ДИПЛЬОМАТИЧНІ СТОСУНКИ.

"Біднота" Ю54. Переговори з Італійським Урядом про заключення торговельного договора наближаються до кінця. В основі договір схожий з російсько-англійським торговельним договором. Щоби забезпечити уплату за Італійський крам, мається на думці зорганізувати російсько-італійський банк, з капіталом в 200 міліонів лір /І7 міліонів рублів золотом.)

"Курер Польський" ч:295. З Константинополя повідомляють, що на кон-

ференції в Карсі представник Ангорі Кіясин Кара Бехін Паша відкинув совітську пропозицію, щоби кемалісти зобовязалися на случай війни Росії з Румунією або Польщею, окупувати Кавказ.

"Курер Польський" ч.294. В Стокгольмі почались російсько-шведські переговори в справі торговельного трактату.

"Кур"р Львовські" ч.257. в Російсько-Румунських переговорах в Варшаві настала перерва, бо Румунський делегат Філябіті поїхав в Бухарешт за інструкціями.

"Газета Порана" ч.6101. Торговельний представник У.С.Р.Р. Ісак Кургин одвідав керуючого міністерством Торгу Штрасбургера і запропонував почати переговори між Польщею і У.С.Р.Р. в справі заключення торговельного трактату. Однак йому заявлено, що розмову почати можна буде тільки тоді, коли представник польський в Харькові, зможе почати нормальну працю.

"Общее Дело" ч.468. Поблікує секретну інструкцію Чичерина всім совітським представникам за кордоном, в справі організації енергійної пропаганди за відкриття совітській Росії кредитів урядами Великих держав. 7-го ж листопада по думці інструкції, повинні бути зорганізовані всюди за кордоном великі маніфестації робітників, їх жінок і дітей. Ці маніфестації мусять бути заздалегідь підготовані комуністичними організаціями поодиноких країв і для цього треба їх заосмотрити коштами з фондів делегації.

ЕКОНОМИЧНО-ПРОМИСЛОВИЙ СТАН.

"Комуніст" ч.229. І-го жовтня бюро обробщиків дерева разом з Укрлескомом принціпіяльно вирішило питання про лісний трест "Дніпроліс". Лісовий дефіцит Україна завжди покривала сплавляючи ліс по Дніпру з Великоросії. Всі прирічні лісні масиви Дніпровського прилива мають в своїм розпорядженню найбільш вигідний транзит на Україні. На берегах Дніпра розположені теж найбільші оборудовані по послідньому слову техники лісопильні заводи України. Остання Українська дровяна промисловість має тільки півкустарний характер, через те, коли придніпрівські лісові заводи не будуть забезпечені сирівцем, Україна буде мати кольосальний недостаток дерев"яних матеріялів. В довоєнні часи на Україні щорічно

сплавлялось з західно-дніпровського району біля 500000 куб.саж.дерева але стан лісного фонду України може забезпечити її потрібність всього на 52%. Решту треба сплавити з Росії. Для раціонального використання дерева і спровадження недостаточної частини його на Україну треба утворити при Укрлескомі нову організацію, лісний трест, який шляхом заангажовання так приватнього капиталу, як і кооперативів, може утворити необхідний матеріяльний фонд для виповнення накладених на нього завдань.

В Пропонований лісний трест повинні бути включені такі придніпрівські лісові терени:

1) а/Гомельської губернії - нижче по Дніпру, нижче Могилїва, по Сожі, нижче Гомеля по Друті повністю по Припяті в районах Речицького повіту по Будости в Почіївськім районі і по Снові повністю.

б/Мінської губернії - по Березині, на терені Бобруйського повіту і по Припяті - на терені Мозирського повіту.

в/ Брянської губерні - по Десні її припливам по нижче Брянська.

г/Чернигівської губерні - по ріці Десні і її припливам в районі Новгород-Сіверського, Чернигівського, Кролизецького і Остерського повітів по р.Сожі в районі Городнянського повіту і по Дніпру на теренах Чернигівського і Городнянського повітів.

д/Київської губернії - всі придніпрівські масиви, а також масиви по р.Тетереву на терені Чорнобильського повіту.

е/Кременчукської губернії - всі придніпрівські масиви.

2/ Придніпрівські лісопильчі заводи з щоденним виробництвом 55.000 куб.футів сирівця, або 1.210.000 куб.фут.в місяць.

3/ Включити належить теж слідуючі лісові заводи:

а/Брянські,

б/Деснянські, Чернигівської губернії.

в/Київські на Дніпрі,

г/Черкаські,

д/Кременчукські, Катеринославські і Херсонські а також Катеринославські деревооброблюючі фабрики.

Для оборотного капиталу Дніпролісу уряд повинен предоставити відповідний аванс в виді преплавленого ліса із верхів Дніпра в нинішню навігацію та півфабрикати й фабрикати деревооброблюючого промислу, які находяться у перечислених лісових заводах і дровяних підприемствах.

"Волинські Вісти" ч.316. З Шерстомийних фабрик у першу групу підприемств...

емств маючих державне значіння включено лише першу державну шерстемийну з місячною перепускною здатністю в 26.500 пудів брудної шерсти і виробкою 790.000 пудів ляноліну. Другу ж державну шертемийню з промсловою здатністю 12.000 пудів брудної шерсти на місяць включено до другої групи. Фабрика зараз стоїть через брак палива. Третю державну шерстемийну поставлено віднести до третьої групи.

Сукові фабрики ці передано в видання в губрадваргоспів. Для державної експльоатації гадається вжити 12 фабрик, решту 18 суконих фабрик передано в виключне видання Г.Р.Н.Г. Виробничі завдання 12 сукових фабрик першої категорії окреслено в слідуючому розмірі: сукна тонкого 150000 аршин, грубого 960000 арш. сукна середнього 135.000, фільтрованого полотна 100000 аршин, валянок 3.000 пар, пресового сукна 1000 аршин, млинових пасів 13.000 аршин і прядива 60000 фунтів.

"Волинські Вісти" ч.315. За завданням 5-го Всеросійського зїзду рад, загальна продукція вугіля в Донецькому Басейні, 1921 року повинно були дати не меньше 600 міліонів пудів Ц.П.К.П. було складено програм мінімум 460 міліонів пудів. До розподілу бувший Півтоп призначив 344 міліонів пудів, при чім сюди входили й запаси.

Однак, програм мінімум і плян паливного постачання Півтоп не виконав через продовольчі ускладнення. Це видно з такої таблиці.

/Здобуття огульне/ в тис.пуд.

Місяці.	За завданням 8-го зїзду Рад	програм Ц.П.К.П.	фактично здобуто.
Січень	34,67	26	22.4
Лютий	42,66	32	29.5
Березень	50,67	38	32.5
Квітень	34,67	26	29.6
Травень	42,67	32	24.4
Червень	50,66	38	18.0
Липень	51,29	39	9.0
Серпень	45,38	34	8.0

Перед нами, одже, картина катастрофичного зменьшення здобуття вугілля в Донбасі. Серпень місяць дав у четверо менше вугіля, ніж назначалося програмом мінімум Ц.П.К.П. і в пять з половиною разів менш, ніж треба було за завданням 8-го Всеросійського з"їзду Рад.

Як вгадає Ц.П.К.П. при умові забезпечення харчами і збільшення робітників, здобич вугілля за останню третину 1921 р. буде така:

вересень........................20.000.000 пудів

жовтень.........................25.000.000 "

листопад........................20.000.000 "

Вугільних запасів у Донбасі є біля 8.000.000 п., із них "тощого" 4500000 і жирного 3500000 пудів. Використати їх неможна, бо запас той становить півмісячну потребу Донбаських шахт. Запаси антрациту біля 30000000 пудів. Запасів штибу приблизно біля 50000000 пудів

Становище з деревляних паливом трохи ліпше ніж з твердим мінеральним і завдання Укрліскому, що до вивозу, виконується мало не на 75%. Завдання Укрліскому, що до вивозу за всю половину 1921 року становили - 449668 куб. саж. фактично вивезено 339318 куб. саж..

Плян нафти постачання на 1921 рік було складено на 16000000 пудів нафтопалива /нафта і мазут/ і 8000000 палючих матеріллів і шмаровидла.

Головпал дав був наряд на першу половину 1921 року на 4180 цістерн нафтопалива і 2322 цістерн инших нафтопродуктів. Налято і одержано - 4064 цістерни нафтопалива і 2085 цістерн инших нафтопродуктів. На другу половину 1921 року складено плян завозу на 6000 цістернів нафтопалива з них на останню третину року припадає 4000 цістерн, або 3200000 пудів які розподілені в числі 4840000 пудів. Балянс цей можна буде звести без дефіциту за допомогою запасів в розмірі 1600000 пудів нафтопродуктів.

"Петроградська Правда" від 8-го жовтня подає відомости про стан російської електропромисловости. 4-го жовтня в Москві на одному з засідань електротехничного з'їзду інженер Віллер подав доклад про катастрофальний стан продуктивности в електротехничній промисловости. Він навів такі данні: для слабого току продуктівність спала до 7% довоєнної, для сильного до 4% і в царині акумуляторної продукції до 7%. Другий докладчик інженер Леві змалював картину жахливого стану всіх 850 електричних станцій зі встановленою могутністью в 417000 кіловат. Виявляється, що зі станції з двигунами внутрішнього горіння про які Главелектр отримало відомости 64% вимагають капітального ремонту і лише 19% мають задовольняючий стан. Зі стації з паровими двигунами 10% не придатних, 45% вимагають капітального ремонту і лише 33% задовольняючих. Котлів непридатних

37% вимагають капітального ремонту 37%. задовольняють лише 26%. Аналізуючи діаграми, докладчик доводив, що загибель цих станцій сталася наслідком ненормального і невмілого їх використування.

"Волинські Вісти" ч.315. В Одесі під головуванням Мануїльського відбулася сельсько-господарська нарада. Зясувалось, що осіння компанія по губернії не вдалася через метерфольогичні умови. Доведеться 40 до 50% озимої засівної площі одвести під яриний клин. Через руїну транспорту та недостачу палива виключається всяка можливість перекидання насіння урожайних губерній в великій скількости. На Україні відпущено по пляновим фазам 2000000 пудів насіння.

"Общее Дело" ч.469. По постанові В.Ц.І.К. власники торгово-промислових підприємств при уплаті патентного збора на право торгівлі і промислу обкладаються ще окремим збором в 10% з цілої суми на користь голодаючим.

"Руль" ч.291. На одному із зібрань совітських агітаторів в Петрограді Зіновев заявив, що буде проведена девальвація грошей. Новий рубель буде рівнятися 10.000 старим. Строк обміна встановлено буде на 2 місяці.

Чичорин звернувся до Англії, Франції, Італії, Японії і Америки з нотою в якій заявляє, що совітський уряд готов признати державні борги Росії до 1914 року, при умові, що буде залишена всяка інтервенція, буде заключений загальний мир з совітською Росією і буде признаний совітський уряд.

"Волинські Вісти" ч.318. На Україні зорганізовано з трести: цукровий який обєднує 193 цукроварні а який повинен на протязі 1922 року і 1923 виробити 14000000 пудів цукру. Хемтрест, крім химічних гут охоплює 70 копалень. Паперовий трест охоплює 9 паперових фабрик і повинен виробити 55000 пудів печатного та писчого паперу, 75000 пудів картону і 3000 пулів архівного паперу. На Київщині з 3-х гарбарень та 23 заводів дубильного екстракту, організовано шкіряний трест.

"Волинські Вісти" ч.312. Український Раднарком ухвалив впровадити податок на тютюн.

"Червона Правда" ч.36. В Одесі в присутности чужинців Американців і Німців пущено в рух недіяльний від 1915 року механичний завод Дахівок Штапя. Працює 190 робітників. В першому дні вироблено 100000 дахівок

"Волинські Вісти" ч.314. З Москви повідомляють, що в Наркомзовнішторзі Р.С.С.Ф.Р. заброніровано 571000 рублів золотом на купівлю закордонного краму для У.С.Р.Р.

Продподаток.

"Волинські Вісти" ч.316. До I"-го Довтня на ссипні пункти Волині поступила така скількість харчподатку: Житомирський повіт - зернових продуктів 368735 пудів. Фуражу 50651 пудів, картоплі 63965 пуд., олійного сімя 324 пудів, мяса 915 пудів. Коростенський повіт - зерна 85000 пудів, фуражу 4277 пудів, картоплі 14371 пудів, сімя 36 пудів, мяса 1107 пудів, Овручський повіт - зерна 110430 пудів, фуражу 25950 пудів, картоплі 17874 пуд. олійного сімя 152 пудів, мяса 1283 пудів, Новгород-Волинський повіт - зерна 425894 пудів, фуражу 48864 пуд., картоплі 8048 пудів, олійного сімя 20 пуд, мяса 3474 пуд. Полонський повіт - зерна 556285 пуд., фуражу - 22784 пуд., картоплі 28367, олійного насіння 527, мяса 612, Старокостянтинівський повіт - зерна 549208, фуражу 215 пудів, картоплі 79401, олійного насіння 401 пуд. мяса 536 пуд. Заславський повіт - зерна 468989 пуд, фуражу 57446 пуд картоплі 86970 пуд. олійного насіння - 663, пуд. мяса 4503, разом зібрано зерна - 2.581.101 пудів, фуражу - 208.007 пудів, картоплі - 299.597, олійного насіння - 1752 і мяса 12.430 пудів.

"Київські Вісти" ч.283. В Білоцерківськім повіті 11 по 17 жовтня одержано: озимого хліба 32000 пудів, ярового - 24373 п., пшона 46 п. картоплі 8145 п., олійного насіння 123 п., рогатої худоби 3396 п., городини 17 п., в Бердичівськім повіті від 15 до 22 жовтня одержано 93030 п. ріжних харчів, в Звенігородськім повіті з 14 по 25 жовтня одержано 85979 п. хліба, 12860 картоплі, 229 п. сала, 24449 п. штук яєць, 28 голів рогатої худоби. В Київському повіті за ввесь час продподаткової компанії зібрано - 534732 п. хліба, 32654 п. картоплі, 536 п. олійного насіння, 360 п. молочних продуктів, 180 відер молока, 56 п. масла 52.606 штук яєць, 306 п. цибулі, 1303 голови /21489 пудів/ рогатої худоби і 484 овець.

Транспорт.

"Общее дело" ч.468. В своїх звідомленнях більшовики пишуть про ремонт паротягів слідуюче: "Ремонт паротягів в серпні пройшов з великою знижкою, при чому інтенсивність праці робочих та виробництво

залізничих майстерень падає з причини браку харчів, матеріялів, інструментів і других. Становище робочих, в харчовому відношенню, на стільки тяжке, що невиходи їх на роботу доходить в середньому до 30%. З ремонтом вагонів теж не краще. В порівнянню в місяцем липнем, в серпні пониження в ремонті паротягів виявивсь в 24% а вагонів в 9%. Брак опалу для залізниць. Після пляну Наркомпрода повинно було б бути погружено 1818300 пудів опалу а погружено тільки 182000 пудів.

"Волинські Вісти" ч.314. Встановлено постійні рейди Одеса-Константинопіль. Ходять пароплави виключно великої Італійської фірми.

"Волинські Вісти" ч.316. через брак палива та необхідну перевозку харчів, скорочено пасажирський рух на залізницях Москва-Брянськ-Київ та Курск-Харьків.

Т о р г і в л я:

"Вол.Пролетарій" ч.85. В Одесу прибув повний транспорт груза Зовнішторгу - борошно, шкіра, медикаменти. На пароплаві прибуло 37 чужоземних комерсантів.

Із 16 міліонів пудів закупленого Главтопом закордонного вугілля на долю портів Чорного моря приходиться 5 міліонів пудів. Досі фактично прибуло в Одесу I I/2 міліона пудів, в Миколаїв 255000, в Новоросійськ і Маріупіль - 195000.

"Волинські Вісти" ч.314. З Варни до Одеси прибуло 1200 плугів закуплених Вукоспілкою в Чехії.

"Київські Вісти" ч.273. З Москви повідомляють, що за вересень місяц з закордону прибули біля 9000 плугів, 70 культиваторів, 200 сіялок, 1700 жаток, 1500 сінокосаток, 613000 кіс, 6000 сепараторів і багато иншого сельськогосподарського приладдя.

На Фінляндську митницю прибули 22 жовтня три паровики замовлених в Швеції.

"Радіо" 25/Х. По данним Наркомпрода в вересні з закордону прибуло 3766 плугів, 296 сіялок, 1759 жаток, 1692 сінокосаток і багато кіс та сепараторів.

"Волинські Вісти" ч.315. На днях Волинським відділом Зовнішторгу одержано першу партію краму, закупленого в Польській фірмі "Брітопол". З Шепетівської таможні надіслано 24000 джутових мішків і де-яку кількість мануфактури.

НОВА ЕКОНОМИЧНА ПОЛІТИКА.

/Промова Леніна за з"їзді Політпросвітів/.

"Я нахожу, що головним недостатком в праці більшовти наших з"їздів є відсутність безпосереднього зв"язку з тими практичними завданнями, які перед нами стоять. Ви неможете не бачити того різкого зворота, який зробила наша совітська влада і наша комуністична партія, перейшовши до нової економичної політики. Під впливом ріжних обставин, ми зробили ту помилку, що вирішили зробити безпосередній перехід до комуністичної продукції і розподілу. Ми рішили, що селяне дадуть, згідно з розверсткою, потрібну нам кількість хліба а ми його розподілимо по заводах і фабриках і таким чином у нас настане комуністична продукція і розподіл.

Не дуже довгий досвід привів нас до переконання, що ми помилялися. Наша нова економична політика зі своєї істоти якраз і полягає в тому, що ми розпочали стратегичний відступ: „поки не розбили нас остаточно, давайте-но, відступимо і перебудуємо все занова, але міцніще".

На економичному фронті після проби перейти до комунізму, ми на весну 1921 року понесли поважну поразку. Вона виявилася в тому, що наша господарча політика на своїх верхах опинилася відірваною від низів і не утворила того під"йому продукуючих сил, який у програмі нашої партії визнано грунтовним і невідкладним завданням.

Розверстка на селі перешкоджала під"йому продукуючих сил і стала основною причиною глибокої економичної і політичної кризи, на яку ми нахопилися весною 1921 року. От через що стало потрібним те, що з точки погляду нашої лінії, нашої політики не можна назвати нічим иншим, як величезною поразкою і відступом.

Нова економична політика виявляється в заміні розверстки податком, в свобідній торгівлі для селян, в переході до відновлення капитализма в значній мірі. Концесії з закордонними капиталистами /правда, поки-що дуже небагато їх зав"язано, особливо в порівнянню з тим, як ми гадали/, аренда приватніх капиталистів, оце і є віднова капитализму і це зв"язано з корінням нашої нової економичної політики. Бо скасу-

вання розверстки припускає для селян можливість вільної торговлі, господарчими лишками не вступившими в податок, а податок забірає лише невелику долю продуктів. Селяне складають велитенську частину всієї людности і всієї экономики а тому на грунті цієї вільної торгівлі капиталізм не може не рости.

Це найпідставніша економична засада. І вся справа в тому, хто з точки погляду стратегії скоріше використає це нове становище. Все питання в тому, за ким піде селянство, чи за пролітаріятом, що стремить до збудови соціялістичного суспільства, чи за капіталістом, що каже: „повертай назад-так безпечніще, а то де надумали якийсь там соціялізм"!

Безсуперечно, і кожному ясно, що не зважаючи на таке величезне лихо як голод, поліпшення становища людности не рахуючи цього лиха, сталося іменно в зв"язку з переміною нашої економичної політики.

Як-що капіталізм відновиться, то відновиться й пролетарська кляса продукуюча матеріяльні цінности, корисні для суспільства, занята в крупних машинових фабриках а не спекуляцією, не виробленням запальничок на продаж та иншою не дуже то користною, хоча й дуже потрібною в обстановці нашої розрухи, промисловости.

Все питання в тому, хто кого випередить. Коли встигнуть капиталісти з"організуватися раніше, тоді вони поженуть комуністів під всі чорти і вже тут не може бути віяких балачок. Абож пролітарська державна влада виявить себе здібною, операючись на селянство, тримати капиталістів на узді, щоби направити капиталізм по державному руслу і утворити такий капиталізм, що підлягав би державі і працював на нього.

Тепер буржуазія всього світу підтримує буржуазію Росії і стала далеко дужчою, ніж ми. Тепер проти нас вирушили сила незрівняно могутніші аніж ми. І щоби тут перемогти, потрібно опертися на останнє джерело сили. Останнє джерело сили є робітнича і селянська маса, їхня свідомість, їхня організованність.

Абож пролетарська організована влада і передове робітництво і невелика частина передового селянства це завдання зрозуміють і зуміють організувати круг себе народній рух - і тоді ми вийдимо переможцями.

Абож ми не зуміємо цього зробити і тоді ворог, що має більшу силу в розумінні техники неминучо нас поборе.

Чи з"організуємо ми дрібне селянство при допомозі його продуку-

ючих сил,направляючи організацію пролітарською владою,чи об"єднаться всі капіталісти,від цього залежить результат боротьби.

Ми не повинні базуватися на безпосередньому комуністичному переході.Треба опертися на особисту зацікавленність селянина.Треба зацікавити кожного спеціяліста,щоб він був зацікавлений в розвиткові продукції Чи уміли ми це зробити? Ніякого чорта не вміли! Ми думали,що по комуністичному велінню буде виконуватися і розподілятися продукція в країні з деклясованим пролетаріятом.

Ми повинні будемо зробити це тому, що в инакший спосіб ми не можемо познайомити пролетаріят з цим переходом.Таких завдань в історії ніколи не ставилось.І коли ми пробували розвішити цю задачу просто,так сказати чільною атакою,то потерпіли крах.Невдалася чільна атака,підемо в обхід,відхід,будемо чинити сапою.

І ми кажемо,що треба будувати всяку значну галузь народнього господарства на особистій зацікавленности.Обмірковування - гуртом а відповідальність - особиста.Від неуміння досягти цього,ми терпімо на кожному кроці.Ціла нова економична політика вимагає,щоб цей поділ було проведено з абсолютною різкістю,безумовною виразністю. Як скоро народ перейшов до нових економичних умов, він кинувся обговорювати,що з цього вийде і як це треба по новому будувати.І коли в свій час научитися відділяти від мітінгування те,що потрібно для самого мітінгування і що потрібно для керування,то лише тоді ми зможимо досягти височини становища совітської республіки.Але ми на жаль цього ще не научилися робити і більшість з"їздів йде далеко не поділовому.Кількістю наших з"їздів,ми переважаем всі світові держави.Жадна буркратична республіка немає стільки з"їздів,скілько маємо ми. Мітінгуй, але керуй без жадного хитання,керуй твердіще ніж керував до тебе капіталіст. Инакше ти його не переможиш. Ти мусиш пам"ятати,що керування повинно бути більш суворе,бо инакше всіх нас перевішають,і за діло, небазікай тоді,коли треба керувати!

Нам треба научитись керувати і ми повинні пам"ятати,що лад мусить бути суворішим аніж при капіталістах.Ми повинні працювати совісно,ми повинні пам"ятати,що коли будемо працювати зле,то всіх нас вхоплять чорти,ми повинні пам"ятати,що всіх нас не инакше як перевішають,так добре зроблять,так і треба!

Ми повинні сказати,що мусять загинути або ті,що хотіли нас знищити,

і про яких ми думаємо, що вони мусять загинути, і тоді лишиться тільки наша совітська республіка, або навпаки, лишаться жити капіталісти і загине республіка. Господарюйте всі! Капіталісти будуть рядом з вами, рядом з вами будуть і чужоземні капіталісти і концесіонери, вони будуть висосувати з вас 100 відсотків прибутків, вони будуть наживатися біля вас. Нехай наживаються, а ви навчитеся від них господарювати і лише тоді з"умієте збудувати комуністичну республіку.

Мусимо пам"ятати, що наша соціялістична країна, зубожівша після довголітніх іспитів, є оточеною не соціялістичною Францією і не соціялістичною Англією, які допомогли б нам своєю високою технико, своєю високою промисловістью. Тепер вся їх висока промисловість належить капіталістам.

Мусимо пам"ятати, що в нас повинно бути найбільше напруження сил в щоденній праці і ми повинні абож научитися спірати продукцію на особисту продукцію, або нас чекає неухильне, нас чекає неминуча загибель.

Мусимо пам"ятати, що цілий свід розвивається скорше ніж ми. Мусимо пам"ятати, що весь світ розвиваючись, всі сили направляє проти нас. От як стоїть справа, от через що на цю сущність, кажу вам, треба звернути особливу увагу.

Мусимо пам"ятати, що держава повинна научитися торгувати так, щоб промисловість задовольняла селянство, щоб селянство торгівлею задовольняло свої потреби, щоб працюючі самі допомогали розвиткові республіки, щоб кожний працьовник докладав своїх сил до зміцнення робочо-селянської держави. Тільки тоді, можливо, утвориться велика промисловість.

Треба щоби свідомість цього проникла в маси і не лише проникла, але й закріпилася б в них практично.

Пора, коли треба було, політично рисувати великі завдання, минула, і настала пора коли їх треба переводити практично. Тепер перед нами завдання культурні, завдання, що до перетравлення того політичного досвіду, який повинен і може утворитися, щоб політичний переворот не стався лише політичним, инакше він загине неминучо. Або загибель всіх політичних завоювань совітської влади або підведення під них економичного фундаменту, цього зараз немає. Значить, за це треба взятися.

(Труд, ч. 191 від 19/X-21)

Р і ж н і.

"Беднота" ч.1038. На підставі приказу Революційного Військового Совіта Республіки назначається перевірка військовообовязаних 1900 - і 1901 року.

"Слово Польське" ч.462. В Москві опубліковано декрет про мобілізацію пять річників. Мобілізація відбудиться в половині листопаду.

"Київські Вісти" ч.273. Все населення Р.С.Ф. С.Р. включаючи Україну Кавказ і Туркестан, виносить 130707600 людей. В них міського населення є: 12526000 /16,2%/ сельського 109456400 /83,8%/ дітей до 16-го року мається: 5958200 /45,5%/ з них міських 7050900 /11,9%/ сельського 53537300. Робітників налічують всього 4755160 /3,9%/.-

Начальник Пресово-Інформаційного
Бюро

Копія

Пред 10.X.1941

КРАТКИЙ ОТЧЕТ

Командующего всеми вооруженными силами и уполномоченнаго Р.В.С.Р. на Украiнѣ Фрунзе к V Всеукраiнскому сезду советов рабочих, селянских и красноармейских депутатов. По стану на 1/II 1921.

Красная армия и задачи военнаго строительства на Украине

Организация военнаго управления.

Ликвидация Врангеля и Петлюры совершившаяся во второй половине ноября 1920 года поставила на очередь вопрос об окончательной организации апарата военнаго ведомства на Украине. С одной стороны, совершенно безспорная с точки зрения увеличения обороноспособности Советских Республик выгодность централизации всего военнаго дела а с другой необходимость теснийшей связи военных органов с Украинским правительственным апаратом заставляли искать такого решения на Украине вопроса, которое удовлетворяло бы обеим этим условиям. До ликвидации фронтов, эта взаимная связь, военнаго и гражданскаго аппарата обезпечивалось нахожденiем в Революцiонном военном совете Юго-Западнаго а потом и Южного фронта предсовнаркома Украйны. С переходом к условiям мирного времени такого рода чисто персональная связь, понятно не могли уже считаться достоверной тем более, что самые Реввоенсоветы фронтов подлежали расформированию. Уже в середине ноября состоялось предварительное соглашение между правительствами Р.С.Ф.С.Р. и У.С.С.Р. согласно котораго общее руководство всеми войсковыми расположенными на територии Украiнской Республiки а равно всеми военными учреждениями заведениями как полевого так и тылового типа должно было быть об'еденено в одних руках.

3-го Декабря отдается приказ Р.В.С.Р. по соглашению с Совнаркомом У.С.С.Р. о назначении меня как командующего южным фронтом Уполномоченным Р.В.С.Р. на Украине с правами решающего голоса в Украинском совнаркоме. Этим же приказом мне подчиняются все войска действовавшие на територии Украины. Для обединения работы всех частей и военных учреждений приказано было сформировать штаб

командующего всеми вооруженными силами на Украине использовав для этой цели штаб бывшого Южного фронта. Этими решениями было положено твердое начало созданию единого военного аппарата для всей Украины оставалось определить юридическое положение этого аппарата т.е. установить, во первых его взаимоотношения, с правительством У.С.С.Р., а затем порядок подчиненности в отношении высших военных органов Р.С.Ф.С.Р. В декабре месяце как известно правительствами Р.С.Ф.С.Р. и У.С.С.Р. был заключен союзный договор установивший общность для обоих Республик некоторых комисариатов; к их числу принадлежит и народный комисариат по военным делам. Детали взаимоотношений должны были быть определены особыми инструкциями в отношении каждого комисариата. В частности относительно военного ведомства особая комисия при Реввоенсовете Республики в составе т.т. Склянського, Джерзинського, Раковского, Фрунзе и Головкома еще 30 декабря выробатали следующий проект положения о командующем всеми вооруженными силами на Украине и Уполномоченном Р.В.С.Р. на Украине.

I. Командующий всеми вооруженными силами на Украине есть вместе с тем уполномоченный Р.В.С.Р. на Украине и подчиняется последнем непосредственно.

2. Командующій всеми вооруженными силами на Украине является начальникома всех находящихся и действующих на Украине войсковых частей красной армии, управлений и учреждений военнаго ведомства; непосредственно ему подчиняются во всех отношениях командующие армиями, командующие войсками Харьковского и Киевского военных округов и все войска Внус на територии этих округов находящиеся.

3. В отношении оперативном и стратегическом командующий всеми вооруженными силами на Украине подчиняется непосредственно Головнокомандующему всеми вооруженными силами Р.С.Ф.С.Р. и руководствуется его директивами, направляя деятельность находящихся в его распоряжении войск к достижению поставленных ему оперативных целей всеми способами, которые он признает необходимыми и соответственными в зависимости стратегической обстановки.

4. Командующему всеми вооруженными силами на Украине подчиняются в оперативном відношенню морскіе силы Чернаго и Азовского морей согласно приказу Р.В.С.Р. 1920 года № 2610/520 и 2646/527
5. В своей деятельности по управлению войсками и военным управлениями и учреждениями командующий всеми вооруженным силами Украины руководствуется военными законами Р.С.Ф.С.Р. и приказом Р.В.С.Р. в часности: а/ в отношении поправления работы военных комисcариатів, распоряжениями Всеросійскаго Главного Штаба б/ при проведении на Украине всякаго рода мобилизаций обязан согласовывать свои распоряжения в совнарком У.С.С.Р. в/ В отношении поправления деятельности частей и учреждений Внус руководствуется существующим в войсках Внус законами, задачами и распоряжениями Народного комисариата внутренних дел Р.С.Ф.С.Р. представляя непосредственно последнему отчет о выполнении возложенных на войска Внус особых задач.
6. В вопросах назначения, перемещения и увольнения должностных лиц военнаго ведомтсва командующий всеми вооруженными силами на Украине пользуется правами командующого армиями фронта.
7. Командующий всеми вооруженными силами на Украине и Уполномоченный Р.В.С.Р. на Украине назначается на должность Р.В.С.Р. и по должности Уполномоченнаго утверждается Всеукраинская ЦИК. Он входит в состав совнаркома Украины с правом решающого голоса и должности уполномоч.ему подотчетем.
8. Во всех отношениях особо неоговоренных данным положением команд.всеми вооруженными силами Украины пользуется правами командующ.фронтом.

В настоящее время этот проект находится на разсмотрении Совнаркомов Р.С.Ф.С.Р. и У.С.С.Р. Последним он уже разсмотрен и с некоторыми незначительными изменениями, главным образом редакціоннаго порядка утвержден. По имеющимся сведениям состоялось утверждение его правительством Р.С.Ф.С.Р. и таким образом он может считатся принятым окончтельно. Проект утверждения как "временное положение" ибо xxxxxxxxxxx несомнено практика ближайших месяцев заставит ввести в него те или иные дополнения и изменения. Таким образом, общая схема организации аппарата воен-

наго управления на Украине представляется сейчас в следующем виде:

Вся територия У.С.С.Р. в военно-адміністративном відношенії разделяется на два военных округа - I/ Харьковскій и 2/ Киівский. Во главе округов стоят командующіе войсками об"единяющіе деятельность и полевых войск и всех тыловых учреждений /военкоматов, трудоармейских частей и пр./ и осуществляющее руководство по всем вопросам военнаго дела. В настоящій момент возник вопрос о создании 3-го округа Черноморскаго в которой долже был войти и Крым. Мотивами к созданию его служит I/ Чрезвычайная важность обороны Черноморского побережья 2/ трудность при нинейших Украинских условіях управлять большими администрат. об"єдиненіями 3/ Известных хозяйственно-административных самостоятельность района Черноморского побережья. В настоящее время данный вопрос находится на расмотрении Р.В.С.Р.

Командующіе округами состоять в непосредственном подчинении во всех отношениях Командующ. всеми вооруженными силами на Украине. На тех же основаниях ему подчинены и все полевыя армии находящіеся на територии Украины. Командвойскукр. в свою очередь состоит в подчинении у Главнокомандующ. всема вооружен. силами федерации и Р.В.С.Р. Входя как Уполномоченный Р.В.С.Р. в Совнарком Украины он обязан согласовать и проводить через последний все вопросы, затрагивающіе общіе интересы населения Республіки /учет мобілізації формування и проч./

ЗАДАЧИ ВОЕННАГО КОМАНДОВАНИЯ НА УКРАИНЕ.

Общіе задачи военнаго командования и вообще военнаго ведомства на Украине в настоящій момент сводятся

1/ К скорейшей ликвидации бандитизма и созданий условій, обезпечивающих возможность широкого мирного строительства.

2/ К безболезному переводу красной армии на мирное положение.

3/ Улучшение апарата военнаго управления на Украине.

4/ Всемирному укреплению военной мощи красной армии и вообще Республики

5/ Оказанію всемирнаго содейстия со стороны военнаго ведомства гражданскому строительству.

6/ Подготовки условій, обезпечивающих переход от постоянной армии к системы вооруженнаго народа /нарадная милиция/

Бандитизм и борьба с ним.

Сложное явление Украинской жизни носяще название бандитизм стоит сейчас не только в центре военнаго командования но всей Украинской Государственности. Зародившись на почве соціального разложения кулацких верхов деревни, бандитизм необычайно усилился в силу целаго ряда причин и как проказы поразил и без того истощенное тело Украины Достигнув найвысшого развития к моменту найбольших успехов на фронтах наших врагов/Польско-Петлюровской белогвардейщины и Врангеля/ Бандитизм затем стал резко падать. Тем не менее и в настоящее время проявления его настолько ощущительны, что он с полным правом может считаться вреднейшей язвой на теле Украинского Государственнаго организма В самом деле нельзя приступить к мирному труду, нельзя посылать продовольственных маршрутов голодающим рабочим, матеріалов и топлива для оставающих и больных заводов и фабрик, когда банды изо дня в день выворачивают рельсы опрокидывают поезда, взрывают с таким трудом отстроенные мосты, портят связь. Нельзя заготовлять хлеб для голодающих рабочих и армий когда лучшие наши продработники убиваются злодейской рукой кулака. Нельзя никому построить и наладить самый аппарат Советской власти в деревне, где не обрублены еще хищная лапа врагов революции. Вот почему борьба з бандитизмом после ликвидации внешних фронтов становится насумнейшей нашей задачей. Как же, в каких формах и с каким успехом проходит эта борьба? До ликвидации внешних фронтов

Республіка понятно, не могла уделить бандитизму должного внимания. На фронт борьба з бандитизмом выделялись сравнительно ничтожные военные силы, тоже можно сказать и в отношении политических мероприятий. В результате бандитизм широкой волной разливается на Украине и охватывает целый ряд районов. Вся територия Республики разделяется на два резко отличающихся по политической окраске бандитиских района: 1/ Правобережье с частями Полтавщины, где царствуют банды Петлюровскаго толка 2/ Ливобережье с преобладающим посподством шаек анархо-Махновскаго толка. Наряду с ними действует масса банд уже безовсякой определенной политической окраски обычного уголовного типа. Но в видах большего удобства и эти банды не брезгают наклеиванием на себя того или иного политическаго ярлыка.. Что касается характера деятельности всех этих банд без различных окрасок, то никакой разницы между ними нет. И Петлюровцы и Махновцы, и просто бандиты со свирепой жестокостью сопротивляются утверждению власти трудящихся, избивают отдельных ее представителей мешают проведению земельной реформы, выполнению продовольственной разверстке и проч. Словом делают все возможное, чтобы затянут состояние всеобщей анархии в котором сейчас находится Украина и при котором всем рыцарям легкой наживы удается легко ловить рыбу в мутной воде. Только с ноября месяця картина начинается резко меняться. Благодаря притоку новых сил все крупные банды одна за другой нами уничтожаются; в крестьянских масах на почве усилившейся политической работы определяется сдвиг в сторону Советской власти какому в самом бандитизме начинается определенный перелом. Вера в близкое крушение советской власти утрачивается прежняя безнаказанность грабежей отходит в область невозвратного прошлого, надежды на помощь из вне пропадает опора в крестьянском населении теряется и в результате этого бандитизм, начиная с конца ноября и декабря, идет резко на булнь. Вместо 40000 официально зарегистрованных к концу октября как организованная активная сила бандитов мы имеем сейчас лишь около 6000 включая сюда же отряды Махно Целый ряд банд полностью или частично перешел на сторону советской власти / таковы наприм. банды Степового в Кіевск.губ./ Берейса в Полтавской, Богатыренко, Харченко-Крупського, Коваль и др./ В то же

время участились случаи сдачи отдельных ватажков бандитских отрядов. Так сдался в Ромнах Волк, в Кременчуге Коготь и Авдиенко. Наконец в Черкасах явился и сдался целая подпольная Петлюровская организация во главе с бывшим офицером Петренко. С I Июня 1920 года по I-е января настоящего года нами отобрано у бандитов 205 пулеметов 13 орудий 28714 винтовок и обрезов и 683 револьверов, 207 бомб 342 шашки и пр. имущество. Сюда не вошли трофеи отобранные у Махна и насчитывающие свыше 600 пулеметов 20 орудий и многого другого имущества. Можно определенно сказать, что кроме отряда Махна мы в настоящее время не имеем ни одного крупного бандитского соединения представляющею организованную вооруженную силу. Бандитизм переживает стадию разложения и растиленія. Что касается Махно, то настолько розбитый нами в ряде ожесточенных схваток и потеряв почти все свое матеріальное имущество, он с остатками своего отряда при неустанном преследовании наших частей еще бродит по территории Республіки, поддерживая потухающие надежды бандитско кулацких элементов и стараясь пакостить всюды и чем только возможно. Никакой серьезной военной силы он ныне не представляет и уничтожение этой последней организованной силы бандитизма есть исключительно вопрос времени. К сожалению окончательная ликвидация его чрезвычайно сильно затормозилась тем небывалым топливным кризисом, который почти парализовал наш транспорт. В силу этого все передвижения наших войск на самые далекие растояния часто более 1000 верст совершаются походным порядком. Всякому понятно каких невероятных трудов и лишений и как это отражается на темпе наших операций по уловлению Махновской шайки. Наряду с этим непоследним препятствіем является и тот факт что ряде районов Махна еще не потерял своей популярности и имеет возможность пользоваться поддержкой деревенских кулаков. Наряду с военной ликвидацией бандитизма идет работа по устранению тех социальных и политических корней из которых он вырос. Энергично развивается деятельность Комнезаможей давшая в целом ряде мест блестящіе результаты. Деревенская беднота освобождается из под опеки кулацких верхов и становится на ноги упорядочивается советский аппарат, принимаются меры к уничтожению всех недочетов и прямых преступлений как в деятельности органов власти

так военных отрядов и пр. Общее руководство этой работой возложено на специальный орган под названием Всеукраинское совещание по борьбе з бандитизмом при командующем всеми вооруженными силами на Украине. В состав совещания входят представители ВСЕУК ЦИКА, Наркомвнудела, Наркомпрода Цупчрезкома и Политотдела штаба командующего Совещание это руководит работою таких же органов, созданных под председательством предгубиспол кома по губерніям: там в свою очередь имеются соответствующие подчиненные им организации по уездам и т.д.

В целях внесенія единообразія и планомерности в методи борьбы издана специальная инструкція, утвержденная Совнаркомом и командующим всеми военными силами Украины. Такова, в общих чертах постановка борьбы. Необходимо отметить, что не все губернскіе совещания проявили должную энергію в своей работе. Это несомненно печальный факт ибо ясно что без самого живейшого участия в деле борьбы советских и партійных апаратов мы с язвой бандитизма не справимся; одна вооруженная борьба без уничтожения соответствующих соціально политических баз бандитизма будет неплодотворна. Базами этими являются I/ продолжающееся засілье во многих районах кулацких элементов 2/ невероятная темнота деревенского населения, позволяющая его вести на поводу всеми противниками советской власти 3/ неналаженность на местами, полное отсутствіе правильно функціонирующаго советскаго апарата и 4/ морально политическое разложение широких деревенских масс в силу частой смены правительственной власти на Украине. В сторону планомернаго уничтожения этих баз, должна направляться наша советская и партийная деятельность на Украине.

Общий итог таков: бандитизм как организованная сила в настояще время заметно идет на убыль, почва в деревне из под его ног ускользается, как вооруженная сила он распилился но при всем том, он отнюдь не может считаться доживающим последние дни. И в распыленном состоянии он продолжает оставаться величайшим препятствіем для дела мирного строительства. Нет никаких сомнений, что при более благоприятной обстановке, он может воспринять более грозные размеры и поэтому необходимо дальнейшее максимальное напряжение всех усилий дабы довести борьбу до окончательного его искорененія. Эта задача

по прежнему должна занять первое место в общей схеме нашей внутреншней политике.

УВОЛЬНЕНИЕ В БЕЗСРОЧНЫЙ ОТПУСК.

Второй серьезной текущей задачей, лежащей перед Республікой и в частности перед военным командованием, является возвращение к мирному труду части призванных возрастов из рядов армии. Создавшаяся благодаря победам красной армии, международная обстановка несомненно позволяет значительно уменьшит[ь] ее численный состав. Правда мы не можем сказать, что достигли состояния прочного мира; об этом смешно говорить пока существует капиталический строй режимй в окружающих нас странах но тем не менее на некоторый промежуток времени мы отбили у наших врагов охоту вооруженной рукой навязывать нам буржуазный порядок. Длительность этого мирного періода целиком определяется той степенью боеспособности Советских Республик которую мы сумеем обезпечить. Поэтому и вопрос численного сокращения красной армии должен прежде всего расматриваться и разрешаться под углом сохранения нашей вооруженой мощи. Так его и поставила советская власть согласно выработанного плана предложено постепенно отпускать в безсрочный отпуск один призывной возраст за другим начиная с самых старших. Можно расчитывать, если понятно не случится серьезных высших потрясеній, что к лету текущего года [1921] будут возвращены к производительной деятельности все призывы вплоть до родившихся в 1896 году. Вопрос о сокращении численного состава армии разрешен в форме безсрочных отпусков, а не для мобилизации. Это сделано именно для того, чтобы каждый рабочі и крестьянин покидающій ныне ряды армии был психологичен немедленно готов вернуться туда, если этого потребует обстановка. К настоящему времени /первое февраля [1921]/ из армии и вообще войск, находящихся на територии Украинской Республике и Крыма, отпущены же все возрасты до родившихся в 1888 году включительно. Следующіе три категории /1889, 18901890, 1891/ подготовляются к роспуску, перечисляясь сейчас в трудовые части. Постепенность и некоторая медлительность отпуска, главным образом стоит в зависимости от ~~правдоспособности~~ провозо[способности] железных дорог. К сожаленію в связи з резким недостатком топлива транспорта дело у нас

далеко не блестяще. Это обстоятельство не только тормозит самый темп демобилизации, но порой создает невозможныя тяжелыя условія для перевозки и той части демобилизованных, которая распускается. Несмотря на ряд принимаемых мер перебои и заторы с перевозкой имеют место и до сих пор. Особенно тяжелая обстановка мятежи и заноси совершенно прекратили в некоторых местах движение общее число отпущенных на Украине уже составляет свыше 90.000 челов. наряду с демобилизацией общей идет частичная демобилизация всех возрастов по специальностям. Так рядом отдельных приказов из рядов армии из"яты горнорабочие специалисты горного дела, техники агрономы, и некоторые другие категории. Для усиления трудового фронта на него брошен целый ряд ответственных работников-коммунистов, взятых из армий, а равно и рядовых членов партий. Всего до I февраля по войскам Украины сверх обычной демобилизации из"ято не менее 9.000 коммунистов значительная часть которых является квалифицированными рабочими разных областей труда. Начата работа и по передаче всего ненужного для армии при ее технических задачах технического имущества. Для проведения этого создана при Управлении Чрезвычайного Уполномоченного по снабжению красной армии на Украине. Специальная коммиссія в составе представителей от разных ведомств. В общем и целом демобилизація несмотря на невероятно тяжелыя условія создавшіеся за недостатком топлива, протекает более или менее планомерно. Самой важной частью демобилизац. работы является немедленная и осязательная помощь по хозяйственному устройству всех возвращающихся в свои села красноармейцев. Все советские организации обязаны принять в этом деле самое близкое участие. Красноармейцы, обезпечив. ами своею кровью возможность приступа к мирному устройству имеют заслуженное право на самое широкое внимание, как органов власти так и всего населения к их интересам.

III. АППАРАТ ВОЕННАГО УПРАВЛЕНИЯ НА УКРАИНЕ.

Апарат военнаго управленія на Украине, если его сравнить с другими отделами советской работы, может несомненно считаться наиболее прочным и организованным. Тем не менее, в нем имеется целый ряд недочетов, устраненіе которых является ныне одной из головных задач военнаго командования на Украине.

Наиболее слабым в этом отношении является органы тыловой работы /военкоматы и т.д./ а из ніх число те, которые стоят всего ближе к населению, а именно уездные и волосные военкоматы. Правильное функціонирование и самая организація этих апаратов упиралась в те же причины, что являлись тормозами вообще для советскаго строительства на Украине, а именно: общая слабость правительственнаго апарата, отсутствие опоры в гражданских органах, бандитизм, ненадежность связи, недостаток работников и проч.

Тем не менее, даже при этих тяжелых условіях военкоматами была проделана очень значительная работа.

Наиболее существенной частью ея являеться: 1/ Проведение ряда мобилизаций, как частичных так и общих. 2/ Поставка лошадей в армию 3/ Учет военнообязанных, лошадей, волов, повозок и пр. 4/ Поверочные зборы.

Несмотря на вышеупомянутые трудности большинство из перечисленных задач были выполнены удовлетворительно.

Дальнейшая работа в области военно-административного строительства должно будет преследовать головным образом задачу управления низших органов военного управления и установление ими теснейшей связи с местным населением. В этих видах, в противоположенность тому, что сейчас проводится в Росіі штатный и качественный состав уездных и волвоенкоматов не только не прийдется сокращать, а быть может, даже увеличить.

Особое месту в ряду органов военного управления занимает организация Всеобуча, на всемерное укрепление которой будет обращено самое серьезное внимание.

Подробно об этом будет сказано ниже.

IV. КРАСНАЯ АРМІЯ НА УКРАИНЕ, ЕЕ СОСТАВ, СОСТОЯНИЕ и УКРЕПЛЕНИЕ ЕЕ ВОЕННОЙ МОЩИ.

А. Национальный состав красной армии на Украине, национальные Украинские формирования.

По своему национальному составу красные армии расположенные на територии Украины отражают собой ту пестроту, которая характерна для всей советской федерации. В них имеются представители почти всех народов образующих федерацию. Есть великоросы, украинцы, белорусы, татары, башкиры, киргизы, узбеки и проч. В процентном отношении наиболее многочислены великороссы, образующия основное ядро войск; общая их численность доходит до 85%. Следующую групу составляют Украинцы примерно до 8-9%, далее идут белорусы, татары и друг. Сразу бросается в глаза сравнительно ничтожный процент Украинцев, совершенно несоответствующий относительной численности украинского населения. Причина этого кроется в том, что на Украине в порядке общей мобилизации были призваны только пять возрастов /от 1896 до 1900/ Тогда, как в остальных местностях федерации были мобілізованы в общегосударственном масштабе все возрасты до 1883 г. включительно, а в порядке местных мобілізацій / в прифронтовой полосе/ и еще даже главной причиной заставившей командование ограничиться призывом только пяти возрастов, является факт величайшаго разоренія страны благодаря хозяйничанью Деникинцев, Петлюровцев, Махновцев и проч. Помимо этого приходится считаться и с слабостью мобилизаціоннаго аппарата на Украине.

Что касается характера войсковых соединений в национальном отношении, то здесь, наряду с войсковыми частями смешанного состава /они составляют большинство/ есть национальные части: Украинские, татарские башкирские, киргизские, узбекские и латышские.

В частности, в отношении украинских национальных формирований помимо существующих - Таращанской и Богунской бригад, дивизии червоных козаков и частей 58 дивизии и 60 дивизии, имеющих в своем составе большой процент украинцев - сыгравших главную роль в период нашей гражданской войны, - намечена определенная програма, включающая сформирования полной дивизии со всеми войсками вспомагательнаго назначения.

Для подготовки условий, обезпечивающих успех формирования, открыты

и функционуют две школы червоных ~~старшин~~ командиров. Одна в Харькове с тремя отделами: пехотным, кавалерийским и артилерийским и в Киеве с отделами: инженерным, пехотным и военно-хозяйственным.

Всего на этих курсах подготовляются свыше тысячи будущих командиров ~~червоных~~ красных частей. Почти полное отсутствие украинского командного состава, стоящего на советской платформе, между прочим, до сих пор являлось полнейшим тормазом формирования. С подготовкой новых красных командиров и с возможностью извлечения из других воинских частей командиров украинцев, открывшейся ныне с ликвидацией фронта, обстановка меняется и дело формирования несомненно пойдет успешнее.

Б. Современно состояние армии и укрепление ее военной мощи.

В отношении укрепления военной мощи Красной армии, не только перед военным командованием, но и перед всей рабоче-крестьянской республикой стоит задача колосальная по своей важности и неизменной необходимости и необъятныя по своим размерам.

Несмотря на величайшие победы одержанныя красными армиями Республики, несмотря на победоносную ликвидацию нами всех внешних фронтов, мы должны определенно сказать, что современное состояние вооруженных сил Республики не является достаточной гарантией нашей внешней безопасности при всяких возможных случайностях. Мы победили, главным образом, благодаря двум причинам: I/ Нашему численному превосходству и 2/ Революционному под"ему, созданному в рядах армии росийской коммунистической партией. Если же мы обратимся к техническому состоянию армии, снабжению ее необходимыми средствами обороны и поступления вещевому снабжению, боевой подготовке войск, их организованности, командному составу и т.д. то всюду найдем зияющие пробелы, тяжко отражавшиеся на боеспособности войск.

Мы до сих пор побеждали между прочим благодаря тому только, что враги наши имели под нами только относительный перевес в своем техническом оборудовании, но если нам прийдется столкнуться с врагами имеющими регулярную армию, вооруженную согласно последних требований военной техники, то наше положение будет чрезвычайно опасным.

Для того абы наглядно представить нашу величайшую отсталость в этом отношении возьмем в качестве примером хотя бы авиацию. В насто-

ящее время вся наша авиация /не одной Украины а всей советской федерации/ состоит из нескольких сотень вечно портящихся, угрожающих более жизни летчикам чем врагу, самолетов устарелых систем.

Личный состав сравнительно с дореволюционным периодом уменьшился более чем в 10 раз, при чем около 40% потерь падают на гибель не от вражеских пуль, а от недочетов механизмов.

В это же время наши возможные противники располагают десятками тысячь аэропланов новейших систем, среди которых имеються настоящие воздушные броненосцы, поднимающие по несколько сотень команды. Трудно предвидеть на чью сторону склониться успех при столкновении таких противников, принимая во внимание все более усиливающуюся роль авиации в военном деле.

Примерную такуже картину мы имеем перед собой и в остальных областях военной техники.

Это обстоятельство подлежить учесть всякому рабочему и крестьянин и пользуясь ныне наступившим периодом сравнительного затишья, скорее восполнить существующие пробелы и довести красную армию до состояния отвечающего современному уровню военных требований.

В отношении боевой подготовки войск надо сказать, что пока у нас не будет высоко квалифицированного вполне отвечающего своему назначению командного состава недочеты будуть резко чувствоваться.

Командный состав красной армии в настоящее время почти сплошь является рабоче-крестьянским. Таким образом за редкими исключениями мы сейчас политически достигли того что являлось нашей целью в строительстве армии, т.е. почти полного устранения уделения командных верхов на так званых "спецов" и "неспецов". Это конечно, очень большой успех. К сожалению мы не можем сказать, что нынешний наш командный состав и технически таков, какой необходим Республике и в отношении качественного улучшения его, а также подготовки нового сейчас должен быть принят ряд решительных мер.

Сюда входить во первых открытие новой сети командных курсов, улучшение и углубление методов преподавания, программ, пропуск через курсы того комсостава, который не имеет технической подготовки и т.д. В деле выполнения этой программы у

нас на Украине сделано сейчас нижеследующее:

1/ Значительно расширена существующая сеть военно-учебных заведений. Вместо пятнадцати комкурсов /бывших к 1 Сентября 1920 года/ ныне на Украине функционирует 46 военно-учебных заведений разных типов и специальностей.

Основных типов два: а/ ускоренные разделяющиеся в свою очередь подготовительные - со сроком обучения от 6 до 8 месяцев с общеобразовательным курсом и собственно командные курсы - со сроком обучения от 1 до 2 лет в зависимости от рода войск и б/ нормальные с 3-х летним сроком обучения: таких сейчас имеется 5.

В программу обучения всех курсов введенно обязательное преподавания Украинского языка.

Дальнейшая программа предполагает все более увеличение процента нормальных школ за счет ускоренных и общее сокращение числа военно-учебных заведений..

2/ Создана сеть повторных курсов организованных при существующих военно-учебных заведениях для поднятия уровня знаний лиц командного состава из рядов армии. Таких действует свыше четырех.

3/ Организованы специальныя комисии ведущия занятия с комсоставом непосредственно в местах расквартирования войск.

На занятия как с комсоставом, так и с частями чрезвычайно гибельно действует общая обстановка украинской жизни. К числу особо вредных явлений относится необходимость распыления частей по разным местностям в силу чрезвычайных требований на охрану предъявляемых гражданскими органами. Во многих местах это фактически ведет к полному прекращению занятий и к утрате всякой боеспособности.

Другим важным моментом, вредно отзывающимся на боевой подготовке армии, является общия условия быта войск.

Вопреки широкому распространенному мнению о хороших условиях существования красноармейцев и военнослужащих в отношении снабжения надо сказать, что действительная картина совершенно не такова. Правда если взять формальную сторону дела, т.е. посмотреть цифры бумажной обезпеченности войск то картина получается как будто бы удовлетворительная, почти всюду процент удовлетворения не бывает ниже 90% -

Фактически же дело обстоит совершенно иначе. Почти все части войск вынуждены в силу полного паралича железных дорог совершать движения походным порядком, что ведет к быстрой порче, далеко вообще неотличающегося прочностью обмундирования. С другой же стороны части стоявшия в тылу всегда страдали от недополученного причитающагося им снабжения: к сожалению опять тоже в силу сокращения железнодорожного движения эти недочеты чисто не удается пополнить и теперь.

Те же причины ставить зачастую войска в тяжелыя условия в продовольственном отношении. Не смотря на все меры до сих пор не удается обезпечить хотя бы двухнедельного запаса провианта в продмагазинах и продбазах, дабы исключить возможность перебоев и за чисто случайных явлений. Все это создает тяжелыя лишения для красноармейцев.. В отношении условий расквартирования войск картина представляется почти также совершенно неудовлетворительной. Не говоря уже о том, что значительные большинство войск расположено ныне по деревням, где не приходится и думать о наведении какого быто ни было порядка, условия размещения остальной половины по городам, в казармах, оставляет желать много лучшего. Почти обычную картину казарменной жизни составляет отсутствие постельных принадлежностей, света, недостаточное отоплени, и проч. Внимание широких кругов трудового населения к данному вопросу должно было быть пробуждено неделей так называемой "красной казармы" Неделя эта несомненно кое-что сделает, но только именно кое-что. Необходима постоянная заботливость всех местных организаций в этом деле, ибо только в обстановке хотя сколько нибудь сносных бытовых условій можно требовать от красноармейца выполнения его воинского долга в полной мере серьезно работать под качественным под"емом армии. Несмотря на общія тяжелые условія быта красноармейцев а также на осложнения, создавшиеся с наплывом большого числа военнопленных, свалившихся к ним после разгрома Врангеля и Петлюры/ всего около двухсот тысяч человек/ санитарное состояние войск представляется сравнительно в лучшем виде, чем в прошедшем году. Эпидемия сыпного и возвратного тифов, косившия в прошлом году тысячи людей, ныне благодаря принятым мерам /развитие предохранительных прививок, банно-прачешное дело, санитарно-просветительная деятельность и пр./ уже не имеют такого грозного характера, хотя все-же полож ен

в достаточной степени тяжелое. Заболевания сыпным тифом в отношении общего числа заболеваний за ноябрь и декабрь 1920 года выразилось цифрами 3,9% и 4,5%; для прошлого года эти данные составляли соответственно - 19,9% и 24%. Смертность в 1920 году за семь месяцев с іюня по январь от сыпного тифа - 5,3% и от возвратного 1,3%. За первые же пять месяцев того же года эти цифры равнялись 10%, от сыпного тифа и 5,1% от возвратного. По отношению к численному составу армии фронта убыль от ранений выражается 2,3% от болезней 11,3%, из них от сыпного 0,3% и возвратного 2,1% от брюшного 0,35%. Санитарное состояние армии несомненно было-бы гораздо лучше, если-бы в связи со всеми остальными причинами в самое горячее время, когда пришлось обрабатывать десятки тысяч военнопленных, нас не постиг железнодорожный кризис. Благодаря приостановке движения, эвакуацию раненых и больных вглубь пришлось прекратить и на Украине создался жестокий кризис в деле размещения больных по лазаретам. Пришлось в порядке чрезвычайных мероприятий почти по всем городам Украины отводить под госпиталя здания, предназначавшиеся для других целей. Оборудование этих зданий при недостатке всех материалов стоило величайших усилий, и во многих местах условия размещения больных до сих пор стоят ниже всякой критики. Все-же следует признать, что санитарное ведомство при дружной поддержке гражданских органов под общим руководством специально созданой для этого Всеукр. Чрезв. Эпид. Комисіей с задачей справилось и не дало эпидемии принять грозных размеров. Тем не менее опасность еще далеко не ликвидирована и требуется еще более дружная работа по борьбе с ней. Довольно отрадную картину представляет деятельность политико-просветительных учреждений армии. В этом отношении проделана огромная работа, давшая несомненные результаты. На первом месте следует отметить собственно партійную работу в красной армии. Я имел уже случай отметить, что одной из главнейших причин победоносного исхода нашей военной боротьбы была работа партии внутри армии. Следующіе цифры иллюстрируют это положение. Общее число коммунистов в войсках действовавших на территории Украины никогда не было ниже 66 тисяч. Из этого числа от 22 до 29 процентов /по размерам армии/ значилось

кандидатами. Вся эта масса организованна в 3640 ячеек / в среднем по 18 чел. на ячейку/. За время от мая по декабрь 1920 года ячейками было устроено 136.320 партийных собраний т.е. несколько больше чем по одному собранию в неделю, субботников состоялось 26880 т.е. по одному субботнику на ячейку в месяц. По подсчету в ротах, батареях и т.д. было проведено до 860.000 собеседований, 164.320 митингов и т.д.
Для суждения обо строчных размерах проделанной партией работы необходимо иметь ввиду что она происходила в обстановке непрерывных походов и боев. Несколько слабее результаты чисто просветительной работы. Фронтовая обстановка не позволяла проводить здесь в полном об"еме принцип ударности, очень часто заставляя работу розвиваться по линii наименьшего сопротивления. Политпросветительная работа розвивалась в нескольких направлениях: учебно-курсовое дело, борьба с безграмотностью для чего был создан институт ударных чрезвычайных комисiй /грамчека/ клубно-театрное дело, агитпропагандское ~~дело~~
Общее ~~число~~ число армейских курсов и различных школ превышает тысячу с числом обучающихся до 20.000 человек. Большинство школ обслуживала фронт и его военно-политическiе потребности, остальная чисто-трудовой фронт, социалистическое землеустройство и т.д. Причем парралельно с теоретическим изучением, шло и практическое обучение: курсанты группами по пять семь человек отправлялись в деревню, на паровозы, мастерския, госпиталя, ездили на практические работы в Донбасс и т.д. Меры борьбы с безграмотностью, позволили значительно уменьшит ее размеры; так в некоторых армиях процент неграмотных с 50 и 60% пал до 12-15%; в большинстве-же он колебался в декабре месяце в пределах от 25-40%. Широко развито в армиях библиотечное дело. Общее число библиотек доходит до 2000. Агитацiонно-пропаганд.работа в тылов.армiях централизовалась около так называемых агітпунктов доведенных на Украине с 35 до 80 с лишним. На ряду с устной пропагандой и агитацией шла интенсивная издательская деятельность. Всего за семь месяцев было выпущено 200 изданий с общим количеством экземпляров 3.752.850. Воззвания выпускались на самые разнообразные темы, наиболее частыми из которых являлись: борьба с Врангелем и белополяками затем вопросы бандитизма, продовольств.фронт Донбас и д. наконец колосальная по

148

своим размером работа проделана политическими органами армии в деле организации Совет и парт.работы в районе расположения войсковых частей. Так например, в районе только одной из армий фронта за период июль-октябрь месяцы / Винницько-подольск.район/ было организовано 1268 волостных,сельских и частью уездных Ревкомов,477 комитетов незаможных селян; устроено свыше 50 уездных и волостных с"ездов и конференций профессионального,партийного и административного советского характера; там же проведено 1775 митингов,организовано 145 изб-читален.

Кроме того организовано много школ,ком"яеек, комсоюзов, клубов и проч.; проведен ряд ударных "неделя больного и раненого красноармейця","неделя продовольствия", "неделя борьбы с дезертирством", и неделя селянина" и т.д. вся работа велась в тесном контакте и совместно с партийными и советскими организациями. Примерно такова же картина работы и других армий. В общем и целом без всяких преувеличений можна сказать,что по целому ряду районов Украины гражданское и партийное строительство есть дело рук армии.-Общий выход армии в эту работу положительно не поддается учету - за последнее время,к сожалению, в постановке политической работы в армии чувствуется некоторый кризис. Основной причиной его является перевод всей страны на мирную работу и определенный нажим на красную армию в смысле из"ятия из нее всю возможного для целей мирного строительства. Нажим этот проявляется в самых разнообразных формах и в частности в виде извлечения из армии ответственных работников коммунистов и просто коммунистических элементов.

Это из"ятие ряда крупных работников, а также состояние неустойчивого психологического равновесия у многих из оставшихся,самым вредным образом отразились на политработе в частях.

За последнее время все чаще стали отмечаться случаи дезертирства, недисциплинированности,неаккуратности в жизни войсковых частей. Считаясь с этими необходимо дальнейший нажим на красную армию производить с сугубой осторожностью не упуская из виду,что всякий подрыв ее мощи может стать в дальнейшем величайших жертв.

V. КРАСНАЯ АРМИЯ И ГРАЖДАНСКОЕ СТРОИТЕЛЬСТВО.

Выше было уже отмечено, какая огромная созидательная работа выполне армией в отношении создания и укрепления на Украине органов советской власти. Весь предыдущий период развития Украинской государственности может с точки зрения роли в нем военного аппарата быть назван военным. Не меньше значения имели армия и ее органы и в части хозяйственной жизни Республіки. - Достаточно напомнить, что для участия в трудовых процессах были выделены специальные воинские части, образовавшие так называемую Украинскую трудовую армию. В задачи трудармии входило, с одной стороны, непосредственное участие в трудовых процессах и руководство ими в отношении воинских частей, переданных на трудовой фронт, более или менее постоянно, а с другой - учет работы всех вообще воинских частей поскольку таковые согласно приказов командования, обязаны были свое свободное время уделять трудовым процесса. Вот несколько данных иллюструющих хозяйственную роль трудоармии и воинских частей вообще. Всего к I Января 1921 года в Украинской трудовой армии, включая трудоармию Донбаса, числилось тридцать тисяч девятьсот сорок восем эдоков. Большинство этой цифры составляют пехотные части, все другие роды оружия, а так же части специального назначения..
/ военнополевых строительства, военнодорожные отряды, военно-строительные отряды, ремонтные поезда, механические подвижные мастерские, технические батальйоны и т.д./.

В качестве рабочей силы тредовой части использовались головным образом для угольных работ. Специальные части использовались по своей специальности.

Работа трудчастей, как таковых, в других областях носило случайный характер и не имела значительных результатов. Широкое применение там имели воинские части невходившие в состав трудоармии. Трудчасти находящиеся в Донбасе помимо угольных вынуждены были выполнять и другие работы вследствие того, что во первых нужда в рабочей силе была тогда чрезвычайно настоятельна и во вторых поважне дело в применении трудчастей и неуменья обращаться с ними, как с массовой рабочей силой приводило по временам к тому, что части нередко не получали угольной работы, и не желая сидеть без дела выполняли другие работы. К произведенным находящимся в Донбасе трудчастями работам других видов отно-

сятся, санитарные, железнодорожные и пр. главнейшими видами угольных работ является, погрузка, подвозка, разгрузка, перегрузка угля.

Всего за время, начиная с апреля месяца и до конца декабря трудчастями в Донбассе было погружено, разгружено, перегружено и перевезено 83.076.172 пуда, причем на погрузку падает 19.796,500 пуда. Наибольшего эффекта достигли трудовые части в угольных работах в июне месяце, когда валовая цифра всех угольных работ выразилась в сумме 8.566.000 пудов из которых 5.708.000 падало исключительно на погрузку. Затем начинается резкое падение, об"ясняющееся снятием с трудового фронта ряда трудчастей в связи с операциями против Врангеля. Общие валовые цифры угольных работ в ноябре и декабре выразились в цифрах 2.940.300 пуд. и 5.201.000 пудов. За эти же месяцы было погружено 2.283.000 пудов и 2.279.000 пудов. Общее количество рабочей силы, занятой по угольных работах за период с апреля по декабрь выражается в 144.000 рабочих днях. Кроме того с мая по декабрь 39.000 трудоармейцев было занято охороной складов и грузов в Донбассе.

Погрузка угля, производимая трудовой армией составляло по некоторым месяцам очень значительный процент от общей погрузки угля в Донбассе. Так в мае месяце трудоармией было погружено 33% от общей погрузки в Донбассе; Декабрьская погрузка трудоармией составляла 16,5%.

Указанная работа составляет лишь часть общего хозяйственного эффекта воинских частей. Согласно данным учета трудоармией и воинскими частями за время с мая 1920 года по 1 января текущего года было отдано на фронт труда всего 3.289.689 рабочих дней из которых 827.918 /25,2%/ приходилось на дровяные работы, 199,368 /6,1%/ на угольные работы 923.815 /28/ на железнодорожные работы. Остальные части рабочих дней падают на другие различного вида работы из которых значительная доля приходится на ремонт шоссейных дорог, продработы, санитарное дело, сельско-хозяйственные работы и проч. Результаты дровяных работ выразились в следующих цифрах: всего было заготовлено за указанный выше период 149.853 куб.саж. погружено 72.278 куб.саж., выгружено 782 куб.саж. подвезено к станциям желдорог из складов 145.998 куб.саж дров. Кроме того было заготовлено бревен и досок 140000 штук, кольев 3770, 1000 телеграфных столбов, 6900 шпальных колод и т.д. К станции

железных дорог и складам подвезено 57.000 штук бревен и досок, 215.000 саж. досок и 86.229 кольев и проч. Работами по железнодорожному делу было занято 337.655 красноармейцев и 85.229 вольнонаемных рабочих с 3.331 казенными и 33.105 час.подводами. Все работы по железнодорожному делу можно разбить на пять груп

1/ работы по обслуживанию железнод путей и зданий, 2/ по постройке ремонту и восстановлению железнодорожных мостов, 3/ по эксплоатации 4/ по постройке узкоколейных веток и 5/ по ремонту подвижного состава. По первой групе работ сделано следующее: очищено от снега и льда 386 верст, исправлено и очищено 592 версты, проложено вновь 15 верст поставлено 11.000 щитов, вырыто 342 версты кольев, исправлено канав на протяжении 32 верст и много других работ. По второй групе работ /восстановление мостов/ отремонтировано до 70 железнодорожных мостов проложено вновь 18 верст, отремонтировано 15 верст пути. По третьей групе железнодорожных работ /эксплоатация/ производилась погрузка и разгрузка 2.713 вагон. По четвертой групе /постройка узкоколеек/ Сооружено 30 верст пути, отремонтировано 12 верст, проложено просеки 12 верст и другие. По пятой групе /ремонт подвижного состава/ отремонтировано 172 паровоза, 342 вагона и другие мелкие работы. На все прочие работы было затрачено 1.922.270 рабочих дней красноармейских и 216.515 рабочих дней вольнонаемных с ними работало 118774 подвод казенных и 34972 частных. Из этой категории работ можно выделит несколько груп - по ремонту шоссейных работ и мостов, по продовольствию, по санитарному делу, по сельско-хозяйственному, по строительным работам, по транспорту и т.д. По первой групе /ремонт шоссейных дорог и мостов/ проделана следующая работа: построено больших мостов 2050 погонных сажень, отремонтиров: больших мостов 10960 пог саж., построено малых мостов 1375 погон.сажен, отремонтировано шоссейных дорог 5600 верст. По второй групе работ /продовольствие/ - собрано, погружено и перевезено и ссыпано зерно и муки 2402000 пуд. к указанной групе отнесены работы сольныш: добыто 122000 пудов соли выгружено и погружено 237000 пудов соли и др. к продовольственной групе относится целый ряд других более мелких работ /заготовка яиц, выпечка хлеба, убой скота -14400 голов /. По санитарному делу

150

изготовлялись для лазаретов топчаны скамейки /2200 шт./ лазаретные столики /19000/ производился ремонт и оборудование госпиталей, заразных бараков, лазаретов, эвакопунктов, прачечных и других учреждений санитарного характера. Производилась работа по очистке и оздоровлению городов, очистки дворов, улиц и т.д.

По транспорту /все жел.дороги/ было погружено, разгружено, перевезено и размещено по складам 15580000 пуд разного груза, 4000 бочек, 2000 тюков, 9000 ящиков, 17000 штук досок, 308000 штук обмундирования.

Среди учтенных штабом трудармии работ около 20% падает на трудчасти

Эти данные следует дополнить еще цифрами работ частей связи красной армии. Ими в тяжелых условиях боевой обстановки в течении второй половины 1920 года отремонтировано телеграфных линій: летучим ремонтом - 86095 вер. более основательным 17864 версты и капитальным ремонтом 25.491 версты. Работы капитального ремонта производились совместно с комиссаріатом почт и телеграфов причем на долю военных ремонтных хоть капитального ремонта падает 50% вышеуказанной цифры. Кроме того построено новых строительных линий 439 вер подвешено новых проводов 974 вер. Таковы общие приблизительно итоги деятельности красной армии на трудовом фронте. Итоги далеко неполные ибо значительное число войсковых соединений совершенно не охвачено данными учета. В общем можно сказать что красные войска Украины наряду с выполненіем своего военного долга внесли не малую лепту в дело хозяйственного возрождения страны. Наша дальнейшая задача в области гражданского строительства по прежнему заключается в том, чтобы оказывать посильную помощь стране, считаясь лишь с одним условіем сохраненіем и увеличеніем боеспособности красной армии.

VI КРАСНАЯ АРМИЯ И МИЛИЦИЯ.

Наиболее экономной с точки зрения хозяйств. формой вооружения сил государ. является так наз. народная милиция. Проведенная до конца эта система делает излишним постоянное существование красной армии что связано с длительным отрывом от производ. работы значительн. часть наиболее трудоспособн. населения. Поэтому в Сов.Росii и на Украине вопрос о переходе к системе милиции является лише предметом живейшим интересом поставить данный вопрос в порядке дня и внес

опред. принципіальн. решение в смысле желательности перехода к милиционной системе. При этом с"езд определенно отметил, что самый переход должен носить характер постепенности при непременном условіі сохранения боевой мощи Республіки. Теперь после ликвидации внешних фронтов вопрос этот вновь стоит перед Рабоче-крестьянскими массами во всей своей широте. И нам приходится, исходя из оценки нашего внешняго и внутренняго положения дать на него определенный ответ.

По мнению ответственных работников красной армии при современных условіях нашей жизни говорить о возможности быстрого перехода к милиции преждевременно. Практически можно лишь ставить вопрос о создании условий, обеспечивающих этот переход для отдаленного будущего без ущерба нашей военной мощи.

Конкретно, применительно к украинской обстановке, командование вооруженными силами на Украине ставит следующую задачу: 1/ всемерное укрепление органов всеобщего военного обучения, начиная от обще украинского центра и кончая низом.

2/ Создание курсов для подготовки специалистов дела всеобщего обучения.

3/ Организация территориальных частей из элементов, являющихся надежней тем элементом Республіки /члены коммунистической партии профессиональных союзов, комнезаможей и т.д./

4/ Использование аппарата всеобуча для подготовки пополнения для действующей армии на основе территориальной системы.

5/ Подготовка на должную высоту допризывной подготовки.

Вот важнейшия направления, в которых должна развиваться в ближайшее время наша работа по подготовке перехода к милиционной системе. Впредь же до этого перехода вся страна должна с особым вниманием относиться к делу усовершенствования нашей настоящей армии, как единственного ныне залога нашего мирного труда в области социалистичнаго строительства.

Командование вооруженными силами на Украине выражает твердую уверенность в том, что V Всеукраинский с"езд советов Рабочих, селянских и красноармейских депутатов своим авторитетом даст

мощный толчок трудящимся массам Украины. Призвав их к дружному участию в деле дальнейшего развития вооруженных сил советских Республик и укрепления нашей военной мощи.

Командующий всеми вооруженными силами на Украине и уполномоченный Реввоенсовета Республики - М.Фрунзе-Михайлов.

19 6/X 21

ПРЕСОВИЙ ЗВІТ Ч І.

4 липня 1921 року

СПРАВА МОРДАЛЕВИЧА.

В ч 97 "Шлях червоноармійця" від 24 Червня 1921 року Надрукований приказ " № 102 по військах Київської Краснознаменської стрілецької дівізії /44/" Приводиться в перекладі з Московськ.:

"Товариші червоноармейці, команцири й комісари. Могутня пролетарська червона армія за три й пів року війни розбила всіх своїх ворогів у одвертих боях. Непереможність ії переконала всіх про силу й місць робітничої кляси, що стоїть при владі. Червона армія дала можливість радянській владі приступити до налагодження господарки країни на благо змученного трудового народу. Лишилися дрібні вороги робітниче селянської влади, що мріяли знищити ії шляхом ріжних повстань, організацій банд. Нині вони переконалися, що армія непереможна й оден за другим почали зявлятися та просити, щоби подарували ім за іх минуле.

Недавно до рук Рядянської влади зявився оден з видатнійших бандитів Київщини Богатиренко. Тепер добровільно зго ос вся найбільший організатор банди й начальник Українського повстанчеського відділу /отряду / Мордалевичь. Мріі капиталістів скинути владу робітників та селян рушаться. Радянська влада й тут непереможна.

І ся новаг перемога досягнута вашими руками т.т. червоноармейці.

Хай же жие непереможна пролетарська червона армія й ii славні проводирі.

Хай жие робітниче селянська радянська влада.

Наказ сей прочитати во всіх чотах, командах, сотнях і батареях.

Нач.див. й Военкомдив Дубовий

Пом.начдивполіт і нач подив Шмидт

Начальник штабу - Васич

" Глос комуністи" від 12 Червня 1921 року, містячи лист Мордалевича повідомляє про нього: " Здався на ласку радянської влади й перейшов на

ii бок оден з головних отаманів Петлюрівських - Мордалевич. Не перший то отаман порвае зі своім бандитським минулим. Але крок Мордалевича е для нас стократ важніщим ніж перехід цілого ряду инших отаманів. Е то одна з найвидатнійших серед них сила. Його порвання з Петлюрівським бандитизмом знаменуе добу розкладу бандитизму. Тому з правдивим задоволенням подаемо нижче цілковитий текст листа Мордалевича, яко акт його каяття." Далі надрукований лист Мордалевича, зміст котрого такий /подаеться в перекладі з польского/:

"Бажаючи працювати для соціяльного й національного визволення працюючих мас Україні вступив з початку революціі до У.П.С.Р.

Зі запалом молодого мрійника, з рожевими надіями на світлу майбутніст поневоленного люду йшов дорогою, що вибрала партія. Не посідаючи досить відомостей для орієнтування в справах глибшоі політики, більше спірався на досвіді в тій справі й авторитеті наших сучасних проводирів - репрезентантів украінського руху.

Був членом Киівс коі групи У.С.Р. однакож перебування на віддаленному румунському фронті та шість місяців зіслання до Берестя литовського за часів гетьманщини ослабили мій звязок з партією, зробився більше симпатиком ніж дисціплінованним членом ii.

Одночасно з сім обставини складалися так, що в своій праці не міг дотримуватися директив партіі. Вже по зорганізованіі повстань проти Деникина злуку з партією, яка входила до складу повстанческого комітету не мав.

Та ii ідейні постуляти глибоко запали в мене й відогравали домінуючу ролю в моій діяльности. Чувся ніби морально звязаним з партією У.С.Р. керуючися й надалі в своій праці ii постулятами та засадами.

Але життя випередило мене: відірвання від впливового товариства сталося причиною того явища, що лишився позаду зі своіми давніми гаслами.

Одночасно з тим збіг певних обставин і загальна ситуація при мойому нелегальному становищі тримали мене позіціях ворожих комуністичному рухові майже до останньоі хвилі, допроваджуючи мене до несвідомих блудів. В той час, коли багато моіх товаришів стало на грунті поро-

153

зуміння й солідарности з комуністами, коли вони в особі радянської влади й червоної армії відчули велику життьову силу та широкий розмах, котрий позволив робітникові та незаможному селянинові викувати ясну майбутність, в той час коли вони цілковито змінили свою орієнтацію й рішучо відкинули ставку на дипльоматичне залицяння до західньо-европейської буржуазії, я, будучи цілком ізольованним, провадив далі свою діяльність, не здаючи собі ясно справи з того, що дорога, по котрій іду провадить не туди куди прагнув.

Мучив мене застій і обмеженість мого оточення, довило мене сморід не болото сільских традицій і типові інстинкти сіх верств.

Ідея соціялізму віддавна вже приваблювала до себе в шереги борців комуністичної революції, але опозиція та індеферентизм села й боязнь одірватися від маси й бути нею незрозумілим утримували мене на давніх позиціях.

Однак од року вже відчував потребу глибшої аналізи свого відношення до революції і ревізії свого світогляду. Політична література та процес Голубовича допомогли мені перейти до нової орієнтації й до зрозуміння всіх своїх блудів. А жива революційна думка не боялася зірвати з переста рілими засадами.

Тепер без жадного вагання стаю по стороні комуністичної революції із за таких причин: моя попередня тактика мимоволі провадила до панування капіталу. В майбутности подібна система боротьби мимоволі буде використана контр-революцією. В минулому свідомо чи несвідомо мав себе за революціонера й оправдував свою діяльність оскільки вона спиралася на вкраінське село з його ідеовою надбудовою.

Зараз бачу, що ся база з орієнтацією на демократію е більше небезпечна для справи визволення працюючого люду при давній, як і при сучасній ситуації, орієнтацію сю використовували наші клясові вороги. Кінець кінцем лишалися ~~xxxx~~ ми при назві революціонерів і опинялися на льоді. Залізна конечність довела до висновку, що революціонерові не вільно триматися орієнтації на село з його прославленною більшостию, з його дрібноміщанськими інстинктами. Не можна старатися утриматися на

золотій середині, про яку при неможливости погодити клясові інтереси, не може бути мови. Шкода часу й безцільних старань. Треба буде знову забиратися до сизифової праці.

Без сумніву цілковитого визволення пролетаріяту не дасться досягнути без співчуття села, а животної вікової психольогичної порожнечи свого останього не можно знищити самою перемогою.

Але оглядатися на село помилиться всякий так, як помилився я. В найліпшому разі стане він на точці замерзання, в гіршому-опиниться в руках капиталізму.

На загал беручи причиною моїх виступів проти комуністичної революції на Вкраїні було: по перше й найголовніше - опозиція й байдужність мас до ії завдань, по друге - мій нарідній максималізм.

Зі своїми націоналістичними тенденціями покінчив одразу як тільки вступив на шлях максималізму суспільного. Сю останню позицію заняв зі слідуючих причин:

Той чи инший стосунок несвідомих мас не е аргументом що свідчить проти ідеї комунізму, котра безумовно відповідае сучасному розвою: яка не може бути знищенною без певного примусу, оскільки індивідуально власницька воля селянства перечить засадам комунізму й оскільки клясові інтереси не погоджуються.

Засада збудована на загальній рівности мусить заняти місце засади, що боронить визиск і утиск.

Усвідомивши собі фактичні блуди минулого з точки погляду соціяльної революції, рішуче зміняю вороже відношення до радянської влади на прихильне й свідомо переступаю той рубікон, котрий поділяе нас ворожі стани

В такій ніби блискавичній зміні немае нічого дивного.

Особисто давно вже зірвав з давними підставами суспільного життя й культури, в котрій ми виховувалися. Давній моральний і правничий уклад широких мас не мае для мене жадного значіння й звляеться для мене просто дурницею.

Що торкаеться комуністичної революції, то йти проти ії гарної ідеї може лише обмеженний й тупий політик. Вважав ії лише передчасною й в

тому полягае вся трагедія мого сучасного положення.

Тепер рахую своім обовязком щиро й одверто оголосити громодянином о зміні свого світогляду та замірі працювати спільно з радянською владою. І. Мордалевич. 10 Червня 1921 р.".

Пресовий звіт ч. 18. 1. 155

ОГЛЯД ПРЕСИ.

Архів

з 13-го по 19. листопада 1921 року.

I.

ПОВСТАНЧИЙ РУХ НА УКРАЇНІ.

Газета Варшавська ч.311 - 15/XI ЛЬВІВ: Підтверджуються відомости про бійку під Жмеринкою. З Проскурова доносять, що занято Києва отаманами Струком та Богатевичем, які насунули від Бородянки й Малина. В повітах, замешканих старовірами й росіянами, Черніговської губ. шириться повстанчий рух, що зростає з кожним днем. В большовицькій армії часті зради. Большовики не довіряють командірам червоної армії не тільки на Україні, але навіть в Росії...- З Праги чешські часописи подають відомости, що з причини зростаючого повстанського руху, в Одесі оголошено мобілізацію.

ЛЬВІВ. Зі сторони Могилева чутно канонаду. Подібно там провадиться погранична бійка між Румунами й большовиками.

"Час" ч.261-14/XI. /П.А.Т./ОДЕСА 13/XI. Багато селян записується до повстанчих відділів. Селяне категорично відмовляються вносити продподаток, віддаючи всі запаси повстанцям. Щоб дістати продуктів за готівку, відділи червоної армії мусять заводити форменну війну з селянами. До бійки з червоними стають малолітки й жінки, озброєні вилами й сокирами.

ЛОНДОН.-13/XI. Англійський уряд одержав відомости про вибух нової великої протибольшовицької революції в південній Росії.

ПАРИЖ 13/XI. Моркотун, голова народнього комітету, надіслав на руки союзних держав Польщі й Румунії меморіал, в якому гостро осуджує останні напади Петлюрівських банд, на беззброєні Українські містечка, сполучені з актами диких насильств, грабунків і погромів. Сей гурток авантурників, викликає повстання єдино для того, щоб збогатити, спекулюючи на нещастю свого народу. Моркотун висловлює надію, що авантуру Петлюри скоро буде зліквідовано. Повстання на Україні викликало зміцнення большовицького терору. Наприкінці Моркотун зазначає, що Український народній комітет є рішучим противником большевизму, однак вважає, що зараз народ Український досить змучений домашньою війною і прагне лише покою й хліба. Український народній комітет висловлює глибоке переконання, що Польща й Румунія недадуть помочі тим, які дококують

нового акту зради проти Українського народу.

"Робітник" ч.307 - 13/XI. ОДЕСА 10/XI./Р.А.Т./Повстанчі відділи Одеської округи мають значні запаси амуніції і кілька легких гармат, яких було заховано в стіжках сіна після розгрому большовиками армії Врангеля. Досить значний наплив переважно селян до повстанчих відділів...

Полумя повстання захопило досить широкий терен і змушує значні відділи червоних військ бути завше на поготові.

Газета "Вечорна" 13/XI. ЛЬВІВ 12/XI. "Рідний Край"вміщуючи власну кореспонденцію,отриману з України,пише:"Вісти про завзяту бійку в районі Жмеринки,підтверджуються.З Проскурова надходять відомости про взяття Києва зі сторони Бородянки - Маліна.Там б"ються відділи отаманів С т р у к а й Б о г а т е в и ч а. Повстанчий рух зростає з кожною годиною й охоплює всю Україну.Армія большовицька на передодні упадку.

З Гусятина доносять, що поблизу Лянцкоруня йде бійка між селянами-повстанцями та окремими большовицькими відділами.В Лятовських лісах згромаджені повстанські табори. В бійці з 6-го на 7 листопаду большовики понесли великі страти.Прибула на поміч кінота.Повстанці мали опустити Лятовські ліси і перенестись в глибину повіту в напрямку Кам"янця.

З початку повстання зчинилась велика бійка в околицях Проскурова. Українська повстанча кінота заатакувала Проскурів зі Сходу.З полудня насувала повстанча піхота,яка над ранок опанувала Гречанами, де знищила кілька сот чекістів і всі місцеві комуністичні організації,що через цілий час війни провадили протиукраїнську агітацію.

Після кількагодинної крівавої бійки в якій повстанська піхота понесла великі втрати піддалась 44 совіцька дивізія. Вже наступного дня повстанчі сили стали втроє більші. Прибули нові повстанські відділи з околиць Староконстантинова.Того дня занято Деражню.Утворивши спільний фронт повстанці рушили в район Літина й Вінниці.В Лятинських лісах червоні війська стратили понад 150 жовнірів. Приблизно таку саму кількість стратили повстанці.

В Кам"янці воєнний стан.Приїзд і від"їзд з міста заборонено.Без перепустки не можна переходити з села до села.Людність,що не бере участи в боях,ховається по хатах,боючись терору.Що діється в Кам"ян-

ці не відомо, що він відтятий так відділами червоними як і повстанськими.

Юрко Волошенко, український отаман, про смерть котрого доносили перед кількома днями, загинув від руки командіра червоних курсантів.

З Городка доносять, що з боку Могилїва чути сильну кононаду. Ширяться чутки, що на Румунській границі йде бій між совітськими й Румунськими військами. Людність й большовики оповідають, що совіти оголосили війну Румунії. Від трьох днів на границі не видно большевицьких патрулів. Большовики скупчили всі сили в околицях Кам"янця. Большовицькі відділи, складені з 25 або 30 жовнірів, переїзжають через села, затримуються кілька хвилин на границі і потім від"їзжають в иншу сторону. Людність побоюється, що большевики підіймуть велику оборончу акцію.

"Общее Дело" ч.479 - 9/XI. Події на Україні. ЛОНДОН - 8/XI. Таймсові доносять з Гельсінгфорсу. По відомостях, опублікованих московськими „ізвестіями," контрреволюційний рух, що почався на Вкраїні набірає широких розмірів. На чолі руху стоїть ТЮТЮННИК, що вже опанував кілька міст в тому числі Кам"янець Подільський і Житомир, де перебив 3000 комуністів. Оголошену большовиками мобілізацію в Одеській окрузі зустрінуто загальним незадоволенням. Німецькі кольоністи цієї місцевости, відмовились підчинитися наказові про мобілізацію. По повідомленню парижської Української місії рух на Україні направляється планомірно Петлюрою, який обмежуючись до цього часу вказівками місцевим проти-большовицьким елементом в їх оборонній боротьбі з большовиками, нині рішив перейти до активних дій. Згідно його вказівкам діє Тютюнник, що стоїть на чолі руху і ніби сам Петлюра зі своїм штабом перебуває на терїторії Волині.

БОРОТЬБА З ПЕТЛЮРОЮ.

РИГА від 7/XI. /вл.кореспонд./- По відомостям з мовсковських офіційних кол наступ Петлюри підтримується Польщею, звідки доставляється єму підмога польськими потягами. В Москві це робить сильне вражіння. Совітська праса каже, що як раз в той мент, коли повинна була бути заключена русько-польська угода, польська військова кліка робить спробу звести на нїщо всі результати мирного договору.

ВАРШАВА 8/XI. З руської границі повідомляють, що наступ Петлюри

зліквідіровано червоним військом, що послане проти нього з Київа. Петлюра ніби відсунутий до Збруча. Селяно Поділля, яких Петлюра сподівався підняти прсти совітської влади залишилися нейтральними.

"Последнія Новости" ч.480 - 9/XI. Повстання на Україні. ВАРШАВА 8/XI. Із Тарнополя повідомляють, самі сильні бої були 30 жовтня на лінії Кам"янець-Проскурів. Червоне військо чинило сильний опір, особливо там, де їм погрожувало оточення. З Рівного повідомляють, що згідно з одержаними відомостями в де-яких місцях Волині появилися повстанські відділи.

В околицях Славути та Заславля були бої. В Мирополі I листопала відбувся жидівський погром. (В той час повстанських відділів где не було в Мирополі)

БУХАРЕШТ. 8/XI. /Гавас / Українська місія в Букарешті підтверджує відомості про повстання на Україні. До повстанців приєдналися петлюрівські частини. Заняти Новоград-Волинськ., Шепетівку, Житомир, Кам"янець т.и.пункти. В околицях Бердичіва та Фастова йдуть уперті бої.

ЛОНДОН 8/XI. Таймсові телеграфірують з Гельсінфорса, що повстанський рух на Вкраїні знов набрав поважних розмірів. На чолі повстанців стоїть отаман ТЮТЮННИК. По відомостям газети, повстанцями занято низку міст, в тому числі Кам"янець Подільський і Житомир, де убито було 3000 кумуністів.

Відділ полковника Г у л я я - Г у л е н к а кількістю до 2000 людей появився в районі Тирасполя й одною колоною пішов на Одесу, де почутками, населення приєдналося до повстанців, а друга частина відділу вирушила в напрямі Жмеринки. До повстанців приєдналися большовицькі кінні частини.

ДАНЦІ 4/XI. /вл.кор./ В жидівських громадських колах одержано сумні відомости з України. Повстанські банди Петлюри заняли Гусятин, вирізали там всіх "большовиків", себ-то вчинили жидівський погром. На чолі банд стоять тіж "герої" що і раніш, коли банди Петлюри залили всю Україну жидівською кров"ю.

Газета „ВЕЧЄРНА" I6/XI.

Скала I4/XI. Надруковано комунікат Українпрес про наступне: Полковник Матвієнко під Катеринославом. Сотник Палій тяжко ранений. Завзяті бої відділів сотника Палія. Умань в руках повстанців. Больш-

вицький полк перейшов на бік повстанців. Повстанські війська перейшли Дніпро під Черкасами. Генерал Янченко під Коростенем, знищив 4-й совіцький полк. Большовицькі сили на Поділлю. Операції Генерала Гулого й Зуба. Міна зброї на продукти. Большовики маневрують на Вознесеньськ. Отаман Іванів на Вознесенськ Херсонщині.

„ДЗЕНІК ЛЮДОВИЙ" ч.268 - 16/XI.

Ростов від 14/XI. /Пат/. В останні часи в районі Кубанського й Донського війська сильно піднявся повстанчий рух, який цілком охопив ці округи. Червона карна експедіція не може навіть в части вгамувати того руху. Рівно ж збільшилась дизерція червоноармійців, які зу зброєю переходять в ряди повстанців.

Спеціяльно ревком оголосив мобілізацію двох останніх рочників, яка дала ледве кілька відсотків рекрутів. В де-яких округах повстанці завчасу підготовляють окопи, з заміром протриматись в них через зіму.

Часті атаки червоних військ не подолали усунути повстанців з окопів. Главком червоних військ поїхав до Москви з жаданням помочі.

Букарешт: 14/XI/Пат/: По відомостях з Бесарабії, червоні війська опускають лінію Дністра з причини Українського повстання. Цю вістку повторюють "Хвиля" й газета "Порана".

"ХВИЛЯ" 16/XI.

Повстання на Україні. Мелітополь. /Пат/. В останні хвилі повстанський рух зріс надзвичайно. Добре озброєні повстанці вточують сутички з червоними військами, нападають на потяги й руйнують совіцькі інституції. Великий наплив добровольців до повстанчих віддділів. Повстанський рух охоплює зараз нові округи. В останніх днях відбулося кілька крівавих сутичок, в яких совіцькі війська понесли поразку. Повстанці здобули велику здобич амуніції, обозу і коней. Значна кількість червоноармійців переходить на бік повстанців.

Харьків /Пат/. Тут доносять про піднесення повстанчого руху на Україні. Багато сел знаходяться в руках червоноармійців.-/Цей комунікат повторив газета "Порана"./

Газета "ПОРАНА" 17/XI.

Від вл.коресп. Скала. 15/XI. Сьогодня надійшли до Скали відомости, що Кам"янець знов занято повстанцями. По цих відомостях повстан-

чий відділ силою до 300 людей вдерся до Кам"янця зі сторони Румунії і майже без опори заняв місто. В місті спокій. Урядового підтвердження сеї відомости наразі нема. Оголошено відозву головного командування повстанчих військ, яка під загрозою карою смерти, забороняє напади на жидівську людність, замешкану на теренах повстанчого руху.

"ДЕННІК ЛЮДОВИЙ" ч.269 - 17/XI.

Повстання на Україні. "Рідний Край" подає; від 5-го листопаду Умань в руках повстанців. Заняв його полковник Деращук, якому пощастило зорганізувати цілий повстанчий полк з місцевого селянства. На його бік перейшов совітський полк, що складався переважно з мобілізованих українців. На Поділлю большовицькі сили скупчені головно в районі Скала-Оринін-Шаков-Дунаєвці-Нова-Ушиця. В листопаді група большовицьких військ, хотіла перейти Збруч і в тій цілі звернулась до польського постерунка в Окопах. Польське довудство згодилося на те, під умовою, що перейшовші границю, зістануться інтерновані. Катеринослав оточений значними силами полковника Матвієнка.

"ПОСЛЕДНІЯ НОВОСТІ" ч.481 - 10/XI.

Повстання на Україні. Москва 3-го листопада./Роста/ Уповноважений представник совітської республіки в Польщі, подав офіціальну заяву представникам польської преси, що до повстання на польсько-українській границі. Російсько-Українська місія, "заявив він, одержала відомості, що банди перейшли польську границю і вдерлися на Україну, де вони заняли Гусятин і Городок. Згідно з докладними відомостями, відділи цих банд були доставлені по залізниці до границі України, при допомозі військових властей та адміністації польських залізниць. Ці банди набираються серед інтернованих петлюрівських козаків і находяться під командою отамана банд ТЮТЮННИКА. Одночасно з атакою проти Гусятина, бандіти пробували викликати повстання, в районі Кам"янця на Поділлю, ця справа потерпіла крах.

Поразка Петлюри. Берлін 8-го листопаду. Большовицький "НОВИЙ МИР" повідомляє: Згідно з телеграфними донесеннями з Москви, отамана ТЮТЮННИКА оточено, петлюрівський похід ліквідується.

"ОБЩЕЕ ДЕЛО" ч: 480 - 10/XI. На Україні. Львів 8-го листопада/Руспрес

Особа, що прибула з України так освітлює положення совітської вла-

4 158

ди. Лівий берег Дніпра так як і правий, захоплено великою кількістю повстанчеських відділів, що ставлють собі метою знищення совітських агентів, та постійну боротьбу з совітською владою. Повстанці, яких совітська влада всіх без ріжниці називає бандами, поділяється на дві категорії: одні дійсно ідейні борці - нищителі комуністів- складають більшість великі добре організовані відділи, гарно одягнені ; инші дрібні ватаги звичайних бандітів - грабіжників, що мають своєю метою наживу. Перші укомпектовані переважно українськими національними елементами з домішкою міською інтелігентної молоді. Як ті, так і другі не чипають селянських господарств: село вважає їх своїми і дає їм притулок та харчі. Об"ектом діяльности повстанців є переважно містечка з комуністичними органами, невеличкі міста і залізниці та склади. Комуністи не можуть появлятися на села, де їх вбивають селяне, збірають продподаток спеціяльними комуністичними відділами. Імя Махна надзвичайно популярне на селах а в містах про нього говорять, як про неуловимого ворога совітської влади та війська.

"ПОСЛЕДНІЯ НОВОСТІ" ч.482 - II/X.

Пораженіе Петлюри. Варшава 9/XI. По одержаним тут відомостям, повстання на Україні починає поступово зменшуватися. В українські губ. большовики спішно пересунули з Центральної Росії великі частини червоної армії. Після упертих боїв, повстанчі відділи розбито на дрібні групи, що продовжують до цього часу боротьбу з большовиками шляхом окремих наскоків на міста і містечка. Значні центри західної України заняті червоною армією. В одному з жорстоких боїв між Петлюрівцями й большовиками в районі Подільської губернії, убито Військового Міністра Петлюрівського уряду Генерала Галкина.

"ЗА СВОБОДУ" ч.10. від 15/XI. Подає комунікат з 14/XI. Українпрес про повстання на Україні та про захоплення Вінниці, Тирасполя, Проскурова, Балти й Ананіва. Перегрупіровка большовицьких військ. В большовицьких військових колах, нервовий настрій. Почато спішно перегрупіровку війська. З Кавказу на Україну перекидається кінний корпус Буденного. З лівобережної України - 3-й кінний корпус. Для охорони Київа перекидають з района Умані 45-у совітську дивізію. В районі - Черкас - Елізаветград-Александрів пересовують з Полтави 7-у й 25-у дивізії. З Чернигіва спішно вислано 164-а бригада на поповнення 24-ї дивізії, розбитою з боях з військами Шепеля й Заболотного над р. Бугом. Большовицьке командування

на Україні одержало від Троцького наказ, щоб совітське військо з бою очистило Правобережну Україну.

"ЗА СВОБОДУ" II/ 16/XI. Два відділи червоної армії, разом з урядовцями, втікаючи від повстанців прорвались через повстанський фронт й перейшли в околицях Кременця й Дубно польську границю, благаючи польські пограничні власти дати їм азилю. Пограничні власти обеззброїли большовиків та інтернували їх.

"НОВА РЕФОРМА" ч: 264 - 17/XI. "Нова фаза повстання на Україні" Останні відомости з України, категорично спростовують офіціяльно оголошене совітським урядом твердження, що ніби повстання на Україні ліквідовано. Це повстання не спинилось, воно лише переходить в нову фазу напруження. Далі подається інформації з "Рідного Краю". Газета "ВЕЧОРНА" довідалася, що повстанці концентрують великі сили на лінії Житомир - Коростень. Тут армія налічує 30.000, вона має відограти рішаючу ролю. Житомир занято повстанцями; в районі цього міста оперує Головне Командування повстанцями.

"ЧАС" ч. 263. - 17/X. Подає комунікат "Рідного Краю" з 16/XI. Москва 16/XI. /е.е./ Офіціяльний большовицький комунікат стверджує, що повстанці мають підпертя з боку Румунії. Совітський уряд оголосив військовий стан на Україні, а в Києві стан облоги.

Газета "ВЕЧОРНА" 18/XI. і "ДЗЕНІК ЛЮДОВИЙ" 18/XI., подають комуніка "Рідного Краю" від 15-го листопаду.

"ХВИЛЯ" 18/XI. "Що діється на Україні" Після наведення комунікатів з "Рідного Краю" подає наступне: Скалат /вл.кор./ Особа, яка 6-го листопаду опустила Київ, каже, що в Києві до того часу панував спокій. В околицях Києва час від часу появляються невеличкі відділи повстанців, що руйнують засоби комунікації. Зараз в Києві совітський уряд купує у мешканців цінні річі і футра для крамрміну з закордоном . Провадиться вільна торгівля.

"РІЧ ПОСПОЛІТА " ч. 314 - 18/XI. Львів 15 листопаду. В районі Кременця й Дубно большовицькі відділи перейшли на польську терітсрію і про сили охорони, їх інтерновано. Українпрес Бюро доносить, що великі відділи полковн. Матвієнка оточили Катеринослав. Сотник Палій тяжко ранен Його відділ знищений 17-ю совітською дивізією, занято лінію Деражня-Ялтушков. 5-го листопаду занято Умань полк. Дерещуком. На Поділлю большовицькі війська, скупчені в районі Скали-Дунаєвиць й Нової-Ушиці.

/Вл.тел./. Підволочиск. 15-го листопаду. Від кількох днів совіцькі патрулі знов над Збручем. Біженці, що прибувають з за Збруча, привозять золото, брілянти й продають їх в пограничних містах.

Повстанські відділи й банди нападають на терітор ію Польщі і в останніх днях ограбували кілька маєтків. Серед біженців, знаходяться агітатори большовицькі. Двох таких агітаторів арештовано в Мушкатові. Відомости про повстанський рух дуже суперечні і часто пересаджені.

"ОБЩЕЕ ДЕЛО" ч.482. 12/XI. Ріга 10/XI. Тут поширюються чутки, що залізничний рух між Київом, Харьковом і Москвою - перервано. Зв"язок підтримується аеропланами. Львів 10/XI. Большовицьким військам пощастило розбити партізанів Тютюнника, які захопили кілька важних пограничних пунктів і залізничні станції. У всій пограничній полосі панує жорстокій терор. В самій Україні продовжуються акції повстанських відділів.

Газета "ВЕЧОРНА" 18/XI. Підволочиськ. 17/XI. В Проскурові переведено різню Українців і розстріляно 200 осіб. Над Збручем чути канонаду, правдоподібно з під Староконстантинова.

"КУРЄР ЛЬВОВСКІ" 19/XI., подає комунікат з "Рідного Краю"

"ХВИЛЯ" 19/XI. Снятин. В районі Знаменка, Звітково-Вапнярка, червоноармейці переходять на бік повстанців. Під Жмеринкою завзяті бої. Скала.- Під Пятихаткою відділ полковника Баєра напав на червоний полк смерти, забито командіра цього полку Боровицького. Скалат. Головні сили повстанців оперують в районі Могилева, Бару й Шепетівки. Коло Харькова, Полтави, Чернигіва й Київа скупчуються групи повстанців. Сили їх доходять до 30.000. Мають артілерію й кінноту. 7-го листопада відділи повстанців вирушили з Ярмолинець на Проскурів, зачувши про це большовики втікли до Деражні. Повстанці зважаючи на свої невеликі сили не ввійшли в Проскурів, який був ніким не занятий протягом 2-х день, потім большовики вернулися й чрезвичайка почала переводити арешти. З арештованих розстріляно біля 100 осіб. Рівно. На лінії Корець-Звягель розбито большовицький баталіон на поході. Наступ повстанців проводиться на Коростень. В Київі панує спокій, телефонічний зв"язок перерваний.

"НОВОЕ ВРЕМЯ" 10/XI. Подає звіт Українпрес і Рідного Краю про повстання.

ПОВСТАНЧИЙ РУХ В Р О С І Ї.

"ЧАС" ч.261 14/XI. Оренбург - 13/XI /Пат/. В останніх тижнях виникла низка сутичок між червоним військом і повстанчими відділами.

"ЗА СВОБОДУ" 16/XI. Тамбов - 14/XI./Пат/ Повстанський рух по всій губернії,особливо по лінії залізниць набирає широких розмірів. Повстанці добре озброєні мають кулемети й кінноту. Рух по залізницях під охороною бронепотягів. Однак повстанці щоденно нападають на потяги,переводять трус, і розстрілюють комуністів.Селяне помогають повстанцям.

ГОЛОД В РОСІЇ.

"ОБЩЕЕ ДЕЛО" 10/XI. Женева 9-го листопаду. Доктор Нансен цими днями від"їзжає до Росії,він має кошти,яких вистарчає годувати 250.000 дітей. В палаті громад Гамсфорт зазначив в промові,що Англія не може дати вистарчаючої допомоги Росії,доки совітський уряд не здобуде собі довірря,признавши всі зобов"язання і давши підприємцям можливість поновити торгівлю в широких розмірах.

ЕКОНОМИЧНЕ ЖИТТЯ В СОВДЕПІЇ.

"ПОСЛЕДНІЯ НОВОСТІ" ч.481. 10/XI. "Параліч транспорту". На шляхах, що ведуть до Москви,дуже слаба погрузка дров.Миколаївська залізниця переходить на опал нафтою. Паливний стан Київо-Вороніжської залізниці критичний,що погрожує не виконанню перевозки споживи.Паливний трох - тижневик офіціяльно визнається за невдалий.

"ПОСЛЕДНІЯ НОВОСТІ" ч.482 - 11/XI. Постановою московського совіту скасовано з 1-го листопаду комуністичне харчування дорослих.

В Московській губ. здані в аренду до цього часу 115 підприємств.

В Петрограді засновано комерчеський трест підприємств масової продукції. Заводи,що входять в трест,відписують державі половину чистого прибутку.

Балтійський пароплаво-будівельний завод,що перейшов в руки англічан, заключив договір з Москвою,яким зобов"язався протягом пяти літ відремонтувати 1000 рус.паротягів.

"ОБЩЕЕ ДЕЛО" ч.481 - 11/XI."Економіческая Жизнь" ч.238, дає відомости,що здано в аренду електротехничні заводи: Веста,Бета,Гамзон і Людвігзон на 5 років, за плату 12% продукції.

"Економміческая Жизнь" каже,що до цього часу нема ні одної солідно

ної пропозиції, ні одного солідного капіталіста - підприємця. Солідні форми вимагають солідних гарантій, солідного обезпечення, солідних доходів і що особливо важно - солідного правительства, здібного їм ці доходи забезпечити. При нинішніх обставинах трудно знайти охотників.

"ОБЩЕЕ ДЕЛО" 10/XI. Лондон 9/XI. Телеграма з Москви наводить промову Леніна на зборах компартії.

Соціялістична сістема державної промислової та рільничої продукції, потерпіла фіаско й переродилася в звичайну торговлю. Ми повинні рахуватися з цим фактом й вернутись від державного капіталізму до комерції на грошовій основі. До цього ми повинні пристосуватись раніш, ніж почати операцію. Ми тепер не маємо ніяких воєних завдань, наші завдання головним чином економичні. Відступ необхідний. Другого шляху нема, с о ц і я л і з м не може бути ведений в близькій будучині і ми повинні улаштуватися на суто-капіталістичному базісі. Ми не повинні відмовитися від цього, як не комуністичного кроку. Безумовно зміцнення капіталізму є небезпекою, але якіж революційні заходи не є небезпечними. Кожний крок відчіняє можливість таких небезпек.

ПОЛЬСЬКО-СОВІЦЬКІ ВІДНОСИНИ.

"ПОСЛЕДНІЯ НОВОСТІ" ч.478. 6/XI. Большовицьке телеграфне агенство "Роста" сповіщає: скаженілість польської преси проти совіцької Росії приймає більш різкі форми. Договір перестала Польща додержувати й навіть Балахович прилюдно заявив, що його ніякими силами не висилають з Польщі. Польща не повинна забувати, що терпінню Росії також є границі. Наші права ми не позволимо топтати ногами - чаша переповнюється.

"ХВИЛЯ" ч.17/XI. Москва/Пат/"Ізвестія" доносять, що після Горлошлеського рішення німецько-російські стосунки ввійдуть в фазу нормальних і стануть кращими.

Польський уповноважений подав французському міністрові закордонних справ словесну ноту в якій зазначив марні зусилля польського уряду в цілях добитися виконання Рижського трактату. Деякі параграфи Рижського мирного трактату просто нарушені, инші ж не виконано. Як що такий стан річей буде трівати на далі, то Польща буде змушена застосувати репресії. Тоді мир буде загрожений з вини совітського уряду. Польща вис-

11

люблює жадання, щоб Латвія й Естія виступили разом з Польщею з домаганням від совітів виконання заявлених ними йому вимог.

ПОЛІТИЧНІ НОВИНИ.

"КУР"ЕР ЛЬВОВСЬКІ" ч.269 - 14/XI. Нам доносять з Тарнова, що агенти Петрушевича провадять серед українських емігрантів протипольську пропаганду. Спілка, зложена з найсердешнійших ворогів Польщі: Архипенка, Корчинського, й Петрушевича, приступила до видавання часопису "Обєднання".

"РІЧ ПОСПОЛІТА" ч.309. Львів 10/XI/вл.тел./ Польські власти ніби розпоряджають доводами, що в березні б/р: у Відні підписано політично-військову угоду між українським совітським урядом Раковського та урядом Петрушевича. Обидві сторони зобов"язалися відібрати полякам Східну Галичину й Волинь, які мають увійти в федеративний зв"язок з совітською Україною.

"ГАЗЕТА ПОРАННА" 17/XI. В Карсі підписано договір між Ангорою і совітською Росією, Верменією, Грузією та Азейберджаном. Місто Батум зістає при Грузії. Матиме автономію. Карс з округом повертається до Турції. Турецьким Вірменам запевнена цілковита автономія.

"ПОСЛЕДНІЯ НОВОСТІ" ч.481. 10/XII. Генерал Слащов виїхав в Крим на службу до большовиків. Він заявив: "нині мене кличуть обороняти честь Росії і я їду виконувати свій обов"язок, вважаючи, що всі руські, особливо військові повинні бути в даний мент на батьківщині." Большевики пропонують Слащову посаду командуючого Румунським фронтом.

"[illegible] Букарешт 8-го листопаду /Галас/ Міністр Закордон.справ Таке Йонеску пояснив, що причиною розрива переговорів з совітами є питання про Бесарабію. Совітський уряд поставив обмірковування бесарабського питання як conditio sine qua non пертрактацій.

ч.478. Скоропадський остаточно проміняв політику на комерцію. Між иншим він є співвласником Руського банку в Берліні.

Червона газета подає, що совнарком обміркове пропозіцію наіменувати Петроград Ленінбургом.--

Склав: [illegible]

Пресовий звіт ч. 18. 161

ПІД БІЛЬШОВИЦЬКИМ ЯРМОМ.

18 листопада 192[illegible] р.

Освіта на Україні.

Большовики хотять довести, що вони добре поставили справу освіти. Для цього в офіціяльних звітах подаються великі цифри заснованих шкіл, так "Червона Правда" ч.34 від II/X подає, що на Україні існує 235 учебних сільсько-господарських закладів, в яких учиться 19104 учнів. Вищих сельсько-господарських закладів 6, в них 5500 учнів і 271 викладачів, індустріяльно-техничних шкіл 656, в них 52016 учнів і вищих індустріяльно-техничних закладів 5, в них 10192 учнів і 709 викладачів.

На просвіту відпускалось раніш 3% а тепер підвищено до 8% державного бюджету.

З огляду на те, що немає шкільного приладдя і підручників, нема обо-рудованих помешкань, відсутність коштів, що не виплачуємо учителям утримання, ця велика кількість учебних закладів істнує лише на папері. На з"їзді всеработпроса 2/X, промовці підкреслювали хаотичність праці в освіті, відсутність фінансів та що розпорядження влади часто не доходять до місця й всі заходи залишаються "канцелярськими достіженіями", що не переводяться в життя. На школи не вистарчає державних ресурсів, тому треба шукати місцевих коштів/ "Труд" ч.179 - 5/X/

На III-му Всеросійському з"їзді робітників штуки 2/X в докладах зазначалось, що на утримання театрів відпущено до кошторису 23 міліарди на рік, а в дійсности потрібується 75 міліардів. Артистам м.Москви держава заборгувала 2 міліарди рублів. Піднято питання про здачу театрів в аренду, чому противляться ліві комуністи не бажаючи випускати з своїх рук такого агітаційного засобу як театр /"Труд" ч.179/.

В театрах інсценіруються судові процеси в цілях агітації. 5-го жовтня в Кам"янці в Шевченковському театрі організованим пролітаріятом Кам"янеччини, був переведений пролітарський суд над голодом. Президія суда складалася з 5 товаришів. Прокурором суда був т. Кулик, правозаступником голоду був т. Махлак. Свідками обвинувачення були: робітник з Донбасу т.Буценко, селянин з Миколаївщини, селянин і селянка з дитиною з Надволжа, з боку обжаловано були свідками і разом співвинними: Пільсудський, Петлюра, Нуланс Такенеско, Савінков і Куркуль. Після переведення судової розправи з додержанням всіх форм і обрядів та з повною урочистостю винесено присуд, яким засуджено голод до повного знищення, шляхом рішучого і суворого стягнення продподатку з населення.

II Нова економічна політика большевиків.

Рада праці й оборони постановила відмовитись від трудової мобілізації, залишаючи цей спосіб у виключних випадках, натомість перейти до широкого вербування на державну службу фаховців, поширюючи відомости про нові корисні умови державної служби /"Червона Правда" ч.34/ у всіх совітських підприємствах, витрати на утримання адміністрації та робітників в багато раз перевищує вартість продукції. Продукція дуже мізерна. Щоб підняти продукційність, прийшлося відмовитися від сістеми почасової оплати праці і поставити оплату труда в залежність від кількости індівідуальної продукції. Сама доля сміється наб большевиками. Їм першим прийшлося відмовитись від охорони праці та від 8-ми годиного робочого дня. Так "Труд" ч. I79 пише: "Всеросійская тарифная конференція визнала за найкращу сістему, що може збільшити продукційність труда - сістему "здельщини" в ріжних її формах. Для цього прийшлося занехаяти 8-ми годиний робочий день і виснаження організму робітника, але в умовах нинішньої тяжкої господарчої кризи, робітник мусить принести цю жертву. Бо ж більш здорові форми оплати праці можливі тільки при нормальному стані державної промисловости. В приватних підприємствах, сдельщина не повина панувати необмежено. Треба встановити таку сістему заробочої платні, якаб одночасно не гальмувала розвитку продукційности приватніх підприємств і не губила б організму робітника."

Перед 4-ма роками большовики привабили до себе лидячі кацапські маси гаслом, що в соціялістичній республіці робітник буде лижати на печі та їсти калачі. На перших часах панування совітських керовників, поки були запаси минулого і поки було що грабувати у населення, це гасло переводилося в життя. Тепер пограбоване населення само голодує і нічого вже не може дати на утримання комуністичної арістократії. Вже обдерли всю Росію, нема де ні вкрасти ні пограбувати. Тому настав час відмовити обдуреним робітникам утримання на державний кошт.

"Труд" ч. I78 - 4/Х в статті "Забезпечення безробітних" приводить наступний програм робітничої політики: "завданням менту є грунтовна зміна істнуючої політики і практики, що до державної помочі безробітним. Треба відмовитися від норм допомоги, що розподілялись між всіма рівно і які були так мізерними, що безробітні зовсім відмовлялися від державної помочі. Слідом за грунтовною переоцінкою поглядів на основи тарифної політики, що порикає зі всіма споживчо-урівнюючими тенденціями минулого,

належить вести продукційний критерій...Рахуючись з дуже обмеженими ресурсами республіки,треба зузити до мінімальних границь кількість забезпечуемих,приймаючи на увагу їх трудову цінність і техничну здібність. Всякий благодійний підход до справи з міркою "нуждаемости" треба рішучо відкинути.Совітська держава заінтересована в збереженні для державного господарства в першу чергу кваліфікованої робочої сили,що складає одночасно клясову опору совітської влади та основне продукційне ядро нашої промисловости.Тому нічого й думати про реальне забезпечення всіх без винятку нуждающихся в тому числі і переходячих на стан безробітних.Всіх їх повинно цілком і без застереження зняти з рахунку державного забезпечення.Згідно з потребами держави в кваліфікованій - робочій силі,право на соціяльне забезпечення повинно поширити виключно на кваліфікованих робітників /примірно не нижче 6-го розряду/ і на службовців державних підприємств.Винятки може бути допущено лише для особливих ударних професій.Вся инша не кваліфікована чорноробоча маса - баласт соціялістичної промисловости і державного забезпечення не заслуговує.

Пленум М.Г.С.П.С.постановив,що вартість комунальних благ,що даються робітникам включається в заробітню платню.

В звязку з новою економичною політикою вирішино підвищити утримання совітських служачих до прожиточного мінімума,встановлено нові тарифи оплати державної праці,при чому на місцях тарифні ставки можуть мінятися в залежности від місцевих умов.

"Труд"в ч.178 скаржиться,що не зважаючи на катастрофичну нехватку ресурсів республіки, губпрофсовети і уездбюро виявили тарифною практикою,децентралізацію"до"безчувствія". Гомель провів льокальний спецтаріф по якому спец одержує 60 фунтів в місяць хліба і по 30 фунт.на кожного члена родини,картоплі 40 фунт.і на кожного члена родини по 20 фунт.,крупи 7 і 3 фунти, мяса 15 і 7 фунтів, масла 5 фунтів,цукру 4 і 2 фунти.Крім того на рік - пару чобіт,2 пари білизни і убрання.Грошова ставка - 225 тисяч рублів місячно.Татарський обпрофсовет встановив мінімум 90 тисяч і максімум 1.800.000 рублів на місяць.Севастопольське упрофбюро встановило 555 тисяч рублів місячно робітникові 6-го розряду.Астраханський губпрофсов.розробив тариф з ставками до 10 міліонів в місяць,не зважаючи на заборону тричі з центру, та вимагає додаткових кредітів 17 мiлiардів місячно.Автор статті,якийсь Андрей Доніч радить скасувати подібні місцеві постанови,закрити кредіти і притягнути до суду тих,хто поверх пляну витрачає ресурси.-

III Зовнішня політика большовиків.

Не зважаючи на економичну руїну і критичний стан совітської влади в Росії, большовики не змінили своєї тактики, не ослабили своєї пропаганди поміж робітників світу, і свої стосунки з Европейськими державами і до нині будують на можливостях викликати всесвітню революцію. Не маючи засобів нагодувати голодуючих, виклянчуючи поміч від буржуазії і робітників за кордоном, в той же час Московський уряд надсилає страйкуючим робітникам північної Франції 10.000 франків, разом з братерським привітанням на знак солідарности в боротьбі з експльоататорами /"Червона Правда" ч.35 - 12/X/

Сітуацію в Польщі большовики оцінюють з погляду своїх замірів, що до цього сусіда. "Червона Правда" в ч.35 каже: "Польща переживає серьйозну політичну кризу"... Економичне становище безпорадне... Кабінет Поніковського розраховано на кілька тижнів. Всі поспішають обміняти польські марки на чужоземну валюту та бріліанти. Чекають внутрішнього вибуху большевизму, В тому ж числі часопису в статті: "Буржуазне господарство Польщі" большовики малюють для себе дуже приємні перспективи і надіються в недалекому часі настановити в дружнім Польщі свою совітську владу. Вони пишуть: "Через ведення низки імперіалистих війн, польська буржуазія остаточно знищила країну і навела на робітничі маси великі злидні й недостатки а до цього обложила народ податками на виплати державних довгів, що завелись в наслідок війни. Цих довгів буржуазія платити не хоче, а цілком безсоромно й одверто перекладає весь тягар державних позичок на працюючі маси... Крім того робітник змушений давати частку гірко-зароблених грошей на удержання буржуазії та поліційно-жандарської наволочі, що удержується окрім армії для уярмлення працюючих мас... Польська буржуазія зараз так захоплена в своїй роботі - удержанню державної влади в своїх руках і нищенню всілякими засобами народнього руху, що зовсім не звертає відповідної уваги на народні потреби. На поліцію й жандармерію витрачається в 4 рази більше, як на народню освіту. Уряд Польщі абсолютно не піклувався про господарський стан держави, він піклувався тільки про свої буржуазні богатства, про збереження їх та про захист себе від проклятої революції, що росте з кожним днем і для цих потреб друкував безліч паперових грошей. А це спричинилося до великого обезцінення валюти, через що працюючі маси, що-раз впадають в нові

злидні а буржуазія приспішує собі кінець, бо маси з кожним днем все більше й більше революціонуються, бачучи таку державну господарку. І от в решті решт, польська буржуазія, виждавши надзвичайного народнього напруження, буде шукати каналу для відведення накопиченої народньої енергії, щоб відвернути очі від революції, кине маси в вир війни, б"ючи в ту пору в національно-патріотичні дзвони, старачючись засліпити маси патріотизмом перед зовнішнім ворогом дорогої отчизни. Другого виходу польська буржуазія не зможе найти, бо крім власних інтересів, вона мусить танцювати щей під дудку Антанти, від якої вона залежить економично й фінансово. І от з одного боку, боячись відмови західною буржуазією економичної та фінансової допомоги, без якої теперішній польській уряд не може продержатися й одного місяця, а з другого - боячись власної домашньої революції, Польща під наказ з Парижу доконечне розпічне военні дії проти радянських республік. Не зважаючи на всю допомогу Антанти, армія польської шляхти не встоїть перед червоною армією, бо немає духу й охоти захищати права своїх магнатів...і незахоче бути катами російської пролітарської революції, то свою зброю поверне проти батьківської буржуазії. Поруч з червоною армією, польська армія доб"є свою буржуазію остаточно і на її трупі піднесе червоний революційний стяг. Польська буржуазія в раз зі своїм урядом піде мандрувати по всіх країнах світу на їх же місце стануть наші пролітарські ревкоми і радянські виконавчі комітети рад робітничих депутатів.

IV. Совіцька суверена Україна.

Стосунки совіцької Росії до совіцької України освітлює "Червона Правда" в ч.27 - 2/X так: "Комуністична партія і радянська влада вирішили, що радянській Україні не потрібно окремого господарчого органа а що мусить бути єдиний господарчий центр для загального регулювання всього господарчого життя радянської федерації по єдиному господарчому плянові... Свідомий пролітаріят не може турбуватись про добробут виключно своєї країни... Всеукраїнська рада народнього господарства незалежна лише в питаннях, що торкаються самої України. А щоб інтереси України були забезпечені в загальному федеративному господарчому центрі, Україна має свого представника у Вищій Раді народнього господарства. Так виглядає суверенність радянської України.

"Червона Правда" в ч.34 - II/X сповіщаючи про від"їзд т.Шумського до Варшави, каже, що на явність окремого дипльоматичного представника в Польщі від України найліпше свідчить про її суверенність. Присутність т.Шумського за кордоном прискорить остаточну клясову диференціяцію в колах Української еміграції і привабить до радянської влади ті близькі комуністам клясові елементи, які ще трохи вагаються в національнім питанні. Сподіваються, що приклад Грушевського не залишиться без наслідування.

5. Про повстанчий рух на Україні.

Большовики в повстанчому рухові на Україні вбачають боротьбу світової буржуазії проти фундаторів соціялістичного раю. "Червона Правда" ч.26 - I/X пише: "Зараз з середини світова буржуазія організує банди які руйнують залізниці, спалюють харчові склади, забивають на складах товаришів, проливають невинну кров робітників і селян, проникають у всі дюри і кути радянського організму, стараючись його розкласти." Далі подає вісти, що в Гайсині розкрито організацію безпартійних вільних соціялістів, на чолі з членом комуністичної партії Петрунем. Завдання цієї організації - скинути діктатуру робітників і незаможніх селян та утворити вільні ради. Арештовано 69 людей з них 26 вже розстріляно.

"Наше Слово" ч.232 - I0/X приводить наступне справоздання помішника главкома військ України Ейдмана, якому доручено боротьбу з бандитизмом. Ейдман каже, що самими небезпечними місцевостями, що до бандитизму є Кременчукська, Подільська і західня частина Київської губернії. Проти

повстанців посунено зараз 3 дивізії з Одеси, кинуто кінноту Буденого, викликано курсантів з Київа, Одеси, Москви, Севастополя й Вороніжа. "Уляки-селяне дають всяку підтримку бандітам-петлюрівцям. Запевняючи, що хоробра червона армія розіб"е бандіта Тютюнника, Ейдман все ж не дивиться на справу обтімистично. На його думку повстанчий рух на Україні має без сумніву корні в штабі Петлюри в Тарнові. Ця обставина може відіграти рішаючу ролю в справі затримки задушення повстання, бо повстанці невпинно одержують від Петлюри зброю, одяг і амуніцію.

"Наше Слово" ч.206 - 1?/IX, так малює положення на Україні на 1 вересня: "Україна в сучасний мент уявляє з себе два ворожих табори: з одного боку большовики, що напружують останні зусилля, з другого боку все населення, що заховує ще свої сили, але організовано і методично веде боротьбу з окупантами, винищує їх, демвралізує армію, дезорганізовує правительственні установі. Боротьба йде поки-що скрито, але надзвичайно напружено. По останнім відомостям, большовики перекинули майже всі свої сили для боротьби з бандами і оголосили безпощадний терор. Але не зважаючи на це, проти-большовицькі організації збільшуються, усилюються і все більше стають популярними серед населення. Взагалі населення України об"єдналося без ріжниці націй і створило единий фронт, проти большовиків. Селяне розбились на три частини: одна часть регулярної армії У.Н.Р., друга часть в партизанських відділах, а останні вичікують слушного часу, коли можна буде виступити активно і вчинити розправу окупантам. З огляду на явно вороже відношення селянства, комуністи почувають себе небезпечними і за останні часи стали охоче брати закордонні командіровки та під ріжними приклатами покидати Україну.

Склав: [signature]

1/1 Архів

165

12 листопаду 192 р.

Огляд преси.

Газета "Зорана" від 9/XI подає: З Ковно доносять, що на всім пограничу Волині, точиться війна між повстанцями й регулярними відділами червоної армії. Пограничні совітські постерунки знищено. Відомости про ліквідацію повстання фальшиві. Совітський комунікат з Москви по радіо з 8-го листопада оголошує, про побідне посування війська в місцевости обняте повстанням. Головне вогнище повстання має бути оточене військом червоної армії, яка відтяла підвоз амуніції та виживлення повстанцям. Людність піддається без опору червоним військам.

Газета "Зорана" від 10/XI подала текст Чешсько-польського договору:

1/обосторонне забезпечення стану посідання на підставі мирових трактатів;

2/на випадок війни з боку одного з сусідів обов"язуються до доброзичливого нейтралитету і вільного транзіту військових матеріялів;

3/обидві держави заявляють своє desinteressement в справі Східної Галичини, зглядно Чехословаччини. В консеквенції того акту приймають зобов"язання розвязати у себе військові формації і припинити всяку чинну пропаганду, яка мала б на цілі відірвання будь-яких теріторій від одної з заключуючих договір держав. Відтепер кожна з них зобовязуеться не терпіти на своїй теріторії жадної політичної ні мілітарної організації, яка була б звернена проти цілости і безпечности другої держави.

4/ Приняття до відома заключених урядами обох держав конвенцій з иншими державами.

5/ Торговельний договір.

6/ Спори між обома державами, розвязує розємчий суд в Гаазі.

7/ Не може бути заключено з иншими державами угоди, суперечної з сим договором.

8/Договір заключається на пять літ. Кожний з урядів може його вимовити по 2-х роках в 6-ти місячний речинець.

"Деник Людовий" ч.263 з 10/XI. Повстанчі розрухи на Украї́ні. Рівно "Руспрес" Чинна акція повстанчих відділів в Подільській губернії проти більшовиків не перетворилась в загальний народній рух проти більшовиків, як того сподівались керовники повстання. Головна причина тут - брак організації та вишколення повстанців, які не встані утриматися на позиції, більш як один - два дні. Мешканці уважно задивляються на перебіг бійки

між червоними і повстанцями. Розрахунки повстанців на перетягнення на свій бік відділів червоноармейців не справдились, з огляду на ворожий настрій серед червоних проти повстанців, які примусово-змобілізованих трактували на рівні з комуністами. В даній хвилі провадиться тільки на Поділлю дрібні сутички між червоними і повстанцями, які готові при першій невдачі знову сховатися в лісах. Діяльність повстанців викликала збільшення терору в містах, від чого терплять головно старшини та особи, підозрівані в українстві. Переслідують і арештовують членів українських Просвіт.

"Век Новий" з 10/XI. До Варшави повернулась делегація Центрального Комітету п.п.с., що їздила до Львова в справі ознайомлення з настроями що до автономії Східної Галичини. Переговори велися лише з Українськими соціялістами, бо инші партії не хотіли взагалі в цій справі пертрактувати. Переговори не дали результатів, бо Українські соціялісти жадають плебесціту, щоб людність висловилась, про приналежність, або до Польщі, або до совітської України.

"Час" ч.256. з 9/XI. Повстанчий рух на Україні. Рівно. Власти з закордону урядово оголосили, що повстання над Збручем зліквідовано. Львів. "Рідний Край" доносить, що причина вибуху повстання на Україні була та, що селяне в районі Кам"янця на Поділлю спротивились більшовицькій реквізиції і збройно виступили проти китайських відділів червоної армії, бо переводили реквізицію. Звідти рух поширився на инші повіти.

Львів 8-го листопада. Вчора пізно вечером пройшов через головний залізничий двірець дальше на захід транспорт розаброєних українських повстанців. Жовнірів було 40 з чимсь. Походять вони з більшого відділу, що бився між Збручем і Кам"янцем та зістав там розбитим більшовицькою кінотою.

"Час" ч.257 з 10/XI. Про вибори на Віленщині. Що до виборів до Віленського Сойму, ведеться боротьба за дві пропозиції. Перша Польського Уряду і більшости Сойму, щоб вибори відбувалися лишень в Середній Литві. Друга пропозиція - ради Амбасадорів, щоб вибори було переведено в Середній Литві враз з повітами: Браславським, Волковиським, Лідським і кількома гмінами Гродненського повіту. Посол Французський Панафіє інтервенював у Поніковського а посол Англійський Макс-Мілер у Скірмунта, щоб нахилити їх до принятття цієї пропозиції. За цю ж пропозицію стоїть і начальник Панства. Більшість угруповань Соймових противиться цьому на тій підставі

що згадані повіти анектовано Польщею і запроваджено там польську адміністрацію. Зарядження там плебісциту /чим є вибори до Віленського Сойму/ викликало б новий заколот і змусило б до нових пертрактацій з Лігою Націй. Поніковський поділяє ці аргументи, але застерігає, що може наступити, в наслідок не прийняття жадань ради Амбасадорів, державна криза, /демісія Пілсудського/. До Бельведеру були закликані посли Скульський, Вітос, Барліцький і Домський, де довго конферували.

"Хвиля" ч. 1068 подає, що в цій справі виник конфлікт між Начальником Панства і більшістю в Соймі. Особливо підіймають алярм ен-деки, які для цього уряджують низку зборів.

" Події на Україні". "Рідний Край" подає низку відомостей, з-за Збруча. На селах появляються військові ватаги, які видають себе раз за Петлюровців, раз за більшовиків. Селяне лінчують більшовиків, і зводять особисті рахунки. В лісах над Збручем переховуються недобитки 15-го ескадрону башкирської кінноти. Залізниця Кам"янець-Проскурів в кількох місцях зруйнована і шини розтягнені. Більшовики підпалили на станції Тарасівці і Балині склади збіжа, щоб недосталось контреволюціонерам. Коло Заболотного появився отаман Гулий-Гуляй, який в Рихті забив відомого комуніста Станіслава Сінявського, якого правдиве назвиско Мошко Лейзерович. Повстанські відділи появилися коло Лянцькоруня, Званця, Мараєвки, Фридровиць, Китайгорода, Руди і Мурованих Куриловець. Занято Жмеринку, де повстанці захопили панцерний потяг.

Львів 9/XI. В зв"язку з подіями на Україні Генеральний Штаб вислав на східню границю майора Юзефа Гошовського, для сконтролювання, чи добре ~~їм добре~~ обсаджена польсько-російська границя.

"Газета Поранна" з 12/XI. В звязку з свіжим конфліктом в справі Віленських виборів та в звязку з ендецькими атаками на Начальника Панства, вміщено передовицю "Бельведер і діктатура" в якій наведено в Єзоповський спосіб наступні думки: "для чого те діється, що в Польщі власне лякаються діктатури, або тихо мріють про неї та взагалі про неї говорять? Аби відповісти на це питання, треба пригадати, що ...нігде може віра в тривалість власної державности не є так похитана, як в Польщі...не тільки в Німеччині комплірують в пресі і в кабаретах польським Saisonstaat-ом, в самій Польщі відбивається скрізь брак віри у власні сили, в непереможну енергію народу, в незломний фундамент державности. З тих джерел слабости й невіри випливає пошукування драконовських середників таких,

які скрізь уже вийшли з обігу, але у нас ще непокоять своїм містичним відгуком... і з відти ідуть зітхання за якоюсь мілітарізацією, доразовими судами і діктатурою...

Скала 10/XI. Надійшли відомости, що вчора Отаман Струк мав заняти Київа.

Є Могиля...

1. 167

ПРЕСОВИЙ ЗВІТ ч. 19.

з 19-го листопаду 1921 р.
по 25 листопад 1921 р.

ПОВСТАНСЬКИЙ РУХ на Україні.

"НОВА РЕФОРМА" ч.265 - 18/XI.

Львів 17/XI. Надійшли відомости зі Скали, про повне заняття Кам"янця Подільського. Повстанчий відділ 300 людей вдерся до міста з боку Румунії й заняв його без опіру.

Повстанча влада оголосила відозву, в якій забороняється під загрозою карою смерти насильства над жидівською людністю. Підтверджуються відомости про інтернування двох большовицьких відділів в районі Дубно-Кременець.

"РІЧ ПОСПОЛІТА" - 19/XI ч.315. подає комунікат "Рідного Краю" з 16-го листопаду.

"ПОСЛЕДНІЯ НОВОСТІ" ч.484. 13/XI.

Львів 6/XI. /Роста/ Відділи розбитих петлюрівських банд відступають на польську теріторію через р. Збруч, їх обеззброюються та інтернуються. "Хвиля" повідомляє, що петлюрівські відділи в головній своій частині оточені совітськими військами і кавалерія Буденого одержала над ними перевагу.

"НОВОЕ ВРЕМЯ" ч. 166 - 11/XI. "Повстання в Росії" Константинополь. /Вл.кор./.

Особи, що прибули 5 листопада з Новоросійська оповідають, що в час відходу з Новоросійська пароплаву, там почалась паніка. До Катеринодаря спішно кинуто кінноту Буденого. Як вияснилось, трівогу викликано повторним заняттям Екатеринодара через повстанців Пжевальського. В англійських військових колах про це оповідають так: перед двома тижнями Екатеринодар було оточено зо всіх боків відділами генерала Федюшкина. В одному з боїв ~~в боїв~~ убито генерала Федюшкина. До його відділу підійшов ген. Пжевальський з своїми повстанцями, і перебрав загальне командування над двома відділами і після завзятого бою захопив Екатеринодар.

"ВАРШАВА" /Рус.Прес/ Польським газетам доносять зі Львова, що Гусятин й Городок знов занято большовиками, які почали свої звичайні кріваві розправи. В Гусятині вже орудують 15 чекістів. Городок

було занято лище 20 повстанцями, які розпускали чутки, що за ними йдуть великі сили. Городок оставався в руках повстанців три дні до приходу большовицьких відділів, які захопили повстанську залогу в пол[illegible]

В инших місцях Поділля повстання продовжується, але поважного опіру большовикам ці окремі відділи ставити не можуть і через це окремі спроби засуджено на не успіх. В тутешніх військових колах вважають відомости про успіхи повстанських відділів сильно пересаджені а джерела цих чуток приписують большовикам, яким є інтерес роздути розміри повстання з тим, щоб показати, з якою легкістю воно ними задушено.

Перед повстаннями на Україні. Варшава./Рус.прес/Курьеру Поранному доносять зі скали, що перед повстанням большовики переводили великі арешти в Кам"янці й Ушиці. 27-го жовтня було викрито петлюрівську змов[illegible] Частину арештованих розстріляно, часть відправлено до Росії. В той же день вечером було одержано відомости про повстання в Брацлаві, Кропивні та Тульчині під керовництвом Гулого, та в околицях Жмеринки. В наслідок цього 24 сов.дивізію було посунено з Кам"янця на Жмеринку під командою Примакова враз з бронепотягом "Лейтенанта Шмідт №74. По дорозі вони розкидали прокламації закликаючи населення виступити проти Польщі, Румунії й Петлюри.

В районі Дунаєвець й Балина появлялись дезертири червоної армії які занялись розбоєм та грабіжом.

В свою чергу озброєне населення вбиває червоноармійців й совітських урядників.

"РІЧ ПОСПОЛИТА" 20/XI. і газета "ВЕЧОРНА" 20/XI подають комунікат "Рідного Краю"

Газета "ВЕЧОРНА" 20/XI Відень 19/XI. "НОВА РЕФОРМА 19/XI. З Парижа надійшли відомости що Київ евакуовано більшовиками.

"ОБЩЕЕ ДЕЛО" ч. [illegible]

[illegible] ч. 484 14/XI. "Знов Петлюра" Хочеться раділи повідомленню про поновлення повстанського руху на Україні, як спробі скинути совітську владу, але цеї радисти нема, коли довідуємося, що на чолі повстання стоїть Петлюра. Ми вповні згідні з часописом "Голос Росії" (з яким ми дуже рідко згоджуємося), коли він пише про Петлюру: і от тепер він пробує в пятий раз опанувати Україною. Це авантурник чистої води. Нічого доброго від його авантури не можна чекати,

бо не може бути визволителем народу від чиєї-небудь навали людина що ладна купити владу ціною якого вгодно підступу."На підступі й бандітізмі не можна основувати великого діла визволення батьківщини."

„РУЛЬ" I0/XI. ч.299. Москва 8/XI. "Вольф""Московські Ізвестія" сповіщають,що українські повстанці під приводом отамана Тютюника захопили кілька міст. Під час захоплення Житомира вбито 3000 комуністів.В Одесі оголошено воєнний стан.

"ХВИЛЯ" ч.I0I8 - 2I/XI. Подає інформації "Рідного Краю" про бої в районі Київського залізничого вузла. 53-а Совітська дивізія прилучилася до повстанської армії. Червоні утікають за Дніпро. З огляду на заворушення в Московщині большовики вицофали з України кілька кінних дивізій. Під Жмеринкою галицький баталіон Січових Стрільців розбив 23 червону дивізію.

Варшава I9/XI. В зв"язку з інцедентом на польсько-російській границі,в наслідок якого є кілька забитих й ранених з обох боків оповідають,що міністр закордонних справ має вистосувати енергійний протест на адресу Чичерина.

Варшава/Пат/[illegible]
[illegible].

"НОВА РЕФОРМА" ч.267 - 20/XI. та "ЗА СВОБОДУ" ч.I4 - I9/XI. подают комунікат - " Рідного Краю" з I7 - I8 листопаду.

"ПОСЛЕДНІЯ НОВОСТІ" ч.485 - I5/XI. Відомости,що йдуть з України, мають суперечнийхарактер. Большовики повідомляють про повну поразку Петлюри та про розгром банди Шалія й про захоплення в полон самого Отамана. Навпаки "Українське пресове бюро"у Львові стверджує,що повстанські відділи під керовництвом полковника Шефтеля /мабуть Шепеля/після боїв,що трівали кілька день,зломили опір 24-ї совітськ.залізн.диві і взяли Винницю. Залізниця Жмеринка-Вапнярка знаходиться в руках повстанців.

Рівно I0/XI. Біженці з України поповідають, що партизанські відділи повисаджували в повітря мости через Дніпро коло Канева,Кременчуга й Черкас.На залізниці Сарни-Київ всі мости від польської границі до Бородянки висаджені. Повстанці заняли й закрипили міста:Винницю, Літичів і Літин. З боку червоних беруть участь в боях комуністичні баталіони й курсанти.

"ДЗЕННІК ЛЮДОВИЙ" і Газета "ПОРАННА" 23/XI подають: Київ 21-го листопаду /Пат/ Протисовітські відділи оперують поблизу міста. Майже щодня трапляються залізничні катастрофи в наслідок нищення тору повстанськими відділами.

Харьків 21/XI. /Е.т.е./ Раковський заперечує відомости про заняття Кам"янця, Винниці й Проскурова, обвинувачує Польщу в допомозі повстанню зазначаючи, що осідком уряду У.Н.Р. є Тарнів. Однако освідчує, що Уряд совітської України не дасть себе спровакувати до війниш з Польщею.

Газета "ВЕЧОРНА" 23/XI. Проскурів 20 листопаду /вл.кор/. Коли засуджених на смерть Українців вели на місце кари, вони співали народній гімн "Ще не вмерла Україна". Видане розпорядження, щоб жінки, діти і вся рідня замордованих опустили Проскурів. Таким способом большовики хотять стерти в пам"яти людности факти замордовання невинних. В останніх днях прибуло до Проскурова кілька значних відділів червоного війська з центральної Росії, для задушення Українського повстання. Прибули до Проскурова з Одеси кілька представників совітських торговельних інституцій /очевидно втікають/. Вони оповідають, що ніби від Одеси до Проскурова проїхали по залізниці цілком спокійно і що на цім просторі не встрічали повстанців.

"ГАЗЕТА ВАРШАВСЬКА" ч.318 20/XI. Копенгаген 19/XI. Тутешні часописи доносять, що українські повстанці дійшли до Тетерева над Дніпром, і висадили залізничний міст. Троцький видав наказ червоній армії, щоб перед опущенням міст нищити їх а людей убивати.

Тарнопіль /е.т.е/ Кружляють чутки про поважний вибух повстання в совітській Росії.

"НОВОЕ ВРЕМЯ" ч.169 - 15/XI. "Річи Посполітій" доносять, зі Львова, що туди доставлено 40 обеззброених українських повстанців, що брали участь в боях під Кам"янцем з большовицькою кіннотою звідки вони добрались до границі. В цих боях погибла значна частина повстанського відділу, що попав під удари переважаючого в силі большовикцького кінного відділу. Місцевим часописям доносять, що бої повстанців з червоними продовжуються. Чутки про ліквідацію повстання пересаджен. Пограничних совітських постів немає. Добре зорганізовані повстанські відділи посуваються вперед. Є чутки, що занято Звягель, де повстанці захопили склади хліба. Населення співчуває повстанцям. 29-го жовтня занято Ушицю.

Браїлів занято повстанцями,що посуваються на Жмеринку. В Жмеринці Фрунзе й командір червоної Галицької бригади Левчинський.

"ПОСЛЕДНІЯ НОВОСТІ" ч.487 - 17/XI."Як підготовлявся наступ Петлюри". Варшава 15-го листопаду /вл.кор./Починаючи з перших днів жовтня,помічалась тяга окремих груп українців з таборів до границі, в райони Тарнова й Рівного.На кінці жовтня на польсько-румунському кордоні /Гусятин і на південь/скупчилось коло 2000 піхоти,при 8 легких гарматах зразку 1902 року й 63 кулеметах.Завдання цього відділу /під командою самого Петлюри/було очистити Поділля від червоних, з"єднатися з Тютюником,що оперував в районі Умані й заняти всю правобережну Україну впершись фронтом в Дніпро. Друга група в районі Рівно на I-е листопада складалась з 1200 людей піхоти при 2-х легких гарматах і 48 кулеметах під командою Сірка.Завданням їх було заняти Житомир і Київ.Рух було розраховано на підтримку населення й здачу червоних частин.Для цієї операції було вибрано з таборів фанатиків-українців заядлих"самостійників". Першою проявила активність Тарнівська група. Вона перейшла Збруч 29-го жовтня й до 2-го листопада заняла Кам"янець й Проскурів.2-а група перейшла кордон на північ від Корця і рушила на Новоград-Волинськ й Житомир.Третього листопаду занято Новоград-Волинськ.Населення зустрічає Українців сердечно й охоче йде на мобілізацію.

До цього додає„Мілюковська негідниця", що на Волині населення ставиться стримано і не співчуваюче до Українського руху,однак радісно вітає військо,що визволило їх від большовиків.Кружляють чутки, що Житомир занято повставшими червоноармійцями.

Львів 13-го листопаду. Протисовітське повстання на правобережній Україні переноситься на другий берег Дніпра. Повстання поширилось головним чином в районі Київської губернії,де повстанські відділи скупчились в 3-х районах: 1/Малин,Радомисль й на лінії Коростень-Київ, 2/На шосе Житомир-Київ. 3/Сміла-Черкаси. В цьому районі повстанці захопили Золотоношу.Біженці з Чернигівщини оповідають,що повстанський рух почався в Конотопському районі.Убито низку большовицьких комісарів і попсовано залізницю Бахмач Київ і Бахмач-Ромни.Далі подається звіт Української Трибуни з 13-го листопаду.Шн

Лондон 10/XI. Англійським часописам телеграфують зі Львова,що повстанці ведуть наступ на Київ.3 дні ведуться бої між повстанцями

і 45-ю совітською дивізією., що обороняє підступи до Київа.

"Большовицька версія" Берлін 14-го листопаду."Новий Мир" друкує офіціяльне повідомлення,що одержане уповноваженим Української совітської республіки в Германії. "Вчинена петлюровцями організована вилазка з Румунії й Польщі потерпіла повний крах.Банду Палія розбито коло Гусятина. Палія з його штабом взято в полон,захвачено всі документи.Тютюнник,що організував велику банду в районі Рівно-Сарни, не зміг посунутися вперед і його банди знову ховаються на польській теріторії.Ліквідації Петлюрівського виступу допомогає населення, яке вороже ставиться до бандитів.Поширювані петлюрівськими агенствами фантастичні відомости,про нечуване повстання є видумкою, розрахрованою на те,щоб одержати підтримку від щих друзів,при прихильній участи яких було переведено озброєний напад з закордону на теріторію совітської України."

"ОБЩЕЕ ДЕЛО" ч.487. Лондон 16-го листопаду.Згідно з телеграмою зі Львова Українські повстанці почали наступ на Київ від Фастова. Протягом останніх днів ведуться завзяті бої між повстанцями і 45-ю совітською дивізією,що обороняє підступи до Київа.Ніби Троцький видав розпорядження червоним військам очистити Правий берег Дніпра.

"ЗА СВОБОДУ" ч.15 - 20/XI. Ньюйорк Геральд прес має відомости,що теперішній повстанський рух на Україні є широко задумане й широко розпляніроване повстання проти большовиків, що йде поруч з операціями військ Петлюри.Українські війська й повставші селяне скрізь проганяють большовизьку прикордонну сторожу й не зустрічають сильного опору,посуваються вздовж залізниці й по великих шосових шляхах до Київа.Оче видна мета руху - оточити Київ з 3-х боків 3-ма сильними відділами.Північна колона під командою генерала Янченка,що наступа вздовж Київо-Ковельської залізної дороги просунулась до Коростеня та на північний захід від Київа. Середня група під керовництвом полк. Клименка після поважних боїв під Фастовом дійшла до Васильківа. Південна колона,якою командує Маруся Соколовська,атакує большовицькі позиції на Дніпрі в 100 верстах на південний схід від Київа. Далі подаються відомости з Української "Трибуни" про бої під Коростенем про похід на Фастів і Білу Церкву та про бої коло Тетерева.

"ЕКОНОМІЧЕСКАЯ ЖИЗНЬ" подає такий сон,що приснився большовикам з переляку: "Маршал Фош і Президент Гардінг обмірковували питання про новий напад на совітську Росію. Фош виклав новий проєкт інтер-

венції з основними засадами якого погодився Американський Президент.

"УКРАЇНСЬКА ТРИБУНА" ч. 187. 22/XI. Київ 20/XI /Пат/Протибольшовицькі відділи оперують в околицях міста. Щодня виникають залізничні катастрофи в наслідок нищення повстанцями залізничних торів.

Чортків 17/XI. З того боку Збруча передають, що 5-го листопаду невідомим повстачним загоном несподівано для комуністів було заняло м. Нову-Ушицю. Всіх комуністів і чека розстріляно. Комендант міста галичанин Мароків втік. Це бувший старшина галицької армії. Зробивши своє діло, повстанці захопили коней, віддали продналог населенню а самі вирушили в невідомому напрямку.

Копенгаген. Як повідомляє Берлін-Тігенде з Гельсінфорса, польське та румунське правительство вжили заходів для захисту свого східнього кордону. Величезне Румунське військо скупчене на Дністрі. Між Українським повстанським військом та червоним військом йдуть жорстокі бої в районі Кам"янця. З Гельсінфорса повідомляють, що всі Українські повстанці готуються до зімового походу. Сітуація приймає гострий оборот для совітської влади. Озброєні селянські загони зруйнували біля Київа залізничний міст через Дніпро. В Одесі оголошено стан облоги. Троцький виїхав на фронт. Він звернувся до червоного війська та наказав йому суворо розправлятись з повстанцями та палити села. У Львові ходить не підтверджена доси звістка, що совітський генеральний штаб одержав наказ Троцького очистити правобережну Україну.

"ДЗЕНІК ЛЮДОВИЙ" ч.276 - 25/XI. Віденъ /е.т.е./23/XI. Українське Пресове Бюро доносить, що повстанці заняли Жмеринку. 23-у совітську дивізію розбито.

"РІДНИЙ КРАЙ" ч.258 - 23/XI. Скала 20/XI. В останні дні помітно збільшення дизерції в большовицькій армії. Київ занято партизанами остаточно. В Одеському районі так само повстання розростається.

Варшава 20/XI. Тут переловлено совітське радіо з котрого видко, що партізани отамана Гулого-Гуленка переслідуючи втікаючого в страху ворога передерлися на його плечах на лівий берег Дніпра і опанували міста Канів та Кременчуг. Переслідування розгромленої большовицької армії продовжується.

Варшава 20/XI. В тутешній радянській місії отримано інформації що Харьків обложено кінотою куркулів з України і з Дону. Раковський серед ночі кудись утік. Кружляють чутки, що Раковського забив шофер в часі утечі до Білгороду. Кінноту Буденого партизани задержали на

На Кубані.

Рівно 20/XI. Прибувша з району Радомишля людина оповідає, що повстанча армія, яка зорганізувалася в лісах Північної Волині має 40.000 добре озброєних та одягнених вояків. Повстанча Волинська армія по заняттю ст. Коростеня повела свої акції в напрямі Києва на Південь. Захопила ст. Тетерів. Друга група повстанчої армії в той же час вела бої за Фастів. Третя група веде свої операції в напрямі Бердичіва та Козятина. Інформації радянського посольства. Посольство доносить, що 18-го листопаду розбито Тютюника в місцевости Малін-Коростень. При тім повстанці мали стратити 280 забитих й 507 полонених. "Хвиля" подає, що в Меджибожі і Зінькові та сусідніх містечках нема жадних влад. Большовики відійшли ще перед 14-ю днями разом з міліцією. На чолі повстанців в тій околиці стоїть отаман Цибуленко.

"РІДНИЙ КРАЙ" ч.259 -24/XI. Рівне. 20/XI. З околиць Шепетівки повідомляють, що на Одеських шляхах відбувається тепер генеральний бій південої повстанчої армії генерала Гулого-Гуленка. Праве крило ворога вже зліквідовано і викенено за Дніпро. Українська повстанча південна армія досягає 100.000 козаків повстанців.

"ХВИЛЯ" ч.102... 25/XI. Рівне. Повстанчий рух розширився тепер з Поділля на північ на Полісся. Багнистий і лісовий терен сприяє для провадження партізанки. Партізане нападають на потяги, залізничні станції і паралізують комунікацію. Повстанці висадили залізничний міст коло Коростеня.

II. Повстанський рух в Росії.

"ОБЩЕЕ ДЕЛО" ч.483. 13/XI. Ревель 11/XI. З Москви доносять, що в Оренбурзі провадиться бійка між повсталими селянами й червоною армією.

484 - 14/XI. З Царьгорода сповіщають, що совітська влада не почуває себе міцно в Катеринодарі і в Ставрополі. Час від часу зелені беруть то одно то друге місто. Потім підходять большевицькі підсилки, відбивають місто а зелені відходять в ліс або в гори, звідки загрожують совітам.

"НОВОЕ ВРЕМЯ" ч.168. 13/XI. Берлін/Руспрес/місцеві газети сповіщають, з Риги: знов спалахнули заколоти повстання в Уфимській, Оренбурській губерніях і Уральській області. Особливо великі забурення в Уральській області. Місто Уральськ занято повстанцями. Киргізи разом з Уральськими козаками скрізь нападають на совітські відділи і виганяють представників совітської влади.

"ГАЗЕТА ВАРШАВСЬКА" ч.318. 20/XI. Рига. 18/XI. /Пат/Фінська преса доносить, про вибух повстання проти большовиків в Північній Карелії. Повстанці розібрали на значнім просторі Мурманську залізницю і вигнали большовиків з кільканадцяти місцевостей.

"ОБЩЕЕ ДЕЛО" ч.487. - 17/XI. "Повстанці на Кубані" /від власного Царгородського кореспонд./Репресії при зборі продналогу викликали повстанський рух на Кубані, яка зруйнована большовиками. Більшість станиць Катеринодарського Таманського, Кавказського, Ейського і Лабінського відділів вимерли. Мужчини або в чека, або втікли до зелених. Стихійне повстання спалахнуло по всій Кубані. Першим почав урядник Кубанського козачого війська бувший командир бригади з армії Буденого - Маслак, який терорізував зборщиків продподатку. В Катеринодарському відділі оперує Пілюк а в Лабинському генерал Федюшкин. Але між повстанськими групами не має едности. Одні визнають виборний принціп командування, инші проти цього. Генерал Пжевальський ігнорував виборні комітети і хотів підпорядкувати собі всі відділи. Відділи Майкопського комітету не признали влади генерала Пжевальського, до якого приєдналося лише 5000 повстанців. Пржевальський захопив передмістя Катеринодару, а Пілюк Пашківську станицю. Однак большовики зібралися з силами і заставили їх відступити. Відсутність зв"язку і координованости акцій не дали можливости розвинути успіху. Пілюк з 10.000 відділом відійшов гори а Пржевальський був розбитий ч вониими на ріцці Білий.

III. Польсько-Совітські відносини.

"ХВИЛЯ" ч. 1018-21/XI. Варшава /Пат/ Міністр Заграничних справ переслав російському посольству наступну ноту .

"Повертаючись до змісту ноти від 30 жовтня,міністерство закордоних справ має за шану повідомити представництво Р.С.Ф.С.Р..,що очищення прикордонного району над Збручем від підозрілих елементів скінчено адміністративною і військовою владою. В виконанню цього влади не спіткали поважних перешкод. Окремі ~~зброєні~~ затримані особи ствердили, що перейшли на терен Польщі з другого боку Збруча.

Незалежно від поліційної акції над Збручем відповідні польські влади перевели подібну ж акцію по цілому польсько-совітському кордоні, щоби знищити банди,які можуть оперувати в прикордонній полосі.

Всю цю акцію польський уряд перевів з метою утримання необхідного спокою в прикордонній смузі і забезпечення пошани теренів сусідніх з Польщею держав.

Скінчивши акцію очищення терену з боку Польщі Міністерство закордонних справ запитує повномочне представництво чи совітський уряд не вжив би подібних заходів на своєму боці кордону.Як що це питання буде вирішено засадничо в позитичному розумінню,то міністерство закордонних справ просить повідомити,які заходи вжив совітський уряд в цьому відношенню.

"НОВА РЕФОРМА" 19/XI. Презес делегації Ольшевський вистосував ноту до презеса Російсько-Української делегації з протестом проти перерви праці Ревакуаційної комісії а також проти невиконання умов договору про репатріацію.

"ВАРШАВСЬКА ГАЗЕТА" ч.318 - 20/XI. Нота Польщі в справі реемігрантів. Президент Польської делегації Корсак 16-го листопаду подав російсько-українській делегації протест в справі нарушення угоди прош репатріацію в якому зазначається,що совітський уряд пересилає транспорти поверх умовленої кількости чим перегружено пункти виміни. В кожному транспорту пересилається багато хорих/200-300/, на заразні хороби. Транспорти проходять в неопалених вагонах,крім того репатріанти одержують на 4 - 5 тижнів подорожі всього від 3-х до 5 фунтів хліба кілька лотів цукру і кількадцять лотів каші.Такий апровізаційний стан спричіняється до поширення короб і надзвичайно великої смертности.Підвозячи до границі большовики викидають з транспортів знесилених людей на мороз.

"ПОСЛЕДНІЯ НОВОСТІ" ч.484. 13/XI. Москва 12-го листопаду /совітське радіо/.

172

6

Чичерин надіслав телеграму Британському Міністрові закордоних справ такого змісту: "В той час, як совітська Росія пропонує сплатити старі довги Росії, Польща, під явним натиском Франції прикладає всіх зусиль до того, щоб підірвати довірря до совітів і надсилає нам брехливу ноту обвинувачуючи нас в недодержанні даного слова та в не збідности виповнити наших зобов"язань. Ця нота також має на меті замаскувати лицемірство Польщі, що спорядила проти України Петлюрівські банди та що неправдиво твердить ніби на Україні вспалахнуло повстання проти совітської влади. В дійсности Польща підтримуючи Петлюру і Савінкова, одна винна в нарушенні Рижського договору. Як тільки було виселено Савінкова з Польщі, роботи мішаних комісій у Варшаві і в Москві поновилися та діяльно продовжуються в сей час. Польщі запропоновано було перший еквівалент належного її рухомого складу, але польська делегація відмовляється приняти його, протестуючи проти встановленої нами оцінки і не зважаючи на те, що ми запропонували розв"язати це питання через Третейський суд. Як що Польща бажає підтримувати з нами добросусідські відносини, ми не просимо в неї віякої доброчинности, але вимагаємо, щоб вона не піддавалась впливові своєї мелітарістичної кліки. Польща нам необхідна для економичного зближення з Німеччиною. Як що Польський уряд не припинить своєї, щодо нас ворожої політики, то ми змушені будемо почати в пресі компанію, щоб ознайомити громадську опінію з станом річей та з чинимою поляками небезпекою нової війни. Взагалі положення надзвичайно поважне. Як що Польща бажає розриву дипльоматичних зносин, то ми польськими ж документами доведемо, хто є правдивим виновником нового конфлікту.

"НОВОЕ ВРЕМЯ" ч. 166 - II/XI. З Ростова на Дону повідомляють, що на початку жовтня на параді військами В.Ч.К., який приймав Буденний внесено резолюцію закого змісту. Як що пани спробують піти на совітську робітничо-селянську Россію, то ми, військо В.Ч.К. готові приняти визов. Присягаємося, що ні оден пан не втіче від нашої руки.

Най живе міжнародня комуністична революція та прийдешня совітська робітничо-селянська Польща."

IУ. Політичні новини.

Газета "Поранна" ч:6140 - 23/XI. Лондон 21-го листопаду. Англійські часописи доносять, про утворення на Вашингтонській конференції франкоангло-американського бльоку проти Японії.

9 держав репрезентованих на конференції приняли засаду открытих дверей і недоторканости теріторії Китаю.

Франфур 21-го листопаду. Совітський уряд зараз дуже займається справами далекого Сходу. Ленін хоче заключити союз з Китаем для чого послано до Іркутська Иоффо, який недавно заключив союз з Монголією проти Японії.

"ЧАС" I9/XII. У вступній статті "польська справа на конференції Вашінгтоні" висловлює занепокоїння з приводу того, що на конференції порушено питання про обмеження озброєння Польщі і нарікає, що на конференції не було спеціяльного польського делегата. Висловлюється також занепокоїння, що може запасти рішення про польські озброєння без участи на конференції польського представника.

"РІЧ ПОСПОЛІТА" ч.3I9. 23/XI. Париж 2I/XII. Подаючи відомости про заповіджену в той день конференцію Льойд Джоржа з Штінесом Liberté пише, що англійський прем"ер прихилився до погляду тих англійських політиків, які припускають, що оздоровлення світу може наступити тільки в разі анулювання між союзних довгів і повного перегляду німецьких зобов"язань. Теж саме говорить Temps який додає, що Сполучені Держави готові змінити своє непримериме становиско в справі воєних боргів союзних держав в Америці та в справі межнародньої позички для мінки, гарантуючої сплату відшкодовань. Той часопис подає далі, що велика Брітанія прагне до співділання з німцями в царині промислової експльоатації Росії. Temps перестерігає Англію від заключення будь-яких умов з німцями в цій справі, бо німці передовсім силькуються зробити в Росії великий німецький воєний арсенал. Належить припускати, що Англійський уряд потрафить відперти облудні обіцянки Штінеса. "Каблограм" стверджує, що пропозіції Штінеса зформовано в той способ, щоб продукція Німеччини становила гарантію її виплатности. Ці пропозіції в жадніим разі не будуть приняті Францією, однак належить рахуватися з тим, що Англія починить спроби розбити Лондонську угоду в справі відшкодовань.

"ПОСЛЕДНІЯ НОВОСТІ" ч.487 - I7/XI. 8-го листопаду Французський уряд послав ноту до уряду Великобрітанії в справі признання совітами

Російських довгів. Між иншим в ноті зазначається; " Правительство республіки не може не констатувати,що заяви комісара закордонних спра є результатом поступової і твердої політики Франції,що до совітів... Відродження Росії можливе лише при умові грунтовної зміни нинішнього політичного режиму і відбудування поваги до моральних засад цівілізованих народів... Признання повино обіймати не тільки довоенні зобов"язання але й военні довги,муніціпальні позички,а також повинно передбачати винагороду чужоземців за конфісковане майно. Крім того совіти повинні припинити пропаганду та втручання у внутрішні справи инших держав.Тільки при умові виконання совітським урядом цих вимог,правительство Французської республіки визнае можливим розпочати з Москвою переговори

"ОБЩЕЕ ДЕЛО" ч.484 - 14/XI. В Парижській соціялістичній газеті "Ле Попюлер" уміщено листа за підписом "Соціяліст" у відповідь Красіну з приводу нав"язання торговельних зносин між Францією й Совдепією. Між иншим автор листа каже; "До того часу,поки для комерсантів при поїздках в Росію буде такий же ріск,яким він був при поїздках в часи Стенлі і Лівінгстона в Центральну Африку,до тих пір ні о яких торговельних зносинах не може бути мови.

У. Економичне і політичне життя в совдепії.

"НОВОЕ ВРЕМЯ" ч.166. 11/XI. Після скорочення совітських установ в Роісї,звільняється два міліони 475 тисяч службовців. "Економіческая Жізнь" ч.226 подає,що всі суконні фабрики підпорядковано губсовнархозам,при чому для державної експльоатації залишено 12 фабрик:в Харькові 3, в Сумах - 2, в Київі - 3, в Дунаевцях - 3, і в Потоках - 1. Визначено 7 панчішнотрікотажних фабрик /в Харькові,Полтаві,Київі й Катеринославі/, що їх може бути віддано в експльоатацію приватнім особам.

"ОБЩЕЕ ДЕЛО" ч.481 - 11/XI. Денаціоналізація фльоти. Декрет Ради народніх комісарів про заходи до розвитку торговельного пароплавства і корабельного будівництва на основах господарчого зиску.В цілях розвитку торговельного пароплавства і корабельного будівництва та заохочування приватньої ініціативи в цій царині,рада народніх коміса-

рів ухвалила: а/надати народньому комісаріатові шляхів право: I/здавати всі, що маються в розпорядженню наркомшляхів на водяних шляхах транспортові засоби та підсобні для цього споруджений, що не можуть бути використані в повній мірі силами держави, в експльоатацію державним підприемствам, їх об"еднанням, кооперативом, артілям та окремим особам, за визначену плату. 2/Дозволяти кооперативам, артілям і окремим особам постройку нових кораблів та підсобних до них споруджень. 3/Дозволяти передачу кораблів, збудованих з приватньої ініціативи, до тимчасовової експльоатації, як будівничому, так і иншим об"еднанням і особам Б.-З"обовязати народній комісаріат шляхів виробити в місячний речінець інструкцію в розвиток цього декрету, яка б передбачала порядок та загальні умови будівлі та здачі в експльоатацію кораблів, всяких підсобни до них споруджень і будівельних пунктів.

"ОБЩЕЕ ДЕЛО" ч.482 - I2/XI. Ріга I0/XI. В Царицинській губернії голодує 424216 осіб. Випадки смерти від голоду збільшуються. Діточі доми закриваються. Збільшилась кількість виселенців. На станціях Філоново, Серебряково і Урюпіно - їх скупчилось до 40.000. Ріга I0/XI. В Сібірі за ухилення від внесення продподатку в жовтні ц/р. з присуду ревтрибуналу розстріляно 200 селян. Ув'язнено до I000 і у 2500 селян конфісковано майно.

"ОБЩ.ДЕЛО" ч.483. Москвоська Правда" ч.237 констатує, що продналогова компанія не вдалась. До 25-го вересня виконано I/I5 завдання. Населення давало не правдиві відомости: зменьшували площу засіву і збільшували кількість їдців. В Кострому привезли 500 покинутих дітей.

В Астрахані по-між біженцями гальмується через брак транспорту Серед переселенців почався сипняк.

"Пражська радіостанція переняла радіо з Москви:"Кількість голодуючих в Самарській губернії збільшується. В грудні буде 2,5 міліони осіб Багато вмирає, особливо дітей. Поширюється епідемія сипного й брюшного тифа. В північних районах їдять траву. В татарській республіці батьки вбивають дітей, щоб визволити їх від мук голоду.

"ОБЩ.ДЕЛО" ч.484. "Ізвестія" сповіщають, що в Надволжі в самих благополучних повітах 93% населення їдять сурогати замісць хліба. Сельське господарство катастрофично руйнується. В Казанській губернії 200.000 селян організовано покинули своє господарство і вирушили в инші міс-

цевсети. Коней і дрібної худоби загинуло 80%. Під Астраханню до І-го грудня вимре 90.000 людей як не буде негайної помочі.

Комісаріат торговлі виробив проект поновлення торговельних зносин зі Сполученими державами.

З І-го листопаду в Смоленську встановлено платню за помешкання від 24 до 140 тисяч в місяць за кожних 16 квадр.арш.площі підлоги.

Фабрики сірників в Нововибковіш, Злинці, Гомилі і Ріжиці об"еднались в один трест.

"НОВОЕ ВРЕМЯ" ч. 166. Фінляндський посол в Москві п.Гюлейблен надіслав свойому урядові радіо-грамну в якій зазначено; "становище большовиків за останні два тижні дуже погіршало.Залізниці почасти спинились,инші станутъ на днях.Повстання зростають.Положення катастрофичне.

З Гельсінфорса повідомляють,що всякі переговори большовиків з представниками инших російських соціялистичних партій перервана. Большовики готуютьшш декрет про скликання установчих зборів та про скасування чека.

"ВАРШАВСЬКА ГАЗЕТА" ч.318. 18-го листопаду урочисто відчинено Державний Банк в Москві.Директором банку призначено Міхельмана.

"ПОСЛЕДНІЯ НОВОСТІ" ч.485. "Економіческая Жізнь" каже,що несподіваним результатом передачі нижки промислових підприемств в аренду виявилось побільшення продукційности труда.Робітники перестали "дурака валять" і взялися за роботу,як би так було раніш не прийшлося б здавати в аренду корисних та необхідних державі підприемств. Якийсь Нікулін пише в "Правді" "На селах поголовна темнота,газет нема.Натомісць поширюються ріжні чутки.На комуністів дивляться як на нових чиновників. Поміщикам повертають садиби й землю,учителі тільки говорять про пайки а дітей учити не починають.

"ОБЩ.ДЕЛО" ч.484. 28-го жовтня в Москві на конференції фабричних і заводських комітетів дуже гостро критикували совітський уряд,вказуючи,що політика насильственого комунізму довела до зубоження країни, Здичавення людности викликало голод і озброєну боротьбу,серед ріжних верств Російського народу.Троцькому не давали говорити.В оголошеній резолюції зазначалось,що новий курс совітського уряду вважається спробою обманути громадську опінію за кордоном,одержати"передишку" і знову взятись за експеріменти над рос.народом.

"УКРАЇНСЬКА ТРИБУНА" ч. 167 - 22/XI. Москва /Пат/ Тут утворився нелегальний блок лівих комуністів,який має на меті провалити економичну

політику уряду, що віддає Росію в руки капіталістів. Блок постановив не розбиратись в засобах боротьби. Організаторів блоку арештовано й посажено до в"язниці.

"Московські Ізвестія" повідомляють, що в Москві відбувся великий мітінг з участю Троцького. Він між иншим сказав; "Наші противники закидають нам, що ми віддаючи концесії на довщий термін наприклад до 90 літ тим самим відкладаємо знищення буржуазних урядів на той самий час. В дійсности справа виглядає инакше: як що нам удасться перемогти владу, капітала на протязі I-го місяця, то річ цілком зрозуміла, що прлітаріят через місяць одержить його власність.

VI. ~~Біла~~ Добровольна фльота.

"РУЛЬ" в числі 299 подає відомости, про стан добровольної фльоти бувшої Росії, яка зараз знаходиться в розпорядженні Парижського правління а саме: 20 пароходів вмістимости 77.000 тон/найбільший Омськ - II950 тон. Могилів-8.I00 тон, Іртиш - 7.II0 тон. Володимир 6.720 тон. Херсон - 6.600 тон/ Крім того в розпорядженні совітського далеко-східнього правительства є I4 кораблів вм.28.480 тон. В Англії реквізовано 9 кораблів вмістимости 6832I тона. Всього добровольна фльота має - 43 кораблі вмістимости I73800 тон..

VII. Життя еміграції.

"ОБЩЕЕ ДЕЛО" ч.486. у вступній статті "Козачество й Росія" осуджує конференцію Кубанських політичних і громадських діячів в м. Празі. I6-20 жовтня I92I року. Часопис каже: "I7 - так і залише історія смутного времені - I7 представників Кубанських козаків зібралося в Празі під головуванням славнозвісного Бича і розв"язували справи "Кубанської Народньої Республіки. Характерно одно: В цьому звіті немає ні слова про Росію. Союзниками незалежної Кубані являються згідно з першою резолюцією: на північ Суверений Дон, Україна, Булорусь; на Півдні - Гірська Республілка, Грузія, Азейбеджан, Вірменія. Щож до Росії, то заявляється : ми будемо шукати союзників також серед демократичних російських політичних угруповань і течій, як що ці угруповання вповні визначно і цілком щиро будуть признавати право Кубані на ... незалежність. Бич викреслив Росію з реєстра живих держав. Хоч і

і совіцька ,але ж Росія існує і як що 17 козаків з нею не рахуються то лише через те,що вони на чужині...Принято також резолюцію про боротьбу проти Врангеля,неначе він проти волі утримує підлеглих йому кубанців. Однак друга резолюція зазначає,що 6,5 тисяч козаків вернулися в совітську Кубань. Инші 9 - 10 тисяч вважають за краще слухатися генерала Врангеля а не Бича...Ми певні,що наступить час,коли визволені з під большовицького ярма кубанці приб"ють до позорного стовпа цих 17 самостійників... Козацтво було і зостанеться частиною единого Російського народу.

"НОВОЕ ВРЕМЯ" ч. 168. 13/XI. Генерал Краснов 17 - 30 жовтня посла до козаків одвертого листа в якому між иншим пише... "Як що сідаючи на престол царь побачить, поміж козаків ,він не тільки підтвердить за козаками права на їх землю,але й зоставить за ними те,що вони заслужили в тяжкі роки боротьби з большовиками, Себ-то: свій круг,свого виборного Отаман і Донську армію, що своїми козачими корпусами і дивізіями входитиме в російську імператорську армію... Як що хочете землі, як що хочете жити по свойому - по козачому, - шлях для вас один, Йти й помогати законному цареві сісти в Москві...Перш всього не слухати баламутів і переселтників, що співають солодки промови, відцуратися від торговців людською кров"ю,прогнати всіх отих Філіприбових, Харламових, Савінкових і не допускатись ніякої авантури. Вертатися додому обов"язково зі зброєю в руках, з розгорнутими прапорами, на яких повино бути написано золотими літерами: "Боже царя храні". .. Ввійти в тісний нерозривний зв"язок з армією Генерала Врангеля, з якою ми зьльотовані пролитою кров"ю; ввійти в тісний дружній зв"язок з горцями Кавказу і з"єднатися з рідними нам по духу Калмиками. Напрямок-на Росію в тісній дружбі з армією Врангеля..

"УКРАЇНСЬКА ТРИБУНА" ч. подає відомости про життя Української еміграції в Югославії.

Всіх емігрантів з теренів бувшої Росії налічується в Югославії до 35-40 тисяч. Переважну кількість складають з них Українці, яких найбільше з Лівобережжа. Поки що українців зареґіструвалося 15-16 тисяч, кубанців до 3-х тисяч, москалів до 10 тисяч, донців ~~та решти~~ та решти національностей до 3 тисяч.

Кубанці цілковито вважають себе українцями, живуть окремими таборами й тримають тісний контакт з українськими громадами, або прямо, персонально вписуються в українські громади.

Москалі й почасти донці тримаються осторонь і вороже ставляються до українців. Мріють про велику Росію і вважають українців зрадниками. Але ж в своїй масі москалі національно мало свідомі й є такі, що бачучи гарну організованність українських громад, навіть просять приєднати їх до українців. Це явище помічається переважно серед московського рядового вояцтва.

Майже 60% українців складається з інтелігенції: учителі, лікарі, студенти, урядовці, а решта бувші заможні козаки-хлібороби. Між емігрантами знаходяться професор Зіньковський, професор Чубинський, Лащенко й т.д. Цілком організованих вояків українців до 5,000. Між ними значна більщість старшин і 16 душ старшин генерального штабу. Всі ці старшини й козаки цілком свідомі антибольшовики й бойці за державність України. По політичним поглядам вони демократи - націоналісти. Шуткуючи вони себе звуть -"Зеленим інтернаціоналом". Ще в дорозі між українцями й московинами виникли на національному грунті великі тертя. Національна ворожнеча проявлялася і з боку москалів і з боку українців. Дійшло до того, що в Югославію прибули цілком відокремлені ворожі групи. Українці зразу добилися того, що їх помістили в окремих від москалів таборах. Всіх емігрантів розмістили приблизно в 200 ~~м~~ таборах і з них коло 100 таборів занято виключно українцями.

Українці зараз же виявили свою характерну рису. Всі табори в короткий час були ~~вич~~ищені, прибрані, пофарбовані роскидані квітники, засаджені городи, завелося своє власне хозяйство.

Все це різко виділило табори українців між таборами брудними, неприбраними московиків і звернуло увагу сербів. Останні ставляться до українців з приязню й охоче беруть ~~до~~ себе на працю.

Зовсім не те відношення до москалів, які ще більше шкодять собі тим, що тримаються дуже гордо й при першій змозі тичуть Сербам те, що вони мусять ~~бути~~ дуже зобов"язані їм, москалям, бо Сербія, мовляв, жила й благоденствувала лише з ласки Росії.

Всі українці мають собі працю не бідують і живуть навіть з достатком, порівнюючи з москалями. Кубанці також живуть більш-меньш ~~по~~ гарно й тримають тісний контакт з українцями, маючи з ними багато спіль

нього й по духу й по складу натури. Інтереси українців і кубанців [illegible] сходяться.

Кожний український табор має свою громаду, свій культурно-просвітні відділ і намагається звязатися з українською еміграцією всього світу.

Завдяки дуже зичливому й привязливому відношенню Сербії до українці останнім дуже легко вести свою культурно-освітню працю. В багатьох таборах закладені драматичні групи вистави яких користуються велики успіхом у Сербі, що дае значну підтримку таборам. Є національні хори й оркестри. Одного не вистарчає - книжок, журналів а головне газет.

Особливо зацікавлені центром У.Н.Р. Але відсутність постійної газети не дає можливости докладно ознайомитися з життям центру.

Де-кілька разів попадалися до таборів "Українська Трибуна", "Воля" але це було рідко і уявляло собою прямо свято.

Таборам вбільшости вдалося міцно звязатися між собою. Організовано з ініціативи таборів Український Комітет, який має осідок в Білгороді і обернує всіх українських емігрантів Сербії. Це організація позапартійна, але суто-національна, українська. В склад Комітету входять люди ріжних верств і політичних поглядів, які об"єдналися на спільний платформі - державність України.

Багато зусиль кладеться Українськими Комітетами на боротьбу з Москалями, які в своїй більшости вживають всіх заходів, щоб розвалити органзацію українців.

Щоб ясніш уявити суть боротьби скажемо де кілька слів про те, що собою уявляе московська еміграція.

Більшість москалів емігрантів особи титульовані, родовите або значне чиновництво. Тому в більшости політична фарбовка московської еміграції яскраво монархична й лише мала частина з нахилом до демократизму. Але ця частина задушена великою монархичною більшістю й при московськім характернім неумінні організуватись нічим себе не проявляє. Демократичним е просте московське воящтво, яке ~~воно~~ надзвичайно національне свідоме й прагне навіть приеднатися до українців.

На чолі монархистів стоїть Палеолог, Скаржинський і відомі брати Суворіни. На чолі демократичної групи стоїть професор Маклецов і вона гуртується коло так званого "Союза городов і земств" Ці дві організації в останній час дуже загострили свої відношення й предбачається розвал.

~~Але ці організації~~

Але ці організації , особливо перша, ніяк не можуть примиритися з самовизначенням українців, всіма силами намагаються їм шкодити. Особливо Палеолог, який користується правами уповноваженого по справах біженців і використовує своє становище, вживаючи всіх засобів навіть до того, що відбирає пайки. Але українцям удалося забезпечити себе проти походів п. Палеолога, а московська агітація жадного впливу на українську еміграцію не має.

Емігранти звертаються до всіх українських часописів надсилати їм газети до Сербії.-

Склав: Е. Мошинський

Архів 177

З В І Т

про положення на Україні і Росії.

А. Збір продподатку.

З менту реалізації врожаю і до 15-го жовтня зібрано ледве 7-у частину визначеного продподатку.

В Криму зібрано до 10-го вересня продподатку: зерна 17%, фуражу - 1,6%, овочей 1,3%, фрукти 1,6%, олії 12,6%, вовни 72%, при чому ш Евпаторіївській, Севастопольській і Ялтинській повітім не дали нічого. /Червона Правда ч.36 - 12/X/.

До 22-го вересня на Україні заготовлено хліба:

1/ з продподатку 11.888.293 пуди,

2/ з помолзбору 352.211 пудів,

3/ крамоміном 393,424 пуди

4/ иншими способами 182.254 пуди - разом 13.318.609 пудів.

/Вісти ч. 181 від 25/IX/

Московське радіо 8/X сповіщає, що на 6 жовтня заготовлено в Росії 45.226.914 пудів хліба, на Україні 24.846.237 пудів, картоплі - в Росії 24.882.000 пудів, на Україні 1.380.000.

Московське радіо 6/X. Наркомхарч подає, що до 4-го жовтня заготовлено в Росії 42.972.803 пуди збіжа і на Україні - 33.180.609 пудг.

Московське радіо 26/X, сповіщає, що на 15-е жовтня Наркомпрод заготовив в Росії 52.160.541 пудів хліба.

Всю увагу комуністів і всі сили державного совітського організму направлено на збір в продподатку. всі більшовицькі часописи щоденно протягом 4-х місяців галасують про продподаток. Моськовське радіо 6/X заповідає, що роля теперішньої сесії В.Ц.В.К. повина бути головно в тім, щоб зневолити місцеві органи і все населення виповнити всі 100% продподатку. Збір продподатку переводиться в формі жорстокого грабіжу який не минає і самих найбідніщих селян. Наприклад "Червона Правда" з 16 жовтня наводить між иншим такі дані: в с. Врублівці Кам"янецького повіту внесли продподаток селяне.

1/Пельман Йосип,	родина	5 душ,	землі	1 десятина	вніс	продп.	3 п.	30ф
2/Баблюк Тимофій	"	5 -	"	1 1/2	"	"	"	5 "	25"
3/Піддубний Никифор"		3 "	"	1	"	"	"	3 "	30"
4/Слободян Докіян	"	3 "	"	1	"	"	"	3 "	30"

5/ Петрашів Федір родини 3 душ.землі І дес.продп.3 п. 3 ф.

6/ Коваль Іван " 3 " " І І/2" " 9 п.

В такий спосіб грабують володарі-кацапи своїх підданих Українців,навіть таких злидарів,що мають лише І десятину землі. Нема помилування нікому.

Зрозуміло,що селяне ставлять опір грабіжникам,або пускаються на способи уникнути грабіжа.В цих випадках окупанти вживають гострі репресії.Так"Червоній правді"ч.46 - 26/Х доносять з Уманя,що в Уманському повіті збору продподатку дуже спріяє виїздна сесія Ревтрибуналу. Виїздна сесія Подільського Губревтрибуналу засудила 8 селян лише за відмову підписати податкові папериз вказівкою належного з них продподатку,з метою ухилитися від виконання його; їх присуджено до внесення продподатку в подвійному або потрійному розмірі та до конфіскації майна: корів,свиней,курей тощо./Чер.Пр.35/

Головний порятунок від неминучої катастрофи більшовики вбачають в продподаткові,але тут їх спіткає розчарування: при допомочі карних загонів і Ревтрибуналів,вони збирують зліба в досить значній кількости,але ужити його в належний спосіб не потрафлять.Так Харьківські"Вісти" ч.174 зазначають,"Збіжжа,зібране по продподатку,- це золотий фонд робітничо-селянської республіки,на якому будуються всі наші надії на зміцнення вогнищ соціялістичного господарства... При розрусі транспорту - одразу перекинути десятки міліонів пудів зерна не мае ніякої можливости,без напруження буквально останніх сил республіки і припинення всіх перевозок по залізницях...тому стало бойовим завданням збереження збіжевого державного фонду в місцях його збору і повільного пляномірного його вивозу на призначені місця потреби."

Як це бойове завдання виконуеться,оповідають люде,що приходять з України. Належито обрудованих зсипних пунктів нема.Зерно псуеться. Службовці-комуністи на складах крадуть зерно в величезних розмірах. В Деміївському складі,як кажуть, в одні двері звозять зерно,в через другі викрадають.- Або ж селянин одержуе на складі поквітування а збіжа відвозить до Оруля.Помимо сего повстанці руйнують залізниці і не дають вивозити свого добра.Отак заводять надії більшовиків.

Є. Мошкіток

Б. Більшовицька господарка.

Націоналізовані підприємства, або зовсім зруйновані, або перебувають в стані анабіозу через брак у держави ресурсів їх утримувати. Продукція зведена майже до нуля.

Комісія 100, що обслідувала Донбас, 16 вересня подала такий звіт: "Причина кризи - брак харчових продуктів. Дуже зріс відсоток копальнів, які не тільки споживали все своє вугіля, а щей з инших копальнів добавляли на свій власний вжиток. Продукційність мізерна, а самовжиток величезний..." Всі адмініструють а працювати нема кому. Так адміністрація в Криндачівському районі складається з 9 рудкомів по 9 членів в кожному та щей при них технічний апарат. При кожній шкопальні 157 шахткомів. З огляду на те, що в шахктоми та рудкоми обрано кваліфікованих робітників - забойщиків, монтерів, праця в шахтах припинилась... З 18000 забойщиків - 8000 розбіглися по всій просторах Росії /Вісти ч. 181/.

На Україні з 360 шкіряних заводів працює 23. Тютюнових фабрик 2, гуралень 14, шкляних заводів 1 /з 35/ суконих фабрик 3, цукрових заводів 10%. Метальова промисловість Таганрогського району дає 1090 пудів металу, замість 49.700 пудів продукції минулих років /Червона Правдаа 9/X/.

Що до цукрової промисловости, то в цукрову компанію 1921 - 22 року сподіваються виробити 4.895.000 пудів білого цукру і 1.780.000 пудів кормової патоки. На 4-му Всеросійському з"їзді цукровиків, зконстатовано, що цукрова промисловість втратила 90% своєї продуктивности. "Ц у к р о в а п р о д у к ц і я" стала хозяйственно - невигодною, бо не виправдує переведених нанеї з а т р а т" /Червона Правда 9/X/. Засів буряків в совітських господарствах коштує дуже дорого, тому вважають більш вигідним одержувати буряки від приватніх господарств. Згідно з постановою Ради праці й оборони за кожний 12-ти пудовий берковець зданого на цукровий завод буряку, видається 13 фунтів цукру, 5 фунтів мілясу, 5 пуд. свіжого жому.

Після 4-х років соціялістичних експериментів, більшовики переконались, що невміють господарювати, вдарили одбій по всьому соціялістичному фронту і стали тягнути за роги назад до себе той капіталізм, який перше нищили. Щоб хоть трохи врятувати промисловість від повної загибелі, стали здавати підприємства в аренду. Так Сібірком заключив договір з гуртком американських робітників про здачу їм в аренду вугільн

копальнів, в Кузнецькому басейні. /Вол.Прол.ч.83 від I4/X./

Кубано Чорноморська Економічна Рада віддала рибоспілці на 4 роки концесію на рибний промисел по Чорноморському узбережжю з умовою, виплати аренди натурою. Спілка зобов"язується придбати 2 пароплави холодники, 3 моторних лодки, 5 парусників, 25 баркасів, 5 тралерів, збудувати комори, лазні, консервний завод, бляшану й коробочну фабрику, тартаки й бандажні заводи. Після скінчення концесії всі спорудження переходять у власність держави. Виконання зобов"язань забезпечується заставою I0.000 карб. золотом /Чер.Пр.35/

Петроградський профсовет здав в аренду 70 підприємств, що нині не працюють. Самарський губпрофсовет здав в аренду лазні за 4 міліони рублів. Центральна влада видала розпорядження губвідділам щоб виявляли більш рішучости, що до здачі в аренду підприємств (Труд. I78 4/X./

Зрозуміло, що ці заходи не дадуть віяких наслідків, бо в совдепії підприемець не дістане гарантії, що не пограбують здобутків його праці.

Наслідки зусиль завязати торговельні зносини з закордоном дуже мізерні. За травень - серпень з Ревеля на адрес наркомзему вислано 80 вагонів сельсько-господарських машин та знаряддя, які розподілені між державними установами та кооперативами для крамоміну./Черв. Правда ч.34 від II/X/. Таж "Червона Правда" 9/X подає, що для крамоміну закуплено за кордоном заліза, цвяхів, лопат, пилок, сокир, тощо, на пять міліонів 424 тисячі карбованців золотом. в Одеський порт на протязі вересня доставлено з закордону I2.000 тон вугля/Чер.Пр.36/

Московське радіо 30/IX жартує, що нарком зовнішторг заключив договір, що до закордонної товароміни в Донецькій області. Область може вивозити за кордон футряну дичину. Щось подібне до жартів подає "Червона Правда" ч.36: "Кам"янецький відділ зовнішторгу робить заготовки для своїх товароміних операцій за кордоном. Відділом взято на учот: 667 шт. рогів, 4578 кінських копит, 86 пудів 39 фунт. прядива, 8I пуд шерсти, але нема підвід перевезти це на склад відділу".

Внутрішній крамомін переводиться через кооперативи та державні установи, часом це доручається і чрезвичайкам. Кооператори оповідають, що система крамоміну невдала. Влада видає накази міняти крам лише на хліб в тих місцевостях, де хліба нема, або надсилає в дану міс-

місцевість такий крам, в якому тут нема потреби /Червона Пр.33, 9/X/

Ш л я х и. Маріїнський водний шлях зруйновано. Виробляється проект відбудови. /Червона Правда ч.33/.

На залізницях по 27 вересня находились в дорозі 227 продмаршрутів з них 122 з хлібом /Черв.Правда 35./ Московське радіо 4/X подає, що в серпні місяці щоденно були в руху 2302 вагони, з них 1458 з хлібом; у вересні 4579 вагонів, з них 3661 в хлібом. Оскільки ці цифри збільшень свідчать розміри паливної кризи, про яку подається нижче.

З причини припинення підвозу вугілля з Донбасу загострилась паливна криза. Запасу коло 20000 куб.саж. вистарчить лише на 3 дні Підвоз підупав. В серпні підвезено лише 14.000 куб.саж. Загрожує припинення руху на залізницях. Совнарком асігнував 30 міліардів рублів і 112 вагоні хліба на заготовку дров, яка має провадитись в паливний 3-х тижневик з 12-го жовтня. Необхідно заготовити 334.700 куб.сажень дров, що вистарчить до 15-го грудня для 16 залізниць. Підвіз переведено буде лише селянським гужем. Засновано оперативні штаби мобілізовано комуністів. Завдання визнане ударним. Нормальний запас дров визначається в 8 міліонів куб.саж./Волинськ.Пролітар.88 - 14/X і Труд - 179 - 5/X/

Ф і н а н с и. Раднарком ухвалив випустити в обіг нові паперові грошові знаки з написом: один карбованець рівняється 10.тисяч попередніх карбованців. /Вісти 25/IX/

Для складення основного капіталу державного банку В.Ц.В.К. відпустив 2000 міліардів рублів (Вісти 25/IX)

Е Мошинський

В. Голод в большевії.

Большовицька господарка протягом 4-х років, нарешті довела підгарбані і ограбовані народи до голоду. Наркомзем подає в "Червоній Правді" ч.30 такий звіт. В 21 губ. Самарській, Сімбірській, Пензенській, Саратовській, Чувашській, Марійнській, Александрівській, Уральській, Сімферопольській, Миколаївській, Разанській, Татарській, Катеринославській, Ніжегородській, Пермській, Костромській, Одеській, Астраханській, Уфімській та Вологодській - в наслідок недороду бракує для споживання 133,4 міліони пудів збіжа і для засіву 129 міліонів пудів. Населення в цих губерніях 33 міліони. В трошки кращому стані инших 5 неврожайних губерній: Тамбовська, Вятська, Курська, Вороніжська і Кубаночорноморська, в яких бракує для споживання 56,2 міліонів пуд. збіжа. Помічається страшне зменьшення збору хліба під більшовицькою господаркою на всіх просторах Росії та України. Так в 1913 - 14 році валовий збір хліба був 3,526 міліонів пудів хліба. Спожито 1,826 міліонів пудів хліба, на засів пішло 474 міліони пудів ~~хліба~~. Решта пішла наш продаж за границу та в запас. В 1920 - 21 році (вже під комуною) зібрано 1,294 міліони пудів, а в 1921-22 році - всього 747 міліон. пудів збіжжа, себ-то в 2 1/2 рази меньше, ніж треба для власного споживання.

По урядовим даним наведеним в "Волинському Пролітарію" ч. 83 - 14/X голодуючих 31.805 000 селян і 5.405 000 міського населення.

Кількість голодуючих і розміри потреби зерна очевидно ще докладно не відомі семим червоним правителям. Так Чичерин подавав в ноті, що голодує 18 міліонів людей, що для їх харчування потрібно 660.000 тон /4 міліони пудів/ та на засів 24.000 тон. /1 1/2 міліона пудів/. Як ми бачили вище, наркомзем подає, що на засів бракує 129. міліонів пудів зерна. Московське радіо 6/X радісно сповіщає, що "на поля Надволжа кинено 30 міліонів пудів зерна" через що "голод вважається переможеним і сельське господарство врятованим" /Черв. Правда 33/.

В яких розмірах визначає червоний уряд потреби голодуючих, можна до де-якої міри вбачати з того, що наркомпрод асігнував на харчування в сельських місцевостях де був неврожай 8 міліонів 700 тисяч пудів харчів на час від вересня 1921 року до червня 1922 року, рахуючи норму для дорослих 707 кальорій денно і для дітей 936 кальорій. "Задумано" прохарчувати в голодних губерніях - в жовтні 375 тисяч дітей, і ~~1 міл~~

1250 тисяч дорослих, в листопаді 750 тисяч дітей і I мілион 250 тисяч дорослих, в березні I I/2 міліона дітей і стільки ж дорослих./Черв.Правда ч.36 від I3/X./

Уже 3-й місяць в закордонній та більшовицькій пресі,малюють жахливі картини голоду."Червона Правда" ч.27 від 2/X подае,що на грунті виснаження появилася Надволжська пропасниця, хороба часто кінчається смертю,особливо у дітей. В Киргізській Республіці переповнено діточі доми.Батьки лишають дітей коло дверей виконкомів та діточих домів. За кілька днів в Оренбурзі підібрано 500 бездоглядних дітей.

З сел Самарської губернії виселилось 40% людей.До яких розмірів дійшов голод,свідчить евакуація робітників та дітей з голодних районів,про яку подамо нижче. В Актюбинській губернії голодуе 50% населення,погибло 60 тисяч скота /Черв.Правда I4/X./

Яких же заходів вживається для порятунку людей від голодної смерти.?

По офіціяльним звітам від липня по вересень наркомпрод відправив в голодні губернії I.177.500 пудів хліба,802.210 пуд.риби,23.I06 пуд.рижу,3.000 пуд.гороху.213 пуд.сухих овочів, 5.986 пуд.-какао,консервів,сала і т.и./Черв.Правда ч.3I, радіо 4/X/

Московське радіо 6/X сповіщае, що наркомзовнішторг заготовив в Англії 3,5 міліони пудів муки, 2.227.000 пуд.пшениці,I.I26.250 пуд.квасолі та 393 пуди рижу.В Льондоні й Штокгольмі куплено I.496.000 пуд.оселедців,у Франції - 800.000 пудів мясних консервів.Надійшли з закордону пожертви: 400.300 пудів муки,20000 бочок оселедців,I35.тисяч 900 пудів ріжних споживчих припасів.Як що повірити,що у більшовиків знайшлося накраденого золота,щоб заплатити за ці закупки,то все ж таки "Уліта едет,когда то будет"

Про допомогу зовні,подаються такі відомости: "До Казані прибули представники американської організації,адміністративної допомоги голодним. Вони привезли з собою 24 вагони харчів.Засновують діточі їдальні /вісти 25/X./ Організація Нансена,мае харчувати I00000 дітей. Англійська спілка допомоги обіцяе харчувати 250000 дітей /Черв.Правда ч.36/

П о ж е р т в и. В Парижу комуністична партія зібрала 585000 франків на допомогу голодуючим.Робітники за кордоном жертвують: з Австрії I2,5 міліонів корон, з Литви I00 тисяч марок, з Румунії-

12 тисяч лей, з Італії 20.000 лір і соціялістична партія - 174 тисячі лір, з Америки соціялістична газета - 470 долярів, Грабарі з Лодзі 2-х денний заробіток. Данський уряд взявся годувати 5000 людей і пропонував впустити до Петрограду комісію в складі 17 людей. Більшовики погодились впустити комісію лише в складі 5 і то в Надволжя, тоді Даньский уряд відмовився від своїх заходів /Черв.Пра ч.34 від 11/Х./

Більшовики звернулися до Адора, щоб допоміг він одержати позичку. Адор обіцяв, що до Росії Америка пристосує туж систему кредитування, щоб й до Австрії /Червона Правда ч.35 від 12/Х/

Евакуація з неурожайних місцевостей.

У вересні з Царицинської губернії відійшло 2000 переселенців на Україну. З Надволжа перевезено до Сібіру 113.000 робітників, евакуація продовжується. 40.000 біженців з неурожайних губерній розташувались в Сібірі - в Мінусінському, Ачинському, Кальському, Анісинському і Красноярському повітах. Переселенці, що прибули з голодуючих губерній до Сибіру переходять з місця на місце бо Сібір також в значній частині вражений неврожаєм /Червона Правда ч.33-9/Х З липня по вересень з Надволжа Донбасу, Сібірі і Грузії евакуовано 115.858 робітників. В Самарканд прибуло 700 робітників з родинами. В Омськ прибуло 2 ешелони дітей з Надволжа, які попухли з голоду. /Червона Правда ч.34, від 11/Х/. З Донбасу до Одеської губернії перевезено 4.300 дітей. 3000 веселенців з Надволжа наділено землею в Одеській губернії ./Червона Правда ч.35 від 12/Х./ Пізніще з Донбасу вивезено 837 дітей, з них залишено в Одесі 500. З Самари вивезено 470 дітей в Жіздру. До Кам"янця прибуло 180 голодних дітей і до Житомира 50 дітей. В Новомиколаївській губернії розташовано 35000 біженців з Надволжа /Червона Правда ч.46/. По Волзі біля Ярославля, знаходяться баржі з біженцями, які брудні, хорі й голі. Смертність величезна. Бухара приймає 1000 дітей з голодних місцевостей. Радіо з Москви 13/Х зазначає, що необхідно евакувати 173500 дітей з неврожайних губерній. Вживаються заходи, щоб вивезти 6% з цієї кількости. Радіо 26/Х подає, що з неврожайних губерній вивезено за вересень 17000 і за жовтень 20000 дітей.

Я Мошинський

і про яких ми думаємо, що вони мусять загинути, і тоді лишиться тільки наша совітська республіка, або навпаки, лишаться жити капіталісти і загине республіка. "Господарюйте всі. Капіталісти будуть рядом з вами, рядом з вами будуть і чужоземні капіталісти і концесіонери, вони будут висовувати з вас 100% прибутків, вони будуть наживатися біля вас. Нехай наживаються, а ви навчитеся від них господарювати і лише тоді зумієте збудувати комуністичну республіку.

Мусимо памятати, що наша соціялістична країна, зубожівша після довголітніх іспитів, є оточеною не соціялістичною Францією і не соціялістичною Англією, які б допомогли нам своєю високою техникою, своєю високою промисловістю. Тепер вся їх висока промисловість належить капіталістам.

Мусимо памятати, що в нас повинно бути найбільше напруження сил в щоденній праці і ми повинні або научитися спирати продукцію на особисту продукцію, або нас чекає неухильне, нас чекає неминуча загибель.

Мусимо памятати, що цілий світ розвивається скорше ніж ми. Мусимо пам"ятати, що весь світ розвиваючись, всі сили направляє проти нас. От як стоїть справа, от через що на цю сущність, кажу вам, треба звернути особливу увагу.

Мусимо пам"ятати, що держава повинна научитися торгувати так, щоб промисловість задовольняла селянство, щоб селянство торгівлею задоволняло свої потреби, щоб працюючі сами допомогали розвиткові республіки щоб кожний працьовник докладав своїх сил до зміцнення робочо-селянської держави. Тільки тоді, можливо, утвориться велика промисловість.

Треба щоби свідомість цього проникла в маси і не лише проникла, але й закріпилася б в них практично.

Пора, коли треба було політично рисувати великі завдання, минула, і настала пора, коли їх треба переводити практично. Тепер перед нами завдання культурні, завдання, що до перетравлення того політичного досвіду, який повинен і може утворитися, щоб політичний переворот не стався лише політичним, инакше він загине неминучо. Або загибель всіх політичних завойовань совітської влади або підведення під них економичного фундаменту. Цього зараз немає. Значить, за це треба взятся. /Труд, ч. 191 від 19/Х-21 року/.-

ючих сил, заправляючи організацією пролетарською владою, чи обеднаться всі капіталісти - від цього залежить результат боротьби.

Ми не повинні базуватися на безпосередньому комуністичному переході. Треба опертися на особисту зацікавленність селянина. Треба зацікавити кожного спеціяліста, щоб він був зацікавлений в розвиткові продукції. Чи уміли ми це зробити. Ніякого чорта не вміли. Ми думали, що по комуністичному велінню буде виконуватися і розподілятися продукція в країні, з деклясованим пролетаріятом.

Ми повинні будемо зробити це тому, що в инакший спосіб ми не можемо познайомити пролетаріят з тим переходом. Таких завдань в історії ніколи не ставилося. І коли ми пробували розрішити цю задачу просто, так сказати чільною атакою, то потерпіли крах. Невдалася чільна атака, підемо в обхід, відхід, будемо чинити сапою.

І ми кажемо, що треба будувати всяку значну галузь народнього господарства на особистій зацікавленности. Обміркування - гуртом, а відповідальність - особиста. Від невміння досягти цього, ми терпімо на кожному кроці. Ціла нова економична політика вимагає, щоб цей поділ було проведено з абсолютною різкістю, безумовною виразністю. Як скоро народ перейшов до нових економичних умов, він кинувся обговорювати, що з цього вийде і як це треба по новому будувати. І коли в свій час научитися відділяти від мітінгування те, що потрібно для самого мітінгування і що потрібно для керування, то лише тоді ми зможемо досягти височини становища совітської республіки. Але ми на жаль цього ще не научилися робити і більшість зїздів йде далеко не поділовому. Кількістю наших зїздів, ми переважаєм всі світові держави. Жадна бюрократична республіка немає стільки зїздів, скільки маємо ми. Мітінгуй, але керуй без жадного хитання, керуй твердіше ніж керував до тебе капіталіст. Инакше ти його не переможиш. Ти мусиш памятати, що керування повинно бути більш суворе, бо инакше всіх нас перевішають, і за діло, небазікай тоді, коли треба керувати.

Нам треба научитися керувати і ми повинні памятати, що лад мусить бути суворіший аніж при капіталістах. Ми повинні працювати совісно, ми мповинні памятати, що коли будемо працювати зле, то всіх нас вхоплять чорти, ми повинні памятати, що всіх нас не инакше як перевішають, так добре зроблять, так і треба.

Ми повинні сказати, що мусять загинути або ті, що хотіли нас знищити,

вання розверстки припускає для селян можливість вільної торговлі, господарчими лишками не вступившими в податок, а податок забірає лише невелику долю продуктів. Селяне складають велитенську частину всієї людности і всієї економики, а тому на грунті цієї вільної торгівлі капиталізм не може не рости.

Це найпідставніїша економична засада. І вся справа в тому, хто з точки погляду стратегії скоріше використає це нове становище. Все питання в тому, за ким піде селянство чи за пролітаріятом, що стремить до збудови соціялістичного суспільства, чи за капіталістом, що каже: „повертай назад — так безпечніще, а то ще надумали якийсь там соціялізм".

Безсуперечно, і кожному ясно, що не зважаючи на таке величезне лихо як голод, поліпшення становища людности не рахуючи цього лиха, сталося іменно в зв"язку з переміною нашої економичної політики.

Як-що капіталізм відновиться, то відновиться й пролітарська кляса продукуюча матеріяльні цінности, корисні для суспільства, занята в крупних машинових фабриках а не спекуляцією, не виробленням запальничок на продаж та иншою не дуже то користною, хоча і дуже потрібною в обстановці нашої розрухи, промисловостю.

Все питання в тому, хто кого випередить. Коли встигнуть капиталісти з"організуватися раніше, тоді вони поженуть комуністів під всі чорти і вже тут не може бути ніяких балачок. Або пролітарська державна влада виявить себе здібною, операючись на селянство, тримати капиталістів на узді, щоби направити капиталізм по державному руслу і утворити такий капиталізм, що підлягав би державі і працював на нього.

Тепер буржуазія всього світу підтримує буржуазію Росії і стала далеко дужчою, ніж ми. Тепер проти нас вирушили сили незрівняно могутніїші аніж ми. І щоби тут перемогти, потрібно опертися на останнє джерело сили. Останнє джерело сили є робітнича і селянська маса, їхня свідомість, їхня організованність.

Або ж пролітарська організована влада і передове робітництво і невелика частина передового селянства це завдання зрозуміють і зуміють організувати круг себе народній рух — і тоді ми вийдемо переможцями.

Або ж ми не зуміємо цього зробити і тоді ворог, що має більшу силу в розумінні техники неминучо нас поборе.

Чи з"організуємо ми дрібне селянство при допомозі його продуку-

НОВА ЕКОНОМИЧНА ПОЛІТИКА.

/Промова Леніна за з"їзді Політпросвітів/.

"Я нахожу,що головним недостатком в праці більшости наших з"їздів є відсутність безпосереднього зв"язку з тими практичними завданнями,які перед нами стоять.Ви неможете не бачити того різкого звороту,який зробила наша совітська влада і наша комуністична партія,перейшовши до нової економичної політики.Під впливом ріжних обставин,ми зробили ту помилку,що вирішили зробити безпосередній перехід до комуністичної продукції і розподілу. Ми рішили,що селяне дадуть,згідно з розверсткою,потрібну нам кількість хліба а ми його розподілимо по заводах і фабриках і таким чином у нас настане комуністична продукція і розподіл .

Не дуже довгий досвід привів нас до переконання,що ми помилялися. Наша нова економична політика зі своєї істоти якраз і полягає в тому,що ми розпочали стратегичний відступ: „поки не розбили нас остаточно,давайте-но,відступимо і перебудуємо все заново,але міцніще".

На економичному фронті після проби перейти до комунізму,ми на весну 1921 року понесли поважну поразку.Вона виявилася в тому,що наша господарча політика на своїх верхах опинилася відірваною від низів і не утворила того під"йому продукуючих сил,який у програмі нашої партії визнано грунтовним і невідкладним завданням.

Розверстка на селі перешкоджала під"йому продукуючих сил і стала основною причиною глибокої економичної і політичної кризи,на яку ми нахопилися весною 1921 року.От через що стало потрібним те,що з точки погляду нашої лінії,нашої політики не можна назвати нічим иншим, як величезною поразкою і відступом.

Нова економична політика виявляється в заміні розверстки податком,в свобідній торгівлі для селян,в переході до відновлення капитализма в значній мірі.Концесії з закордонними капиталистами /правда, поки-що дуже небагато їх зав"язано,особливо в порівнянню з тим,як ми гадали/,аренда приватніх капиталистів,оце і є віднова капитализму і це зв"язано з корінням нашої нової економичної політики.Бо зкасу-

184

Віче закінчив п. Ігнат, який в гарячих словах візвав зібраних до якнайживійшої аґітації за одинокою листою ч. 18 і відчитав резолюцію, якою зібрані громадяни міста Львава рішають голосувати в дні 4. марта тільки на одиноку українську національну листу ч.18. Резолюцію принято одноголосно Відспіванням національного гимну закінчилося це величаве віче.

ПЕРЕДВИБОРЧЕ ВІЧЕ ЛИЧАКІВСЬКОЇ ДІЛЬНИЦІ.

В неділю дня 19. лютого відбулося передвиборче віче громадян личаківської дільниці. Присутніх було понад 500 виборців. Віче відкрив короткою промовою о. Ґалянт, покликуючи на предсідника рад. Давидовського, на xxxxxxxx заступника п. Міхалічка, а на секретаря п. Іваницького. Реферат про значіння виборів виголосив ред. Зеновій Пеленський. Дальше промовляв кандидат на посла листи ч.18 на місто Львів п. Іван Олексин, який завізвав все українське робітництво личаківської дільниці і українську інтеліґенцію взяти якнайдіяльнійшу участь в передвиборчій аґітації і йти до виборів одною лавою голосуючи на листу ч.18., щоби вибранням українського посла з міста Львова доказати наші права до столиці східної Галичини. В тім самім дусі промовляли дальше громадянин Соколик Василь і Петро Карпяк, а зібрані одноголосно ухвалили на-прикінці відxxx відну резолюцію, якою накликують всіх українців громадян міста Львова до сповнення святого обовязку і голосування на листу ч.18.

ВІЧЕ НА ЖОВКІВСЬКИМ ПЕРЕДМІСТЮ.

Дня 19. лютого ц.р. відбулося такоє передвиборче віче xxxx xxxx громадян жовківського передмістя. Віче відкрив о. Туркевич і уділив голосу референтові д-рові Марітчакові, який в свойому рефераті пояснив зібраним значіння виборів. Після реферату забрав голос голова Виборчого Комітету на місто Львів п. Ігнат, який в палкій промові завізвав присутніх до громадної участи у виборах і до голосовання на листи ч. 18. Дальше промовляв кандидат на посла листи ч. 18. Іван Олексин, який виказав присутнім демаґоґічність і пусто-

185

І Н С Т Р У К Ц І Я

ПО БОРЬБІ З БАНДИТИЗМОМ НА ТЕРРІТОРІІ КИІВСЬКОГО ВОЕННОГО ОКРУГУ.

186

Переклад з російського

Таємно.

Інструкція

по борьбі з бандитизмом на теріторії Київського Военого Округу.

БАНДИ І БАНДИТИЗМ. Спит боротьби з бандитизмом і розвідочні відомости досить яскраво показали, що більші великі банди мают завше бази в опреділенних районах.. Кожна з банд складається : із ядра, куди входят найбільш дерзкі і відважні і перемінного складу /місцеве населення, дезертири і т. и. /.. На ряду з иншими факторами бандитизму способствує в великій мірі дезертирство красноармійців, які часами ховаються на лісних разработках, а потім пристают до банд.. Дуже важним в кожному разі являється фільтрувать дезертирів від злостних дезертирів/замаскірованих бандітів /.

Методи боротьби з бандами і бандитизмом..

I/ Проводившаяся до сього часу бротьба з бандами і бандитизмом в К.В.О. давала дуже малі наслідки. Причина цьому кроеться як в самій тактиці бандитів, їх рухомости, гарній розвідці і співчуттю населення так і в способах наших ді[illegible].. Дуже часто приходили такі донесеня: „ Банда рассеялась, произведя налет" „ банда ушла в неізвестном направленії ".. Були випадки що яка небудь банда в близькому сосідстві від нашої частини формувалась, провадила навчання, потім ставала активною, не будучи знищена в початку свого зарождення.. Були випадки, що для ліквідації банди, наші часті приближались, роблючи сложні маневри тактичного окруження, забувая про те що характер противника як раз вимага простого маневра, рішучого і швидкого. Помимо тактичних недочотів були ще й організаційні. Наприклад : виділялись занадто малі частини для ліквідації,, а само головне не було широко поставленної і енергійно проводимої агетурної розвідки.

2/. Важніщі особенности бандитизма, як явища, вимагают особенних методів боротьби з ним.. Ці методи мусят бути построені на разумній децентралізації, великому проявленню активности з боку всіх органів осіб і частин, беручих участь в боротьбі і на проявленню частної ініціативі. Лучшим способом боротьби з бандами, являеться партизанське ведення операцій, основане на великій подвижности отряда. [illegible]обхідне в першу чергу в широкому масштабі проведення политичної [illegible]оти в наших частинах. Необхідно розповсюджить як серед командного [illegible]ду так і серед чаервоноармійців і зміцнити у нихтакі думки,

що боротьба з бандами являється важнішою і відповідальною задачею червоної армії. Так само потрібно примiняти сістему заохочування і нагород відмінним в боротьбі і сурово карати за недбаліcть і не успішність борьби.

Р О З В І Д К А . Одним з головних неуспіхів боротьби з бандитизмом до сього часу було поставлення розвідки, особливо, агентурної на невідповідню висоту, а також і способи інформації військових частин. Своечасна освідомленість про ворога являеться важним фактом:, на жаль в цьому відношенню перевага була на боці банд..

Перевагу в цьому відношенню потрібно вирвати в рук бандітів і паралізувати високою постановкою розвідки, головним чином агентурної. Агентурна розвідка - це найважнійщий способ добичі потрібних відомостей про банди.. Густа сіть агентури і найбільша її інтенсивність мусить бути доведена дот найвищої ступені.. Для цього треба:

1/ Зараз же усилить агентурні апарати під видом особих отделеній або органів уповноваженних особих отделів не тільки в бригадах, но і при полках і батальонах оперуючих проти банд.. Для цього особий отдел. В.О. мусить виділить необхідну кількість відповідних організаторів агентурного апарата, а політотдели і ячейки військових частин мусят предоставити для цієї мети комуністів.

2/. Органам особотдела і органам політбюро добиться тісної і своечасної связі і інформації поміж собою і військовими частями та як цінність розвідочних данних находиться в прямій залежности від своечасного повідомлення військових частин.

3/. В оперативному відношенню всі органи особотделів і політбюро виконуют всі распорядження Начальників військових частин, оперуючих проти банд, коли ці органи придані.

4/. Всі відомости агентурної розвідки мусят в першу чергу доставлятись ближайшим військовим частинам, з котрою органи тайної розвідки працюют в повній согласованности.

ВІЙСЬКОВА РОЗВІДКА . І/. Всі військові начальники до самих малих включно, должни принятиь за правило мати во всіх керунках в районі розташування частин свої розвідочні части, періодично сміняя їх не прерривая несення розвідки.

2/. Тільки безперервна розвідка має смисл і держе військових начальників весь час в курсі справ.

5/. Взаімний обмін врозвідчими відомостями оперуючих по сосідству частин має особенне значіння і допомогає в бистроті і согласуванню операцій. Через потрібно всім військовим начальникам памятати і виховати своіх підлеглих в тому дусі, щоб всі інформації зараз же направлялись сосіднім частинам, оперуючим проти банд і постійним гарнизонам.

С В Я З Ь. Своечасна повідомленость про банди, взаемна поінформованість частин органами розвідки і місцевою владою, а також соглассованість операцій залежить від безперериво функціонуемої связі. Для правильної постановки її необхіно:

1/ Всім військовим начальникам дл младших включно в кожен мент знати напрямок, ближайшу і конечну станцію техничної связі района свого розташуваня.

2/. Ізучити з ким і по якій лінії можно тримати звязок і як звязатися зтими чи иньшими особами в разі відсуття данної лінії.

3/. Кожну військову частину, оперуючу проти банди потрібно снабжати, крім необхідного майна техничної связі, ще й средствами живої связі/кінні ординарці, мотоціклетістами і курьерами на тачанках.

4/. Всі кінні ординарці, мотоціклетісти і курьери мусят бути знайомими з місцем находження осіб і органів з коїми потрібно тримати звязок ізнати найкоротший шлях до них. Начальники частин відповідают за ісправність связі, находящоїся в їх распоряджені.

ЛЕТУЧІ ОТРЯДИ. Найбільше активними частинами, борющимися з бандами являються - летучі отряди, рішучість і рухливість яких найбільш способні паралізувати освдомленість бандітів про наші операції, в той же час отряди, будучи сильні тим, чим сильні бандіти себ то відвагою і подвіжностью, являються сильним засобом в ділі боротьби з бандами. До осягнення цього потрібно:

1/ Склад летучого отряда не повинен перевишати ескадрона кінноти і 50-100 багнетів, кількости яка спосібна маневрувати і бути здібною розбити знищити і переслідувати любу банду із числа оперуючих на терені Х.В.О.

2/ Особливу увагу треба звернути на підбор начальників, комісарів і червоноармейців летучого отряду: всі ці люди мусят бути відва-

жні ,рішучі ,з ініціативою і добре знаємі з партизанськими операціями.

3/ В питаннях снаряження і продовольствія летучі отряди мусят бути незавісимі,а для рухливости отряди повинні мати ще необхідну кількість фір для перевозки на них піхотинців.

4/Бойовими завданями летучих отрядів являється повне знищення банд ,безперестанне їх переслідуван/іе до повної ліквідації:, в своїх оепераціях отряди не повинні ограничуватись якими небудь топографичними рубежами,розграничительними лініями ,або адміністративними границями .

5/ По характеру операцій отряди мусят бути сильні тим же що і банди себ то веденнем партизанських операцій ,особливою рухомостью,відвагою і рішучостью.Успіх залежить від широкої ініціативи проявленної всіма,як начальником,комісаром так і окремим бойцом.

6/.Для більшого використаня агентурної розвідки при кожному отряді мусить бути представник особого отдела,або політбюро.

7/Летучі отряди не повинні отягощать себе обозами;довольствіе їх мусить бути построено на контрибуціях,накладаемих на "кулачеський элемент" місцевого населення за определіленну вину і проводимих через органи місцевої банди з непремінним точним учетом расходованіи продовольствія,за чим мусят слідкувати комісари отр.

8/ Начальникй летучих отрядів мусят добре знати росташування постійних гарнізонів,являющихся для отрядів базою заосмотрення огнеприпасами,а також конечними пунктами техничної связі і інформації.

9/В відношеннях до населення отряди мусят керуватись Інструкцією по борбі з бандитизмом ,затверженою Совнаркомом України 5 декабря 1920 г.

Постійні гарнізони.

1/.Другим военим апаратом в борьбі з бандами ,а головне з бандітизмом являеться сіть постійних гарнізонів,силою кожний до батальона

2/.Росташування цих гарнізонів мусить совпадати з районами очагів бандитизма..

3/Политичний апарат постійних гарнізонів мусить бути збільшений. Губкоми мусят заботитись усіленем партійної і совітської роботи в місцях росташування гарнізонів,а де потрібно то мусят создати ударні секції/ політсекції /.

4/ Основною задачею гарнізонів мусить бути активна,планомірна і методична боротьба з бандитизмом в районах свого росташування при чо-

му центр тяжести роботи полягає в зміцненню влади на місцях ,веденню агентурної розвідки ,шуканю зброї ,ловлі дезертирів і підозрілих осіб,в організації кругової поруки серед „кулаків" і взятю заложників;всі питання детально розроблені в Інструкції по борьбі з бандитизмом,затверджені Совнарк.Ук.

5/.Кожен з гарнізонів мусять слідкувати за операціями летучих отрядів,оказувати їм повну підтримку і снабжати їх необхідним ,являясь в той же час сборним пунктом донесень ,рівном джерелом інформації отрядів і висших штабів.

6/Постійні гарнізони між собою мусят находитись в повному техничному звязку.

Міри забезпечення успіха операцій.

Крім указанних раньше швидкої рухомости і рішучости в операціях отрядів для осягнення успіха в операціях по знищеню банд являеться:

1/ Повна відповідальність всіх коровників данної операції за ход її.

2/Правильно поставлена і досконально проводима агентурна розвідка.

3/Тісна безперервна связь,взаємна інформація і підтримка летучих отрядів і постійних гарнізонів

4/.Строжайша скритність планів ізамислів,маючи на увазі ту широку освідомленість ,характерну бандам,операючихся на сочуствії части місцевого населеня.Потрібно широко практикувати маскування своїх операцій,росповсюджуючи неправдиві чутки про свою кількість,маршрути і т и. Як задачу так і план її до выхода мусят по можливости знати тільки начальник і комісар.

5/.Планомірна і широка політична робота партії і совітських органів на місцях,закрепляюче енергійні роспорядження військових частин і настойчивість начальників в доведенію операції до кінця..

Всім військовим начальникам потрібно знати ,що бротьба з кожною данною бандою мусять вестись до повного знищення її.Для чого:

1/Начальники летучих отрядів і частин оперуючих проти банд мусят памятати і проводити в життя активність ,і упорство.

2/Начальники,які відправились на опреділену операцію не мают права повертатись з отрядом чи частиною в ісходне положеня не найшовши банди в предполагаемому районі,тільки ж розвідкою найшовши банди почати рішучі операції.

3/Начальники не мают права препиняти почату операцію після першого бою ,після якого звичайно банда розсипається і скривається в декількох напрямках,а мусят принявши відповідну перегрупповку зараз же почати переслідування решт банди до повної ii ліквідації.

4/ Потерявше по тій чі иншій причині зв,язок з бандою,начальник отряда мусить усилити розвідку,щоб знову увійти в прикосновення з бандой і найшовши таку,зараз же переслідувати ii до повного знищення.

5/ Ні втомленність,чі мала кількість отряду,чі наступивша ніч не могут служити оправданням недоведення операції до повного кінця

6/ Не забувая ні нахвилю про безперервну службу розвідки і зв,язку з сосідами і місцевими органами влади,кожин начальник мусить помятати,що тільки настойчивістью і упорством можна достигнути повної ліквідації банди і що нігде і так повно і наглядно,як в боротьбі з бандами неоправдуються слова военного афоризма:„НЕ ДОРУБЛЕНИЙ ЛІС СНОВА ВИРОСТАЕ".

Підписали:ВРІД КОМАНДУЮЧОГО ВІЙСЬКАМИ ХВО ГЕНШТАБУ ПЕТІН.

Член РЕВВОЕНСОВІТА В.ЗАТОНСЬКИЙ. Начальник Штабу Генштабу ПАУКА

Вірно:Ад,ютант 197 Окремого Пограничного батальйону БЛАГОСЛАВЕВ.

З орігіналом згідно [signature]

Назва частини	Місце штабу	Озброєння Баг.	Шаб.	Гарм.	Персоналія	Заосмотр.	ПРИМІТКА.
7-а стр. Володимир. дивізія.	10/VIII Полтава	9951	-	-	Начдив. Вахтін Начштадив - Яковлев Нач. упр. воєн. прод. снабж. - Ткаченко Компполку - Венедінік Ад"ютант к.п. - Гриньчук. Военком к.п. - Везук.	-	По відомостям від кінця серп ня див. перешл через Кременч на прав. берег Дніпра, правдоподібно в районі Черкас
19 бриг.	Костянтин.						
20 бриг.	Гадяч.						
21 бриг.	Кременчуг						
Отд. кавполк при 7 с.д.	Полтава	-	570	15кул.			
14 стр. див.	Сміла						Дивізія роста в Кременчугсь губ. охороняе 36 фабр. та за водів. Склад 121 п.п мобілізовані на Харківщин комун.-кацапи
121 п.п.	Чигирин	560		13кул.			
126 п.п.	Миколаїв	700		15кул.			
24-а залізна Самарська стр. див.	З/Х Гайсин	15500	500	24.3	Начдив Осадчий Начштадив Медеюв Воєнком Боєрук-Корошевськ. Воєнком-Черниxівський Комбріг 70 бр. Крючківський	Червоноармійці в останній час одержали взуття та одяг: 50% состава здягнен в добрі шинелі, літні гімнастерки, нові черевики, решта червоноармейців в старому, но ще здатному до вжитку.	При штабі див управ. н-ка арт. та тилов установи. Ця дивізія була вжита большев в травні для подавл. банди в Брацлавсько Гайсинському Винницькому та Літинсько повітах. В цій боротьбі див понесла знач втрати особл 70 бр. та 71 б документально утверджено було настільки розбіти що навіть її було розформ вано і тільк потім знов сформовано. В дивізію вл великій відс
70 бриг.	З/Х Бар			4.-15			
208 п.п.	Летичів						
209 п.п.	Проскур.			2.-15			
210 п.п.	Н. Ушиця						
71 бриг.	З/Х Черно-Млини						
212 п.п.	Ольгопіль						
213 п.п.	Томашпіль						
72 бриг.	З/Х Ладижіно						
214 п.п.	Соболівка						
216	Бершадь						

							комуністів. Національн. склад майже всі кацапи з приволж. губ. З боку бойов. одна з найкр. бойових частин. 130 Згідно наказу по Гайс. пов. уч-ві від 9/VII за ч.8/уч. з 24 дивізії виділені літучі відд. для боротьби з повст. від. Заболотного в Ольгопольс. повіті а саме: № 1 від 208 п.п. № 2 від 209 п.п. № 3 від 218 п.п. № 4 части 70 бриг. и 70 гар. див
25 стр. див. 73 бриг. 74 бриг. 219 п.п.	Кременчуг Корсунь Каменка	10637 500	324 60	24.3" 4.15с. 2.15с. 30к.	Начдив Замбера. латиш к. тому див. немає воєнкома. Начштадив Павловский 73 бриг. Комбриг Стучка Начштабр. Муретов Воєнком Колев. адют. оп. ч. Строчук. адют. ст. ч. Елізаров Комполку 217-Жупан /Чех./ Комполку 218 Траминський 219 п.п. Устінов Воєнком Голубев адютант Молотилов Діловод госп. част. Неусилов начупрод Сенчугов Комбат 1 Соколов Комбат 2 Свірко Комабт 3 Журавьев Комполку 25 кав. Трофимов.	Червоноармійці одягнуті і взуті добре, хоче не в нове.	Ця дивізія мала великі бої з повст. 75 бриг. в початку травня настільки була розбита, щоо її розформовано і вона доси це не існує. Дивізія переформована одержала значну кількість червон. курсантів Укомплектована виключно кацапами з Центральної Московії. Дивізія добре вишколена і в бойовому відношенню має велику вартість
44 ст. Київська див.	~~Київ~~ Житомир	17.000	400	24.3" 8.15с. 100к.	Начдив Начштадив Воєнком Саханов		При штабі дивізії всі дивізійні установи. Панцерн. дивізіон

130 Богун. бригада 388 п.п. 389 п.п. 390 п.п. 131 Таращ. бригада 391 п.п. 392 п.п. 393 п.п. 132 Пласт. бригада 44 важк. гарм.д. 130 легк. гарм.див. 131 гар. легк.див. 44 кін.п. 396 п.п.	 Житомір Полонне Яншпіль Славута Суділково Заславль Красилів Кузьмін Радомишль Житомір При штабі 130 бриг. с.Казенищі на захід від Старо- константин. Плужне. 3 в.мет. -	1500 1000	200 30	20к. 15к.	Нач.адм.від. Попов Начполот Красін Начпост Ломков 130 бр. Комбріг Кокса Военком- Данілов Комполк 390- Гавриленко Военком - Гарлок 389 - Федоров 131 бриг. Комбріг - Военком - Рутижкин Комполк 391- Вотьомкин 392 - Васіленко 393 - Мітрофанов 132 бриг Комбріг- Покус Комполк 395- Іщенко 44 кін.п. Комполк Шегаль Помішн.нач- опер.в.- Часник Ад"ютант Ковалев Господар- Павловский	Озута та одягнута дивізія добре.	епід.від.№ 17, шпіталь № № 103, 406 та курси черв. командирів. Дивізія має велику кількість комуніст та співч.ім.Дивізі випробована в боях має свої традиції має відзнаку ""Черв прапору" і назву "Краснознаменська" В бойовому віднош. є одна з найліпших і найважн.див. Полки 131 бриг. в початку Довтня були заняті збірко "продналога" так: п.п.391 в районі Білгородка-Ружнич 392 п.п. в районі Чернилівка-Кульчи ні потім поверну- лись на старе міс постою.
45 стріл. дивізія 133 бр. 134 бр. 135 бр. 45 важ. гар.д. 45 к.п.	 Умань Тараща Липовец Умань Умань Умань	19000	600	24.3" 6.15с. 120к.	Без змін див.сіт.звіт ч 4.	Озута та одягнута дивізія старе,но ціле.	Дивізія укомплект в більш.кацапами з ріжн.губ.Бесар цами та галичана- ми.Е не великий відсоток українц Дивізія має вели кій % коммуністі Дивізія випробо- вана в боях,добр вишколена і в бо овому відношенню уявляю собою серьезну силу.

40 стр.д. I18 бр. I19 бр. 355п.п. 356п.п. 357п.п. I12 бр.	 р.Бар- К.Ушиця Дунаівці " Зіньків Одеса	Ці бригади укомплектовані в більшости латишами. Була колись одною з кращих дивізій, но коли латиши вимагали повернення іх до батьківщини то іх розформували і придали 29 бриг. корд.охор. звідки вони втікали. Бригада небоездатна				Ця дисльокація відноситься до середини червня, пізніших стверджень небуло. Згідно розвід.Польск. Ген.Шт. Ця дивізія розформована.
41 окр. бригада	Радомишль	3000	-	-	Комбриг Даливак латиш, комун.	Про цю бригаду певних відомостей бракує відомо від власного розвідчика, що 28/VIII через с.Богаівку Таращ.пов. на протязі трех доб бригада пересовувалась до Румунського кордону. Згідно відомостям Пол.Ген.Штабу, ця бригада розформована.
55 стр. див. 163 бр. 164 бр.	 Київ Чернигів.					Як окремі бригади з розформованої дивізіі.
59 ст.д. I77 бриг. 529п.п. 530п.п. 53Iп.п.	 Київ. Одеса Жмеринка Сміла				Комполк 529- Полкин 530- Зітвер Военком 530- Ельох Комполк 53I - Кізя.	Полки цієі бригади несуть охорону залізн на Правобережн.Украін 529п.п.охороняе лінію: Одеса-xxxxxxx Вознесенська-Знаменка; Одеса Бірзула-Рибниця-Вапнярка. 530п.п.охороняе зал. лінію: Жмерінка-Могилів Жмерінка-Проскурів-Камянець; Проскурів-Волочиськ. 53Iп.п.охороняе зал. Бобринська-Цвітково-Ново-Миргород; Фастів-Христінивка-Вапнярка.
I Київс. окр.бр.	Київ	3596	69	-		
2 Київс. окр.бр.	Чернигів	3400	-	-		
I83 окр. бриг.	Чернигів	3443	-	-		

Окрема бригада Харків. курсант.	3/X Вапнярка				
Окрема бригада Київських курсант.	3/X Ялтушково				

ХАРЬКІВСЬКА ВІЙСЬКОВА ОКРУГА.

15 стр. дивізія 43 бриг. 127п.п. 128п.п. 44 бриг. 45 бриг.	 Алешки Миколаів Миколаів Вознесенськ Меліна Бераčов	400	60	15 кул.	В половині серпня з цього району див. перейшла на північ захід. Відділи див. в кінці серпня проходили через Глодоси /на захід від Лисаветгороду/
30 стр. Краснозн. дивізія 68 бриг. 89 бриг. 90 бриг.	 Алексаандровськ Павлоград Гришино Орехово	24000	700	24.3" 6.15с.	Укомплектована молодшими роками з Москові. Великий % червон. курсантів. Боездатна. Дивізія 22/VIII в районі Вовнесенська вела бої з відділами Махна
46 стріл. дивізія 137 бриг. 138 бриг. 414 п.п.	 Харків Славянськ Харків	1500		15к.	
51 Стріл. Московська дивізія 151 бриг. 152 бриг. 153 бриг 51 к.п.	 Одеса Одеса Балта Одеса Одеса	11000	600	24.3" 8.15с. 150кул.	Дивізія має дивізіон танків та авіотдел. Дивізія несе охорону Черноморського побережья в закрепленному Одеському районі. Дивізія надто не певна для большевик і були вже випадкі бунтів і не виконан наказів так що цілий висшій командний склад був заміненим частина старшин бул розстріляна.

Польовий штаб цієї дивізії в Бондарові в районі Балти веде боротьбу з повстанцями.

52 стр. дивізія	 Лисаветгород				Згідно з відомостям Польского Генерального Штабу ця диві-

154 бриг. 155 бриг. 463п.п. 464 п.п. 465п.п. 156 бриг. 466п.п. 467п.п. 468п.п.	Н.Українка Лисаветгород Лисаветгород Лисаветгород Ізюм Олександрія на схід Бобриниця Бобринець Олександрія				зія розформован Зазначена дивіз дислькок.віднос. до IX-21 р. 134
Відділи Мадярськи /Бела- Куна/	Харьків	5000	2000	-	Ці відділи форму ються під прово- дом відомого комуніста Бела- Куна. Зізнання збігца мадьяра.
2 стр. див. "Татарська"	Керчь				Частини росташо- вані в околицях Керчі.
20 стр. див. 58 бриг. 59 бриг. 60 бриг.	 Ерівань Тифліс Лисаветполь Ерівань				
22 стріл. дивізія 64 бриг. 65 бриг. 66 бриг.	Катеринодар ~~xxxxxxxx~~ ~~Ананенька~~ Армавір Ананенська Катеринодар				
28 стріл. дивізія 82 бриг. 83 бриг. 84 бриг.	 Б а к у. Шуша Астра Ленкоран				
9 стріл. дивізія 25 бриг. 26 бриг. 27 бриг.	 Кутаіс Зургеді Боржом. Кутаіс				Ця дисльокація відноситься до 15/VIII, по останнім відом. вона пересуну- лась в район Злобіна. Потріб[но] перевірити.
3 стріл. див. 7 бриг. 8 бриг.	 Сімферополь Теодосія Евпаторія				По неперевірен[им] відомостям дивізія перед[ана] в окрему бриг[аду]

III окрема бригада	Ново-Камянськая	/північний Кавказ/
I24 окрема бригада	Елісаветполь	/Кавказ/
7 окрема "Армянська" бригада	Тифліс	
Дагестанська окрема бригада	Темір-Хан-Шура	
Окрема бригада "Східніх" курсантів	Тифлис	
Окрема бригада Московських курсантів	Баку.	
Окрема бригада "Асербеджанська"	Лизаветполь	
37 Окрема бригада	Новочеркаськ	/північний Кавказ/
39 окрема бригада	Романовський	/Північний Кавказ /

196

Війська Коммунистичні.

I-а коммуніст. дивізія	Харьків.		Ця дивізія складається виключно з комуністів місцевих і приїзних. всі вони мешкають на приватних помешкан., користуються виключними привілегіями. Добре одягнуті та озуті.
I Одеська ком. бригада	Одеса		
I-а Київс. ком. бриг.	Київ.	4395 - -	
3-а коммун. бригада	Бахмут		
Волинський коммун. полк	Житомір		

3 Комуніст. кін. п.

Військо В.Ч.К.

26-а бриг. В.Ч.К.	Київ	4334	Ця бригада складається з шости курінів.
III курінь	Київ		
II2 "	Київ		
II0 "	Київ		
Окремий кур.	Київ		
Курінь при штабі бриг.	Київ		
II3 курінь	Житомір		

Бронепотяг „Вітязь №2" курсує по слузі Калиновка-Козятин-Умань
„Доброволець" „Жмеринка"
„Богатирь" Вапнярка

197

КІННОТА.

І-й кінний Київський корпус	Винниця				При штабі розташовані: особий дивізіон, автопанцерний дивізіон, авіовідділ, автокольона, радіостанція, команда звязку. Корпус весь час проводить боротьбу з партизано-повстанчими відділами в Винницькому, Літинському, Літичовському, Проскурівському та Брацлавському повіті. В склад корпусу входят 8-а та 17-а кінні дивізії.	
8 кін. дивізія	З/Х Тульчин	-	4000	20	Начдив Дицов Начштадив Колокольников.	Дивізія має велику кількість коммуністів. Укомплектована черв.козак.елемент гр.біжн. В бойов.віднош. див.має велику вартість.
І бриг.к.	З/Х Жмеринка					
2 бриг.к.	З/Х Брацлав					
17 кін.див.	З/Х Хмельник	-	3000	16	Начдив Шмидт Начштадив. Буряк.	Дивізія має багато Українського елементу ворожого до большевиків
І кін.бриг.	Уланів					
2 кін.бриг.	Тиврів				Комбріг Богучанко Ад"ютант Цар	

Копія.
"""""""""""""" 198

ТАЄМНО.

Коротка дісльокація більшовицьких військ на терені
Україн и
на 20 жовтня 1921 р о к у.

I. ЗАЛОГИ:

А.Залога міста Одеси:

I.Тиловий штаб 5I-ї Московської дівізії -готель Пасаж; 2.Штаб I52-ї бригади тієї ж дивізії; штаб оборони Чорноморського берега та тортіфікаційних батарей; 4.Одеська Комуністична бригада "Особого назначення";5,Штаб 529-полка I77 бр.59 дивізії; 6.Дивізіон танків;7.Автокольона;8.Автопанцерний дивізіон; 9.відділ Особотдела 5I-і стр.дивізії; I0. 4 військових школи; II. Курінь осібного призначення Одеського ЧЕКА. Крім того техничні та господарчі відділи ріжних частин та багато ріжних військово-адміністративних установ та управлінь.

Б.Залога міста Києва:

I/Штаб К.В.О.,2/Штаб Дніпрофлотіл, 3/Штаб Військового Укріпленого району, 4/Штаб бронепотягів К.В.О.,5/Київська Губчека, 6/Команда міста; 7/I-ша стрілкова бригада, 8/Штаб 3-ї залізничної бригади. 8/Відділ охорони Дніпра, I0/I-ша Київська окрема строїтельна бригада, II/ I-й Авіовідділ, I2/Запасова бригада, I3/26 бригада В.Ч.К., I4/II0,III і II2 курінї, і окремий курінь при штабі бригади. I5/Київська комуністична бригада Осібного призначення,I6/Дивізіон танків, I7/Автопанцерний дивізіон імени Троцького, I8/Гарматний дивізіон I-ї стр. бригади, I9/8 військових шкіл, 20/I-й робітничий полк. 2I/окремий дивізіон кінноти, 22/Штаб I37 бригади.Крім того багато ріжних як головних так і меньших установ та військових управлінь.

2. ПІХОТА.

2 Донська п.дів.-район Очакова.

3.окрем.стр.бригада-переформована з 3 стр.дивізії

Штаб в Феодосії а частини в Старім Криму та Дальнім Камиші.

7 стр.див.-10000 багн.-Штадів-Полтава;бригади:19-Полтава,20 Пирятин, 21-Кременчук.

13 стр.див.При кінці вересня дивізія вирушила з району Кам"янець-Дунаївці в напрямку на Жмеринку.

22 стр.див.Переформована в запасову подільську бригаду.

24 стр.Самарська Залізна див.в районі Гайсин,Бершадь,Вапнярка.

Організація та склад дивізії виглядає так:В склад дивізії входить Штаб дивізії, 70 стр.бригада,71 стр.бр.72 стр.бр.,24-й кінний полк,24-й тяжкий гарматний дивізіон,Радіо,Саперна команда,Авто-кольона,Курінь праці,Дивізіонний зв"язок,Чота червоних командірів,Саперний парк,Рушнично-кулеметний парк,Гарматний парк,санітарна кольона, База постачання,Магазин амуніції,Польовий шпиталь,Дезінфекційний відділ епідемичний шпиталь та ветеринарний шпиталь;в склад 70 бр. вход208,209 і 210 полки і 70 легкий гарм.дивізіон,71 стр.бр.-211, 212 і 213 п.п. і 71 л.гарм.див.,в 72 стр.бр.-214,215 і 216 п.п. і 72 л.гарм.див.;крім того кожна бригада має по одній саперній сотні сотні звязку,санітарну кольону та саніт,летучку і обоз 3 порядку. кожний полк має склад 3 роти,кулеметну команду,команду кінних розвідчиків,та команду зв"язку; кожний легкий гарматний дівізіон має по 3 батареї та гарматний парк; кінний полк має 4 сотні; та кулеметну команду;Важкий гарматний дивізіон має 8 гаубічні батареї та гарматний парк.Харчовий megaдивізії - 22000 чол.з них:багнетів - 15000, шабель-500,гармат легких 3 д.24,тяжких 15 с.Круппа-4 і 15 с.Шмідта-

2.25 стр.див.-10000 багн. і 500 шаб.в районі Біла-Церква-Сквіра.

30 стр.див.- 24000 багн.- в районі Везнесенська.

33 стр.див.ніби то розформована і влита як поповнений в 44 стр.див.

41 кадрова окр.стр.бригада в районі Радомишль-Коростень;нібито знова переформовується в дивізію.

42 стр.див.Олександівськ.

43 стр.див.в половині вересня була в складі маневруючої групи на Поділлю.

44 Київська Краснознаменська стр.див.-17000 багн.і 400 шабель Штаб-Житомир.По останнім відомостям вона передвинулась поближче до польського кордону в район Староконстантинів-Шепетівка.44-й кав-полк тієї дивізії наход.в районі розташування кордонної охорони

в с.Плужное.Дивізія пересунулась до польського кордону ніби то

для маневрів.

45 стр.див. -"інтернаціональна" - 19000 багн. і - 600 шабель Штаб всі дивізійні установи і школа червових командірів в Умані; частини були в районі Звенигородка, Умань, Липовець, Торговиця, Тернівка. З відомости, що в останній час вона перейшла в район Винниці.

46 стр.див. правдоподібно переформована в 46 окрему кордонну бригаду і розташована в районі Нікополь-Кривий Ріг.

47 стр.див. розформована і влилась як поповнення в 45 стр.див.

51 стр.див. Московська - 11000 багн. і 300 шабель; Тиловий Штаб і всі дивізійні установи в Одесі. Оперативний штаб в м.Балті а дивізія в районі Рибниця, Балта, Ананів, Першомайськ, 51-й кавполк тієї дивізії в складі 300 шабель, в кінці вересня перейшов з с.Павловки в с.Мала ешти II. Цей полк зложений майже виключно з полонених врангелівців, гарно одягнений і озброєний і має великий обоз.

52 стр.див.-Штадів-Елисавет; бригади: 154-Новоукраїнка, 155 і 52 кав-полк-Елисавет, і 156 бр.-Олександрія.

55 стр.див. Штадів - Миколаїв. Дивізія несе охорону Чорноморського побережжа між Миколайовим та Херсонос.

58 стр.див. розформована в районі Корсуня і пішла на поповнення кордонних частин.

59 стр.див. в маневруючій групі на Поділлю.

61 стр.дів.- В Харківській окрузі формується з частин Внуса.

62 стр.див. Штадів в Харькові, теж в стадії формування з частин Внуса, 59, 61 і 62 дивізії входять в склад Української запасової армії, Штаб якої в Харькові.

Інтернаціональна дивізія в складі маневруючої групи на Поділлю.

3. КОМУНІСТИЧНІ ЧАСТИНИ.

Штаб комуністичних військ України-Харьків.

1-ша Київська Окрема бригада осібного призначення-Київ.

2-га " " " " " -Чернигів

1-ша комуністична дивізія-Харків.

Одеська окрема комуністична бригада осібного призначення-Одеса.

Київська окрема комуністична бригада " " -Київ

Миколаївська " " " " " -Миколаїв

3 комуністична бригада осібного призначення - Бахмут.

Волинський комуністичний п.полк-Житомир.

4. К І Н Н О Т А.

І-й Кінний корпус - 8 та І7 кавдивізії. Штаб і всі корпусні установи в Винниці.

8 кавдивізія "Червоного козачества" - 4000 шабель. Стала дісльокацій Тульчин, Тростянець, Немірів, Брацлав; з І5 вересня вона находилась в складі маневруючої групи на Поділлю в районі приблизно Летичів-Проскурів.

І7 кавдивізія - 3000 шабель. Стала дісльокація -Хмільник, а з І5 вересня теж в складі маневруючої групи на Поділлю.

Кіннота Котовського, як видно з посвідчення виданого І5 вересня б/р. Тираспольською Вербовочною комісією, кіннота ця в дивізію не переформовувалась а носить назву "Отдельная Кавалерийская бригада Т. Котовскаго". На початку жовтня вона була в районі Могилів, а вербовочні комісії в Винниці, Кам"янці та Тирасполі.

20 кавдивізія формується в районі Одеси. Шталів в Одесі.

24 кавдивізія - значиться в списках К.В.О., но ближчих відомостей про ню немає.

20 і 24 кавдивізії творять кавкорпус, ярга якого не виявлена.

2-га кавдивізія - Бахмут.

Татарська окрема кінна бригада-Кам"янець.

Башкірська окрема кінна бригада - Штаб Ямпіль а частини на охороні кордону.

Українська запасова кінна дивізія - Штадів-Золотоноша.

5. О Х О Р О Н А КОРДОНУ.

Кордон від Чорного моря до ріки Припяті охороняється кордонною дивізією, сформованою з Ю Петросовіцької й поповнення І2 див., яка має нумерацію частин б. .Ю-ї див. Штаб 28 бригади тієї дивізії в Дубосарах. Для усилення охорони кордону, до кордонної дивізії додані кінні і піші відділи з других частин.

6. Н О В І. Ф О Р М У В А Н Н Я.

В Черкасах формується 2-га Радянська Галицька дивізія.

В Тирасполі формуються 2 "Бесарабські" ударні відділи для нападу на теріторію Бесарабії.

7. М А Н Е В Р О В А Г Р У П А.

В

ДИСЛЬОКАЦІЯ ВОРОЖИХ СИЛ НА УКРАЇНІ.

на 3I Серпня 192I року.

К. В. О.

44 Стрілецька Краснознаменська Київська дивізія.

Штаб дивізії - Житомир. Гімназіальна вул. ч 14 буд. Гляззберга. При штабі дивізії курінь звязку, панцерна автокольона, 2 шпиталі, епідемичний відділ, курси для гарматчиків, курінь "внуса", курінь "вохра", заградітольний отдел, особотдел, і політбюро. Дивізія складається з 130 Богунської бригади - полки 388, 389 і 390, I3I-а Таращанська бригада - полки 391, 392 і 393, 132 -га пластунська бригада-полки 394, 395, 396. Дивізія заніме район Житомир, Староконстантинів, Шепетівка, Звягель. I30 Богунська бригада - Штаб Миропіль. 388 п.п. Янушпіль, 389 п.п. - Янушпіль, 390 п.п. - Полоне. Таращанська бригада /I3I/ - штаб Староконстантинів. 391 п.п. -Заславль, 392 - Красилов, 393 - Кузьмин. По останніх відомостях 132 пластунська бригада з початку місяця Серпня перейшла в район Звягеля. Докладних відомостей не мається.

25-а Стрілецька дивізія.

Штаб дивізії - Біла-Церква. При штабі дивізії, особотдел, курінь звязку. Дивізія заніме район: Фастів-Васильків-Біла-Церква-Тараща. Дивізія складається з 73, 74 і 75 піших бригад. 73 бригада -штаб Біла-Церква, при штабі бригаді 216 п.п. більш відомостей бракує. 74 бригада - штаб Сміла. Більш відомостей бракує. 75 бригада, відомостей бракує.

24 Самарская стрілецька залізна дивізія.

Штаб дивізії - Гайсин. При штабі дивізії інженерний дивізіон, тилові установи, та помічні курінї. Район дивізії: Гайсин-Брацлав-Теплик-Комарівка-Граново. Дивізія складається з 70, 7I і 72 пішихбригад 70 піша бригада. Штаб - Граново. Бригада після розбиття повстанцями і внутрішних заворушень була розформована в червні місяці, а в липні після одержаня поповнень була знову зформована і полки її 208, 209 призначені як літучі відділи для боротьби з партизанами Заболотного. 71 піша бригада. Штаб - Теплик. 211 п.п. -Теплик,

212 п.п. - Комарівка. 213 п.п. Росхочовка. 72 пішa бригада. Штаб-Гайсин. Полки розташовані в районі Ладижіна.

45 стрілецька дивізія.

Штаб дивізії - Умань. При штабі дивізії 45 кавполк, 399 п.п. радіе станція, курінь звязку, технічний курінь, школа червоних командирів особотдел, ревтрибунал 45 дивізії і склад обмундурування 45 дивізі Район 45 дивізії Умань-Христінівка-Липовець-Звенігородка. Дивізія складається з 133 бригади - Умань. Полки - 397,398,399 - залога м. Умані. 134 бригада - Звенігородка. 135 бригада -Христінівка-Липовець. По останнім віномостям дивізія має вирушити через Бердичів на Староконстантинів-Шепетівка. Дивізія була поповнена відділами розформованих 60 та 47 стрілецьких дивізій.

23 стрілецька дивізія.

В квітні дивізія зтверджена була в районі Лисаветгорода-Миргорода звідки мусила перейти в напрямку румунського кордона. В кінці квітня дивізія мельдована в Ольгополі. Останній раз дивізія мельдована на румунському кордоні Могилів-Нова-Ушиця.

177 стрілецька бригада. / 59 пішої дивізії/

529 піший полк несе охорону залізниць Київського вузла. 530 піший полк несе охорону залізничного вузла Жмерінка. 531 піший полк - Сміла.

119 стрілецька бригада / 40 пішої дивізі/

Полки 355,356 і 357 розташовані з кінця липня в районі Лунаї вці-Зиньків.

41 кадрова стрілецька бригада.

Район: Коростень-Радомисль. Штаб бригади - Коростень. Полки 364, 363 і 367 розташовані в районі Коростишів-Радомишль. Бригада ніби-то називається штурмовою.

I Кінний Київський корпус

Штаб корпуса - Вінниця. При штабі корпусу особий кінний дивізіон, автокольона, /5 особових авто, 4 тягарових/ 8 мотоциклів/, Панцерна автокольона /4 автопанцерника/ корпусна радіостанція. Корпус в червні отримав гірську артілерію. До штабу корпуса в кінці червня були аероплани. Корпус складається з 8 і 17 кінних дивізій

Червоного козацтва. 23 Серпня 17 кінна дивізія пересунута в район Камянець-Балін. 8 кінна дивізія тогож числа знаходилась в районі с т. Деражня..

Кіннота Котовського.

Як стверджується кіннота Котовського складається з одної кінної бригади, яка розташована в районі Камянець-Могилів. В Камянці знаходиться вербовоче бюро для записі добровольців в кінноту Котовського. По останніх відомостях до цього часу кінноту Котовського вписано коло 300 добровольців.

[illegible]ська запасова кінна дивізія.

Район дивізії - Золотоноша. Дивізія складається з 20000 шабель. -6 бригад, 6 кулеметних команд.

7 стрілецька дивізія.

Штаб дивізії - Полтава. Район дивізії: Полтава-Пирятин-Кременчуг. 2

2 Київська стрілецька окрема бригада.

Район Чернигова. Докладнійших відомостей бракує.

183 окрема стрілецька бригада.

Район Чернигова. Докладнійших відомостей бракує.

ОДЕСЬКА ВІЙСЬКОВА ОКРУГА.

15 стрілецька дивізія.

Штаб дивізії - Алешки /коло Херсона/. Два полки цієї дивізії переведені на польову працю. Дивізія одержала подяку за допомогу селянам при весняних полевих роботах. Більш докладних відомостей бракує.

30 стрілецька дивізія.

Штаб дивізії - Бердянськ. Дивізія одержала відзнаку "Червоного прапору" за допомогу селянам при весняних посівах.

46 стрілецька дивізія.

Штаб дивізії з Травня в Евпаторії. Службу дивізія несла весь час охорону побережжя Чорного моря. В чергові місці дивізія

перейшла в район Сімферополя де переформована в 46 кадрову бригаду.

51 Московська стрілецька дивізія.

Штаб дивізії - Одеса. При штабі дивізії техничний курінь, радіостанція, відділ авіації, дивізіон танків, автокольона, панцерна автокольона і особотдел. Дивізія складається з 151, 152 і 153 піших бригад. 151 бригада. Штаб - Одеса. Полки розташовані в околицях Одеси. 152 бригада - залога м. Одеси. 153-а бригада. Штаб - ст. Вигода. Полки розташовані в районі Вигоди.

52 стрілецька дивізія.

Штаб дивізії - Лисаветгород. Дивізія в початку була на румунському кордону, але завдякі заворушеню була відтягнута знову до Лисаветгороду. Дивізія складається з бригад 154, 155, 156. 154 бригада. - Нова-Українка. 155 бригада - Александрія. 466 п. п. в районі Бобринця на "разверстці", 467 п.п. - Бобринець на "разверстці", 468 п.п. Олександрія. 156 бригада - Лисаветгород. 52 кінний полк в районі Лисаветгорода.

55 стрілецька дивізія.

Штаб дивізії - Миколаїв. Частини дивізії охороняют берег Дніпровсько-Бугського Лімана. Більш докладних відомостей бракує.

20 кінна дивізія.

По останнім відомостям дивізія формується в м. Одеса. Можливо гадати, що це є індетична дивізія з туземною кінною дивізією.

21 кінна дивізія.

Район - Ольгополя. Докладних відомостей бракує.

2-га Донська стрілецька піша дивізія.

Штаб - Очаків. Охороняє побережжа Чорного моря в районі фортеці Очаків.

Харьківська Військова Округа.

Штаб округа - м. Харьків.

Штаб Головнокомандуючого всіми збройними силами на Україні - Харьків.

Штаб Запасової української армії - Харьков.

Штаб комуністичних військ України - Харків.

42 стрілецька дивізія.

Штаб дивізії - Олександрівськ. Докладніймих відомостей бракує.

59 стрілецька дивізія.

61 стрілецька дивізія. Всі три дивізії розташовані в

62 стрілецька дивізія. районі Харків-Чугуїв-Зміїв.

/Формуються із дивіз. "внус"./

2 кінна дивізія.

Район - Бахмут. Докладніймих відомостей бракує.

9 кінна дивізія.

Район-Славянськ. Докладніймих відомостей бракує.

СТАН ЛІЧЕБНИЙ.

24 стрілецька дивізія.	70 стр. бриг. має 2860 багн.; 71 стр. бриг. має 2594 багн. 72 стр.бриг. має 2410 багн. 24 гармати 3", та 6 гармат тяжких.
25 стрілецька дивізія.	дивізія має біль 10000 багн.
44 стрілецька дивізія.	має дивізія до 14000 багн., 70-75 кул. до 800 шабель.
45 стрілецька дивізія.	Дивізія має до 21000 людей. 1000 шабель 70 кулеметів. Більш докладних відом. бракує.
51 стрілецька дивізія.	Харчовий стан дивізії доходить до 11000 людей.
23 стрілецька дивізія.	Дивізія має до 6000 людей. 400 шабель
30 стрілецька дивізія.	Дивізія має до 7000 багн.
52 стрілецька дивізія.	Дивізія має 7500 багн.
55 стрілецька дивізія.	Дивізія має до 8000 багнетів.
58 стрілецька дивізія.	Дивізія має 6000 багнетів.
15 стрілецька дивізія.	Дивізія має 8000 багнетів.
41 кадрова стрілецька бригада.	Бригада має 2400 багнетів.
8 кінна дивізія.	Має до 4000 шабель, 80 кулеметів, 16 гармат 3 дм. та один кінно-горний гарматний дивізіон.
7 кінна дивізія.	Має до 3500 шабель, 75 кулеметів та 16 гармат 3 дм.

Кінпота Котовського. Має до 2000 шабель.

Про лічебний стан інших частин відомостей бракує.

П Е Р С О Н А Л.

К. В. О. Начальник К.В.О. - Віллев. Заступник - Левчак. Коміс штабу Аралов, одночасово член "ревсовета", Голова "ревсовета - Сепдчий, члени: Аралов, Горнік та Аварнік, який також є голово "губревкома".

44 стрілецька дивізія.	Начальник дивізії Дубовий, одночасово є є членом "исполкома" начальнику штабу дивізії Бобриков, Военком дивізії-Вороб"ев, начальник адміністративного - стратегичного відділу штаба дивізії Попов. Начальник політичного відділу -Карасін, Начальник постачання Ломков.
130 стрілецька бригада	Командір бригади -Квятін, Военком Данилов Командір 390 п.п. -Гаврilенко, К-р389 п Федоров, кір 388 полку - Васильев
131 стрілецька бригада	Командір бригади - Коска. Военком Путиськін К-р 391 полку - Потемкін, К--р 392 полку - Василенко.
132 стрілецька бригада	Командір бригади Таміе. К-р 395 полку - Рублев.
44 кавполк	Командір полка - Шегаль. Начальник оперативного відділу полку Часник. Ад"ютант - Коваль. Начальник господарчої частини Павловський.
24 стрілецька дивізія.	Начальник дивізії Павлюковський. т.в.о. начальника штаба дивізії - Озьоров.
25 стрілецька дивізія.	Начальник дивізії -Половський. Военком Олексіенко.
45 стрілецька дивізія.	Начальник дивізії Княгинський. Начальник штабу дивізії Левінсон. Военком - Ларін
I кінний корпус - К	Командір корпусу - Примаків. Военком Погорелін. Начальник штабу корпусу Іванів. Старший Ад"ютант штаба корпусу Озерянський. Начальник звязку -Готін. Помішник начальника звязку -Соколів.

Про персонал инших частин докладних відомостей бракує.

ПРИМІТКА. В складі військ К.В.О. слід рахувати 58 стрілецьку дивізію. Штаб дивізії - Корсунь. Район дивізії -Корсунь-Канів-Сміла. Дивізія складається з 172, 173 і 174 піших бригад. 172 бригада - район Канева. 173 -район Корсуня, 174 бригада-

район Сміли. По останнім відомостям дивізія ніби-то має бути переформована у якусь запасову частину.

Начальник ІІ відділу,
Генштабу, Підполковник

Начальник секції оффензиви,
Сотник

До схеми ч. 3... Таємно.

ДІСЛОКАЦІЯ

ворожих сил на терені України на I Серпня I921 року.

Ч. по порядку.	Назва частини	Район	Багн.	Шабель	Гармат	Кулем.	
I	6 ст.д.	м. Бар	7200	500	30	65	
2	I6 стр.д.	Ямпіль-Могилів Камінка.	5500	300	24	70	нераховується див. пояснюючу записку
3	22 ст.див. /I95п.п./	Кривин					
4	23 ст.д.	Ямпіль-Могилів	5500	400	24	72	
5	24 ст.д.	Гайсин	I8000	I000	30	I85	
6	25 ст.д.	Біла-Церква	II000	700	30	90	
7	30 ст.д.	Миколаів	7500	300	-	68	
8	44 ст.д.	Житомір	I2000	800	30	90	
9	45 ст.д.	Умань	22000	I000	30	I32	
I0	4I ок.бр.	Коростень	2400	-	-	45	
II	Ок. кінн. бр.	Коростень	-	I200	-	-	
I2	5I ст.д.	Одеса	I0000	900	30	I25	
I3	52 ст.д.	Лисаветгород	7000	400	-	80	
I4	58 ст.д.	Корсунь	6000	700	24	70	
I5	59 ст.д. /I77 бр./ 529п.п. 530п.п. 53Iп.п.	Київ Шепетівка Проскурів Сміла					
I6	75 ст.д. 225 бр. 674 п.п.	Камянець Под.					225 бр. 75ої дівізії поступила на поповнення частин Кордонної охорони
	I-Й КІННИЙ УКРАЇНСЬКИЙ РАДЯНСЬКИЙ КОРПУС						
I	8 к.д.	Копайгород, Н.Ушиця, Летичів.	-	3500	20	60	
2	I7 к.д.	Уланів, Хмільник Зиньків.	-	3500	I6	60	
3	I6 к.д.	Північь Могилів Поділ.	-	3000	I6	40	
4	2I к.д.	Балта		2800			
5	5 Тузем. к. д.	Ольгопіль	-	3000	-	-	
6	Запасова кін.див. України	Золотоноша	-	20000	-	240	
		Разом	114000	44000	304	1492	

Підпис в[?] штабу підполковник Кузьминський

30/IX [?] Згідно Сотник [illegible]

До схеми ч 3-ої Таемно.

ШИРОКА ПОЯСНЮЮЧА ЗАПИСКА

до схеми ворожих сил на Украіні на I Серпня 192I р.

/ місячний огляд /

ОБСАДЖЕННЯ КОРДОНУ.

Лінію кордону від Збруча до Припяті обсаджують частини кордонноі охорони ВЕЧЕКА. Весь цей кордон поділяеться на два дівізійних участки. Участок від Шепетівки на північ до Припяті охороняеться особою кордонною дівізіею /північною/ докладна назва не виявлена; в склад цiеi дивізii входят: I24 та I20 кордонні бригади, детальна дісльокація цих бригад не відома. На цьому участку службу дивізійноі кінноти несе 30-а заамурська кінна бригада, штаб якоі в Шепетивці.
Участок від Шепетівки на південь по Збручу і Дністру охороняеться "особою кордонною дивізіею південно особого відділу ВЕЧЕКА при К.В.О." На цьому участку службу дивізійноі кінноти несе башкірська кінна бригада, штаб якоі в Винниці.
Контроль кордонних районів належить "особотделеніям", "особотдел", та "особпунктам".

"ОСОБА КОРДОННА ДИВІЗІЯ ПІВДЕННО ОСОБОГО ВІДДІЛУ ВЕЧЕКА ПРИ К.В.О."

Начальник дивізіі Тудовський, военком АГАфонів; Штаб дивізіі -Проскурів, склад дивізіі: 30-а, 29-а і 28-а бригади; Район дивізіі: Косниця /на Дністрі на захід від Ямпіля/ - Шепетівка; Боевий стан 7200 багн. I62 кулемета.
30-а бригада. Штаб бригади - Проскурів.. Склад бригади: I93, I94, I95, I96, I97 та I98 курінi. Район бригади Гусятин - Базалія. I93 курінь. Командір куріня Тітаренко. Штаб куріня -Городок. Район куріня -Гусятин Тарноруда. Боевий стан 450 багн. I2 кулеметів. I94 курінь. Штаб -Святець. Район Білозорка - Вязовець. Боевий стан 400 багн, 9 кулеметів. I95 курінь. Штаб Волочиськ. Район Тарноруда-Білозорка. Бойовий стан 300 багн. 8 кулеметів. I96 курінь і I97 курінь Міхайпіль-Проскурів /карна експедіція/ Бойовий стан 850 багн. I5 кулем. I98 курінь Штаб Теофипіль. Район Ожеховци -Лисогорка. Бойовий стан 400 багн. I0 кулем.
29-а бригада. Штаб бригади - Камянець-Подільский. Район бригади Гусятин-Косниця. Склад бригади: I87, I88, I89, I90, I9I, I92 курінi.
I87 курінь. Штаб куріня Кормилиці. Район Гусятин-Скала. Бойовий стан 500 багн. I2 кулеметів. I88 курінь. Штаб -Ст. Ушиця. Район Студенка-Барнашівка-Калюс. Бойовий стан 350 багн. I0 кулеметів. I89 курінь Штаб Камінець-Подільский. Район Жванець-Скала. Бойовий стан 500 багн. I3 кулеметів. I90 курінь Штаб куріня Могилів. Район Барнашівка-Могилів Бойовий стан 600 багн. I2 кулеметів. I9I курінь - Могилів. I92 курінь Штаб - Ямпіль. Район Могилів -Косниця. Бойовий стан 400 багн. I2 кул. Гармати 29 бригади в м. Копайгороді /4 гарм. 3дм./ на позиціі.
28-а бригада. Штаб бригади Шепетівка. Склад бригади: I8I, I82, I83, I84 I85 та I86 курінi. Бойовий стан I800 багн. 48 кулем. Більш докладних відомостей про бригаду немае.

ОСОБОТДЕЛИ. Коростень № I, Шепетівка № 2, Проскурів № 3, Камянець-Подільский № 4, Ст. Ушиця № 5, Могилів № 6 і Ямпіль № 7.

ОСОБПУНКТИ. Гуків, Жванець, Ст. Ушиця, Могилів-Подільский, Ямпіль-Подільский.

РЕГУЛЯРНІ ЧАСТИНИ.

6-а СТРІЛЕЦЬКА ДИВІЗІЯ. Штаб дивізіі м. Бар; дивізія складається з I6, I7, I8 піш. бригад, 3 легких гарматних дивізіонів, I тяжкого гарматного дивізіону та кінного полку. Харчовий стан дивізіі біля 9000 люд. і I000 коней. Бойовий стан 7200 багнетів, 65 кулеметів, 500 шабель, 24 гармати польових 3 дм. і 6 гармат тяжкіх.

2.

16-а піша бригада. Штаб бригади - Межирів. Склад бригади 46,47,і 48 піші полки, що розтушовані по селам в районі м. Межирів; При бригаді І легкий гарматний дивізіон з 3-х батарей по 4 гармати 3 дм..
17-а піша бригада. Штаб бригади - Колайгород. Склад бригади 49,50 і51 піші полки, що розтушовані по селам в районі Колайгорода; При бригаді І легкий гарматний дивізіон такогож складу як гарматний дивізіон при 16 пішій бригаді.
18-а піша бригада. Штаб бригади Станіславчик. Склад бригади 52,53 і54 піші полки, що розтушовані по селам в районі Станіславчика; При бригаді І легкий гарматний дивізіон такогож складу як і вепопередніх дивізіонах

16-а СТРІЛЕЦЬКА ДИВІЗІЯ. Дивізія прибула в початку Червня б.р. в район Ямпіль-Могилів-Каменка. Склад дивізії 46,47,48 піші бригади, 3 легких гарматних дивізіона та кінний полк. Харчовий стан 7300 людей 950 коней. Бойовий стан 5500 багн. 70 кулеметів, 300 шабель та 24 гармати 3-х дм.. В бригади входять полки: в 46-у - 136,137,138 п.п.; в 47-у - 139,140 і 141 п.п.; і в 48-у - 142,143 і 144 п.п. Більш докладних відомостей немає. Ця дивізія завдяки суперечним відомостям зараз в рахунок не береться.

22-а СТРІЛЕЦЬКА ДИВІЗІЯ. Один полк цієї дивізії /195 п.п./ розтушован в м. Кривині / 12 верст від Острога/. Більш докладних відомостей про цю дивізію бракує. Ця дивізія завдяки суперечним відомостям зараз в рахунок не береться.

23-а СТРІЛЕЦЬКА ДИВІЗІЯ. Штаб дивізії - Каменка на Дністрі. Район дивізії Ямпіль-Каменка. Склад дивізії 67,68,69 піші бригади, 3 легких гарматних дивізіони та кінний полк. Бойовий стан дивізії 5500 багн. 72 кулемета, 400 шабель та 24 гармати 3-х дм. В бригади входять полки: в 67-у - 199,200,201 п.п. в 68-у - 202, 203 та 204п.п. в 69-у - 205,206 та 207 п. п. Більш докладних відомостей і дислокації про цю дивізію бракує.

24-а СТРІЛЕЦЬКА ДИВІЗІЯ. Начальник дивізії - Іванів. Штаб дивізії Гайсин. Склад дивізії 70,71,72 піші/бригади, 3 легкіх гарматних дивізіона, І дивізіона тяжких гармат та кінного полку. Харчовий стан дивізії 22000 людей,2000 коней. Бойовий стан 18000 багн. 1000 шабель 185 кулеметів 24 гармати 3-х дм. 6 гармат тяжких.
70-а піша бригада. Штаб бригади - Гайсин. Район бригади Кубліч-Соболівка-Ладижно. Склад бригади 208,209,210 піші полки; при бригаді І легкий дивізіон гарматний з 2 батарей по 4 гармати 3 дм. в батареї.
71-а піша бригада. Штаб бригади - Теплик. Район бригади -Теплик-Комаровка-Госхочовка. Склад бригади 211,212 та 213 піші полки; при бригаді І легкий гарматний дивізіон такогож складу як і попередній дивізіон при 70 пішій бригаді.
72-а піша бригада. Штаб Граново. Полки розтушовани в селах біля Гранова Склад бригади 214,215,216 піші полки. При бригаді лігкий гарматний дивізіон, такогож складу які гарматний дивізіон при 70 бригаді. Дивізіон тяжких гармат в м. Гружові. Дивізіон складається з 2 батарей по 2 гармати 15 см. Круппа і одної батареї /2 гарм. / 15 см. -Шнитта. Матеріяльна частина ціх гармат далеко краща чим в польових гарматах, набоїв більше і відповідний комплект зарядних скринь /10-12 на батарею/, набої підвозяться з Києва виробу Петербургскіх заводів. Бережливість витрачанню набоїв дуже велика, пробна стрілянина провадиться, всі шклянки збіраються акуратно, за особистою відповідальністю командира батареї.
Кінний полк дивізії окремими кінними дивізіонами при штабах бригад.
Дивізія складається з людей /командний і перемінний склад/, мобілізованих з Самарськоі і Симбірськоі губерн., переважно москалі невелика кількість татар і жидів. Дивізія найкраще обмундурована і озброєна зі всіх дивізій що стоять на Україні.

Під взглядом бойовим 24 стрілецька дивізія є одною з найкращих дисциплінованих дивізій, - найбільший відсоток ідейних комуністів.
25-а СТРІЛЕЦЬКА ДИВІЗІЯ. Штаб дивізії - Біла Церква. Склад дивізії 73,74 та 75 піш.бригади, 3 легких польових гарматних дивізіона,І дивізіон тяжких гармат та кінний полк. Бойовий стан 11000 багн.700 шабель і 90 кулеметів.
74-а піша бригада. Склад бригади 220,221 і 222 п.п. Штаб бригади - Таращa. Більш докладних відомостей і дислокацію немає.
Дивізія переходила на Житомир в напрямку Бердичіва,по чуткам пересовується на Поділля. 29 Червня власний розвідчик бачив пересо-

206 3.

вання по грунтовим шляхам гармат і обозу.

30-а СТРІЛЕЦЬКА ДИВІЗІЯ. Штаб - Миколаїв. Склад дивізіі 88,89 та 90 піші бригади, 3 легких гарматних дивізіона та кінний полк. Бойовий стан дивізіі 7500 багн. 300 шабель і 68 кулеметів. Дивізія одержала подяку та відзнаку "Червоного прапору" за допомогу, яку зробила селянам при весняних посівах.

Краснознаменська
44-а СТРІЛЕЦЬКА ДИВІЗІЯ. Штаб дивізі стоіть в Житомірі. Склад дивізіі 3 піших бригади / 130 Богунська, 131 Таращанська, 132 пласт/ 3 гарматних легкіх дивізіона, 1 дивізіон тяжких гармат та кінний полк. Харчовий стан дивізіі 16000 людей, Коней 2000. Бойовий стан 14000 багн. 90 кулеметів, 800 шабель, 24 гармати 3 дм. 6 тяжкіх і 3 панцерних авто.

130-а Богунська піша бригада. Штаб бригади - Мірополь. Склад бригади 388,389 та 390 п.п. що розтушовані по селам в районі Янушпіль - Полонне. При бригаді легкій гарматний дивізіон з 2 батарей по 4 гармати 3 дм., шпіталь / в Янушполі/ відділ звязку, відділ кінних розвідчиків. В районі цієі бригади знаходиться кінний полк /600 ш./ 44 стрілецькоі дивізіі. Меж иншим полки цієі бригади крім загально армейськоі нумерації мають ще свою внутрішню: I - Богунський, 2-й Богунський і 3-й Богунський полки.

131-а Таращанська бригада. Штаб бригади - Староконстантинів. Склад бригади 391, 392 393 п.п. /крім того полки ще мають свою внутрішню нумерацію 1,2 та 3 таращанські полки/, розтушовани в районі Красілова - Староконстантинова. При бригаді 1 легкий гарматний дивізіон Склад якого цілком відповідае складу гарматного дивізіона при 130 бригаді.

132-а Пластунська бригада. Штаб бригади - Остропіль. Склад бригади 394,395, 396 п.п., що розтушовані по селам біля м. Острополя. При бригаді I гарматний легкій дивізіон.

Дивізія пересовується близче до кордону: 13 Липня до Борисова /25 вер. на південь від Острога/ прийшов 389 піший полк /130 Богунськой бригади/; 13 Липня до Плужного /2 в. від Борисова/ прибув один полк Таращанськоі бригади. Ця дивізія зараз добре укомплектована з боку дисциплінарного стану бездоганна, завдяки великому відсотку в ній переконаних і дійсних комуністів

45-а СТРІЛЕЦЬКА ДИВІЗІЯ. Штаб дивізія в Умані. Склад дивізіі 133, 134 і 135 п. бригади, 3 легких гарматних дивізіона, I гарматного дивізіона тяжкого і одного кінного полку. При дівізіі е технични відділи: радіо станція / міститься в Умані на пляцу за шпіталем/; звязковий курінь: сотня телеграфична, сотня телефонична, сотня залізнична, сотня тягарових авто і сотня інженерна. Харчовий стан біля 27000 людей, 2500 коней. Бойовий стан біля 22000 багнетів, 1000 шабель, 132 кулеметів, 24 гарм. 3 дм. і 6 гарм. тяжких.

133-а піша бригада. Штаб бригади - Умань. Склад бригади 397,398, 399 п.п. що розтушовані по селах біля Умані.

134-а піша бригада. Штаб бригади - Поташ. Склад бригади 400,401 і 402 п.п., що розтушовані в районі Поташа.

135 -а піша бригада. Штаб бригади - Звенігородка. Склад бригади 403,404 і 405 п.п. що розтушовані в районі Звенігородки.

Легкий гарматний дівізіон розтушовані при піших бригадах. Легкій гарматний дивізіон складається з 2 батарей по 4 гармати 3дм. /старі/ Російського зразку. Набоїв до гармат мало, обслуга гармат старі Російські гарматчики, Старшини гарматчики переважно випуску червоної школи. Зарядних скринь бракуе. Коні дуже добрі. Тяжкий гарматний дивізіон переформовується по зразку тяжкого гарматного дивізіону 24 стрілецькоі дивізіі.

Відділи технични 45 стрілецькоі дивізіі.

Сотня телеграфична - апаратів телеграфичнів мало, переважно системи "Морзе". Телеграф обслуговуе старі службовці з пошт і телеграфів.

Сотня телефонична - мае достаточну килькість дроту, апарати німецькі подвійні польові і частина старих Російських.

Сотня залізнична.- як резерв в разі потреби. Зараз несе вартову службу. Майстернь залізничних немае. Фаховців - 8 машиністів.

Сотня автомобільна- / 13 штук/ типу німецького. При колоні 4 мотоциклетки і I особове авто. Через брак бензину вживається мішанина нафти з бензиною.

Сотня інженерна - запасів інженерних килькість задовольняюча, матеріялу вибухового мало. Склад переважно сапери і понтонери.

4.

При штабі дивізії старшинська школа /Умань - Софієвка/ слухачів 250 - зі складу дивізії, яких приймаються виключно по рекомендації, і школа підстаршин, яка залежна також від повітового "Всеобуча". Людський склад дивізії /командний і переміннний/ переважно людей мобілізованних з півночи Росії губ. Оленецької і Вологодської. Під взглядом бойовим дивізія уявляе собою з дисціплінарного боку одну із кращих дивізій.

41-а ОКРЕМА ПІША БРИГАДА. Штаб бригади - Коростишів Бойовий стан бригади 2400 багн. 45 кулеметів і окрема кінна 41 бригада - 1200 шабель. Полки цих бригад розтушовані во селах біля Коростишева. Більш докладних відомостий і дісльокації бракуе.

51-а СТРІЛЕЦЬКА ДИВІЗІЯ. Штаб дивізії - Одеса. Склад дивізії 151-а 152-а і 153-а піші бригади, 3 польових легких гарматних дивізіона, 1 тяжкий гарматний дивізіон та кінний полк. Бойовий стан дивізії біля 10000 багн. 900 шабель і 125 кулеметів, 24 гармати 3 дм. і 6 тяжких.
151-а піша бригада. Штаб бригади - Котюжани. Склад бригади 451,452 та 453 п.п., що розтушовані по селах в районі Котюжан.
152-а піша бригада. Штаб в Одесі. Склад бригади 455,456 в районі Одеси, а 454 п.п. є залога Одеси.
153-а піша бригада. Штаб м. Вигода. Склад бригади 457,458,459 п.п. що розтушовані по селах в районі Вигоди.
Легкі гарматні дивізіони розтушовані при піших бригадах.
По останнім відомостям дивізія вирушила в походному порядку з Одеси на північ, ніби то на Румунську границю.

52-а СТРІЛЕЦЬКА ДИВІЗІЯ. Штаб дивізії Лисаветгород. Склад дивізії 154,155,156 п.бригади, 3 легких гарматних дивізіона і кінний полк. Бойовий стан дивізії 7000 багн. 400 шабель і 80 кулеметів. Дивізія в початку була на Румунському фронті но звідти відтягнута з причини бунту.
154-а піша бригада. Штаб бригади -Нова Українка. Полки бригади 460,461 і 462 п.п. розтушовані в районі Н.Українки.
155-а піша бригада. Штаб бригади - Александрія. Полки 463,464 і 465 розтушовані по селах в районі Александрія.
156-а піша бригада. Штаб бригади - Лисаветгород. Полки 466,467, 468 розтушовані по селах в районі Лисаветгороду.
Гарматні дивізіони дивізії розтушовані при бригадах.

58-а СТРІЛЕЦЬКА ДИВІЗІЯ. Штаб дивізії - Корсунь Склад дивізії 172, 173 та 174 піші бригади, 3 легких гарматних дивізіона і 1 кінний полк. Бойовий стан дивізії 6000 багн. 700 шабель, 70 кулеметів, 24 гармат 3 дм. більш докладних відомостей про стан дивізії і ії дісльокації бракуе.

59-а СТРІЛЕЦЬКА ДИВІЗІЯ. 177 піша бригада. Штаб бригади - Київ, ця бригада несе охорону залізниць: 529 полк охороняе залізничну лінію і мости в районі Бердичів - Шепетівка; 530 п.полк стоїть в Проскурові частини його охороняють залізничну лінію Проскурів- Волочиськ, Проскурів-Ярмолинці-Камянець-Подільский; 531 п.полк штаб Сміла/1 курінь охороняе залізничний вузел ст. Бобринської, 2 курінь на ст. Новомиргород і 3 курінь -Гайсин./.

75-а СТРІЛЕЦЬКА ДИВІЗІЯ. 225 піша бригада. Полки ії /673,674,675/ прибули з Сибрі до Камянця Подільского і розтушовані в його районі. Бойовий стан до 4500 багн. 60 кулеметів. ~~Більш докладних відомостей не має~~. Ця бригада вїйшла як поповнення частин кордонної охорони

I-й КІННИЙ УКРАЇНСЬКИЙ РАДЯНСЬКИЙ КОРПУС.

Командір корпусу Примаків, Военком Погорелій, Начальник штабу корпусу Іванів, Старшій Ад"ютант Озерянський, Начальник звязку Готін, Помішник начальника звязку - Соколів. Штаб корпуса - Винниця. При штабі корпуса особий кінний дивізіон / 300 шабель/, автокольона / 5 авто особових, 4 тягарових і 8 мотоциклеток/, автопанцерна кольона

207 5.

/ 3 автопанцерника по 2 кулемета, 3 особових і 3 тягарових/, відділ постачання /60 возів/, немуштрова команда /200 людей/: корпус складається з 8 кінної дивізіі, 17 кінної дивізіі та 16 кінної дивізіі /Котовського/. Бойовий стан 10000 шабель, 150 кулеметів, 52 гармати і др., крім того мається значна кильчкість ручних кулеметів для стрільби з сідла.

невідомо кількість кінноти

8-а кінна дивізія. / Червоного казачества/ Штаб - Літичів. При штабі дивізіі окремий кінний дивізіон /200 шабель/. Дивізія розтушована в районі Копайгород-Нова-Ушиця - Літичів. Склад дивізіі 6 кінних полків, що мають свою власну нумерацію від 1 по 6 включно. Бойовий склад полків доведен до 600 шабель. Поповнення в конях і людях дивізія одержує регулярно. Людський склад дивізіі не виявлен. Одягнена і озброена дуже добре, коні мають теж добрий вигляд. Гарматний дивізіон 8 кінноі дивізіі складається з 5 кінних батарей, з яких одна кінно-горна /дуже скорострільна, новоі системи не на вьюках а на лафетах/. Бойовий склад дивізіі 3500 шабель і 60 кулеметів.

17-а кінна дивізія. Штаб дивізіі - Уланів. При штабі дивізіі кінний відділ звязку, санітарна частина, польовий шпіталь і мала радіо-станція. Склад дивізіі 3 бригади по 2 полки / нумерація полків в дивізіі власна від 1 по 6 включно./ Штаб 1 кінноі бригади м. Уланів. Перший полк - Район Уланіва, Другий кінний полк с. Пустовойте. Штаб другоі бригади цеі дивізіі м. Хмельник: 3 - 4 кінні полки в районі Хмельника. 3 бригада розтушована дрібними відділами в районі Хмельник-Зіньків. Бойовий стан полків дивізіі не меньше 600 шабель. Поповнення в конях і людях дивізія одержує регулярно. Людський склад дивізіі - Москалі і Казанські татари. Одяг переважно військовий, кашкети червоні. Люди добре озброени /рушниці, шаблі та списи - нові виробу 1920 та 1921 року/.

1) 16-а кінна дивізія /Котовського/. Район дивізіі на півдні від Могилiва Подільского. В 20 числа Червня дивізія прибула в район Бар-Жиньківці після карной експедиціі для подавления повстания Антонова в Тамбовськой губерніі. 29 Червня проходили через Жмерінку на Могилів 20 гармат і 20 тачанок з кулеметами під ескортою 200 кіннотчиків/можна рахувати що це були частини 16 кінноі дивізіі.

2) Туземна кінна дивізія. Район м. Ольгопіль. Склад дивізіі 3000 шабель. Більш докладних відомостей про дивізію та іі дісльокацію бракує.

Кінна Запасова Дивізія України. Начальник дивізіі Генерал Драке Штаб дивізіі м. Золотоноша. Дивізія складається з 6 бригад, кожна бригада з 6 полків. При 4 бригаді учебний полк. В складі дивізіі знаходиться 6 кулеметних команд, кожна на 12 тачанках по 2 кулемета. Бойовий стан дивізіі 20000 шабель.

ВІДДІЛИ ТЕХНИЧНІ.

3-а залізнична бригада. Штаб бригади - Київ. Склад бригади 20, 22 та 45 залізничні дивізіони. 22 залізничний дивізіон 13 липня відійшов до Шепетівки для переформовання в залізничний полк. Кількість людей в дивізіоні 800. 20 залізничний дивізіон. Район Коростеня /1000 люд/ 45 залізничний дивізіон відомостей докладних немає.

12-а залізнична бригада. Штаб бригади - Жмерінка. В склад бригади входят 8, 13, 43 та 6 залізничні дивізіони. 8 залізничний дивізіон. Штаб-Гречани Дивізіон має 4 сотні: фортіфікаціонну, ремонтову, понтонну, та "ізискательну" Всього 627 людей. Дивізіон одержав 2 вагони вибухового матеріялу. 13 Липня цей дивізіон відійшов до Шепетівки для переформовання в залізничний полк. 13 залізничний дивізіон - Бар. 43 залізничний дивізіон Славута. 6 залізничний дивізіон вийшов з Проскуріва до Голти для переформування в залізничний полк.

БРОНЕПОТЯГИ. Бронепотяг "Мститель" /2 панцерних вагона, панцерний паротяг 2 платформи, Озброєння 2 гармати і 12 кулеметів, обслуга 80 людей з них 40 комуністів/ Курсує по лінії Христінивка-Губник-Умань.
На лінії Одеса-Київ бронепотяги "№ 114", "Победім іль умрем", "№ 34", "Красноармеец", "Соломка", - всі вони системи Мстітеля.
На лінії Козятин-Калинівка Бронепотяг "Свобода"
В Киіві "Ленін", "№ 78 ім. Троцького", "Буденний"/на товарн.станціі/
Бронепотяг "94" на лініі Жмеринка-Бар-Могилів.
Бронепотяги: "Ілья Муромець" та "Луначарський" - в боротьбі проти Махно
Бронепотяги: "№89" та "97" на лініі Козятин -Христінивка.

В Жмерінці бронпотяги "Бела-кунь", "№91", "Углекоп" -тойже системи як і Мститель.
Бронпотяг "Лейтенант Шмидт" /паротяг і 4 вагона добре обреніровани, на 2 вагонах вежи, 2 плятформи, гармати морська нової системи, 20 кулеметів, обслуга 98 матросів, Военком підстаршина -матрос Кожій командір старшина гарматчик -Кисілів.
На ст. Вапнярка бронпотяг Сильніший від "Мстителя" з вежами на вагонах. Назва і черга не відома.
На лінії Гудниця-Бершадь-Гайворон один бронпотяг, другий на лінії Гайсин-Гайворон, третий на лінії Калінівка-Бершадь. Всі три бронпотяги мають звичайні товарові вагони обкладені скринями з піском. Озброени по 2 гармати полевих 3 дм. і по 8 - 10 кулеметів. Крім цього по 2 плятформи і неопанцеровані паротягі.

БРОНЕПЛАВИ. До пристані Черкаси прибув і залишився бронплав "Орел" озброений одною гарматою зенитною, 2 гарматами Гочкіца і 8 кулеметами, команда 64 чоловіки. Крім того на Дніпрі в районі Черкаси що 3 броніплави назва і озброення яких не відоми.
При штабі К.В.О. знаходиться 4 танки.

РАДІО-СТАНЦІІ: Київ - велика радіо-станція
Умань -радіо-станція 45 стрілецької дивізії.
Камянець- Подільский -Мала радіо-станція на будинку Залізничної станції.
На бронпотягу "Ураган" -
Жмеринка - рухома радіо-станція.
Винниця - Радіо-станція I кін. Укрін. Радяньськ. корп.
Одеса - Велика радіо-станція.

55 Район військово -будівельних робот. Штаб - Полтава. До цього району належать: 81 - військово-будівельна сотня, м. Сміла; 82-а військово-будівельна сотня - м. Винниця; 83-а військово-будівельна сотня - м. Н.Украінка; 89 військово-будівельна сотня - м.Ольгопіль та 72 військово-будівельна сотня - м. Черкаси. Вищезазначені будівельни сотні будують мости /колієви/ і мости на грунтових шляхах /стратегичні/.

А В І А Ц І Я.

За останній час Київська авіаційна школа почала проявляти свою діяльність над м. Київом доволі часто відбуваються полети на эродромі поста Волинського часто робляться ріжни вправи. В ангарах знаходиться 6 апаратів з них два "Істребітелі" і 4 "розвідчики" Дукс
В Одесі на Рішельєвській вул. на заводі Анатра знаходиться 3 гідроплана.
В Козятині на ст. в вагонах знаходиться рухомі авіаційні майстерні можливо гадати, що ці майстерні обслужують авіаційний отряд I кінного Радянського корпусу який мав прийти з Одеси.
"Красная армія" ч 88 під заголовком "Гігантський самолет" повідомляе про будівлю нового большого апарата тіпа "Хіоні". Перший полет мав відбутися по воздушній лінії Одеса-Москва. Самолет будується заводом Анатра в Одесі.

ПОПОВНЕННЯ.

Всі дивізії піші і кінні, що розташовані на правобережній Україні [на протязі минулого місяця отримали] ~~регулярно отримують~~ поповнення в людях [і зброї і коней] ~~з червоних курсантів і запасових частин центральних Російських Військових Округ~~ [з розформованих частин]. Поповнення добре одягнено і озброено. ~~Піші дивізії отримали поповнення кількостю до 1500 людей, а кінні до 1000 людей.~~
Кінні дивізії весь час отримують поповнення в конях з Украінської кінної запасовой дивізії, що розтошована в Золотоноші.
В I кінному корпусі одержані гірські гармати, а 8 кінна дивізія крім того одержала цілу нову скорострільну батарею.

БАЗИ І СКЛЕПИ.

Всі головні склади постачання знаходяться в центральній Росії. На Україні великими військовими базами можна назвати Харьків, Київ і Одесу звідки в разі потреби і передаються в розпорядження військових частин потрібні запаси обмундурования, зброї, постачання і инш. За останній час значні запаси хліба і солонини робляться у Київі, Козятині, Жмерінці і Вінниці. Ці запаси поки нікуди не розходуються і пільно охороняються вартою від місцевих залог. Всім опродкомгубам, Губісполкомам і Губвоенпродснабам телеграфічно наказано зміцнити постачання частин червоної армії, які повинні бути задовольнені провіантом в розмірі 100%. Крім того всім иншим продовольчим органам, найсуворіше наказано досліджувати "первоочередность" постачання червоної армії. („Известія" ч 218)

ТРАНСПОРТ.

На головних лініях Київ-Москва і Київ-Одеса щодня ходить поштовий потяг, швидкі потяги через два дні. Потяг поштовий складається з 50 товарових вагонів, до потягів поспішних можна сідати тільки з дозволу "Посадочноікомісії" яка в першу чергу відправляє ідучих по службі, хорих і у разі великої кількості міст тіх що ідуть у відпустку. Швидкій потяг Київ- Москва іде 40 годин, Поштовий -60 год.. На лініях не головних щодня пара поштових потягів.

Совітські Росія і Україна мають паровозів 20000 з яких здатних до роботи було у Січню ц.р. 7683
у Лютому ц.р. 7360
у березню ц.р. 7305.

З загального числа вагонів 465142 можливих до вживання 290000, але з цього числа з огляду на ушкодования дахів, стін підлягают ремонту 20%

Для переведення нормального руху на залізницях совітськ. Росії і України потрібно паровозів 30000. вагонів 300000 /кр.арм.ч 80/.

На Балтійському заводі почалася будівля десяти електричних паровозів сістеми інженера Маховіна.

Настрій залізничників в більшости противобольшевицький.

МОСТИ І ШЛЯХИ.

Залізничні мости на правобережжю всі поправлені, крім ціпного у Київі. Шосе енергійно проводиться в порядок. На підставі розпорядження Совнаркому, місцеве населення мусить обкосити всі дороги грунтові на 2 сажені вліво і вправо. (Вл. розвідчик)

П О Ш Т А.

Пошта функціонує правильно. Всі листи цензуруються.

ТЕЛЕГРАФ.

Користуватися телеграфом можливо тільки з дозволу відповідньої влади в дійсности всі приватні телеграми пересилаються поштов.

ВІДОМОСТИ ЕКОНОМІЧНІ.

Урожай 1921 року представляється у такому виді: губ. Подільска і частина Волинської дуже добрі, губ. Київська - добрий, губ. Кременчугська і частина Полтавської - досить добрий; решта губерній України і цілої Росії нище средього.

На підставі декрету Совнаркома /Известія ч 108/ об'явлений податок в натурі сіном і соломой на 1921 рік для Росії за виїнятком України і Туркестану. Загальна кількість сіна мусить бути доставлена в кількості 5000000 пуд. і соломи 30000000 пудів.

АДМІНІСТРАЦІЙНО-ВІЙСЬКОВИЙ ПОДІЛ СОВІЦЬКОЇ РОСІЇ. І ЧИСЕЛЬН. СКЛАД АРМІЇ.

Після заключення мирового договору з Польщею в більшости штаби армій уже розформовані або розформовуються і замісць армій утворено 14 військових округ: 1/ Петроградський військовий округ: – штаб – Петроград в його район входят Губ: Петроградська, Олонецька, Псковська, Новгородська, Вологодська і Череповецька. 2/ Західний військовий округ, штаб – Смоленськ в його район входят губ: Смоленська, Вітебська, Мінська і Гомельська 3/ Київська військова округа – штб Київ район: Київщина Чернигівщина, Волинь і Поділля 4/ Одеська військова округа – штаб Одеса займає район, Одеса, Херсонь і Таврія 5/ Харьківська військова округа – штаб Харьків, район Харьківщина, Катеринославщина, Полтавщина і Дон 6/ Північно-Кавказська військова округа – штаб Новочеркаськ, займає район Ставрополь, район Чорного моря, Терська і Кубанська области 7/ Біломорська військова округа – штаб Архангельск, район губ. Архангел ская і північні частини губерній Вологодської і Череповецької, район ріки Північної Двини і до побережжя Мурмана 8/ Московська військова округа – штаб Москва, займає район губ.: Московська, Тверська, Калужська Рязанська, Ярославська, Володимирська, Костромська а також округу Іванов Вознесенську 9/ Орловська військова округа – штаб Орйол, займає район губ.: Орловська, Тамбовської, Курської і Воронежчина 10/ Волжська військова округа – штаб Самара, займає район губ.: Самарської, Астраханської, Оренбургскої, Царіцінської, район Тургая і Уральскої области. 11/ Пріволжська військова округа – штаб Симбірськ, займає район губ.: Симбірської, Нижне-Новгородської, Казанської, Пензенської, Саратоської і самостійни комуни на Волзі 12/ Приуральска військова округа – штаб Екатерінбург, займає район губ.: Екатерінбургскої, Вятської, Пермської, Уфімської і Челябінської 13/ Східня Сибірська військова округа – штаб Омськ 14/ Західньо Сибірська округа – штаб Іркутськ.

З переходом Совіцької армії на мирне положення вживаються заходи до зменшення армії. Згідно представленних проєктів, які ухвалени вищою владою, армія в мирний час буде складатися тільки з 550,000 зменшуючись щомісяця на 14% поки не дійде до зазначенного числа. В часи свого найбільшого напруження червона армія доходила до 600000 а тепер ще має 300000.

ВІЙСЬКОВО МАТЕРІЯЛЬНИЙ СТАН СОВІЦЬКОЇ РОСІЇ.

Амуніційна фабрика в Тулі виробляє що місяця 18000000 рушничних набоїв. Амуніційна фабрика в Симбірську постачає щомісяця 15000000 набоїв. Амуніційна фабрика в Тоболі /Московської губ./ постачає місячно 7000000 набоїв. Петроградські амуніційни фабрики постачають до 30000000 набоїв. Рушнична фабрика в Тулі постачає в рік 27000 рушниць 560 кулеметів, 6000-8000 револьверів. Рушнична фабрика в Сестрорецьку зараз не працює. Іжевська збройна фабрика випускає 25000 рушниць. Казанська порохова фабрика дає 7000-8000 пуд. пороху в місяць. Охтинська порхова фабрика зараз не працює.

Всі приладдя до артілерійських набоїв і всю артілерійську матеріяльну частину виробляють Путівльскі заводи.

Нових гармат не виробляється, а лише приводяться в порядок старі.

Значна частина матеріяльної частини артілерії приходить з Англ і Німеччини і на Путівльскіх заводах додається до маючихся гармат.

МОБІЛІЗАЦІЯ І ДЕМОБІЛІЗАЦІЯ.

На підставі наказу Р.В.С.Р. від 5 Червня цього року ч. 1207 червоноармейці до 1895 року відпущені ў довготермінову відпустку рік 1896 переведений у трудову армію, рік 1897 ў міліцію, роки 1898 1899, 1900 і 1901 залишаються на дійсній службі.

На підставі того ж наказу з населення Волині призиваються на дійсну службу не бувшіх ще ў війську з зазначенних років 1898, 1899, 1900 і 1901.

Старшини, лікарі і військові урядовці призвані до 50 років. Махівці і підстаршини до 40 років.

НАСТРІЙ ВО[illegible] Червоної армії

Настрій червоних жовнірів не завжди можна назвати одноманітним, не тільки серед ріжних частин но і навіть серед одної частини.

Вся большевицька кіннота зібрана виключно з елементів большевицько-надійних; за весь час війни, а також і періоду після военного не помічалася в кінних частинах ниякого розложення. Були сутички з владою порівнюючи дуже рідко і тільки на грунті антісвеміцкому;між командним составом і козаками відношення в кінних частинах здебільшого дружеські тому,що більша частина командного складу вийшла з козаків за бойові заслуги, а решта командного складу яка склалася зі старшини бувшої Російської армії в значній мірі демократизувалася. Добрі відношення в кінних частинах між владою і підвладними поясниється ще тим, що кінни частини краще инших постачалися і крім того мали можливість цілком вільно грабувати на що влада дивилася скрізь пальци.

Большевицька піхота настроєна вельми вороже у відношенню своему до комуністів, до командного складу доволі часто проявляється недовіря,,часті докіри убажанню відокремитися від рядових червоноармейців, в тім, що вони більше захищають жидів як робітників та селян. З огляду на те що бувші спроби повстання військових частин проти комуністичної влади подавлялися надзвичайно жерстоко, держаться тепер пассівно. Організаційній роботі серед червоноармейців перешкоджає дуже добре розповсюджений шпіонаж.

Українському рухові у військових частинах співчувають лише червоноармейці - українци. Червоноармейці -кацапи цілком проти українського руху.

ВЛАДА ЦІВІЛЬНА

На чолі влади губерніяльної стоять Ревкоми, які залежать від Московського Совнаркому у всіх повітах всі інституції цівільни за винятком господарчих і лісових залежать від повітових Ревкомів Ревком поділяється на: І/ відділ управління з підвідділами адміністраційним і громодянським 2/ охорони здоровля /здравотдел/ з секціями охорони материнства і охорони дітей 3/ відділ освіти, який поділяється на освіту школьну,проосвіту, секцію бібліотечну і видавничу 4/ відділ транспортовий 5/ відділ громадськой безпеки і 6/ Юротдел /правничій/ в якому скупчено судівництво цівільне і безкоштовні поради правні.

При кожному ревкомі істнує виборний совет /совдеп/ якій складається майже виключно з комуністів і з себе виділяє ісполком.

Влада Волостна. На чолі волости стоїт волостний райком який поділяється також на відділи. При Райкомі істнує волостний Комнезамож який суть і по селах .

Від участи в сельских зібраннях усунуті всі хто має іільше як 5 десятин.

Міліція повітова призначається повітовим Ревкомом.При управлінню повітової міліції є відділ міліції промислової.

Чека не есть залежна від повітового ревкому однакож вона працює з ревкомом у тісному контакті.

Не залежать також від Ревкому інституції господарчі які діляться на Губпродкоми Уездпродкоми і Райпродкоми і інституції лісові які поділяються на Губліскоми і Районові лісоразроботки.

Военкомати

По своій організаціі военкомати це є інституціі цілком аналогичні з бувшими Російськими "Воінськими начальниками".Военком мусить бути членом комуністичної партіі. Ему підлягают всі справи мобілізаціі людей і коней, а також "всеобуч".

"Рабоче-крестьянска інспекція"

Рабоче-крестьянская інспекція вибірається на повітових з"іздах робітничіх і селянських представників. Рабкр інспекція має своім правом і обовязком контролювання діяльности всіх органів цівільної влади без жадних обмежень.

10.

А Г І Т А Ц І Я.

На протязі місяця липня помічено в значні міри побільшення агітаційної роботи як до війни проти Польщі /польскої буржуазії/ так і до підготовки повстання на Волині і Сх.Галичині. Як у Києві так і в инших значних містах можна бачити розкліяні по стінах листки з призвою до збройного виступу проти Польщі і карикатури у цьому напрямі. Що до підготовки повстання у сх. Галичини і Волині то відомо, що на Польско-Совіцькому кордоні большовиками улаштовуються агітпункти для переведення на теріторію Польщі агітаторів, пропагандної літератури і гроший на агітаційні цілі. Крім того за останній час ведеться інтенсівна агітаційна підготовка населення в напрямку розрішення аграрного питання. Земля поміщичья, скарбова і монастирська залишається для комуністичних господарств, а землі селянські мусять бути поділені рівно між усіма селянами.

СТАН ЗАГАЛЬНИЙ. ПОЛІТИЧНИЙ.

В сучасний мент увага всіеі совіцькоі Росії е прикованною до III комуністичного Інтернаціонала. Організація відомая під цією назвою, учитуючі дуже добре повну політичну несвідомість робітників і селян Росії, вирішила приступити до переведення в дійсність світової революції, зробивши з Росії базу для дальшого переведення у життя своїх планів, що до захоплення влади в цілій Европі, а Російську комуністичну армію зробити кадрами міжнародньоі комуністичноі армії.

Після заключення міра з Польщею і побіди над армією Врангеля Совіцький уряд робить спроби зміцнення своего внутрішнього стану і відбудови боездатноі армії, Тому що Український повстанчий рух більше всього заважае внутрішньому зміцненью то Україна поділена на райони і в кожному такому районі був даний термін на протязі якого вся молодь повинна була зявитися в мобілізаційні відділи. У тіх, що не являлися отряди /Особого назначенія" забірали худобу, хліб і навіть брали заложниками родичів . Такім чином весь елемент який мав би можливість брати активну участь в антібольшовицькій боротьбі, мав бути зарегистрований.

Для того щоб дезертири не могли ховатися по селах призначені "десятихатники" які суворо відповідають коли у доручених ім районах будуть ховатися дезертири. Крім того ці десятихатники мають на обовязку розповсюдження комуністичних ідей серед населення.

Для того щоб зробити армію більш боездатною і свідомою большевики весь час провадять во всіх військових частинах регулярні вправи, стрільбу і т.инш. Доступ у театри на лекції і инше для червоноармейців безплатний, майже що дня відбуваються мітінги і політичні зібрання.

Всі військови заводи і фабріки працюют нормально, на військови потреби. Завдяки чому большовики впевнені в тім, що в разі війни ім вистарчить набоів, снарядів і військового приладдя.

Шляхом постійних реквізицій, розверсток, відібраннях ріжних сільско-господарчих продуктів, совіцькою владою зроблений штучний голод у Московії, завдяки чому вони впевнені, що в разі потреби у військо піде навіть добровільно богато люду, бо всі знають, що увага совіцького уряду во всіх відношеннях як і в відношенню постачання звернута головним чином тільки на військо. Ненавість москалів до українського населення ще поясниеться тим, що шляхом агітацій постійно внушають кацапам, що в голоді Російському винне населення України, яке небажае давати хліба Росії. Обурені против Українців Москалі у великій килькості наїзжають на Україну де під захістом своїх же московських військ вибірають хліб.

Большевицький уряд маючи на увазі, що Версальский договір якім закінчилась велика Европійська війна поділів народи Европи на два протилежних лагеря народів задоволених закінченням війни і незадоволених /Турція, Германія, Болгарія, Австрія/ гадае, що можливість новоі европійськоі війни неуникае і тому в разі конфлікта на Заході який може виникнути на підставі питання Горішнього Шлеська, відношень Польско-Чеських і инш. вирішив пробити собі шлях на Захід аби там подати з початку руку спартаковцям, мадьярськім комунистам і друг.

Аналізуючи все вишезгаданне можна собі об"яснити чому большовицькі

Таємно.

ДИСЛОКАЦІЯ СОВІТСЬКИХ ВІЙСЬК НА УКРАЇНІ.

На 11 жовтня 1921 року

Назва частин	Склад: баґн.	Склад: шабель	Примітка.
7-а стрілецька дивізія	9951	-	Без змін
13-а стрілецька дивізія	-	-	З половини серпня штаб був розташ. в м. Дунаївці. Дивізія в районі Кам'янець-Дунаївці. З кінцем вересня дивізія вирушила в напр. на Жмеринку.
15-а стрілецька дивізія	-	-	Без змін
25-а стрілецька дивізія	10636	524	Без змін.
24-а стрілецька дивізія	15500	500	З кінцем вересня почала пересуватися в півн.-захід. напр.
30-а стрілецька дивізія	24000	-	Без змін.
40-а стрілецька дивізія	-	-	В половині вересня знаходилась в скл. маневр. групи /Дискаму/
43-а стрілецька дивізія	-	-	Тоже
44-а стрілецька дивізія	17000	400	[illegible] (рукописна примітка: [illegible]) … в районі ровт. кол. охор. с. Глух…
45-а стрілецька дивізія	19000	600	[illegible] (рукописна примітка: [illegible])
46-а стрілецька дивізія / бригада/	-	-	Без змін.
41-а окрема бригада	3000	-	Без змін
51-а стрілецька дивізія	11000	-	Без змін.
52-а стрілецька дивізія	-	-	Без змін.
56-а стрілецька дивізія	-	-	Без змін.
42-а стрілецька дивізія	-	-	Без змін
59-а стрілецька дивізія	-	-	Без змін
61-а стрілецька дивізія	-	-	Без змін
62-а стрілецька дивізія	-	-	Без змін
Інтернаціональна дивізія	-	-	В половині вересня знаходилась в скл. маневр. групи /Дискаму./

I-й кінний корпус			
8-а кінна дивізія	-	4000	З половині вересня [illegible] в складі манавр. групи / див. схему /.
17-а кінна дивізія	-	2000	Теж. [illegible]
Харківська школа курсантів. Школи курсантів які знаходились в районі Кам'янці-Подільскі	-	-	Теж.
II-й кінний корпус	-	-	Без змін
Кінний корпус 3 /черв. козацтва/ (14 дивізія)			14 дивізія в [illegible]. Без змін.
20 кінна дивізія	—	—	[illegible]
24-а кінна дивізія			Без змін.
Українська кінна запасова дивізія			Без змін.
Відділи технічні			
13-й понтонний курінь			Без змін.
Понтонний дивізіон / звідки й назва не виявлена/			Без змін.

Примітка: З прибувших в район [illegible] Кам'янець-Подільськ військ була сформована маневрова група в склад якої входили

1. I-й кінний корпус
2. Курсанти
3. 40 стрілецька дивізія
4. 43 стрілецька дивізія
5. Інтернаціональна дивізія
6. 12 стрілецька дивізія.

Котрі по закінченню маневрів в районі Вінниці-[illegible]-Могилів-Брацлав відійшли частина [illegible] в напрямку Жмеринки, а частина в напрямку на Проскурів.

Таємно.

ДИСЛЬОКАЦІЯ СОВІЦЬКИХ ВІЙСЬК НА УКРАЇНІ

На 30 Вересня 1921 року.

Назва частини	Склад		ПРИМІТКА.
	баг.гн.	шаб.	
7-а стрілецька дивізія	9951	-	Коло 10 Серпня перейшл через м.Кременчуг на правий беріг Дніпра.
15-а стрілецька дивізія	-	-	В половині серпня з району Херсону /Алешкі перейшла на півн.захід відділи дивізії в кінц серпня проходили через с.Глодоси /зах.Лисавет
25-а стрілецька дивізія	10687	524	Має прибути в район Бара. І ешелон цієї ди візії І вересня проход через Проскурів.
24-а стрілецька дивізія	15000	500	Без змін.
30-а стрілецька дивізія	24000	-	Коло 22 серпня знаходи лась в районі Вознесен ка між. р.р.Бугом і Інгулом.
40-а стрілецька дивізія	-	-	Без змін.
43-а стрілецька дивізія	-	-	В початку серпня пере сувалася в напрямку на Вінницю. В половині сер пня 128 бригада мельдов в м. Кам"янці.
44-а стрілецька дивізія	17000	400	Без змін.
45-а стрілецька дивізія	19000	600	В половині серпня част ми дивізії пересувались в напрямку на Жмеринку.
46-а стрілецька дивізія	-	-	Без змін.
41-а окрема бригада	3000	-	Без змін.
51-а стрілецька дивізія	11000	-	Штаб на далі в Одесі оперативний штаб з де якіми частинами дивізі вирушив в район Балти для боротьби з повстан
52-а стрілецька дивізія	-	-	Без змін.
55-а стрілецька дивізія	-	-	Без змін.
42-а стрілецька дивізія	-	-	Без змін.
59-а стрілецька дивізія	-	-	Без змін.
61-а стрілецька дивізія	-	-	Без змін

62-а стрілецька дивізія	-	-	Без змін.
Бесарабська дивізія	-	-	В початку серпня прибула в район Жванця.
Інтернаціональная дивізія	-	-	В початку серпня прибула в район Кам"янець-Жванец мібито мала ввійти в ударну групу для форсування Дністра.
I-й кінний корпус			Штаб Вінниця.
8-а кінна дивізія	-	4000	Без змін
17-а кінна дивізія	-	3000	Без змін Крім 8 і 17 дивізії в склад I кін.корп. входять ще одна кінна дивізія і окрема кінна бригада. можливе гадати, що це є 9 кінна дивізія і Башкір кінна бригада.
II-й кінний корпус.			Займає район Балта-Ананьєв-Тірасполь. В порівнены з попередніми відомостям можливо припустити, що в склад корпуса мают входити: 21,7 і 2 кінні дивізії.
Кінний корпус /черга не виявлена/			Склад корпуса мібито мают входити 4,6 і 14 кінні дивізії.
20-а кінна дивізія			Без змін.
Кіннота Котовського			Без змін.
24-а кінна дивізія			По неперевіреним відомостям мібито знаходиться в районі між кіннотою Котовського і II-м кінним корпусом
Українська запасова кінна дивізія..			Без змін.
ВІДДІЛИ ТЕХНІЧНІ.			В половині серпня мельдовано в м. Жванець.
13-й понтонний курінь			
Понтонний дивізіон /черга і назва не виявлени/			В перших числах вересня знаходився на ст. Рахни

ПРИМІТКА: З прибувших в район Каменець-Жванець школ курсантів зформовано в Каменці один піший полк кількістью до 5000 чол.

212

В останньому дислокація совіцьких військ на Україні б е з з м і н.
Концентрацію совіцьких військ на Україні, совіцька влада офіційно пояснює необхідністю виконання маневрів при чому всі війська які скупчені на правобережній Україні поділени на три армії, а саме: 3, 5 і 6. 5-а армія призначена для виконання маневрів на Київщині, 3 - на Поділлю і Херсонщині, а 6 - на Волині / Див. сх. ч 7-а /.

По не перевіреним відомостям має ще формуватись на Україні 8 армія.

Таємно.

ДИСЛЬОКАЦІЯ СОВІЦЬКІХ ВІЙСЬК НА УКРАЇНІ

На 30 Вересня 1921 року.

Назва частин	Склад		ПРИМІТКА.
	багн.	шаб.	
7-а стрілецька дивізія	9951	-	Коло 10 Серпня перейшла через м.Кременчуг на правий беріг Дніпра.
15-а стрілецька дивізія	-	-	В половині серпня з району Херсону /Алешкі/ перейшла на півн.захід відділи дивізії в кінці серпня проходили через с.Глодоси /зах.Лисаветг/
25-а стрілецька дивізія	10637	524	Має прибути в район Вара. I ешелон цієї дивізії I вересня проход. через Проскурів.
24-а стрілецька дивізія Гайсин	15000	500	Без змін.
30-а стрілецька дивізія	24000	-	Коло 22 серпня знаходилась в районі Вознесенська між р.р.Бугом і Інгулом.
40-а стрілецька дивізія	-?	-	Без змін.
43-а стрілецька дивізія	- ?	-	В початку серпня пересувалася в напрямку на Вінницю. В половині серпня 128 бригада мельдов. в м. Кам"янці.
44-а стрілецька дивізія Житом.	17000	400	Без змін.
45-а стрілецька дивізія	19000	600	В половині серпня частини дивізії пересувалися в напрямку на Жмерінку.
46-а стрілецька дивізія	-	-	Без змін.?
41-а окрема бригада	3000	-	Без змін.
51-а стрілецька дивізія Одеса	11000	-	Штаб на далі в Одесі оперативний штаб з деякими частинами дивізії вирушив в район Балти для боротьби з повстанц
52-а сстрілецька дивізія Єлисавет	-	-	Без змін.
55-а стрілецька дивізія Ніколаїв	-	-	Без змін.
42-а стрілецька дивізія Александровськ	-	-	Без змін.
59-а стрілецька дивізія	-	-	Без змін.
61-а стрілецька дивізія	-	-	Без змін

62-а стрілецька дивізія	-	-	Без змін.
Бесарабська дивізія	-	-	В початку серпня прибула в район Жванця.
Інтернаціональна дивізія	-	-	В початку серпня прибула в район Кам"янець-Жванець нібито мала ввійти в ударну групу для форсування Дністра.
I-й кінний корпус			Штаб Вінниця.
8-а кінна дивізія	-	4000	Без змін
17-а кінна дивізія	-	3000	Без змін Крім 8 і 17 дивізії в склад I кін.корп. входить ще одна кінна дивізія і окрема кінна бригада можливо гадати, що це є 9 кінна дивізія і Башкір. кінна бригада.
II-й кінний корпус.			Займає район Балта-Ананьєв-Тірасиіль. В порівнянні з попередніми відомостями можливо припустити, що в склад корпуса мають входити: 21,7 і 2 кінні дивізії.
Кінний корпус /черга не виявлена/			Склад корпуса нібито мають входити 4,6 і 14 кінні дивізії.
20-а кінна дивізія			Без змін.
Кіннота Котовського			Без змін.
24-а кінна дивізія			По неперевіреним відомостям нібито знаходиться в районі між кіннотою Котовського і II-м кінним корпусом
Українська запасова кінна дивізія..			Без змін.
ВІДДІЛИ ТЕХНИЧНІ.			
13-й понтонний курінь			В половині серпня нельдовано в м. Жванець.
Понтонний дивізіон /черга і назва не виявлени/			В перших числах вересня знаходився на ст. Рахни

ПРИМІТКА: З прибувших в район Каменець-Жванець школ курсантів зформовано в Каменці один піший полк кількістю до 5000 чол.

В останньому дислокація совіцьких військ на Україні б е з з м і н. Концентрацію совіцьких військ на Україні, совіцька влада офіційно пояснює необхідністю виконання маневрів при чому всі війська які скупчені на правобережній Україні поділені на три армії, а саме: 3, 5 і 6. 5-а армія призначена для виконання маневрів на Київщині, 3 - на Поділлю і Херсонщині, а 6 - на Волині / Див. сх. ч 7-а /.

По не перевіреним відомостям має ще формуватись на Україні 8 армія.

В склад маневрової групи в районі Кам"янець,Могилів,Бар,Проскурів входили:

1. I Кінний корпус,
2. Курсанти
3. 43 стр.дивізія.
4. Інтернаціональна див.
5. 13 стр.див.

Всі ці частини по закінченні маневрів відійшли правдоподібно в напрямку Проскурів-Жмеринка.

Т.в.о.Начальника Розвід.відд.
Штаба П.П.П.групи Сотник /Підпис/

1. 216

Тижневий. Таємно.

РОЗВІДОЧНИЙ ЗВІТ Ч.76.

Мапа I:200000

м.Постою 12 листопаду 1921 року.

Охорова кордону.

Охорону кордону несе 12-а погранична дивізія. Вся лінія кордону від р.Припяті до Чорного Моря поділена на 7 пограничних участків /Тираспольський, Рибницький, Могилівський, Кам"янець Под., Проскурівський, Шепетівський і Новоград-Волинський/, які разом складають 135 чотових/зводних/ участків. Подробиці поділу на участки пограничні і заводні, а також порядок охорони цих участків дивись: приказ по військам Одеського пограничного району - додаток приказу.

Про участок 30-ї бригади відомостів не отримано.

29-а погранична бригада - штаб Жмеринка.

188-й курінь штаб Лянськорунь - займає відтинок с.Голенищево/на північ від Гусятина/ до Гукова включно, - має до 300 багнетів.

189-й курінь - штаб Кам"янець Под. - займає район від Гукова до Жванця включно.

191-й займає участок від м.Студениці до Жванця. Курінь має до 900 чоловік і до 10 кулеметів. Під час вибуху повстання, курінь залишив охорону кордону і відступив до м.Копайгорода, частина куріня зі Штабом і 1 кулеметом була в м.Соколець. Зараз курінь заняв свій участок.

190-й курінь - несе охорону кордону в районі Могилеві Подільському.

183 і 184 баталіони /курінні/ включені в Тираспольський погранучасток.

185 і 186 курінні включені в Рибницький погранучасток.

14-й окремий ескадрон виконує контрольну службу на участку 188 і 189-го курінів.

Другий курінь /Злочівський/ галицьких українців сконцентрований в жовтні місяці в районі Ярмолинець /біля 500 людей/ перейшов на сторону повстанців, але в наслідок утворення Стрілецької ради і більшовицької провокації, курінь ніби повстанцями знищений, причому залишено до 200 забитих, решта розбіглась. Рештки куріня 41 чоловік і 1 кулемет "Максіма" виявлено на відтинку кордону в районі Гусятина.

Частини регулярні.

К.В.О. - На протязі вересня і до половини жовтня караульну службу в м.Київі несли комуністичні відділи - точна кількість невідома, але в випадку мобілізації, в час небезпеки, приблизна кількість бойців комуністів може бути не більше 2000 чоловік. Крім комуністичних відділів в Київі були частини 163-ї пішої бригади. По певним відомостям частини 163-ї бригади в кінці вересня вмісті зі штабом бригади вирушили на захід на поповнення 24-ї дивізії. В той же час до Київа прибув з Чернигівщини штаб 164-ї бригади.- Зараз ця бригада перейменована в 135 пішу бригаду. В жовтні місяці дісльокація цієї бригади була: штабріг - Київ, Александівська вулиця, будинок 25. 403-й полк - Київ Нікольська 10.- 404-й полк - Чернигів. 405-й полк - Ніжин. Кінний ескадрон і легка батарея-м. Княжичі. Саперна рота - м.Київ /повинна виїхати в розпорядження якоїсь дивізії/.

По чуткам вся 135-а бригада мала бути влита на поповнення 45-ї дивізії. /відомості від вл.розвідчика/.

17-а кінна дивізія під час вибуху повстання перейшла в район Нової -Ушиці, де і вела завзято бої з повстанцями.

8-а кінна дивізія і, правдоподібно, 12-а окрема кінна бригада вмісті зі штабом І-го кінного корпусу 30/Х залишили район Вінниці, відступивши на північ. Частина 8-ї кінної дивізії - біля 600 шабель і І батарея - перейшла на сторону Шепеля. /відомості експозітури 5/.

17-а кінна дивізія мала 2 легких і І гірну батарею.- 8-а кінна дивізія мала 3 легких і І гавбичну батарею /вл.розвідчик/.

І-й курінь Тарнопільський галицьких украінців-біля 1000 чоловік-прибув 15/Х до Жмеринки, звідки мав виїхати до району Проскурова, але в наслідок повстанчих акцій зоставсь в районі Жмеринки. Курінь ніби має задачу перейти на терен Східної Галичини з метою підняття повстання.

3-й кінний корпус - в складі 7-ї і 9-ї кінних дивізій по відомостям штаба І-ї групи 20/УІІІ перейшов через Дніпро на правий беріг в районі Борислав-Никополь, преслідуючи відділи Махна. Дивізії мають склад 1800 - 2000 шабель кожна. Далі частини цього корпуса були стверджені в Ананівськім і Тираспільській повітах.

В половині вересня частини 3-го кінного корпусу по відомостям власного розвідчика помічені в районі м.Київа. По цім же відомостям

штаб 3-го корпуса ніби знаходиться в м.Умані.

Х.В.С. - /відомості штабу І-ї групи/до 20/Х./ 22-а стрілецька дивізія переформована в запасову Подільську бригаду. 30-а стрілецька дивізія по неперевіреним відомостям находиться в районі Олександрівська /відомости від 2/ХІ/. 33-а стрілецька дивізія ніби розформована і влита на поповнення 44-ї стрілецької дивізії.

42-а стрілецька дивізія ніби вирушила на Кавказ.

43-а стрілецька дивізія в половині вересня була в складі маневруючих груп на Поділлю - після того відомостів не одержано.

51-а піша стрілецька московська дивізія-/2/ХІ, відомості шт. І-ї гр./ Штаб Вознесенськ. Там же й 151 бригада. 152-а бригада - Балта. 153-а бригада - Балта. 51-й кавалерійський полк - Тирасполь.

М а н е в р и.

Маневри, що відбулись з І-го по 15 вересня, мали 2 групи військ: західня, в склад якої входила 17 кінна дивізія, школи курсантів /певно бригада Київських курсантів/ 13, 18 піші окремі бригади, а другі частини ще не виявлені. Східня група, в склад її входила 8-ма кінна дивізія, школи курсантів /правдоподібно бригада харьківських курсантів/, 24-а піша дивізія і невідомо які другі частини, /можливо 43-а піша стрілецька дивізія, так подає штаб групи І-ї/.

Район І-ї групи був Кам"янець-Ярмолинці, а район другої - Могилів-Рахни. В складі груп були: 22-й отряд імени Троцького /4 броневики/, якісь інженерні і понтонні частини. Всього в 2-х маневруючих групах було до 30000 бойців.

Наслідки маневрів показали задовольняючу боездатність військ, але виявилось, що кіннота вихована не досить регулярно, артілерія має й більш розстріляні гармати, - в боях притримується принципу супроводження піхоти. В піхоті найбільше було звернуто уваги на виховання поодиничних бойців, але результати цього виховання досить незначні..

Ш а н ц і:

Стара лінія окопів навколо Київа відновлена, дротові перешкоди поставлені в два ряди/кожен ряд має по 3 кілки/. По обидва боки ст. Жуляни зроблені нові окопи від залізниці праворуч і ліворуч. В лісі, що біля Борки і Забіря /під Київом/, проведена також лінія шанців від останнього села, по-над шляхом Київським, далі перевікає дорогу і йде в напрямку

с.Білогородки,по-за Забіррям/західня сторона/,не доходячи вугла лісу/біля Жорновки/,на Сніток і Васильків,- далі досконально не виявлено. Від Забіря і до Василькова окопи тільки горбками.

З I-го жовтня почали робити нові шанці по-під Борщагівками.На роботи виганяють по I00 душ з села.

м.Умань так само навколо має шанці.

Партизанський рух.

На Катеринославщині в районі Новомосковськім до останнього часу оперує відділ Матвієнка,який підходив до самого Катеринослава. Відділ має гармати. По відомостям агентів із Київа - Орлик і Струк в кінці вересня і початку жовтня розвинули свою діяльність. Взагалі партизанський рух в цей період почав збільшуватись і непокоїти більшовиків. В кінці вересня Орликом був зроблений налет на м.Бородянка,де відділ здобув багато грошей.Отаман Струк в цей же період під Київом розбив великий відділ більшовиків і захопив кулемети. В першій половині жовтня в районі Гайсина забито Отамана Лихо. В цей же період було зроблено напад на баржу коло міста Ржищева,забрано продподатковий хліб і розстріляно відповідального співробітника.

Склепи: /відомості від власного розвідчика/

К.В.О. - Має 3 артсклепи:Київ біля Лаври,Ніжин і Кременчуг.Всього в окрузі мається зараз:рушниць - I500,гармат легких - I00, важких майже нема,набоїв рушничних I5 міліонів,російських і I0 міліонів японських, набоїв до гармат 3-х дюйм. I50000,42-ох лінійн.-8000, 48-ми лінійних I3000,6-ти дюйм.I0000,- з цієї кількости в Київськім склепі мається гармат 90,набоїв до гармат легких I0000,набоїв рушничних 5000000, рушниць нема. Головним склепом є Ніжинський.Полагодження псувань в Київському Арсеналі робиться кепсько.Взагалі Київський артсклеп і Арсенал,по відомостям агентів,що близько стоять до цих інституцій, не мають великого значіння для постачання армії.

Відомости політичні.

Вся більшовицька преса і партійні діячі покладають велику надію на свою агітацію за кордоном,рівнож на страйкові рухи робітників в других державах, для чого ними провадиться енергійна й пляномірна робота.

Під час чистки партії викинутими з партії в більшости оказались російські,старі робітники.Лишилось більше жидів.По відомостям агентів із Київа

це робиться для того, аби дати змогу працювати підпольно при переміві влади старим робітникам. Всі "пострадавшие товарищи" шукають за гроші нові помешкання.

Агенти, що спеціяльно слідять за більшовицькою пресою, передають про систематичну лайку всіх газет Польщі, Румунії і Франції, обвинувачуючи ці держави в бажанню використати голод для своєї мети. Троцький загрожує, що в випадку війни голодні Поволжа підуть на захист влади пролітаріяту.

Збір продналога.

Збір продналога ввесь час йде неуспішно. Газети кажуть одверто, що апарат неорганізований - не вистарчає робітників і засобів. За серпень місяць на Київщині зібрано всього мілісн пудів хліба. На вересень місяць предбачалось зібрати 6 міліонів пудів, але зібрано далеко меньше. При збірці продналога за звичайне з"явище можна лічити, коли селянин, одержавши квиток, не скидає хліба на складі, а везе продавати або до дому. Для вивозу зерна для задовольнення голодаючих Поволжа потрібно з України 450 вагонів на добу. Мається тільки 200 вагонів на добу.-

Зсипні пункти Київщини: Попельня, Сквира, Фастів, Васильків, Біла-Церква, Погребище, Ракітно, Бердичів, Козятин, Умань, Тальне, Поташ, Шпола, Звенигородка, Чернобиль, Ржищів, Бородянка, Ходоров, Монастирище, Корсунь, Ірша, Ольшаниця, Фронтівка, Сороки, Липовець, Миронівка, Богуслав, Таганча, Малин, Київ /пристань/ Київ, Канів, Христинівка. Про пять пунктів Переясловського повіту відомостей не мається.-

Начальник Розвідочної Секції

219

Копія

В. секретно
Серия-Г.
14 іюля 21 р.

Оператив

ПРИКАЗ

по войскам Одесского Пограничного района.

Из Штаба войска Одесского Погранрайона Одеса.

/карта 3 и 10 в.в.1 д./

ПЕРВОЕ: Об"являю приказ по войскам пограничной дивизии за № 2 погр.от 3 июля с.г.и отдельним приложением Штатбаталиона и Штаба.

В развитие моего оперативнаго приказа от 10/6 с.г.за № 914 приказиваю

1. Всю границу,разбитую на взводние участки считая по прямой линии по 10 верст на взвод: и изменений могут бить допущени в меньшую сторону если того требует важность участка,но во всяком случае раз установлений район участка без моего разрешений не подлежить изменению.

2. Взводи содержат по об"явленому при сем штату при чем при некомплекте по возможности не уменьшать списочний состав взводов,а относить некомплект за счет караульних і комендантских команд.

3. Для обслуживания штаба бригад и батальонов,а равно погранотделений, виделить особие команди по прилагаемому штату и затем никаких прикомандирований из взводов к этим командам не допускать.

4. Штаби рот должни находится при одном из взводов.

5. Пулимети,показанние по штату Штаба рот должни бить распределени по более важним постам /по одному из пост/при чем начальники пулиметов и взводчики входят в общий наряд по очереди,все же стрелки взвода должни бить обучени пулиметному делу и в случае необходимости заменять номера.

6. Кажний взводний участок разбивается на участки часових не более 10 участок не более 1 верстви/каковие и охраняются ежедневними нарядом часових,считая безпереривную охрану каждим стрелком в течении 4 часов два раза в сутки 8 часов. Часовие висилаются в чотние часи /т.е.в 6,12 і т.д./. 7. Для усилений охрани в чотние часи висилать ночние патрули в право і в лево с обязательством доходить до флангових часових соседних взводов.

8. Команди коних разведчиков при батальонах как неполучающия примінения при пограничних войсках распредитать по взводам как это указано в типовом штате взвода.

9. На коних разведчиков возложить поверху охрани граници один раз в сутки,при чем поверяющие обязиваються виезжать до соседнего взвода,где и расписиваются в посещении поста, обозначая точний час и минути прибития на пост и отбития.

10. Вдоль всей границы должна бить проложена дорога /где нельзя - тропинки/ називаемия патрульними, по которим должни двигаться часовие,патрули и разъезд.

11. За счет командного состава команди пеших разведчиков и помощников командиров батальонов,которие по существу совершенно излишни,сформировать пограничние участки,при каждом погравотделении. На начальника пограничнаго участка пользующагося правами командира полка возлагается поверка и руководство пограничним надзором и войсковой разведкой.

12. При погранотделении сформировать два погранучастка,включив в Тираспольський участок 183,184 батальони и в Рибницкий участок 185 і 186 батальони.

13. Командири взводов и их помошники показани конними и на них возлагается поверка несения пограничной службы на всем участке взводом, не менее одного раза в сутки.

14. Командир роти и його помошники проверяют охрану границы всего своего участка,каждий раз два раза в неделю до флангового взвода соседней роти.

15. Для удобства несения службы казарми взводов расположить по возможности по средине участков взводов.

16. Для охранения в казармах взводов назначаются дежурние порядком,указаним в п.6, на обязаности его, кроме непосредственнаго хранения, казарми взвода, лежит также наблюдение за границей посколько позволяет местность, предупреждение людей взводов в случае тревоги на границе, предупреждение комвзвода и его помошника о времени висилки наряда на границу, равним образом на его обязаности лежит будить очередную смену наряда.

17. Указанний више порядок является обичним порядком границы,в случае необходимости усилить охрану по тем или иним причинам,следует пользуясь резервом на взводе, стрелков на взводе, висилать добавочние патрули, закладивать секрети и т.д.как это указано в № 26 инструкции приложеной к приказу В.Ч.К.сего года.

18.

18. В местах заслуживающих большого наблюдения как то: водяния мельницы на пограничных районах, мости, броди и т.д. следует виставлять особих патрулей, поручая им исключительно наблюдение только за етими пунктами.
19. Наряд стредков для занятия участков часових для виполнения патрулирования в право или в лево делается путем жеребьевки, таким образом: все предназначение в наряд стрелки виставиваются и затем каждий из них тянет жребий на котором должен бить указан № участка, направление патруля /в право, в лево/. До момента виходa на службу, никто из наряда не должен знать № своего участка.
20. На роти связи возложить обязанность поддерживать связь между всеними пограничними постами до штабов рот включительно, связь же по линии взводов возлагаеться на самие взводи. При штабах бригад оставить только телеграфную внутриенюю и телефоную связь.
21. Придание пограндивизии наческадрони от служби связи совершенно освобождаются.
22. Состоящие при каждом погранотделении номоскадрони разбить по взводам и расположить их по второй линии охрани в расстоянии 5-7 верст от граници. Дислокацию конвзводов немедленно представить мне.
23. Конвзводи несут погранслужбу путем раз"ездов будут виработани по получении дислокаций.
Приложение: Типовие штати п.п. Начособотдела К.В.О. ВОРОНЦОВ, Начдив Пограничний ЛЕЩИНСКИЙ.
В развитие приказа особорганов и войскам погранохрани особотдела К.В.О.№ 23 ст. I-гл июля с.г. раз"ясняю, что:
1. Все оттянутие в тил роти должни бить срочно видвинути на границу и войти в общее число взводов погранчастей.
2. Число взводов по погранучасткам следующее:

1 - Тираспольський участок	18	взводи.участок	
2 - Рибницький участок	18	"	"
3 - Могилевский участок	27	"	"
4 - Каменец - Подольський	27	"	"
5 - Проскуровский	9	"	"
6 - Шепетовский	18	"	"
7 - Новоград-Волинский	18	"	"
Всего	135	взводи.участк.	

3. Получение и свои распоряжения донести.
Начдив пограничной ЛЕЩИНСКИЙ, Наштадив Бойнаровский.
ВТОРОЕ:
Во исполнение настоящаго приказа в дополнение и развитие ранее отданих приказов по войскам Одеского погранрайона виделяю Дубсарский пограничний участок со входящими в него 185, 186 баталионами и 17 кавескадроном, который из"являю из временнаго подчинения Начучастка Тираспольського и передаю в отношении конструктирования, наблюдение за строевой специальной подготовкой и руководительства пограничнаго надзора и войсковой раз"ведение в подчинение Начучастка Дубосарскаго, с сохранением подчинения в других отношениях в прежнем виде.
б/ Начучастка Дубосарскаго расположить штаб свой Дубосари и установить со мной техническую связь /телеграфную/ по имеющемуся там телеграфу.
в/ Начучасткам Тираспольськаго и Дубосарскаго немедленно приступить к формированию своих штабов и закончить таковие в кратчайший срок. Вплоть до получения пополнения комендантские команди участков не формировать, а для окараулиевания штаба в Начучаська Тираспольського и Особотделения № I использовать временние караульние команди баталионов.
г/ Командирам баталионов с получением настоящаго приказа приступить к переформированию своих частей по прилагаемому штату и закончить таковую в кратчайший срок, образовав для окарауливания штабов баталионов, и особорганов караульние команди из числа сверхштатних против нового штата строевих красноармейцев и не в коем случае не производить к ним прикомандирования стрелков из строевих взводов сверхштата.
д/ Участки баталионов разбить на разние по величине взводние участки /войсковие пости/, уравняв личний состав взводов, при чем в случае некомплекта у взводах людей относить таковой за счет караульних и комендантских команд.
е/ Каждий взводний участок разбить на участки часових, по числу верст таковие охранять ежедневним нарядом часових, считая беспереривную охрану каждим стрелком в течении четирьох часов два раза в сутки, т.е. всего в сутки 8 часов и висилая такових в четние часи, а для уси-

220

ления охрани госграници в местах требующих усиленаго надзора висилать пешие патрули в обе стороны своего участка по Днестру до соседняго взводного участка.

ж/В каждом взводном участке наметить определений маршрут для следования патрулей, часових и раз"ездов.
З/ Команди конних разведчиков распределить по взводам по равному, как ето указано указано в типовом штате взводов, возложив на конних разведчиков поверку охрану границы один раз в сутки, при чем проверяющих обязать доезжать до соседняго взвода, где расписивается в постовой книге/которая висилаеться дополнительно/- в поседении участка.
и/Пулемети показание по штатам штаба рот распределить по более важним посам /по одному на пост/, при чем начальники пулеметов и наводчики входять в общій наряд по очереди со всеми остальними стрелками взвода а со свободними от несения служби вести занятия и по подготовке пулеметчиков, дабы в случае необходимости и вибития пулеметчиков била би возможность заменить такових.
к/В местах требующих найбольшаго наблюдения, как то водяния мельници броди и т.д. виставлять особих часових, поручая им наблюдение исключительно только за етими пулеметами.
л/Командирами рот и их помощниками поверять несение служби на своем участке каждие два раза в неделю, заезжая во фланговий фронт соседней роти.
В отношение распределения взводов руководствоваться ранее отданними приказами, а в отношении охрани помещения взвода, пунктом 10 приказа Начособотдела КВО обявленаго в настоящем приказе.
В случае необходимости усилить охрану граници по тем или иным причинам использовать взводние резерви стрелков, висилая добавочно патрули /дозори/закладивая секрети и т.д., руководствуясь § 26 инструкции об"явленой в приказе войскам ВЧК № 54/м.
м/В отношении наряда стрелков для занятия участков руководствоваться пунктом 19 приказа Начособотдела КВО обявленом в настоящем приказе.
Командирам эскадронов для охрани второй линии виделить все 4 взвода и при несении служби руководствоваться § 23 приказа Особотдела КВО виработав подробние маршрути для следования резервов и представить таковие мне вместе с расположением взводов на просмотрение.
Число взводов в Одеском Погранрайоне следующее:
в Дубосарском.........15
в Тираспольском........21

Всего.........36
ТРЕТЬЕ: О получении и об исполнении донести с представлением дислокации частей.

П.П.Начособотдела ОГЧК /КОРЖЕНКО/. Начвойск Одесскаго Погранрайона /ЛИНКУС/. Военком /АЛЕКСАНДРОВ/. Начштаба /ГУСЕВ/
Верно: Помнаштабрига /подпись/

Приказ разослан 15 июля 1921 года
Начучастка: Дубосарскаго, Тираспольскаго, Комбатам 183, 184, 185, 186, командирам 17 и 18 кавэскадронов, Начособотделения № 1.
Копии: Начдив Пограничной, 1-оставлен в делах особтела ОГЧК и в деле Штаба войск Одесскаго Погранрайона.
П. Помнаштабриг по оперчасти /подпис/
З оригіналом копії згідно: Сотник Василів.

Приложение к приказу № 23.

Временно утверждается
Начсособотдела КВО ВОРОНЦОВ
Начдив пограничной ЛЕЩИНСКИЙ
I июля I921 г.

ТИПОВОЙ ШТАТ УЧАСТКА ПРИ ПОГРАНОТДЕЛЕНИИ.

Наименование долж.	число лиц	розряд	содерж.лошад.	повозок	ПРИМЕЧАНИЕ
Начальник участка	I	I4			
Заместитель	I	I3			
Для поручений	I	9			
Завед.розведкой	I	9			
Завед.погранични.надзором	I	9			
Переписчиков	2	3-5			
Всего	7.				

КОМЕНДАНТСКАЯ КОМАНДА.

Наименование долж.	число лиц	розряд	содерж.лошад.	повозок	ПРИМЕЧАНИЕ
Начальник команди	I				
Старшина	I				
Командиров отделений	3				
Рядових	60				
Каптенармус	I				
Переписчик	I				
Лекпом	I				
Повозочних	2		4	2	
Сапожник	I				
Повар	I				
Портной	I				
Помощник повара	I				
всего	74		4	2	

ТИПОВОЙ ШТАТ БАТАЛИОНА ВХОДЯЩАГО В СОСТАВ УЧАСТКА.

Наименование долж.	число лиц	розряд	содерж.лошад.	повозок	ПРИМЕЧАНИЕ
Командир баталиона	I		I		
Завхоз	I		I		
Адютант	I		I		
Квартирмейстеров	I				
Казначей	I				
Пом.ад"ютанта	2/х		2		х/один по части погран надзора I I по строевой.
Делопроизв.по хозчасти	I				
Заведив.оружием	I				
Каптенармус оружейний	I				
" продовол.	I				
" вещевой	I				
Фуражир	I		I		
Лекпом	I				
Помлитограф	I				
Переплетчиков	I2/х				х/7 старшин 5 младших
Литограф	I				
Комзвод	5				
Уборщиков	2				
Всего	35		6		

ХОЗЯЙСТВЕННАЯ КОМАНДА.

Наименование долж.	число лиц	розряд	содерж.лошад.	повозок	ПРИМЕЧАНИЕ
Начальник команди	I		I		
Старшина	I				
Переписчик	I				
Повар	I				
Пом.повара	I				
Ветфельдшер	I		I		

Плотников	2		
Колесник	I		
Портних	3		
Кузнецов	3		
Слесарей	2		
Ружейн.маст.	I		
Шорников	3		
Сапожников	3		
Повозочних	I6	32	I6
Коноводов	I		
Всего	42	34	I6

КАРАУЛЬНАЯ КОМАНДА БАТАЛИОНА.

Начальник команди	I		
Старшина	I		
Командиров отделений	3		
Рядових	46		
Переписчик	I		
Всего	52		

БАТАЛИОНИЙ ПРИЕМНИЙ ПОКОЙ:

На 20 коек	20		
Всего	20		
Итого баталион.....	149	40	I6

ТИПОВОЙ ШТАТ ШТАБА РОТИ.

Командир роти	I	I	
Помощник	I	I	
Старшин	I	I	
Каптенармус продов.	I		
" вещевой	I		
" оруж.	I		
Переписчиков	2		
Лекпом	I		
Повозочних	2	4	2
Нач.пулемета	2	2	
Наводчик	2	2	
Всего	I5	I2	2

ПРИМЕЧАНИЕ: Начальники пулиметов и наводчики распредиляютя по постам на которих стоят пулимети.

ТИПОВОЙ ШТАБ ВЗВОДА.

Командир взвода	I	I	
Помощник	I	I	
Стрелков	46		
Разведчиков	7	7	
Повар	I		
Пом.повара	I		
Сапожник	I		
Портной	I		
Повозочний	I	2	I
ИТОГО	60	II	I

ПРИМЕЧАНИЕ: все люди поста должни бить обучени пулеметному делу. На постах, где стоят пулимети, штат взвода виразится в 62 чел., при чем начальник пулемета и наводчик входят в общий наряд на службу по очереди. П.П. НАЧОСОБОТДЕЛА НВО ВОРОНЦОВ, НАЧДИВ ПОГРАНИЧНОЙ ЛЕЩИНСКИЙ. С подлиним верно Помнаштабриг 28 пограничной /подпись/ с подлиним верно делопроизвод

з орігіналом згідно/+/ Сотник Василієв.

222

Т а є м н о.

РОЗВІДЗВІТ Ч.71.

М а п а I:200000

9-го листопада 1921 р.
м.П о с т о ю.

О х о р о н а к о р д о н у.

197-й курінь охороняє кордон на північ від м.Вонячє.Розташовани: с.Словідовицькі Будки - 40 чол. ур.Михачева - I0 чол.,с.Михайлівка, Собичівська - 9 чол., с.Собичин - 20 чол. с.Собичинська Рудня - 40 чол. с.Журавичі - 30 челов.,с.Войткевичі - 20 чол.;

196-й курінь - штаб м.Звягель.

194-й курінь - штаб м.Теофіполь.

193 - 194-й курінi охорони кордону до цього часу не залишали,але 3I/X, I і 2/XI на ніч частини знімали,відходили до м.постою штабів, виставляли застави й кулемети.

На участках цих 4-х куpінів контрольну службу несе I3-й окремий кінний ескадрон - /участок Олевськ-Волочиськ/ має 250 шабель.

188-й курінь - штаб Лянськорунь 30/X по 2/XI залишив охорону кордону й спішно відступив на Фельштин.

189-й курінь - штаб Кам"янець Под.теж саме частини відступили на Кам"янець Под.

Обидва курінi 2/XI- вечером придвинули свої частини до кордону,виставили збільшені пости і одночасово тримають на поготові резерви.

Численний стан 188-го не більше 300 людей - 189 - не більше 350.

Контрольну службу на участку 188-го і 189-го /Гусятин-Жванець/ несе I4-й окремий кавалерійський ескадрон. Ескадрон має до 200 шабель.

28-а погранична бригада - штаб Дубосари /відомости штаба I-ї групи.

Частини регулярні.

К.В.О. - піші. 24-го п.Дивізії - без змін.

45-а піша дивізія ніби штаб вирушив I/X з Умані на північ /до Білої Церкви/ - відомости потрібують перевірки.

44-а піша дивізія на харчовому стані - I2000 чоловік /других відомостей не стримано/.

Кінні: 8-а кінна дивізія - штаб Тульчин. Мала 2 бригади по 3 полки.

зараз ніби сформовані тільки 3 полки. Розташовані по м.м.: Кірнасівці -кулеметна команда, Тростянець - 200 чоловік, Клибані, Немірові - невідома кількість кінних, Вовтівці - 200 кінних. Масівка і Ситківці - гарматні частини. Всього дивізія має не більше 1200 шабель, гармат 8.

По неперевірених відомостях 600 шабель і гірна батарея цієї дивізії перейшла на сторону Шепеля в районі Вінниці.

17-а кінна дивізія - по одержаних мною відомостях веде бої з повстанцями в районі Нової Ушиці і Ялтушково.

По відомостях тілько що одержаних із Київа, в вересні місяці через Київ на правий берег Дніпра проходили частини 3-го кінного корпусу. Одна із дивізій носила № 9.

По неперевірених відомостях, одержаних через Константинополь з Кавказу на Україну вирушили частини кінноти Буденого.

Х.В.О. ІУ-а дієва армія - штаб Харьків /пляц Миколаївський/.

13, 14, 15 кінні полки правдоподібно окремої кінної бригади Х.В.О. розташовані в районі ст. Деркачі, там же кавалерійські курси красних командірів.

51-а стрілецька п. дивізія - штаб Вознесенськ, там же 151-а піша бригада. 152-а п. бригада - Голта, 153-а бригада - Балта, 51-й кав. полк - Тирасполь /відомості ш. 1-ї групи від 2/XI/.

52-а стр.п. дивізія - підтверджуються відомости, що дивізія розформована в районі Елісаветграда, частини розформованої дивізії пішли на поповнення 51-ї і 15-ї піших дивізій. 52-й важкий гарматний дивізіон в повному складі приділений до 51-ї пішої дивізії.

55-а дивізія - переформована в окремі бригади: 163 - штаб Київ і 164 - штаб Чернигів. /Додається розташування частин 163 п. бригади в м. Київі і околицях - дивись додаток/.

С к л е п и.

К.В.О. - має 3 арт. склепи: Київ - біля Лаври, Ніжин і Кременчуг.

Всього К.В.О. має - рушниць 1500, гармат легких 100, важких майже нема, набоїв рушничних російських 15.000.000 і японських 10.000.000, набоїв гарматних 3 дм. 150.000, набоїв 42-лін. 8.000, набої 48 лін. 13.000, набоїв 6 дм. 10.000 з віх в Київі гармат легких 90 - рушниць нема, набоїв до гармат легких 10.000, набоїв рушничних 5.000.000. Головний арт. склеп рахується Ніжинський /м. Ніжин/.

Склепи хліба.

На 15-е вересня на Київщині чекалиш̶і̶д̶р̶а̶з̶ш̶ зібрати 6.000.000 пудів зерна /за серпень зібрано 1.000.000 пуд./. Зсипні пункти маються: на Київщині - Попельня, Сквіра, Фастів, Васильків, Біла Церква, Погребищи, Ракітно, Бердичів, Козятин, Умань, Тальне, Поташ, Шпола, Звенігородка, Чорнобиль, Ржищев, Бородянка, Ходоров, Монастирище, Корсунь, Ірша, Ольшаниця, Фронтовка, Сороки, Липовець, Миронівка, Богуслав, Таганча, Малин, Київ, Київ, /пристань/ Канів, Христинівка.

В Переяславському повіті зсиппунктів 5, міста не відомі. На Київщині по збору продналогу працює 41 продотряд.

Повстанчі відділи.

По відомостях із Київа в районі Новомосковськім оперує великий відділ повстанців під командою Матвієнка - має гармати. В половині вересня цей відділ підходив до Катеринослава.

Додаток: - Штаб 3-го кінного корпусу ніби в м. Умані. 163-а бригада в вересні місяці вирушила на захід на поповнення 24-ї дивізії. В середині вересня з Чернигівщині прибула до Київа 164-а бригада і переіменована в Київі в 135-у бригаду. До 25 вересня дислькація 135-і бригади була: штабгір Київ Александрівська 25. 403-й п.п. Київ Никітінська 10. 104 п.п залишивсь в Чернигові. 405 п.п. м. Ніжин. Кінний ескадрон і легка батарея м. Княжичі. Саперна рота м. Київ але повина виїхати в розпорядження якоїсь дивізії по чуткам вся 135 бригада мала вирушити на поповнення 45-ї дивізії.-

Поручник

224

Біографія

Генерала
Полковника Володимира Петровича Сальського

Народився в с. Волоскугові, Кременецького повіту на Волині в 1885 році, 15 липня в українській хліборобській родині. ~~Ум~~ Середню освіту здобув у Острожській гімназії, потім скінчив Віленську піхо-військову школу по першому розряду та Петроградську академію генерального штабу в 1912 р. з правом переводу в Генеральний штаб. Почав службу старшиною в 126 пішім Рильськім полку на Волині. Після скінчення академії командував сотнею в 132 піш. Бендерськім полку в Києві. На Велику війну виступив з самого її початку старшиною генерального штабу. Перші два роки служив у штабі 70 піхотної дивізії на посадах старшого адютанта і начальника штаба, крім того в цей час дивізії підчас боїв командував полком. ~~В~~ За весь цей час служби одержав усі бойові ~~старшинські~~ нагороди і Георгієвську зброю. Потім був у штабі XII армії начальником оперативного відділу і Генерал-квартирмейстером. Під час перебування в Віленській військовій школі 1904-1906 роки

приймав гарячу участь в таємному українському гуртку, членами котрого були ~~такі~~ визначні українські діячі Павло Богацький і Богданович (псевдонім Богдан-Сокольський), останні два ~~потім були усунуті з полків~~ за свою діяльність потім були викинуті з полків.
З початку революції брав гарячу участь в українських військових організаціях XII армії.
На українську військову службу полк. Самсоний вступив в початку грудня 1917 року і з того менту без перерви перебував на таких посадах: Нка штабу 1ᵒ сформованої в Києві пішої дивізії, начальника штабу командуючого військами військами України проти большевиків, Начальника штабу Особливого Коменданта м. Києва при обороні столиці від 1ᵒ большевицької навали, викладачем в Інструкторській школі старшин в Києві, Начальника учбового відділу Головної Шкільної управи Військов. Міністерства
По вступі Директорії в Київ

був призначений Начальником цієї ж Управи. Потім командував Запорізьким корпусом, Наддніпрянською дієвою армією і далі був Військовим Міністром У.Н.Р. до останнього часу.

Має такі твори: 1) Значіння місцевости в сучасним бою, виданий Академією генерального штаба, як друкований. 2) Тактика технічного війська, виданий під час викладання наук в Інструкторській школі старшин і 3) Аналіз стратегічно-політичного становища на Україні в 1919 році, виданий у Відні і на Україні. Цей ~~ос~~ останній твір ~~був~~ перекладено на французьку і німецьку мову і вийшов в цих мовах. За кордоном у ~~нього~~ великій кількості прихильників, ~~б~~
~~[illegible]~~

3/X 32 р. Петро Отаренко
Ряшів

Володимир Павлович Литенко-Ломовський.

Родився на Херсонщині в с. Вовково Александр. повіту, виховання получив у Петербурзі, спочатку в гімназії, а по скінченню вступив до Політехніки. Був членом Петерб. Укр. Громади. Під час війни вступив у „Павловское Военное Училище" по скінченню котрого вийшов прапорщиком у Лейб-Гвардії Кексгольмський полк. Під час революції приймав живу участь в Українськ. руху. Член 2-го й 3-го Військових з'їздів. Він майже з початку організації Українського війська вступ-пав до його. Тоді же вступає до партії Самостійників-Соціалістів

При відступі Директорії залишився
в запіллю ворога й приймав
близьку участь в повстанні проти
московських окупантів в осени
1919 року. При партизано-повст. штабі
займав з початку Нач. адм.-політ.
відділу Ц.К ~~[illegible]~~ при переході
П.П. Штабу на Укр. В.о нач
Штабу II групи у пол. Сищук

227

Опись

Документов находящихся в деле

№ п/п	Наименование документа	листов дела
1)	Призывные материалы	1 · 11.
2)	Служебная характеристика	1
3)	Партийная личная характеристика	1
4)	Лесстная книжка	1
5)	Военный билет	1
6)	Учетная карточка [illegible]	1

Нач ИНО

Ст. Лт. [signature]

ЦЕЛЬ №15

228

D/6/21

До Пана
Міністра Внутрішніх Справ.

Голови Комісії по розслідуванню зловживань по перевозці державного майна з-за кордону.

ДОКЛАД.

Утворена згідно Вашого наказу Комісія складалась з таких осіб: 1/ представника Міністерства Внутрішніх Справ, Голови п. [illegible], 2/ представника Державного Контролю п. [illegible], 3/ представника Міністерства Шляхів п. [illegible], та 4/ представника Коменданта станції Ярмолинець поручника [illegible].

Комісія, з'ясувавши свої задачи, знайшла найпрактичнійшим розпочати огляд грузу зі ст. Гусятин, і продовжувати аж до ст. Ярмолинець. Однако, тут виникло непорозуміння. Річ в тім, що Комендант ст. Ярмолинець одмовився послати свого представника з Комісією, мотивуючи тим, що круг його ділання розповсюджується лише на ст. Ярмолинець, а районний Комендант Полковник [illegible] мешкає в м. Городок. Обміркувавши це питання, Комісія найшла необхідним продовжувати свою працю, як-то вона намітила без участи представника Комендатури.

На другий день з першою валкою Комісія виїхала на ст. Гусятин.

З затребованної станційної вантажної книжки ст. Гусятин виявилось, що на цій ст. перебувають грузи на імення Міністерства Народнього Господарства в вагонах за ч.16121, 40819, 71796, 40502, [illegible], [illegible], 13[illegible]77, і на імення Шефа Інтендантства У.Н.Р. вагон соли за ч. [illegible]74[illegible]. Чим навантажені ці вагони в книжці зі у відповідній графі чому-сь не одмічено, тоді, коли на всі инші вагони одмічено. З дальшого огляду книжки виявилось, що зі ст. Гусятин [illegible]-го листопаду було відправлено на ст. Кузьмінчик, тобто на теріторію У.Н.Р. 6 вагонів за ч.ч. 27801, 2851[illegible], [illegible], 343 - 47, 28601 та [illegible]. Чим навантажені ці вагони теж чомусь в книжці у відповідній графі не одмічено. При фактичній пере-

вірці грузів на ст. Ярмолинці виявилось між иншим, що инших грузів, крім тих, що перераховані не має. Але треба зауважити, що фактична провірка досконально виконати свої завдання не могла через те, що в цей мент провадиться по ст. рух потягів і маневри. Крім того, аби перевірити чи не має де якого-небудь груза необхідно мати багато часу, робочу силу, аби кожний вагон відчинити й оглянути його, бо цілком можливо, що промеж пустих вагонів може бути нагружений, але без зовнішних знаків, тоб-то: без печатки або замка. Між иншим Комісія звернула свою увагу й довела до відома Коменданта, що із вагонів, які навантажені державним майном, розкрадається те майно, що вагони не замкнуті й не має коло них сторожів. Представника Міністерства Народнього Господарства в мент ревізії на ст. Гусятин не було й де він мешкав не відомо. Ні на станції, ні в Комендатурі, сопроводительних паперів до навантажених вагонів не має й по заяві Коменданта документи перебувають на руках у супроводжаючих вагони. Зробивши все, що тільки можливо було, Комісія відправилась на слідуючу станцію Кузьмінчик. На цій станції виявилось, що тут перебувають грузи Міністерства Народнього Господарства в вагонах за ч.ч. 27601, 25512, 12412, 348-47, 28601 і одинадцять вагонів військового постачання. Всі вагони замкнуті й на де-яких маються печатки. Військові вагони охороняються вартовими, а при вагонах Міністерства Народнього Господарства мається сопровожатий п. ПЕРЕПЕЛИЦЯ з відповідним посвідченням. Ключів у п. Перепелиці від вагонів не має. По словах п. Перепелиці вагони за ч.ч. 25512, 12412, 348-47, та 28601 навантажені оселедцями й вагон ч. 27601 - шмаровидлом. В станційній книжці запись вагонів з одміткою черги вагонів не провадиться, як і не одмічається род ваги. Одначе, зразу кинулось у вічи, що перераховані тільки що пять вагонів з оселедцями і шмаровидлом були відправлені зі ст. Гусятин вкупі з вагоном за ч.185074, навантаженим сіллю. Ці вагони, відправлені зі ст. Гусятин, прибули на ст. Кузьмінчик 3-го Листопаду. З третього Листопаду в бік Ярмолинець навантажених грузів, як видно з книжки, не відправлялось, тому виникло питання куди ж дівався вагон соли за ч. 65507[illegible]. На запитання сопровожатий вагонів Міністерства Народнього Господарства п. Перепелиця відповів, що вагон соли не належить Міністерству народнього

Господарства і наскільки йому відомо, той вагон йде в адресу урядовця Міністерства Народнього Господарства. Начальник ст. Кузьмінчики заявив, що дійсно вагон соли 3-го Листопаду зі ст. Гусятин прибув до ст. Кузьмінець, в адресу Міністерства Народньо го Господарства вкупі з вагонами навантаженими оселедцями й шмаровидлом, що зараз перебувають на цій станції. але, по роспорядженню Коменданта станції Гусятин той вагон соли того-ж 3-го Листопаду чому-сь знову повернути на ст. Гусятин.

На послідуючих станціях Закопані Лісоводи, Вікторія, Ярмолинці маються лише грузи військового постачання, але ці грузи являються не в роспорядженню Коменданта станції, а беспосередньо в роспорядженню Військової влади й знаходяться в вагонах лише тому, що не має відповідних помешкань, куди можна було-б вигрузити.

Виясниши таким чином положення, Комісія більшостю голосів ухвалила вагон, навантажений сілью ч. 13307 арештувати до окремого роспорядження Міністра Внутрішніх Справ з доставкою його на ст. Ярмолинці під охорону Коменданта станції.

На підставі цього Комісією телефонограмою від 8-го Листопаду б. р. за ч. 6 запропонувано Коменданту ст. Гусятин арештувати вагон соли ч. 13307 і негайно з першою валкою відправити його на ст. Ярмолинці за-для охорони до окремого роспорядження Міністра Внутрішніх Справ. Крім того, Комісія того-ж 8-го Листопаду телефонограмою звернулася з проханням до районного Коменданта ст. Вікторія Полковника Рукина, аби він з свого боку вжив заходів про виконання Комендантом ст. Гусятин надісланної йому телефонограми про арешт вагона соли та прослідкував, щоби той вагон соли дійсно було доставлено на ст. Ярмолинці. Після цього Комісія виїхала до м. Кам'янця.

Докладуючи про це Вам, поважаний Пане Міністре, я вважаю з свого боку необхідним зазначити, що для виявлення злочину й досконального розсліду необхідно цю справу передати належному судовому слідчому, а коли-б такого не було зараз, то спеціяльно призначеній особі судового відомства з правами судового слідчого.

Моє враження, що до неї справи, що тут дійсно є злочин і що не виключається істнування цілої організації по доставці приватних грузів під видом державного майна.

Аби не дати можливости на-далі при отправкі приватних грузів під видом державного майна необхідно, щоби на ст. Гусятин постійно був представник Державного Контролю з інструкціями пропускати на терен У.Н.Р. грузи, які йдуть лише в адресу інституцій У.Н.Р., при чому про перепуск грузів той контроль повинен негайно повідомляти належну інституцію про відправку в його адресу вагонів, з зазначенням рода грузів і черги вагонів. Ні в якому разі не пропускати вагонів не замкнутих та без печатки державного контролю.

Голова Комісії Пірхавка

Член Я. Мисик

11-го Листопаду 1920 р.

м. Кам"янець-под.

Копія з копії.

Н. К. Г. А.

ч. оп. 4119

Повновласть

силою якої уповновласнюються сотн. Магаляса Семена, сотн. Луцькоґо Остапа та сотн. Гузара Романа вести переговори з всею начальн. Н.К.П.В. о завішення оружжа, установлення демаркаційної лінії, виміну полонених і інтернованих і в прочих справах військового характеру в згоді з заступниками Отамана Петлюри.

Нач. Штаб. Г. А.   Місце постою, дня 23. липня 1919 р.

Шаманек   (печатка)   Нач. Вожд Військ З.О.У.Н.Р.

полк.   Мирон Тарнавський, ген-четар

Головна К-да Укр. Військ   ч. 5

17 липня 1919 р.

ч. 01724.   До Головної Команди Польських Військ.

м. Камянець на Под.

1. Головна Команда Українських Республиканських Військ жалкує, що підписана військовими представниками України і Польщі в м. Львові умова про завішення зброї була зірвана завдяки сепаратному (сепаратному?) виступу дехких вищих представників Галицької Начальної Команди, тепер вже за це покараних.

2. Українська Головна Командування ще раз підкреслює своє бажання не тільки жити в мирних умовах з польським народом та також вести спільними зусиллями боротьбу з большевиками до остаточного знищення лютого ворога культури і цивілізації.

3. Головна Команда Українських Республиканських Військ рішучо протестує проти несправедливої і незаслуженої образи Галицьких Військ в большевизмі. Це велика неправда. Зараз Галицький Нарід і Галицька Армія переживає велику трагедію, несподівано і несправедливо витиснена за межі своєї вітчини (поза Збруч) не тільки в тих тяжких обставинах не схилилась на бік большевиків, щоб при їх допомозі ратувати свою Землю, а вся повністю скупчилась поза Збручем і під моїм безпосереднім доглядом реорганізується і частиною навіть вже приняла участь в загальній борбі Військ Соборної України з большевиками.

4. Поза як доля Галичини остаточно і справедливо має бути вирішена Мировою Конференцією г

для успішної боротьби з большевиками необхідно повне напруження моральних і фізичних сил, то для збільшення морального стану Українських Республіканських Військ і особливо частин Галицької Армії потрібно представити повну можливість мати Українській Армії глибокий тил на території З.О.У.Н.Р. як базу і джерело для поповнення і постачання частин Армії.

5. Тому до остаточного вирішення Державами Антанти рахую, що необхідно тепер же представити до розпорядження Військ У.Н.Р. територію принаймні згідно з умовами перемиря Української Делегації Отамана Дельвіга від 16 червня ц.р. додавши до них і м. Тернопіль, як важний залізничний вузол для операцій в напрямку на Шепетівку і далі на північ.

А вперед до виясненння справи взаємновідносин між обома державами прошу лучень в Польській Головній Команді дати наказ підлеглим військам не переходити річку Збруч і тим не зруйновати тилу Наддніпрянській Армії, яка зараз проводить успішну боротьбу з большевиками.

Головний Отаман Петлюра

(печатка)

Нач. Штабу Дієвої Армії От. Тютюнник

У.Н.Р.

Головна Команда Українських Військ

ч. 256

Дня 23 липня 1919 р.

Голові Мирної Делегації в Польщі Полковникові Генерального Штабу Липко.

Вам надається право звертатись з проханням від мого імени за допомогою до представників Держав Антанти по слідуючим питанням:

1. Утворити мішану комісію з представників Антанти, Польщі і України для розгляду випадків насилля над Українськими громадянами в районі в сучасній межі занятих польськими військами.
2. Прохати представників Антанти взяти під свій захист українське населення в районах, занятих поляками.
3. Добитись можливости представникам нашого Червоного Хреста піклуватись об українських полонених, особливо поранених.
4. Прохати представників Антанти во імя гуманности і чоловіколюбія негайної присилки своїх отрядів Червоного Хреста, білизни і рiжних медичних ліків на Україну, котра відрізана всіх держав не має можливости лікувати всех ранених і маси хорих.
5. Про забезпечення вільного транзиту рiжних товарів із за кордона на Україну через територію Польщі.
6. Взагалі, як поляки не згодяться заключити договір на приємлемих для України умов, то звернутись з протестом до держав Антанти, підкресливши їм факт несправедливого оцінення галицького питання і обеззброєння Галицької Армії в той час, тоді як завжди Уряд Зах. Области Укр. Нар. Республіки згоджувався на умови пропонуємі Державами Антанти, але поляки їх зривали.

Головний Отаман

Начальник Штабу Дієвої Армії Отаман

Договір

про завішення зброї між арміями польською і українською, заключений в Варшаві дня 1 вересня 1919р. між військовою делегацією Головного Командування Військ Польських і делегацією Головного Командування усіх Військ Української Народньої Республіки, висланою Головним Отаманом Петлюрою.

Позаяк Головним Командуванням Українських Військ переговори про завішення зброї між арміями польською і українською, польська делегація, що складається із: Ген. пор. Дурковського, як голов. сотн. Ген. шт. Відмана, пор. Бернацького, пор. Голадка і пор. Вельовенського, як членів, і українська делегація, що складається з полк. Ген. шт. Лінко, як голов. сотн. Мацєвський, сотн. Рутського, сотн. Луцького і сотн. Магаляса, як членів годяться на завішення зброї і на слідуючих умовах.

1. З хвилею підписання договору здержується всяку боєву акцію. 2. Польські війська здержують боєву акцію на тепер занятій ними лінії ріки Збруча і на лінії на східному березі Збруча тактично забезпеченій мостовими причілками в Волочиськах, Сатанові, Гусятині і Скалі. 3. Аби оминути можливі сутички між військом польським і українським та доказати з боку Головного Командування українських військ відсутність яких небудь агресивних намірів, установлюється між рікою Збручем а потоком Жванчик неутральну полосу, зазначену на доданій карті. | Українське Головне Командування застерігає собі вільну руку щодо тактичного забезпечення східної границі цеї полоси. | На території неутральної полоси не вільно ані польській ані українській армії тримати яких небудь військових відділів. | Удержання безпеки і ладу на території невтральної полоси залишається існувавшій до цего часу місцевій автономній українській владі.

Границю неутральної полоси не має права переходити під ніяким предлогом жадна військова людина, як українська так і польська крім осіб, маючих на це право на підставі міжнароднього права. | Для переходу невтральної полоси або її границь особами, маючими на се уповноваження на підставі міжнароднього права або після обопільної згоди наче українського і польського Командування за перепустками, які можуть видавати військові команди не низше штабів бригад і перепускових границь визначається слідуючі місцевости:

а) з польського боку: проти села Ісаківці, в містечках Скала, Гусятин, Сатанів, Волочиська та село Онохівці; б) з українського боку: села Ісаківці, Оринин, Ланцкорунь, Закупна, Борщівка, Кипячці, Гречана, Завалійки, Ворожня, Клинини і Базалія. | Цивільні люди, що перейшли самовільно невтральну полосу або не в означених цим договором перепускових станицях будуть по переході невтральної полоси інтерновані польською, зглядно українською владою, глядючи на те, чиї інтереси нарушено. Військових людей, так польських як і українських, які без важних перепусток перейшли границі невтральної полоси мають безнастанно задержати і повернути під ескортом до найближчих перепускових станиць.

Докладні границі невтральної полоси і перепускові станції означені на долученій карті, яку підписують обі делегації.

4. Договір про завішення зброї обовязує на протязі 30 (тридцять) днів від дня підписання. На випадок продовження мається на днів 5 до вище названого терміну підписати новий договір. Виповісти цей договір заки мине 30-дневий термін, можна не инакше, як лиш повідомивши про це противну сторону на 5 днів, що намірено зриву цего договору. [I] На випадок набігу большевиків в невтральну полосу лишаєсь Начальній Команді польських військ вільну руку посуватися на схід і на південний схід однак тільки повідомивши про це Головного Командування Українських військ оскільки буде це можливо. Під большевиками розуміється тільки регулярні частини совітської армії, а в ніякім разі місцеві большевицькі банди.

5. До 15 днів по підписанню цего договору має початись справа взаїмної обміни воєнними полоненими поляками і наддніпрянцями. Технічне виконання цеї умови доручаєтся окремій Комісії. Справу звільнення полонених, які походять зі Східної Галичини, полишаєсь до рішення окремій військово-політ. комісії.

6. Справу звороту страт вертаючимся полякам, мешкаючим постійно на Україні, відступаєтся до вирішення військово-політичній місії. Обі сторони забезпечують життя і майно людям, які перейшовши легально невтральну полосу, будуть на території Наддніпрянської України, згл. Східної Галичини.

7. Польський старшина для звязку з помічниками буде принятий в Головній Кватирі Отамана Петлюри, як уповажнений Начальної Команди Військ Польських, котра приймає для звязку такого українського старшину з помічниками.

8. Ві умови, на яких українська і польська військова делегація заключають цей договір, не мають ніякого значіння і впливу для вирішення політичних і територіяльних питань як Польщі так і України.

9. Що торкаєтся спільної акції проти большевиків то докладне вирішення цеї справи оставляєсь окремій комісії яка приступить до випрацювання відповідних планів по заключенню договору про завішення зброї.

10. Як тимчасову лінію розмежування оперативних площ приймаєтся: Волочиська (з причілком в польскім заряді), Базалия (в українськім заряді), Корець (в укр. заряді), Олевськ (в пол. заряді) і Мозир (в пол. заряді).

В Шепетівці спільна Команда залізничого двірця з тим, що Команда військ польськ має право закладати там же свої магазини. Українське Головне Командування уможливить на кождочасне домагання Командування військ польських переїзд польських військ через територію опозиції Українських Військ.

Вище названу лінію визначить подрібно на місці протягом 15 (пятнадцять) днів окрема спільна підкомісія. Аж до покінчення праці останньої залишаєсь .... - то: Шепетівка в українських а Славута в польських руках.

Копія з копії

Н.К.Г.А.

Ч. оп. 4119

Повновласть

силою якої уповновласнюється сотн. Магаляса Семена, сотн. Лупь-
кого Остапа та сотн. Гуцара Романа вести переговори з деле-
гатами Н.К.П.В. о завішення оружжа, установлення демаркаційної лінії, виміну
полонених і інтернованих і в прочих справах військового характеру в звязі з заступ-
никами Отамана Петлюри.

Нач. Штаб. Г.А. Місце постою, дня 23. липня 1919 р.
Шаманек (Печатка) Нач. Вожд Військ З.О.У.Н.Р.
полк. Мирон Тарнавський, Ген-четар.

Головна К-да Укр. Військ Ч. 5
17 липня 1919 р.
Ч. 01724
м. Камянець на Поділлю

До Головної Команди Польських Військ

1. Головна Команда Українських Республікан-
ських Військ жалкує, що підписана військовими представниками України
і Польщі в м. Львові умова про завішення зброї була зірвана завдяки
сенаторному (сепаратному?) виступу деяких вищих представників Галиць-
кої Начальної Команди, тепер вже за це покараних.
2. Українське Головне Командування ще раз підкреслює своє бажання не тільки
жити в мирних умовах з польським народом та також вести спільними
зусиллями боротьбу з большевиками до остаточного знищення лютого
ворога культури і цивілізації.
3. Головна Команда Українських Республіканських Військ рішуче протестує проти не-
праведливої і незаслуженої образи Галицьких Військ в большевизмі. Це вельми непорушимі.
Зараз Галицький нарід і Галицька Армія переживає велику трагедію, жорстоко і несправе-
дливо витиснена за межі своєї вітчини (поза Збруч) не тільки в тих тяжких обставин-
ах не склонилась на бік большевиків, щоб при їх допомозі ратувати свою Землю, а вся по-
вністю скупчилась поза Збручем і під моїм безпосереднім доглядом реорганізуються і част-
ково навіть вже приняла участь в загальній борбі Військ Соборної України з большевиками.
4. Позаяк доля Галичини остаточно і справедливо має бути вирішена Мировою Конференцією, а

для успішної боротьби з большевиками необхідно повне напруження моральних і фізичних сил, то для збільшення морального стану Українських Республіканських Військ і особливо частин Галицької Армії потрібно представити повну можливість мати Українській Армії глибокий тил на території З.О.У.Н.Р. як базу і джерело для поповнення і постачання частин Армії.

5. Тому до остаточного вирішення Державами Антанти рахую, що необхідно тепер же предоставити до розпорядження Військ У.Н.Р. територію принаймні згідно з умовами пропонованими Українській Делегації Отамана Дельвіга від 16 червня ц.р. додавши до них і м. Тернопіль, як важний залізничний вузол для операції в напрямку на Шепетівку і далі на північ.

А вперед до вияснення справи взаємновідносин між обома державами прошу, щоб в Польській Головній Команді дали наказ підлеглим військам не переходити річку Збруч і тим не зруйновати тилу Наддніпрянської Армії, яка зараз провадить успішну боротьбу з большевиками.

Головний Отаман Петлюра (печатка)

Нач. Штабу Дієвої Армії От. Тютюнник

У.Н.Р.

Головна Команда Українських Військ

ч. 256

Дня 23 липня 1919 р.

Голові Мирної Делегації в Польщі Полковникові Генерального Штабу Липко.

Вам надається право звертатись з проханням від мого імені за допомогою до представників Держав Антанти по слідуючим питанням:

1. Утворити змішану комісію з представників Антанти, Польщі і України для розгляду випадків насилля над Українськими громадянами в районі в сучасний мент занятих польськими військами.
2. Прохати представників Антанти взяти під свій захист українське населення в районах, занятих поляками.
3. Добитись можливости представникам нашого Червоного Хреста піклуватись об українських полонених, особливо поранених.
4. Прохати представників Антанти во імя гуманности і чоловіколюбія негайної присилки своїх отрядів Червоного Хреста, білизни і ріжних медичних ліків на Україну, котра відрізана від всіх держав не має можливости лікувати всіх ранених і маси хорих.
5. Про забезпечення вільного транзиту ріжних товарів із-за кордона на Україну через територію Польщі.
6. Взагалі, як поляки не згодяться заключити договір на прихильних для України умов, то звернутись з протестом до держав Антанти, підкресливши і факт несправедливого обтяження галицького питання і обмежування Галицької Армії в боротьбі, тоді як завжди Уряд Зах. Области Укр. Нар. Республіки згоджувався на умови пропоновані Державами Антанти, але поляки їх зривали.

Головний Отаман

Начальник Штабу Дієвої Армії Отаман

Договір

про завішення зброї між арміями польською і українською, заключений в Варшаві дня 1 вересня 1919 р. між військовою делегацією Головного Командування Військ Польських і делегацією Головного Командування усіх Військ Української Народньої Республики, висланою Головним Отаманом Петлюрою.

По зачатих Головним Командуванням Українських Військ переговорах про завішення зброї між арміями польською і українською, польська делегація, що складається із: ґенр. пор. Дурковського, як голов. сотн. ґен. шт. Візмана, пор. Бернацького, пор. Гомадка і пор. Вільковенського, як членів, і українська делегація, що складається з полк. ґен. шт. Лiпко, як голов. сотн. Мшанецький, сотн. Рутського, сотн. Луцького і сотн. Магаляса, як членів годяться на завішення зброї і на слідуючих умовах.

1. З хвилею підписання договору здержується всяку боєву акцію. 2. Польські війська здержують боєву акцію на тепер занятій ними лінії ріки Збруча і на лінії на східному березі Збруча тактично забезпеченій мостовими причілками в Волочисках, Сатанові, Гусятині і Скалі. 3. Аби оминути можливі сутички між військами польськими і українськими та доказати з боку Головного Командування українських військ відсутність яких небудь аґресивних намірів, установляється між рікою Збручем а потоком Жванчик неутральну полосу, зазначену на доданій карті. [Українське Головне Командування застерігає собі вільну руку щодо тактичного забезпечення східної границі цеї полоси. [На території неутральної полоси не вільно ані польській ані українській армії тримати яких небудь військових відділів. [Удержання безпеки і ладу на території невтральної полоси залишається істнувавшій до цего часу місцевій автономній українській владі.

Границь неутральної полоси не має права переходити під ніяким предлогом жадна військова людина, як українська так і польська крім осіб, маючих на це право на підставі міжнародного права. [Для переходу невтральної полоси або її границь особами, маючими на е уповноважнення на підставі міжнародного права або після обопільної згоди на це українського і польського Командування за перепустками, які можуть видавати військові команди не нижче штабів бриґад і перепускових станиць визначається слідуючі місцевости:

а) з польського боку: против села Ісаківці, в містечках Скала, Гусятин, Сатанів, Волочиська та село Охримівці; б) з українського боку: села Ісаківці, Фриштак, Ланцкорунь, Закупна, Борщівка, Хиптинці, Гречана, Завалійки, Поронія, Клінини і Базалія. [Цивільні люди, що перейшли самовільно невтральну полосу або не в означених цим договором перепускових станицях будуть по переході невтральної полоси інтерновані польською, зглядно українською владою, глядючи на те, чиї інтереси нарушено. Військових людей, так польських як і українських, які без важних перепусток перейшли границі невтральної полоси мають безумовно задержати і повернути під ескортом до найближчих перепускових станиць.

Докладні границі невтральної полоси і пропускові станції означені на долученій карті, яку підписують обі делегації.

4. Договір про завішення зброї обовязує на протязі 30 (тридцять) днів від дня підписання. На випадок продовження мається на днів 5 до вище названого терміну підписати новий договір. Виповісти цей договір заки мине 30 дневий термін, можна не инакше, як лиш повідомивши про це противну сторону на 5 днів до наміреного зриву цього договору. I На випадок наступу большевиків в невтральну полосу лишаєсь Начальній Команді польских військ вільну руку посуватись на схід і на південний схід однак тільки повідомивши про це Головного Командування Українських військ оскільки буде це можливо. Під большевиками розуміється тільки регулярні частини совітської армії, а в ніякім разі місцеві большевицькі банди.

5. До 15 днів по підписанню цього договору має початись справа взаїмний обмін воєнними полоненими поляками і наддніпрянцями. Технічне виконання цеї умови доручається окремій комісії. Справу звільнення полонених, які походять зі Східної Галичини, полишаєсь до рішення окремій військово-політ. комісії.

6. Справу звороту страт вертаючимся полякам, мешкаючим постійно на Україні, відсуваєтся до вирішення військово-політичній місії. Обі сторони забезпечують життя і майно людям, які перейшли дотепер невтральну полосу, будь на території Наддніпрянської України, зн. Східної Галичини.

7. Польський старшина для звязку з помічниками буде принятий в Головній Кватирі Отамана Петлюри, як уповажнений Начальної Команди Військ Польських, котра приймуть для звязку також українського старшину з помічниками.

8. Ся умова, на яких українська і польська військова делегації заключують цей договір, не мають ніякого значіння і впливу для вирішення політичних і територіальних питань як Польщі так і України.

9. Що торкається спільної акції проти большевиків то докладне вирішення цеї справи оставляєсь окремій комісії яка приступить до випрацювання відповідних планів по заключенню договору про завішення зброї.

10. Як тимчасову лінію розмежовання оперативних планів приймаєтся: Волочиська (з причілком в польскім заряді), Базалія (в українськім заряді), Корець (в укр. заряді), Олевськ (в пол. заряді), і Мозир (в пол. заряді).

В Шепетівці спільна команда залізничого вузла з тим, що Команда військ польськ. має право закладати там же свої магазини. Українське Головне Командування уможливить на командне домагання Командування військ польських переїзд польських військ через територію операцій українських військ.

Вище названу лінію визначить подрібно на місці протягом 15 (пятнадцять) днів окрема спільна підкомісія. Аж до покінчення праці останньої залишаєсь .... то Шепетівка в українських а Славута в польських руках.

Шамілю

Московськими літерами на шпальтах преси, хіба відомості нічого не кажуть нашому громадянству, а і всякі громадянству, поміщені рядки про повстання в різних містах на Кавказі, а особливо в Чечні і Дагестані. Іноді ці вістки звучать так: "Повстання проти большовиків в Дагестані", або "Шаміль оголосив газават проти большовиків" і т. д.

Такі короткі ~~уривки~~ звістки, про змагання ~~до волі~~ кавказьких народів за волю, про змагання проти російського імперіалізму, що найтяжче від нього вони терплять, нам Українцям мусять бути найбільш цікаві, найбільш близькі. І коли ми мало знаємо про них, коли наш уряд в минулому мало зробив, щоб допомогти цим народам, то це свідчить про повну непоінформованість нашого громадянства, наших провідних чинників про ~~національні~~ змагання кавказьких народів за своє визволення. —

Щоб перейти до огляду сучасних і майбутніх подій на Північному Кавказі, конче необхідно спинитись на передовсім [illegible] цієї країни, а особливо народів осетинського, ~~кабардинського~~ черкеського, чеченського і інгушського, як самих свідомих, але всіх чинників боротьби.

Через північного Кавказу ~~в минулому~~ ~~з~~ ~~Кавказько~~ ~~Росії~~ [illegible]:
Під оселі [illegible] Кубанську на північ від річки Кубані ~~Ставропільську~~ до ~~Великого~~ хребта кавказьких гір, що розділяють північний Кавказ від південного, засіяли Черкеси, Терську головним чином осетини, ~~а~~ частину Ставропольської північну частину Терської в долині р. Терека, Адигеї, Аргун чеченці, а середню частину Терської ~~області~~ і Дагестанської засіяли головним чином інгуші. —

Згадані народи, особливо осетини, черкеси, і чеченці засіяючі багаті долини Кубані, Терека і частину Кури мали добрий добробут економічний, мали окремі ~~народності~~

~~[illegible]~~ держави, ~~[illegible]~~ стільки сил не собою, скільки
протистояла Оттоманській Турції. —
З знесиленням Турції народи почали носити ворожнечу
між собою. Їх зусиль використовує Росія свій імпе-
ріалізм. ~~[illegible]~~ 50 літ ми сорок сім[illegible] війна
Росії з усіма народами кінчається в 18 ? році з вели-
чезними втратами і трудностями переможної Росії.
В історію Росії вводиться ганебний термін, який
називається російським імперіалізмом „покорення Кавказу". —
З кожною [зайвою] війною згадані народи ~~руйнуються~~ слабнуть
багато [одних] дорогих [їх] виходять в гори, залишаючи їх пусті [~~[illegible]~~]
своїми аулами. Добровільно кинути батьківщину. Дорогими
не заселяються: ~~Кубанська~~ Запорожськими козаками, а
Терека Терськими. Останні відігравали головну роль
в підтриманню „місії" [і покорення] Росії на Кавказі, хоч ~~[illegible]~~ [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible], [illegible] ~~[illegible]~~ [illegible] [illegible]. —
~~[illegible]~~ Покорені гірські народи Осетинський і Черкеський
найбільше ~~відчули від праці. [illegible]~~ були „цивілізовані". На терені
Осетії збудовано місто Владикавказ — ~~центр~~ російський
центр на північному Кавказі, інші міста, а насе-
лення [illegible] повертали в християнство, хоч з них до
~~[illegible]~~ [часу] не краще християни, ні з них магометани,
~~[illegible]~~ отримали російські школи, до яких ходили лише
російські діти, а ~~[illegible]~~ місцеве населення ~~[illegible]~~ зростало, ~~[illegible]~~
позбавлене можливості ~~[illegible]~~ культурного розвою
[illegible] [illegible], вбиті, ~~[illegible]~~ виховуючи в
~~[illegible]~~ ~~[illegible]~~ [illegible] ненависть до росіян. —
~~[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Росії [illegible]~~
~~в Осетії і [illegible], [illegible], [illegible] [illegible] [illegible].~~ —
~~[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] до 1917 року з~~
~~[illegible] і [illegible].~~ —
Покорення Чечні і Дагестану відбулося ~~[illegible]~~
пізніше, в році ? коли „зліквідовано Шамиля"

взято аул Ведено - столицю Шаміля. — 235

З цього часу ~~Чечня~~ ~~долин~~ долина Чечні ріка Сунжа заселяються по місцях бувші терськими козаками, а населення ^чеченці ~~виселяється~~ виселяється по ~~на~~ гірських трудових берег. Против колоніального гніту аул. чеченців вирощують(?) багаті станиці заможних коза-ків, головної підпори російського панування по новоз-[illegible] поневолення. Так виникли станиці Наурська, Червлена і інші.

~~Строїться~~ ~~будується місто~~ Тоді саме ^в Чечні будують на трудовій родючій долині Сунжі являється м. Грозний (одна назва багато пояснює). Далі ~~в горах~~ по долині р. Аргуну ^ставиться кріп. будується фортеця Воздвиженська і ~~там~~ далі в горі Шатой, Ведено і др. (останні дві в самих горах близько кордону з Дагестанськими горами).

З долини Сунжі населення ~~знов~~ почало тиснутися в гори, а з долини р. Аргуну, де біля ~~[illegible]~~ фор-теції робиться вже по слободах Воздвиженська, в користування якої віддаються всі землі долини по ~~[illegible]~~ правий берег [illegible] Аргуну. —

~~Ще в 1916 році~~

~~[illegible]~~

Вся ця країна ^до 1917 ~~р.~~ робиться двома ворожими ми ~~[illegible]~~ таборами.

Один з них російський - це [illegible] в фортецях і [illegible], ~~другий~~ що користу-[illegible] населення на [illegible], [illegible] поневоленої країни, [illegible] війна [illegible] [illegible] до [illegible] [illegible], всі ~~другий чеченський бідне~~ [illegible] ^[illegible], другий бідне місцеве чеченське і [illegible] населення [illegible] в гори, [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], ~~[illegible]~~. —

Братнє кустарного зброю ~~[illegible]~~, ~~[illegible]~~-
часів Шаміля.—
~~[illegible]~~ Хто був в Чечні до революції (1917) для того
ясно, що раніш російська "історія" [illegible]
и [illegible]". До того було ще додано, що [illegible]
[illegible] боротьба ~~цих народів~~ що проводилась була
свідома, що недавно час, коли народи ~~[illegible]~~ звільнилися
від російської окупації (знищено тисячу горців
і [illegible]).
Не дарма Російські військові [illegible] народам вело
~~[illegible]~~ [illegible] своїх солдат ще в 1913
році.—
обеззброювання російських солдат ~~[illegible]~~ під час
нічних маневрів, обшуку [illegible] російського населення
в кріпостях і ~~[illegible]~~ селах, [illegible] повного
~~[illegible]~~ військово-[illegible] населення в російських
селах, ~~[illegible]~~ події Зелімхана, цього національного
героя Чечні, [illegible] і [illegible]
до свободи самих ~~[illegible]~~ народів і [illegible] народу до свободи і [illegible] з ч. [illegible]
Все це свідчило про ~~[illegible]~~ ~~[illegible]~~
~~цих народів~~. — [illegible] боротьбу цих народів.—
Та й чи можна було не боротися, будучи так
[illegible]?—
Всі роки [illegible] Росії російська влада
витрачала по [illegible] боротьбу з народами
[illegible] в Росії і [illegible].
[illegible] не було [illegible] в [illegible]
одної родини, ~~ні~~ не [illegible] ні одного дому
без [illegible] народів з російськими
військами.
~~Всі ці події~~ [illegible] так
само не довели (несподівано) ні до чого, ~~[illegible]~~ [illegible]
[illegible] одної [illegible] по всій Чечні було [illegible]

і на свисто їх відкритій російські, де утри-
мали, які в інших не бачили навіть ні одно-
цінну твору ва в 1½ раз більше ніж в Росії. —
Національна свідомість під впливом російсь-
кої окупації росте все більше і більше. —
В вибуху світової війни ~~[illegible]~~ 1914 року поселенню одвідто
почато стверджуватися приходу турків. Це посту-
пило багато, що добровільці могли (з підданих) [illegible]
відправлені на кавказький фронт, які вони [illegible]
були відправлені на Грузію і Західний
Фронт. —

Революція 1917 року і повороту до краю
війська своїх надій в кінці цього ж року натру-
нули сили Ковальських народів і проти більшови-
ків в справжню війну з росіянами. —
Першого в грудні 1917 року була знищена
утворена свобода і федерація всіх народів
на цілому просторі з'єднаному [illegible]
в горах з'єднаною ~~[illegible]~~ в Західно, Шарої
і також [illegible] зброєю було все під [illegible] —
рі Чечні і пограниччю до р. Терека з виключенням
м. Грозного, де звідти більшовики, з
якого велася регулярна і [illegible] бороть-
бу війна. По деяких територіях [illegible] тільки було до [illegible] цього
рости [illegible] [illegible]. Але [illegible] пройде місяців,
[illegible] [illegible] армії Денікіна а [illegible] більшо-
вицької при ~~[illegible]~~ боротьбу. [illegible] —
~~[illegible]~~ Згодом народи утворюють [illegible] Республіку,
~~[illegible]~~ в федерації з Росією.

Але ця федерація ~~очевидно~~ не буде ін-шою, як „федерація" Росії з Україною. —

Совітської Росії
Боюсь ви ни- ~~[illegible]~~ ~~[illegible]~~ в потребі продовжування і утвердження Царської Росії пристанете знов до всієї сім'ї Чеченського і Інгушського народів.

Останні ~~відомості~~ дії при нагоді ~~[illegible]~~ відносно ряд об'явлень масових повстань (св. війни) проти російського ~~[illegible]~~ (не проти большевиків, царя і т.д.) це свідчить, ~~[illegible]~~, ~~[illegible]~~ ~~[illegible]~~ що не проходить воля усіх народів на ~~повне~~ мирне визволення з під ~~[illegible]~~ і добросусідські співжиття з ~~ним~~. —

Ми Українці, ~~[illegible]~~ ~~[illegible]~~ вітаємо ці визвольні акції всіх поневолених народів, ~~а~~ міцно тим більше розпочаті визвольні сусідніх нам Кавказьких народів. —

Ми щиро радіємо новій поразці російського імперіалізму ~~[illegible]~~ і побажаємо своїм сусідам довести визвольні акції до кінця. —

Вільність Кавказьких народів, ~~її~~ їх [illegible] [illegible] допомога в [illegible] сприятиме бути нашим здобуттям. —

Тоді ми знайдемо добрих сусідів тоже де інде. —

і це ведраву зрозуміло молоде
устаршинство, що здебільшого
пішло не в рев. армію, а лишилося в
народній гущі, демобілізоване [illegible]
[illegible] владою або само собою,
не рахуючи себе рев. армією.
Правда це старшинство здебіль-
шого було не кадрове, так зване
військового часу ~~органічності
двох світоглядів~~ і це добре,
бо воно було найменш про-
сякнуте моск. рутиною, най-
менш зачеплене отруйними
чарами моск. культури.
Часом воно було необізнане
у військовій справі і дивувало
кадрових старшин свого пар-
тизанською тактикою, але
це був той елемент, що не був

сильно відірваний від нації
і не був зіпсутий нормальною 237
школою, кадровою службою,
моск. військовими традиці-
ями, взагалі всім тим, що утво-
рило і укр. [illegible] отамана, який
[illegible] по істині „малороса",
легко відчув ті суперечності
двох світоглядів, двох нац.
культур, моск. і укр., і сла-
бому державно укр. елементові
прийшов на допомогу.
І це була тяжка невигідна
праця. В той час як до рук ворога
було напоготові все, всі культур-
но-технічні засоби (напр.: звукар-
ські машини, [illegible] сполучення,
кулемети, всі прерогативи і
привілеї від влади, ідеологам
укр. державності лишалися на

тяжких початках ~~[illegible]~~ певна кіль-
~~28 червня, 1924 р.~~ кість зброї, устне
слово і задаток на себе. Кожний
ворог усвідомив тим що він
прибув з іншого краю став
сконсолідованим і почував,
що від цієї консолідації
його залежить його буття
серед чужих йому і ворожих
людей існуючи ще серед
ідеольогам укр. державности
ще треба було консолідувати
ту здебільшого аполітичну нац.
масу, організовувати її, ке-
рувати, тобто стати не лише
її механічними ~~керівниками~~ керівниками про-
воді але й ідейними провідника-
ми.

Тема: Що таке повстанча маса,
її добрі і лихі прикмети, звички,
характери, козаки і ватажки, 238
праця під [illegible] ~~[illegible]~~, ставлення
до ворога, вдарні випадки, видат-
ні повстанці, різні факти.

зголодніли? Твоя мова
голодна, що нічого не
робить

Перемога ще на боці нашої на-
ції: ворог німецький, мусить
пристосовуватися, ми бачимо
як там ворог іде вже на все
аби зберегти свою сталь по-
ставлення, як повинні імен-
но іде пристосування
його до потреб війни, що
вимагання і за які ведеться
відповідна наука. Це не
той ворог, що не знав нічого
крім своєї волі і бажання

Коли взявши що вручи(?) [illegible]
доводиться писати про західно-
європейське політичне жит-
тя, то мені вчуваються
вороже(?) запити моїх ком-
патріотів-читачів: ну, а
[illegible], наша нація, і то
по [illegible], чи нас вже ви-
знають. Ця погоня за тим,
чи нас вже визнають, це
прислухання до того, що ска-
же Європа, це повсякчасне
оглядання ся то за Москву
(а Брюсселем(?) (а
Відень чи за
як там німці?) це пока-
зує на ~~[illegible]~~ нашу неви-
трезвість(?), дитячу безпоміч-
ність, на молодість і не-
свідомість у всіх правилах

цього нового дня нас
раду боротьби, боротьби
за незалежність, боротьби
у щоб роки самостійності
бо ми не хочемо бути під
~~московською~~ окупацією
Москви і все тут.
Звідки це розуміння сеї
справи, що тіби довові по-
бажати і справу вирішено
но. П'ять років боротьби,
увесь час не побідної бо-
ротьби, а кручання ~~під~~
і під продавника що насе
на тебе і тримає міцно
за горлянку, ти вимагаєш
для нього, щоб скарати:
мій верх, тепер я вольний.
Тепер в цій справі не так

І мої земляки вбачають 240
помиляються в оцінці сво-
їх сил і цілей.
Порівнюємо не в користь
Добре о мир. И цілих
чого утворили новий ону.
державі — в цілях мира.
А як вони помилялися
я як вони переваги тра-
тили цей мир?
Ти маємо все таки
ми много дружбі,
маємо перемоги.
наполовину свідо-
мостів
Звідки така тонко
щирість. Тері мо-
лоді, що народжувалися,
ти, що вростали

Ти є мати вашої ганоги і рос народ
бережечно так, бо в нас, в наших
надії на багатьме від Німеччини,
що наша його неправдовий вирок
що до Чорного Моря. 200 років війни
думко
Бог нам не дозволяє тоже
що розриваємо з іншими народами,
а лише з його керівниками, які
це не лише справи

Боротьба вимагає повного напру-
ження сил: кожний мусить ~~дати~~ покласти максимум
праці і одержати максимум наслідків
наслідків очевидних. Що це є правда,
коли в виправданню її подається
~~...~~ годи високого напругу праці і
її інтенсивність мірило маємо кіль-
кістю і значністю наслідків. Самі за-
хоплені своєю бадьористістю ми му-
симо заохочувати інш і всіх своїх.
Ми мусимо ~~...~~ нашу справу зро-
бити справою цілого світу, для цього
потрібна енергія і охота працювати,
і цілком не потрібна недбайливо
і поверховне недбальство. Справжня
зараз може стати справа і чи не
час прийти до енергічної і напру-
женої праці всі наші закордонні чин-
ники і еміграцію.

Війна, революція, визвольна боротьба ~~еміграція~~

~~як найкраще могли показати~~ і справа утво-

рити власну державу та державний апарат 313

поставили і перевели строгий іспит

~~[illegible]~~ адміністративним

нашим [illegible] і здібностям. І треба одверто

признатись, що до цього іспиту ми не були підго-

[illegible] і не диво, що ми не витримали його [illegible]

товлені, а підчас іспиту підготовлятись годі було.

[illegible], а навіть задовольнюче його не витримали.

Однакож це є неприємно, але промовчувати

такий стан ми як [чесні] громадяни України не

[illegible], не маємо права заплющувати на

цього очі, допустились би рішучої помил-

[illegible] що справу на майбутнє такою, якою вона

виглядала до цього часу.

Прояви етапи нашої державно-будівничої праці

показали всі наші вади і хиби.

[illegible] наших адміністраторів і керовників по-

[illegible] наших установ, що безпосередньо мали ро-

[illegible] установ,

[illegible] з кадрами народними масами

треба визнати було багато як чесних, відда-

них укр справі ~~[illegible]~~ громадян так і людей,

[illegible] дуже сумнівної якості, що присмоктались

до укр справи, сподіваючись в цей спосіб ~~свої~~

полагодити свої особисті справи.

Цей спосіб в більшості випадків брав у нас гору

в службових справах через свою нахабність
і спабість нац. елементу. Дарма він нам нічо-
го не дав, бо в більшості цього роду урядовці
більше дбали про частинне набивання своїх ки-
шенів, аніж урядовці діла.
Але про них нема чого казати, це безумовно
шкідливий матеріял. Нашого старого з укра-
їнізували першу частину нашої адміністра-
ції – українську нац.-демократію.
Найбільш характерною рисою цієї частини (за
деякими чималими виїмками)
Перебування на еміграції, приглядання до адміні-
страції, що ~~[illegible]~~ правилами зах.-європ. влади,
і порівняння адміністраційних апаратів і
їх чиновників ~~влади~~ у нас і закордоном указує на повну
самобутність нашої ~~управу~~ влаштування, керовництва і
виконавців. З одного боку працьовитість, знання,
скоре і невідкладне виконання, ввічливість, ру-
хливість, дбалість, енергія, стабільність; з другого – недбалість,
зволікання і відтягання, забутий і перебільшений формаліз-
ми, похабки і нервання, неоріентованість, мужико-
ватість, нехтування обовязками, зловживається до кру-
ватість, ~~вдавання, [illegible]~~ сатрапома-
ліних, вайлуватість, Правда, ці риси не є властиві нашій нації, вони на-
носні.
Майже двохсотлітнє перебування під московським
ярмом ~~[illegible]~~ ~~[illegible]~~ зробило свою роботу.

копія

....

Обява

Доводиться до відома вояцтва і громадянства Україн ської Нар дньої Республік и, що з а своє поводження, діскредитуюче високу назву старшини Украінсьуоі Армії в очах широких кол громадянства Украіни і Польщі, іменуючий себе "Отаманом сірожупанної дівізії" і носячий самовільно відповідню уніформу підполковник Тимченко-Рубан наказом Військам Дієвої Армії У Н Р. виключається з Армії і не має права носити уніформи,- а всі маючися у нього посвідчення про військові посади, відрядження ітп рахуються недійсними і підлягають знищенню.

Командування Дієвої Армії Військ У Н Р

20 серпня 1920 року.

За згідність:

Лисань
кар.

II

215

В.М. Пане Професоре! Приступаючі в цьому листі до періоду коли до П.П.Ш. почали прибувати старшини з таборів, я рахую потрібним зазначити що ~~довго~~ ~~д~~ кілька неділь до відїзду склали списки кандидатів в таборах і не дивлячись на бажання додержати конспірацію всі майже старшини і козаки знали хто їде.

Факт що їдуть люди на Україну в таборах страшенно подіяв на всіх і як водиться, стали всі таборяне жваво обговорювати, споминати, давати практичні советі і т. и. І оп. як до відїзду (я як раз був тимчасово в таборі в справі переїзду Александрів.) під впливом різних балачок всі організатори, не ясно, але як уявляли собі куда і за чим вони їдуть, тим більше що де які я може і всі з працею були знайомі в минулому, а горяче відношення ~~до~~ тих кому не сидилось їхати всплило в них виник бажання працювати. ~~Так~~ ~~що~~ На мою думку багато траплялось які підіймали відїжджаючі виїжджали ~~почали~~.

г обговорювання по часті в таборах. А головне ще в таборах посилилась
у всіх організаторів віра в успіх і перемогу. Таборяне просили коли хто буде в
такому то районі зайди туди що до того го він вернеться. І ~~[illegible]~~ від'їзжаючим
~~[illegible]~~ ясно було що в кожному повіті майже в кожному почти селі були свої люди
які будуть допомагати. Мене иншим звертаю Вашу увагу на ~~[illegible]~~ таке явище. ~~[illegible]~~
що в ~~[illegible]~~ висланих немає зрадників, крім двох Шепеля і Рубана. (таб. Вотовиці) Цікаво
чим Ви цей випадок поясните. Мені здається, що в таб. в Вадовицях найменше
було об'єднаності і сталої одної думки. ~~тепер Старшинами~~

Зразу прибуло з таб. Александрів до табору кілька десятків. Після ознайомлення з загальною
схемою всієї організації, почалось обговорювання ріжних питань. Трудно всі питання
і вирішення пригадати, бо записувати небуло фізично можливості. Я лише
один був. Тут говорилось і про агітацію, і про організацію влади на місцях, обгово-
рювалось що робити з большовицькими і конституціями не партійними, говорилось про
економічний стан кожного району і про торгівлю, і про жидів, і про транспорт
і про землю, що Ви хочете. Висловлювались ріжні думки по всіх питаннях
Бувало що конферували день і ніч. Про всі розмови я робив доклад в Центру
і ~~[illegible]~~ перед від'їздом в Центрі давались [illegible] вказівки і ~~[illegible]~~ роз-
порядження. Від'їзжаючі всі твердо вірили в перемогу і з вірою їхали ~~[illegible]~~

Цікаво ~~[illegible]~~ що всі не любили дуже "Бристоля" називали його "Вертепом"
Після Александровського табору приїхали з Калиша. Починалась там історія
~~[illegible]~~. конферували обговорю-
вали і від'їзжали. Дуже шкода, що [illegible] цього листа [illegible]
[illegible] причинам [illegible]

Л. Ст[illegible]

Szyfr a 246

	1	2	3	4	5	6	7	8	9
2		а	о	п	5—		ї	[illegible]	
1	3	4		10		и		3	ж
4		б	н	щ	т	запятой ,	у		0
3	а	щ		2	і	9	а	ч	
5	1		ф	—	с	є	е	і	6
6	м		х	н	й	точка ·	м	б	
7		7	е	в		ш	к		
9		е	:	л	о		6	г	
8	н		8		д		р		с

	5	1	6	2	7	3	8	4	9
9		а	о	п	5—		ї	я	
7	3	4		ю		и		з	ж
8		б	н	ц	т	запятая ,	у		0
6	а	щ		2	і	9	а	ч	
4	1		ф	—	с	є	е	і	6
5	м		х	н	й	точка .	м	б	
2		7	е	в		ш	к		
3		е	:	л	о		6	г	
1	н		8		д		р		с

	9	8	7	6	5	4	3	2	1
2		а	о	п	5		ї	я	
4	3	4		10		и		3	ж
5		б	н	щ	т	запятая ,	у		0
6	а	щ		2	і	9	а	ч	
1	1		ф	–	с	Є	е	і	6
7	м		х	н	й	точка •	м	б	
8		7	е	в		ш	к		
9		е	:	л	о		6	г	
3	н		8		д		р		с

6 4 8 3 7 2 9 1 5

22/53/10

5 сеfr

февр 42

9
7
8
6
4
5
2
3
1

"А С І."

Чернігів

Поповнення 39

Колонна 5

	І	2	3	4	5	6	7	8	9
2		а	о	п	5		і	я	
І	3	4		ю		и		з	ж
4		б	н	ц	т	,	у		о
3	а	щ		2	і	9	а	ч	
5	І		ф	-	с	э	е	і	ь
6	м		х	н	й	.	и	б	
7		7	е	в		ш	х		
9		е	:	л	о		б	г	
8	н		8		д		р		с

38578, 76435, 98587, 43939,

В випадках коли район буде надсилати доклади безпосередньо до П.П. Штабу, І колонну треба писати кольоровим оливцем або чернилом.

"А С 2."

Колонна 5

Поповнен.39.

	9	8	7	6	5	4	3	2	І
2		а	о	п	5		і	я	
4	3	4		ю		и		з	ж
5		б	н	ц	т	,	у		о
6	а	щ		2	і	9	а	ч	
І	І		ф	-	с	э	е	і	ь
7	м		х	н	й	.	и	б	
8		7	е	в		ш	к		
9		е	:	л	о	6	6	г	
3	н		8		д		р		с

248

Szyfry:

As 1, As 2, As 3

34 А/

01, 02, 03, 04, 05, 06, 07, 08, 09, 10,
п р с т у ф х ц ч ш
11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20
щ ь ю я : , а б в г
21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30,
д е э ж з і ї и й к
31, 32, 33, 34
л м н о

дня 17 серпня

Б/

а б в г д е э ж з і
ї и й к л м н о п р
с т у ф х ц ч ш щ ь
ю я . ,

В/

Під цифрами пишеться чергою літери /як показує таблиця а /,підписуя першу літеру алфабіту під цей цифрой,яка відповідае даті докладу, для чого треба на початку докладу написати виразно дату напр. "дня 17 серпня". Після цього кожну літеру заміщуеться відповіднею цифрой.

Г/

До Канiва .. 10 .. серпня
21 34 30 17,33,26,19,17 15 15 10 15 15 03,22,02,01,33,14

Прибул .. 38 .. пішийполк
01,02,23,18,05,31 15 15 38 15 15 01, 26, 10,28,29, 01,34,31,30

Нач розв. . .7. . рай
33 17 09 02 34 25 19 15 15 7 1515 02 17 29

Отриманние числа групуються в 5 цифрови групи. Остання група поповняеться якими небудь цифрами /біль від 34/ до повноі 5 цифровоі групи. Цифри пишуться звичайно,але перед ними після них становиться дві крапки.

Форма докладу

17 Серпня 1921

21343, 01733, 26191,71515, 10151,50322,02013,31401,02281,80531,
15153, 81515, 01261,02829, 01343,13072

33170,90234, 25191,51571, 51502, 17299.

250

36 А/

01, 02, 03, 04, 05, 06, 07, 08, 09,
к й и ї і з ж э е
10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18,
д б г в б а , . -
19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27
я ю ь щ ш ч ц х ф
28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36
у т с р п о н м л

дня 16 Серпня

Б/

а б в ґ г д е э ж
з і ї и й к л м н
о п р с т у ф х ц
ч ш щ ь ю я - . ,

В/

Під цифрами підписуються чергою літери і знаки, начиная з останього в відворотнем порядку /як показуе таблиця/ підписуя останній знак з таблици під цей цифрой, яка відповідае даті докладу, для чого треба на початку докладу написати виразнодату, напр. " дня 16 Серпня"Після цього кожну літеру і знак заміщаеться відповіднею цифрою

Г/

З г і д н о з о т р и м а н н и м
06 12 05 10 34 33 06 33 29 31 03 35 15 34 34 03 35
н а к а з о м ч..16.. о т .: 2.. с е р н н я
34 15 01 15 06 33 35 24 17 17 16 17 17 33 29 17 17 2 17 17 30 09 31 32 34 19
н а д с и л а е т ь с я ~~хрхххахххх~~ о р г а-
34 15 10 30 03 36 15 09 29 21 30 19 33 31 12 15
н і з а ц і й н и й з в і т. Н а ч.
34 05 03 15 25 05 02 34 03 02 06 13 05 29 34 15 24
р о з в в і д д .. 11 . . р а й
31 33 06 13 13 05 10 10 17 17 11 17 17 31 15 02

Отриманние числа групуються в 6 цифрови групи. Остання група поповняеться якими небудь цифрами /більш від 36/ до повноі 6 цифровоі групи. Цифри пишуться звичайно, але перед ними і після них ставиться дві крапки

Форма докладу

16 Серпня 1921 р

060205, 103433, 063329, 310335, 153434, 033534, 150115, 063335, 241717, 161717, 332917, 172171,730093, 132341, 934151, 030033, 615092, 921301,933311, 215440, 503152, 505023, 403020, 613052, 917341, 524313,305104, 017171, 117173, 115029.

251

А/

ОI, 02, 03, 04, 05, 06, 07, 08, 09, IО
ф х ц ч ш щ ь ю я і
II, I2, I3, I4, I5, I6, I7, I8, I9, 20
- . , ? а б в г ґ д
2I, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30
е э ж з і і и й к л
3I, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 38
м н о п р с т у

I5 Серпня I92I р

Б/

а б в г ґ д е э ж з і і

и й к л м н о п р с т

у ф х ц ч ш щ ь ю я/

- . , ?

Під цифрами підписуються чергою літери і знаки олфавіту, начиная з першого /як показуе таблиця а/, начиная з літери а, підписуя літеру а під цей цифрой, яка відповідае даті докладу, для чого треба на початку докладу написати виразно дату, напр. "I5 Серпня I92I р" Після цього кожну літеру чі знак заміщаеться відповідною цифрою.

п р е д я в н и к ц ь о г о н а д -
34 35 2I 20 09 I7 32 27 29 03 07 33 I8 33 32 I5 20 II
с и л а е т ь с я в в а ш е р о з -
36 27 30 I5 22 37 07 36 09 I7 I7 I5 05 2I 35 33 24 II
п о р я д ж е н н я. Н а ч. р о з в. . .
34 33 35 09 20 23 2I 32 32 09 I2 32 I5 04 I2 35 33 24 I7 I2 I2
II . . р а й .
II I2 I2 35 I5 28 I2

???????????????????????????-----------------

Отриманние числа групуються в 5 цифрови групи. Остання група поповняеться якими небудь цифрами /біль від 38/ до повної 5 цифрової групи. Цифри пишуться звичайно, але перед ними і після них ставиться дві крапки.

Форма докладу.

I5 Серпня I92I р.

34352, I2009, I7322, 72903, 0733I, 83332, I520I, I3627, 30I52, 23707, 3609I, 7I7I5, 052I3, 53324, 34333, 50920, 232I3, 23209, I932I, 504I2, 35332, 4I7I2, I2I2I, II2I2, 35I52, 8I267.

Seyfang:

34, 36, 38.